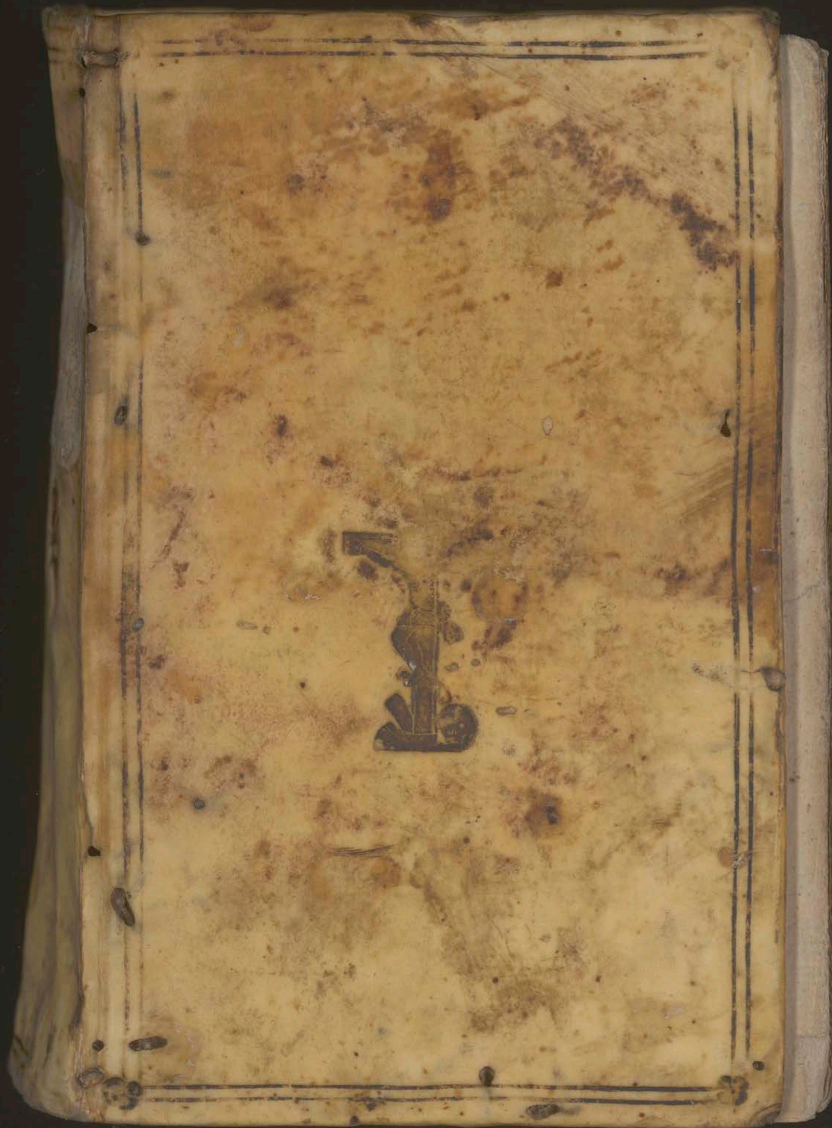

I.N.R.I.
SVSPIRIVM
Animæ Pænitentis
Auctore
Illustriss. S. R. I. Principe
D. ALBERTO STANISLAO
RADZIVILIO
Duce in Olyka et Nesnies
M. D. L. CANCEL
LARIO etc. etc.
In Offiuna
A. Petricouij.

Illustrissimo ac Reuerendissimo Domino,

D. IOANNI

A LIPE

LIPSKI,

Dei & Sedis Apostolicæ Gratia

ARCHIEPISCOPO GNESNENSI,

Legato Nato, Regni Poloniæ Primati, ac Primo Principi;

ALBERTVS STANISLAVS RADZIVIL.

On diu hæsit voluntatis meæ deliberatio, cuinam Libellum, de Suspirio Animæ pœnitentis, conscriptum, dedicarem, cùm Senatus nostri Princi-

)(pem

pem præterito anno creatum, Te Illuſtriſsime & Reuerendiſsime PRÆSVL, Electione cæli, & conſenſu Regio viderim. Suſpiria, quæ Tu in abſcondito Cordis Creatori offerrebas, ita Te eleuârunt, vt raro ſaltu gradibus aliorum Epiſcopatuum traſilitis, ex Culmenſi Cathedra, in Supremam Regni Sedem Senatoriam aſcenderis. Quid mirum? Raro ingenio locus ſublimis debebatur, Pietatis & Prudentiæ alis exaltatus es. Notârunt omnes, & ego, cùm Romæ ante viginti quatuor annos ſimul moraremur, Studiorum, & Lectionis varietate conſiderata, deuotionisq́ʒ aſsiduitate Tuâ animaduersâ, Te Regentem appellare præſciâ voce audemus. Quod duplici omine approbatum: Nam vidimus in reditu liminum Regni, eo munere, in Cancellaria Regis functum: Ref-

feren-

ferendarij officio postea à Rege SIGISMVNDO, Pietatis alumnos amante, decoratum, quo tempore, Tua dicta & facta, & scripta, adeò Tuam Personam, & Poloniam, illustrârunt: vt mea aure teste, Caput Vrbium, Tuæ prudentiæ stylum, honore & laude debitâ affecerit. Iam feliciter regnante VLADISLAO IV. Episcopatus Culmensis meritis & virtutibus conspicuum, plenis amplexibus, in Pastorem, Regiâ collatione, Te receperat; conquerentibus alijs Thiaris, quæ Tibi imponi, Ecclesiastici cultûs propagandi gratiâ, desiderio æstuabant: Aula verò orbata tanto Viro, Suspiriorum fauore condoluit, libenterq; omninò Sigilli dignitate insignitum, fausto omine acclamâsset. Interim, ne solita prudentia vacuum à Curis Te relinqueret, Legationis mune-

re, pro Serenissima Regina Nostra CÆCILIA RENATA *à Rege destinatus, Viennam petiisti; vbi quale iudicium Germania, & Caput Imperij, de Te tulerit, cùm publico præconio sonet, malo verecundiæ Tuæ complacere, quàm fugitiuum laudis, rubore consþergere. Satis est, non potuisse amplius Tuam Sapientiam capere Culmensem Mitram, necessè fuit, vt alis Aquilarum Albæ & Nigræ promotûs, super candelabrum Archiepiscopatus Gnesnensis, & repetito nomine Regentis totius Senatûs positus, Doctrinâ, Modestiâ, Deuotione, facundiâ, dexteritate rerum gerendarum, Senatui, & Regno præluceres. Hinc Suspiria congratulatoria bonorum omnium (solis paucis Inuidiæ Suspirijs gementibus) effusa, quæ reuirescere Consiliorum authoritatisq; prærogatiuâ,*

tiuâ, Ecclesiam, Rempublicam, Libertatem, fatentur. Primatus ergò Tuus, cùm & Spirituali, & Sæculari dignitate emineat, rectè Libellus de Suspirio, quod ex materia Spirituali Anima, & corporea, procedit, Tibi offertur: agnoscendo Te in Schola Suspiriorum Cælestium adeò profecisse, vt verè, Illustrißime Princeps, sis Spiritualis, videlicet Spiritus Sancti alis edoctus, Contemplationisq; doctrinâ eruditus. Accipe ergò à Sæculari Spiritualem, de Suspirio, grato animo, Conceptum; quem prudentiæ Archiepiscopalis iudicio subijciendo, nomine Tuo promulgaui: rogans, vt me amore, beneuolentiaq; Tuæ gratiâ consuetâ, amplecti velis. Deus interim longæuam vitam Tibi proroget, vt cui in terris Principem locum in Senatu Polonico attribuit, eun-

dem maturum annis & meritis, inter Principatus in Aula Cœlesti collocet, quod voto, & Suspirio Fraterno, Tibi, Illustrißime PRÆSVL, comprecor. Datæ Warßau: Die 19. Mense Nouembri. Anno Domini, M. DC. XXXIX.

AD LECTOREM.

CIrcumſpiciendo mẽte, totius Chriſtianitatis Europeæ motus & turbas, quibus mortales per viginti amplius annos iactantur; gemitus, ſuſpiria, & lachrymarũ guttas hactenus effuſas, quis calculo iuſto notare auderet? Ille nouit, & numero aſſecutus eſt, qui dixit: *Capilli capitis veſtri numerati ſunt:* At non indiuidua, vel ſingulari, ſed ſpecifica, vel generica computatione difficultatis plurimũ intercederet, ſi quis aſſequi

numerum præsumeret. Suſpiria ſunt doloroſa, ob amiſſorum pignorum, genitorum, bonorum, fortunarumq́; recordationem. Suſpiria ſunt queruloſa, ob iniuſtam Cauſarum deciſionem. Suſpiria ſunt clamoroſa, ob duriorem ſcapularum tractationem. Suſpiria ſunt timoroſa, ob metum vicinarum direptionum. Suſpiria ſunt anxia, ob futurorum malorum ſuſpicionem. Suſpiria ſunt generoſa, ob inferiorum vel parium comparationem. Suſpiria ſunt rabioſa, ob non æqualem

vindictæ subsecutionem. Suspiria sunt animosa, ob famæ ab alijs detractionem. Suspiria talia sunt venti, quibus calamitatum tempestates aduehuntur, & propagantur. Diuersi etiam generis sunt Suspiria: Ob minus æquam, pro peccatis commissis, satisfactionem: Ob diuturniorem in mundo conuersationem: Ob desiderium æternorum gaudiorum. Hæc, & præterita mala extinguunt, & præsentia emolliunt, & futura expirare faciunt. Quid verò causæ sit, cur Christianus sanguis

multiis gladijs laceretur, continuoq; nexu Martis, alternante fortunâ, ex bellis bella ſerantur? non alia fortè excogitari poterit, quàm ſiccitas & neglectus Suſpiriorum: Quæ indignationem furoris Diuini peccatorum fomite ſuccenſam, quam gemitu, ſuſpirijs, lachrymis, mitigare valerent; riſu, cachinis, tripudijs, varioque ſcelerum ceno, magis accendere ſatagunt, hinc coacta ſuſpiria & fletus, maiori menſura euaporare iubentur. Talis meditatio inceſſerat cor meum, videndo

animam meam suspiriorum ariditate præualentem, vt rorem & fructum aliquẽ humoris spiritualis instillarem, Libellum, de Suspirio animæ pœnitentis, agriculturâ rudi (qualem inter occupationes sæculares, & defectum ingenij, licuit operari) excolere, Deo inspirante, cogitaueram: hunc confectum, & meæ Animæ, & omnibus ad legendum exposui, in sex libellos dispositum collegi. Sex enim diebus, labore vnius verbi, FIAT, Deus fabricâ mundi occupabatur, septimo quieuit.

Septimus libellus alterius sæculi, expers suspiriorum, requie & voluptate mentis legetur ex contemplatione Conditoris. Opusculi huius Primus Libellus, *De Suspirio in genere*: alij quinque ex consideratione Beneficiorũ Diuinorum, comparatione quinque vulnerum Christi concepti. Suspirium enim ex gratitudine reciprocâ in Deum excitatum, magis meritorium, gratiæque amplioris Diuinę erogatorium. Proborum vita, & Deo coniunctorum, Suspirijs ferè alitur, & nutritur, tum ex gra-

titudine Beneficiorum, tum ex dolore offenſarum, tum ex rubore tẽtationum. Hoc poſtremum, graue cordibus Deo iunctis accidit. S. Paulus inquit: *Datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui me colaphiſet.* Explicat hunc locum concinnè Bell: (cuius verba, licet longiora, viſum fuit perſcribere) comparando elegantiſsima ſimilitudine tentationem Colaphis: [Quemadmodum Colaphi, non tam dolore, quàm pudore afficiunt: ita tẽtationes, animas caſtas & puras, maxi-

ma quadam verecundiâ & rubore afficiunt. Si ſponſa aliqua pudica, & caſta, coram ſponſo, quem valdè diligit, & à quo vehementer diligitur, ab aliquo Lenone ſollicitaretur, an non maximo pudore ſuffunderetur? Ita quoque Animæ Sanctorum, quæ perpetuò Deum ante oculos intuentur, cupiunt toto animo puritatem, & nihil in ſe videre quod Deo diſpliceat; & tamen aliquando pati coguntur fœdiſſimas cogitationes. Cupiunt ſpiritûs paupertatem; & tamen ingerunt ſe cogitatio-

nes & desideria pecuniaria: cupiunt veram humilitatem; & tamen aliquando sentiunt motus superbiæ, & inanis gloriæ, exoriri. Ista omnia quid sunt aliud, quam Colaphi Dæmonis; qui licet non noceant, si eis non consentiamus, tamen rubore afficiunt, & tanto rubore, vt B. Benedictus maluerit inter spinas iacere, & D. Franciscus in niue, tempore frigidissimo, volutari, & Sancti cæteri res grauissimas pati, quàm cum isto rubore viuere. Dicebat aliquando S. Franciscus: Tolerabiliùs vi-

ro ſpirituali, ſine compara-
tione aliqua, maximum fri-
gus ſentire in carne, quàm
vel modicum ardorem libi-
dinis carnalis in mente.]
Rogauit Doctor gentium,
vt auferretur tentatio hæc,
& rubor; aſſumpſerat ſuſpi-
ria & lachrymas in adiutori-
um, tamen non impetrauit.
Imò multum obtinuit, audi-
tâ voce: *Sufficit tibi, Paule,
gratia mea.* Efficax eſt ſuſpi-
riorum impetus ad exoran-
dum Numen ſupremum.
Rubor enim tentationum
veluti vẽtilabro Suſpirij cæ-
leſtis diſsipatur. Si ergo ti-

bi, o Lector, non displicebit labor talis qualis meus, mecum age Deo gratias, cuius ira tam facili ariete ſuſpiriorum expugnatur. Vale, & cœlum ſuſpira: Vt poſsis dicere in vltimo ſuſpirio Agoniæ, cum Dauide: *Conuertiſti Deus planctum meum*, (& ſuſpirium meum) *in gaudium mihi: conſcidiſti ſaccum meum, & circumdediſti me lætitiâ.*

EGo M. IACOBVS VSTIENSIS, S. Theol: & I. V. Doctor, ac Professor, *Libellum, cuius titulus est*, Suspirium Animæ pœnitentis, *ab Illustrissimo Domino*, D. ALBERTO STANISLAO RADZIVILIO, *Duce in Olyká & Nieświez, M. D. L. Cancellario, ex summá in Deum deuotione, magno excitandæ feruidioris pœnitentiæ in cordibus fidelium desiderio confectum, legi. Et quia, perquam erudita eius tractatio, Catholicam doctrinam suauiter ad pœnitendum inuitantem, acuratè instruentem, & efficaciter inflammantem, continet, vt tanti adeoq; pientissimi Herois labor, in rem salutu animarum quàm plurimarum cedat, illum prælo subijciendi, concedo facultatem.*

S

fe
co
D
ra
do
an
ſp
læ
ge
A

IESVS, MARIA, ANNA.

Veni sancte Spiritus, &c.

SVSPIRIVM ANIMÆ POENITENTIS IN GENERE.

LIBER PRIMVS.

Pròémium.

CAPVT PRIMVM.

SVSPIRIVM potissimùm tessera, index, animæ dolentis, amantis, vel vtriusq; absentis vel præsentis obiecti; prauæ conscientiæ reprobandum, placitæ Deo optandum & imitandum. Si terram suspirat anima, dolẽdo & amando, ignem eliciet non finiendum; amore sublato, cruciatus absq; cura sperata manebit. Si cœlum spirat, lætitia enascetur, æternum amorem generans, dolore oblito. Exprimit Antiphona Ecclesiastica: *Non erit am-*

 plius,

plius, neq; luctus, neq; clamor, sed nec vllus dolor, quia priora abierunt. Intelligit terminum sæculi mortalis. Relinquatur mūdus cum suis amoribus & doloribus. Ego tibi, ô Anima mea, suspirium cæleste persuadere cupio: iam satis indultum genio; vtinam genas, genua vsq; pertingētibus, profūderes lachrymis, suspirio præeunte, concomitante, consequente. Pædagogum Instructoremq; Regem Cytharædum habeto: Optimè saltatur Rege præludente, præeminētia purpuræ, dexteritate sonus adiunctâ, inuitat ad consonandum; multæ chordæ sonoram vocem distincto tactu educunt; Pœnitentia, Desiderium, Singultus, Rugitus, Tremor, Afflictio, eiusdem sunt Genealogiæ, parentesq; suspirij ac lachrymarum, catenatim iunguntur, cælesti Musicæ congruæ, Angelorum melodijs textū
Luc: 15. præponentes: *Gaudium erit coram Angelis Dei super vno peccatore, pœnitentiam agente.* Origo pœnitentiæ, vnde fons peccati. oculis ac gutture Eua deli

querat

querat pomi deguſtato ſapore, lachrymis fæditas oculorum abſtergatur; guttur ſuſpirio eiectione amaritudinis fatigetur; Strophiolum è ſudario Veronicæ aptum erit, & inſtar ſpeculi, in quo facies innocentium lachrymarum viſa, commouebit nocentiſſimarum effuſionem. licet inæqualitas ſumma, pro ſanguine aquâ rependere: tàm exiguâ Deus contentatur gratitudine, nec ſuſpirium ſpernit. Daniel vir deſideriorum appellatus, & ideò coronatus. Saltē, Anima mea, pauxillo recrea cœlum ſuſpirio; educ è viſceribus ſaxei cordis placationem iræ Diuinæ. Veritas in paſſione protulit: ſi in viridi tanta paſſus Chriſtus, quid in arido ſperādum? Innocentia ipſa, alienas mutuata iniquitates, quanta perpeſſa? Tu Anima mea, propria delicta grauiora Inferno pondere, lachrymis non eluis? vel ſuſpirio intenſò flammas, expectantes vltionem, non extinguis? Væ terræ, vbi ſiccitas prædominatur. Elias aliquot annorū detinuerat hu-

morem, quanta fames ſecuta? Anima, caue ſiccitate ſuperari: ligna arida concipiunt facilè focum: ſi meſſem ſperas, lachrymarum rore conſperge, ſuſpirio aëreo moderare æſtũ inordinatum, imbecillitate naturæ ebullientẽ; manipulos æternæ requiei cum exultatione portabis. Collige faſciculum Pſalmorum Doctoris ſuſpirij, numerum Cẽtum Quinquaginta adæquant Pſalmi: nullus ex illis, aut explicitè, aut implicitè reperietur exemptus à Cythara luctûs; ne mireris, edoctus à ſubtili Magiſtro, hic laureã perfectionis attribuit teſtimonio errori exempto; *Inueni Dauid virum ſecundum cor meum*: vt diſtinctiùs, Anima, conſideres Pſalmorum melodiam, in Ternum Iubilæum diuidentur, Quinquaginta cuilibet Capiti aſſignando.

Annotatio de Fletu & Suſpirio Quinquaginta Pſalmorum.

CAPVT II.

INitium Cytharæ primi Psalmi, attende: *Lignum quod plantatum secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo.* Prophetico spiritu animaduertit Crucem Christi, plantatam secus decursum lachrymarũ: optima plantatio, siccitatem non admittit. Anima, vt det fructum tẽpore mortis, decursui aquarum vicinari debet, quidni sanguinum? Meditatione æquiparantur oculorum guttæ, & gutturis suspiria sanguini Diuino. Tantum inest precium Pœnitentiæ æstimatione Angelorum: visi non râró trutinantes in libra cœlesti Cœlites suspiria; & gemitus, gẽmarum instar, offerentes Maiestati supremæ. Psal: 1.

Rex Reges monet: *Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Regere promittit in virga ferrea Principatum: timor seruilis contemnitur à cœlo; filialis amore superinducto arridet: ex timore tali, tremor exultationis producitur; filius hæres corre- Psal: 2.

ptus, breui lachrymas & suspiria interuallat tripudio, occupās relictam hæreditatem, & Regnum : omnes correcti virgâ pœnitentiæ, prærogatiuâ Regiâ æternitati fulgebunt.

Psal: 3. *Domine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me?* Tribulatio, eiusdem farinæ cum suspirio & lachrymis.

Psal: 4. *Cùm inuocarem exaudiuit me Deus iustitiæ meæ: in tribulatione dilatâsti mihi.* In cubili compunctio, inferiùs ibidem nominata, fletu & suspirio, dilatat cor peccatoris ad excipienda dona cælestia.

Psal: 5. *Verba mea auribus percipe Domine: intellige clamorem meum.* Aure cælesti, vult intelligi, ac in extensione clamoris suspirijs & lachrymis vocem eleuat.

Psal: 6. *Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum: lachrymis meis stratum meum rigabo.* Munditie Regiâ præcellebat, ideò lauatio quotidiana: notanda, ò Anima, abundantia & diuturnitas lachrymarum compūcti peccatoris.

Deus

Deus meus, ſaluum me fac ex omnibus perſequentibus me, & libera me. Non defuêre ſuſpiria & gemitus, nec liquor luminum humanorum, vbi perſecutio dorſo vicina. Pſal: 7.

Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem, propter inimicos tuos: vt deſtruas inimicum & vltorem. Infantes & lactentes plorant frequentiùs: myſticè regenerati pœnitentiâ, delinquentes, deſtruunt planctu Dei aduerſarium, & vltorem delictorum. Pſal: 8.

Factus eſt Dominus refugium pauperi: adiutor in oportunitatibus, in tribulatione. Procul iam lætitia mortalis, auxiliumq; ſæculi. Pſal: 9

Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum, parauerunt ſagittas ſuas in pharetra, vt ſagittent in obſcuro rectos corde. Dextra iaculatio timetur ſagittarum in obſcuro, hi catorum aciem viſûs imitâtur: non quærenda fuga, vbi latibula ſuſpiriorum & lachrymarum opponuntur, euadet ictum, pœnitentiâ protegente. Pſal: 10.

Propter miſeriam inopum, & gemitum Pſ: 11

pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus: Quietem Dei absque impedimento rumpit suspirium, non auditur nisi in cœlo: globus igne concepto, aëre impellitur, penetratq; ad terminum; suspiriũ aëreis pulmonibus emissum, igne veri amoris pulsum, petit cœlũ.

Psal: 12. *Quamdiu ponam consilia in anima mea: dolorem in corde meo per diem?* Dies vita hominis, quem fortasse definit non esse nisi continuum dolorem: bonũ consilium, quamdiu tamen Dei iudicio reclinandum.

Psal: 13. *Consilium inopis confudistis, quoniam Dominus spes eius est*: Non desperat, inopiæ spem in Dei auxilio collocando, non sine verecũdia, quę nec gemitu caret.

Psal: 14. *Quis habitabit in tabernaculo tuo? qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam.* Lachrymæ, gemitus, emundant ingressum cælestem: tanta vis inest pœnitentiæ.

Psal: 15. *Dominus pars hæreditatis meæ, & Calicis mei.* Christus Calicem, sanguine infuso, loco hæreditatis reliquit; ipse verò hæres vult fieri vicissim calicis,

si non

ſi non ſanguinis, certè lachrymarũ.

Sub vmbra alarum tuarum protege me, à facie impiorum, qui me afflixerunt. Non euaſerat ſuſpiria, dum protegi optat. Pſal: 16.

Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Expellere circuitum doloris decebat ſimili torrente, videlicet æquitatis. pſal: 17.

Delicta quis intelligit, ab occultis meis munda me, & ab alienis parce ſeruo tuo. Occultis proprijs & alienis parcere, non decuit aliter, niſi conciliante tacito ſuſpirio & fletu. Pſal: 18.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis. Orationi ſuſpirium annexum, velociùs in anguſtia pacificat æternum Numen. Pſal: 19.

Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis. Impetratum lachrymis & pœnitentiâ, vt manus vindex feriret aduerſarium. Pſal: 20.

Circumdederunt me vituli multi: Tauri pingues obſederunt me, aperuerunt ſuper me os ſuum ſicut leo rapiens & rugiens. Summa tribulatio, viciniâ beſtiarum cruentarum includi: quod remediũ eua- Pſal: 21.

dendi? Subiungit ibidem: *Sicut aqua effusus sum*: ecce pharmacum afflictionum, aquam oculorum obtulit, nec suspirium defuit necessariò.

Psal: 22. *Impinguásti in oleo caput meum, & calix meus inebrians quàm præclarus est.* Calix Domini visibilis in horto, non vino, cruciatibus futuris impletus; at impinguat caput oleo gratiæ cæle-stis: vt possit anima bibere Calicem, commixtio fiat sanguinis Christi, cũ lachrymis, & proderit saluti.

Psal: 23. *Domini est terra, & plenitudo eius, &c. Quia ipse super maria fundauit, & super flumina præparauit*: de qua terra intelligit, non reticuit. *Quis ascendet in montem Domini?* Terram, animæ sociam indiuisibilem, super flumina & maria lachrymarum fundare necesse, vt ascendatur mons ille æternus.

Psal: 24. *Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte vniuersa delicta mea.* Labor, sudore guttarum emanans, veniam meretur.

Psal: 25. *Proba me Domine, & tenta me: vre renes meos, & cor meum.* Clamorem, ge-

mitum

mitum ignis amoris educit, ergo liberè fatetur ſequenti verſu: *Quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt.* Continuit gemitum & clamorem, miſericordia excita vtroque.

Exaudi Domine vocem meam, qua clamaui ad te: miſerere mei, & exaudi me. Pſal: 26.
Nemo gemitus lachrymaſq; tum abſentes clamori crederet.

Exaudi vocem deprecationis meæ, dum oro ad te, dum extollo manus meas. Pſal: 27.
Si toto corpore rogat, certò ſuſpirijs vrget & lachrymis petitionem.

Dominus diluuium inhabitare facit, & ſedebit Dominus Rex in æternum. Pſal: 28.
Non admittetur neq; ad ſedem, neq; ad regnum æternitatis, niſi lachrymarum diluuio habitaculo in oculis præparato.

Ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Pſal: 29.
Veſpera hic agitur ætatis: deflendum ergò vt matutinũ ſempiterni gaudij poſſideri poſſit.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Pſal: 30.
Cauſa explicatur in poſteriori linea: *Quam magna multitudi*

dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te. Vita dolore plena, & anni gemituum, dulcedinis futuræ multitudine compensantur. Liberè itaque protulit: *In manus tuas commendo spiritum meum.* Approbata verba, Christi crucifixi ore, in vltimo verbo edito: Preciosum suspirium pro remissione peccatorũ totius mũdi emissũ.

Psal: 31. *Die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in ærumna mea dum cõfigitur spina.* Propter flagella continua Dei, conuersio fit ad agnitionem grauitatis peccati; tum excurrunt lachrymæ, gemitusque assidui.

Psal: 32. *Congregans sicut in vtre aquas maris, ponens in thesauru abyssos.* Sale deuotionis conspersæ lachrymæ, in Thesauro abdito Dei ponuntur: congregatæ in vtre, in vno videlicet loco æternitati fælici proprio, collocantur.

Psal: 33. *Iuxta est Dominus ijs, qui tribulato sunt corde.* Non tripudio, sed suspirio afflictio occupatur & fletu, quibus propè est Dominus, partim admiscens consolationes, partim depellens tri-

bulationes. Re compertum inferiùs eodem Psalmo: *Multæ tribulationes iustorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus.* Post afflictionem, misericordiam sine fine introducens.

Quasi lugens, & contristatus, sic humiliabar. Deliciæ exclusæ, & fastus Regius; vbi tristitia & suspiria occupauêre cor. Psal: 34.

Torrente voluptatis potabis eos. Dicit à Deo de Electis: In cœlo hoc fiet; hîc transire Torrẽtem passiuum oportet: sequi nimirum caput Christum, in lachrymis, & planctu. Psal: 35.

Considerat peccator iustum, & quærit mortificare eum. Abundè suspiria emittuntur mortificatione intumescente, à consideratione peccatoris: vt quò maior subsannatio iusti, eò vberior suspirij retributio. Psal: 36.

Domine, ante te omne desiderium meum: & gemitus meus à te non est absconditus. Et suprà: *Rugiebam à gemitu cordis mei.* Totus Psalmus resolutus in suspiria, & lachrymas: Sic illuditur mundus; tacito suspirio, etiam inter delicias, aperitur cœlum. Psal: 37.

Re-

Psal: 38. Repetit suspiria, & gemitus: *Obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis, & dolor meus renouatus est.* Veteris, noua suspiria, dolore pœnitentiæ subministrante, reuocat.

Psal: 39. *Circumdederunt me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui, vt viderem.* Nec numerum ergo lachrymarum, & suspiriorum, notârat Dauid in tam multiplici comprehensione; videre etiam haud potuit, guttis stillantium ex oculis imbrium obcœcatus.

Psal: 40. *Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versásti in infirmitate eius.* Terribiles gemitus in lecto doloris, quid non in versatione strati emittuntur? Succubuerunt pedes afflictioni, nec requies lectulo conseruatur.

Psal: 41. *Fuerunt mihi lachrymæ panes, die ac nocte.* Vnde tanta fames, vt noctu & die esuriat Rex? ignotæ dapes Monarchiæ, pœnitentiæ stomachus diuersorum genere ferculorum satiatur, si satiatur; cùm & nox vix sufficiat appetitui.

Apertè instruit Cytharam: *Confitebor tibi in Cythara Deus, Deus meus: quare tristis es anima mea; & quare conturbas me?* Psal: 42.
Ingratus pulsus amicis mundi: mæstitiam exulare vellent semper; ideò in inferno manebit afflictio in æternũ. Cytharedus autem spe concludit: *Spera in Deo*, Anima turbata, consolationem salutari vultu consecutura.

Tota die verecundia mea contra me est: & confusio faciei meæ cooperuit me. Verecundia laude digna, quam exprimit pœnitentia; si adhuc operit faciem confusio humore lachrymarum acquisita. Psal: 43.

Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum Regis. Tribulatio habet efficaciam penetrandi corda inimicorum Dei, vt sagitta; amicos efficiendo, & humiliando ad terram, compunctione & mœrore suspirijs mixto. Psal: 44.

Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei. Situs ad fluuium non displicet oculis: quid si oculi ipsi abundent flumine contritionis? Lætificãt, & ipsi læ- Psal: 45.

tabun-

tabuntur in ciuitate superna.

Psal: *Dominus excelsus, terribilis, Rex magnus*
46. *super omnem terram.* Homo quid, nisi terra? excelsum amet, terribilem veniâ lachrymosâ deprecetur.

Psal: *Reges terræ congregati sunt, conuenerunt*
47. *in vnum: ipsi videntes, sic admirati sunt, cõturbati sunt, commoti sunt, tremor apprehendit eos.* Peccatrix Anima, considerans periculum damnationis, in quo tàm diu fuerat, turbatur, commouetur, dolet, gemit, suspirando gratiam Dei; nec status Regius exemptus, nec oculi excepti à signo compunctionis: Lachrymarum tamen testimonium aduocandum.

Psal: *Cur timebo in die mala, iniquitas calca-*
48. *nei circumdabit me?* Iniquitatem calcanei, extremum vitæ appellat, tũc non erit locus pœnitentiæ; totam vitam planctu transigere suadet Dauid, ne timeatur in die tremendi Iudicij.

Psal: *Peccatori autem dixit Deus: quare tu e-*
49. *narras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum?* Respuit iustitias oris animæ delinquentis, depreca-

tionem

tionem innuit suspirio, per os immisso, & pœnitentiã oculorũ desiderat.

Dele iniquitatem meam: ampliùs laua me ab iniquitate mea. Hysopo lachrymarum cupit deleri peccata; cor cõpunctione & suspirio nouit Creatori non displicere in sacrificiũ offerẽdo. Psal: 50.

Annotatio aliorum Quinquaginta Psalmorum, de eodem Fletu, & Suspirio.

CAPVT III.

Secundum Iubilæum Psalmorum continuat Dauid.

ALiena peccata reprehendendo, gloriam peccati damnat: *Quid gloriaris in malitia? qui potens es in iniquitate.* Ergo humiliationẽ virtutis subinferendo, distincta prædicat Gloria. *Ego autem, sicut oliua fructifera, speraui in misericordia.* Oliua maturo humore repleta, lugubri ferculo infunditur: quid non viua Oliua? suspirans spe Psal: 51.

viua, misericordiam mensæ gloriosæ inferretur.

Psal: 52. *Quis dabit ex Syon salutare Israël, cùm conuerterit Deus captiuitatem plebis suæ.* Sumitur captiuitas pro forma; id est, pro personis captiuis : Optat eripi à captiuitate, & obliuisceretur lachrymarum & suspiriorũ, quis crederet?

Psal: 53. *Ex omni tribulatione eripuisti me : & super inimicos meos despexit oculus meus.* Aliqui verterant : respexit oculus, purificatus per lotionem aquæ pœnitentis, vti crystallum, nitiditate innocentiæ restitutâ.

Psal: 54. *Cor meum conturbatum est in me : & formido mortis cecidit super me.* Turbatum cor palpitat, iuuatur suspirijs : ideò pennas columbæ (cuius proprietas gemitus) assumere anhelat.

Psal: 55. *Deus, vitam meam annunciaui tibi : posuisti lachrymas in conspectu tuo.* Translatio ab oculis delinquentis, in conspectum remittentis : Amore digna potio, quâ conceditur æterna portio.

Psal: 56. *Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animam meam.* Insidias e-

uitare cupiens inclinatione ; id eſt, continuâ ſollicitudine, ac mæſta, ſuſpirans: pondus afflictionnm gremio tolerantiæ geſtare conſueuerat.

Ad nihilum deuenient tanquam aqua decurrens : intendit arcum ſuum , donec infirmentur. Inimicitia Dei peccato acquiſita, lachrymarum decurſu breuiſſimo euaneſcit : infirmitaſq; tribulatione concepta, arcum Dei iratum deponit. Pſal: 57.

Eripe me ab inimicis meis, Deus meus. & ſtatim : *Eripe me de operantibus iniquitatem : & de viris ſanguinum ſalua me.* Meliùs, ſanguinem ſitiẽti, aquam opponere. Circa finem itaq; Pſalmi, decantat fortitudinem Dei: placatum pœnitentiâ, liberâſſe ſe ab inimicis ſanguinem cupientibus. Pſal: 58.

Commouiſti terram, & conturbâſti eam : ſana contritiones, quia commota eſt. Hæc intueri poterat quis ſiccitate oculorum, & incompuncto corde ? Certè vulnera abſq; dolore non ſanantur. Pſal: 59.

A finibus terræ ad te clamaui, dum anxiaretur cor meum. Omnibus membris Pſal: 60.

anxie-

anxietati subuenit; nec oculi otiosi, nec os vacuum gemitu.

Psal: 61. *Effundite coram illo corda vestra : Deus adiutor noster in æternum.* Exiguum vas cor repletum, euaporat duobus ostijs, ore suspiriorum, oculorumque lachrymis.

Psal: 62. *Sitiuit in te anima mea.* Spiritus non sitit, caro Deum sitire non potest: vterq; indiget misericordiâ Diuinâ, spirat anima suspirijs. Plenipotentia carnis integræ, oculi madent lachrymis. Hæc congrua vtriusq; sitis.

Psal: 63. *Dum deprecor, à timore inimici eripe animam meam.* Conclusa timore anima Dauidis, peccatis onerata, deprecatur ereptionem: non mirum, si singultus, lachrymæ, orationi præbeant assistentiam.

Psal: 64. *Visitâsti terram, & inebriâsti eam* Et infra: *Riuos eius inebria,* (id est terræ) *multiplica genimina eius, in stillicidijs eius lætabitur germinans.* Homo, terra es, Riui, oculi; si pluuia spiritualis stillabit virtutes, fructum proferet cum germine læto, nunquam cessaturo.

Transi-

Transiuimus per ignem & aquam: & eduxisti nos in refrigerium. Velox transitus suspirij amoris & aquæ lachrymarum, dum viuitur: at refrigerium perenne, brauium comprehensum, præmio amborum; ignis petit astra, aqua operit emundatque terrena, ijsque supernatat. Psal: 65.

Confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum suum. Arida anima, siccitate sæculari terræ inclusa, id est, corpori, guttarum decidentium luminibus, fæcundo fructu supernaturali, mollificatur. Psal: 66.

Pluuiam voluntariam segregabis, Deus, hæreditati tuæ. Ecce mollificatio à voluntate Spiritus Sancti gratia extra merita procedens, terram replet perfectione cœlesti. Psal: 67.

Laboraui clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ: defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum. Tantùm iam gutture spirabat Rex, amissâ voce: oculi quoque lachrymarum decursu defecerunt, consolabatur spe veniæ. Eliberatus, redditâ voce exclamat: *Lauda-* Psal: 68.

bo no-

bo nomen Dei cum cantico, & magnificabo eum in laude. Quanta energia ſuſpiriorum, & lachrymarum?

Pſal: 69. *Ego verò egenus & pauper ſum.* Iuncta paupertas egeſtati, gemitu & fletu mitigatur: ſi adiutorium petit, intenſiùs vtrumq; repetit, vt ſuſpirio audiatur, vt lachrymis commiſerationem demereri poſſit.

Pſal: 70. *Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas, & malas: & conuerſus viuificáſti me.* Anima inquinata maculis, à morte peccati pœnitentiâ reſurgit, conſolata mirificè ſpe indulgentiæ, & conſequendæ vitæ æternæ.

Pſal: 71. *Deſcendet ſicut pluuia in vellus: & ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram.* Oculorũ pœnitentium pluuia in vellus illud aureum, VERBVM incarnatum, deſcendens, ſicut ſtillicidia ſtillantia ſono maximo demittuntur, vt in cœlo exaudiantur: Negabiturnè gratia? Abſit.

Pſal: 72. *Laui inter innocentes manus meas: Et fui flagellatus tota die, & caſtigatio mea in matutinũ.* Peccatorum ſordes abſter-

ſit pœnitentia, continuata die integro; dolor, & lachrymæ, & gemitus, & tribulationes, conuenticula iucundo aſpectu cœli celebrauêre.

Ne auertatur humilis factus confuſus: pauper, & inops, laudabunt nomen tuum. Pœnitentia rubore ſaginatur; & proprium eſt humilium, pauperum, deprecari, laudareq; remittentem: quod à diuitibus & ſuperbis deſpicitur. Pſal: 73.

Liquefacta eſt terra, ego confirmaui columnas eius. Confirmat electam animam Deus, robore perſeuerantiæ, ſi corpus diſſoluitur planctu: ſi iſte reijcitur potus, ſequitur ibidem: *Calix in manu Domini vini meri plenus miſto, & inclinauit ex hoc in hoc: verùmtamen fæx eius non eſt exinanita, bibent omnes peccatores terræ.* Fæce æternitatis lamentabilis nunquam ceſſante, potabuntur damnati. Pſal: 74.

Terribili & ei, qui aufert ſpiritum Principum, terribili apud Reges terræ. Non auferet ergo ſpiritum compunctorum, Dominus, imò faciet ſpirare ſpiritum ſpiratione Principum æternorum, & Pſal: 75.

manſue-

manſuetum Agnum ſe præbebit Regibus terræ.

Pſal: 76. *Renuit conſolari anima mea: memor fui Dei, & defecit ſpiritus meus.* Spernendo conſolationes, anima fidelis, tranſitorias, memoriâ ſolâ Dei, ſpiritus ſuſpirijs euacuabitur, mundabiturq; ſcopis meditationum ſpiritualium.

Pſal: 77. *Quanta mandauit Patribus noſtris, nota facere ea filijs ſuis, vt cognoſcat generatio altera.* Congerie beneficiorum, & cumulo gtatitudinum, Pſalmo hoc cõciliat fauorem pœnitentiæ, & dolori, cuilibet animæ reæ in prototypon imitandæ.

Pſal: 78. *Vſquequo Domine iraſceris in finem: accendetur velut ignis zelus tuus.* Ignis non niſi aquâ annihilatur: quanta vis lachrymarum, vt Dei furorem extinguat? Recepta animæ exuli à gratia Dei, experientiâ comprobata. His verbis, madidis certè oculis, vſu Dauid, finit Pſalmum: *In generationem, & generationem*; annunciando laudem Creatoris.

Pſ:79 *Cibabis nos pane lachrymarum: & potum*

dabis no-

dabis nobis in lachrymis, in mensura. Iam post sitim & defectũ toties spiritûs, conuiuium insigne, & potus, & cibi, lachrymæ; spiritualis manna gustui obediens. Mensura excedens mensuram, æterno mensurante præmio.

In tribulatione inuocásti me, & liberaui te: exaudiui te in abscondito tempestatis. Tempestas vẽtos & pluuiam miscet, exauditur à longè, at solem abscondit. O Anima, sola in abscondito placa suspiriorum & lachrymarum cõmotione Solem increatum; serenum patebit cœlum. Psal: 80.

Eripite pauperem, & egenum de manu peccatorũ liberate. Agnoscit miseriam cõstitutionis animæ in sordibus peccati: cupit eliberari certò, nulla tum suspiriorum, & lachrymarũ obliuio. Psal: 81.

Deus meus, pone illos vt rotam: & sicut stipulam ante faciem venti. Calamitas peccantium, rotarum circumuolutioni comparatur; vt stipulæ ventorũ dissipatione iactantur. His mederi oculo effusâ scaturigine fletus, ori emissione suspirij audere concessum. Psal: 82.

Psal: 83. *Beatus vir cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit, in valle lachrymarum, in loco quem posuit.* Si vallis lachrymarum tabernaculum animæ corpore cinctæ: cur tanta charitas in oculis? Si vallis, quomodo ascensus cordis disponitur? Madida scala, decipit ascensorem quandoque; at puluerem inquinamentorum abstergant lachrymæ: lachrymas exsiccet ventus suspiriorum, ponetur anima in loco, quem æterna fælicitas Dei assignarât dispositione.

Psal: 84. *Remisisti iniquitatem plebis tuæ: operuisti omnia peccata eorum.* Nubes ex lachrymis & gemitibus confecta, operit peccata animæ: pœnitentiæ procuratione euincente remissionem.

Psal 85. *Misericordia tua (Deus) magna est super me: & eruisti animam meam ex inferno inferiori.* Meritò extollit misericordiam anima, eruta ex inferno, adhuc inferiori: peccatum est infernus, pœna peccati infernus, æternitate centrum non agnoscens. Ex profundo cordis singultus suspirij, & acie ocu-

lorum depromptus fletus animæ, misericordiæ Diuinæ causæ efficientes, hæc vltra infernum dominatur.

Nunquid Sion dicet : Homo, & homo natus est in ea, & ipse fundauit eam altißimus. Nulla anima cōcipit intellectu, fundatorem cœli, hominem fieri debere: vulneribus & cruci condemnatum, ore & oculis, fletu & suspirio; ergo comitetur admirationem. Psal: 86.

Traditus sum, & non egrediebar : oculi mei languerunt præ inopia. In carcere, quid nisi squallor speratur? anima tradita peccato iugo diaboli, eo agnito languet inopiâ planctus, sitique oculorum laborat. Psal: 87.

Visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum : Misericordiam autem meam non dispergam ab eo. Paternum flagellum, verbera, & virga, inuitas producunt lachrymas : anima verò pœnitens producat spontaneas, addat suspiria, euadet correctionem, inueniet misericordiam. Psal: 88.

Quis nouit potestatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare? Æter- Psal: 89.

nitate maledicta numeratur ira Diuina, abbreuiatur pœnitentia; cuius fructus, lachrymæ & suspiria, coarctant numerum iræ, misericordiâ numerante.

Psal: 90. *Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* Assistentia prōpta Dei, animæ angustatæ, sed quando est? dum liberat *à Verbo aspero.* Verbum hoc interpretatur D. Bernard; Ite maledicti in ignẽ æternum. Tunc cùm anima est, veriùs anima cum illo, vocata per verbum: *Venite*, possidete regnum; eripitur, & glorificatur.

Psal: 91. *Ad annunciandum mane misericordiam tuam: & veritatem tuam per noctem.* Lucet prosperitate misericordia Dei animæ, nocte in tenebris apparet Iustitia, dolore & fletu exoluitur, & satis fit Iustitiæ, Dauidis exemplar viuum. Inferiùs enim approbat: *In decachordo Psalterio, cum cantico in cythara,* decantando Iustitiam, versam in Misericordiam.

Psal: 92. *Mirabiles elationes maris: mirabilis in altis Dominus.* Supereminent elationes

lachry-

lachrymarum fluctibus maris, ipsum cœlum tacita pœnitens gutta titillat: certè mirabilis Deus, mirabilis & pœnitentia placans Deum.

Secundùm multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes lætificauerunt animam meam. Fortè error Regis mensurantis: centuplum excedit dolorem consolatio superna lætificans animam : in gratia legis constitutus non errat; si in hac vita vtriusque æqualem ponit mensuram, in altera relinquitur immensuratum præmium doloris. Alacriter, Anima, propositum decurre certamen, lachrymâ, suspirio, comprehendendum. Psal: 93.

Venite adoremus, & procidamus ante Deum, ploremus coram Domino. Consuetudo doctrinæ aulæ cœlestis, præuenire faciem iræ Dei ploratu, & prostratione corporis, cum gemitu cordis rei Væ, quos ira Dei præuenit, suspiria, & lachrymæ æternæ sequũtur. Psal: 94.

Tollite hostias, & introite in atria eius: adorate Dominum in atrio sancto eius. Spiritualis hostia in atrio mundi (cœlum Psal: 95.

enim palatium, vel domus nuncupari poterit) si offertur Deo per confessionem, contritionemq; cordis, cum suspirio & lachrymis, accepta cœlo.

Psal: *Qui diligitis Dominum, odite malum.*
96. Peccatum, malorum maximum, odio dignissimum amantibus Deum: si odium incurritur Dei, quomodo non fletu, & suspirio, eraditur?

Psal: Iubet Dauid psallere in duplici cy-
97. thara, in voce tubæ corneæ, causa: *Iudicabit* (Deus) *orbem terrarum in iustitia, & populos in æquitate.* Iudicium Dei terribile, illud cythara decantat, & timorem, & amorem exprimit, hic timore, verecundiâ, suspirio, lachrymis, instruat anima cytharam. In cœlo Cythara amoris plena, æquitatem prædicabit inter illos, quos Apocalypseos oculatus testis vidit, Cytharizantes in Cytharis suis.

Psal: *Inuocabant Dominum, & ipse exaudie-*
98. *bat eos: in columna nubis loquebatur ad eos.* Lachrymis, & suspirijs, nubes spiritualis vt columna concrescet, sydera pertingens, tali medio obscuro, mun-

do ſermone, colloquium Dei, anima obnoxia ſcelere, impetrabit.

Populus eius, & oues paſcuæ eius, introite portas eius in confeßione, atria eius in hymnis, confitemini illi. Porta cœli aperitur confeſſione delicti animæ: Anguſtâ portâ, leue ſuſpirium non excludetur, nec gutta oculi ſubtilis, Hymnus gratus Deo. Pſal: 99.

Miſericordiam, & iudicium, cantabo tibi Domine. Septies in Pſalmo, de corde, & oculis, loquitur, immaculatos conſeruare gloriatur Rex. Et quia ante maculârat, vtriſque pœnitentiâ, lachrymis, ſuſpirio, mūditiē reſtituit. Pſal: 100.

Continuatio Annotationis reliquorum.

CAPVT IV.

Tertium Iubilæum Pſalmorum, eodem tono Cytharæ proſequitur Rex.

ALacriter reſumit planctum: *A voce gemitus mei, adhæſit os meum* Pſal: 101.

carni meæ. Delicijs præteritis enutrita ossa virebant in pinguedine carnis, iam continuò exsiccata gemitu. Vestigia sequere, anima peccans, subtrahe ligna foco, extingue ignem carnalem suspirio assiduo; tali vento dissipabitur æstus libidinis.

Psal: 102. *Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se: quoniam ipse cognouit figmentum nostrum.* Pater precibus & lachrymis mouetur filiorum: magis ille qui cognouit vnde simus, nostra fragilitas optimè ei nota: præbe te filium, Anima, debilitatem deplora tuam, extorquebis veniam.

Psal: 103. *Emittes spiritum tuum, & creabuntur: & renouabis faciem terræ.* Gratia Sancti Spiritûs, quasi iterum creat animam, dum peccatis hucusq; demersam, siccitate bonis operibus destitutam, lachrymis, & pœnitentiâ, vt imber terræ faciem, renouat, Deoq; recõciliat.

Psal: 104. *Quærite Dominum, & confirmamini: quærite faciem eius semper.* Præsentia Domini quęrenda est semper: si amittitur (res enim amata, sine sollicitu-

dine & angustia non inuenitur) planctu & suspirio requirenda: semper ergo inquirenda; si in bono statu, retinenda: si in malo, lachrymis reassumenda. In cœlo non quæsita Domini comparebit semper præsentia. Præpara te, luctu & suspirio, ad illam nunquam amittendam.

Peccauimus cum patribus nostris, iniustè egimus, iniquitatem fecimus. Non solum propria, parẽtum etiam reuocat peccata memoriâ, vt vberiorem dolendi exquirat materiam. Psal: 105.

Sedentes in tenebris, & vmbra mortis, in mendicitate, & ferro. Similitudo à corporali captiuitate, ad spiritualiter per peccatum captiuatam animam: summa miseria sedere in ferro, & paupertate, quantæ lachrymæ funduntur? Sic anima onerata vinculis delicti, defleat similem afflictionẽ. Rationem reddit carceris, ibidem, Dauid: *Quia exacerbauerunt eloquia Dei, & consilium altißimi irritauerunt.* Quantum venenum peccati? Prouocat iram Dei, & spernit consilia, mandataq; altissimi / Psal: 106.

Pſal: 107. *Exurge gloria mea, exurge Pſalterium, & Cythara.* Si cauſa requiritur, addit: *Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana ſalus hominis.* Non diſcrepat Cytharæ ſonus, petit auxilium, vanitatem humanam conſiderando, neceſſe fuit vi lachrymarum, & ſuſpiriorũ.

Pſal: 108. *Libera me, quia egenus & pauper ego ſum: & cor meum conturbatum eſt intra me.* Turbatum cor, pœnitẽtiâ, & conſideratione turpitudinis peccati, ideò adiumento vſus ſuſpirij, & lachrymarum.

Pſal: 109. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.* Torrentis vehementia celeriter tranſit; pœnitentia fletu & vento ſuſpirij commota, vehementia ſua cœlum impetit, inde fit, vt furor Dei ſtatim tranſeat: anima ergo humiliata ad torrentem doloris, exaltat caput diuinâ recuperatâ gratiâ.

Pſal: 110. *Memoriam fecit mirabilium ſuorum, miſericors & miſerator Dominus.* Memoriam tot beneficiorum, & abſolutionem grauiſſimorum ſcelerum, cùm anima reuoluit intellectu, poteſtnè

haud recordari gemituum, & lachrymarum?

Beatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis. Mandatum Domini velle nimis est diligere Deum, vitando peccata; si timore filiali facit anima, protrudit ore suspiria, guttasque oculis, vt timendo diligat, & diligendo timeat exorbitare à mandato Dei. Psal: 111.

Suscitans à terra inopem, & de stercore erigens pauperem: vt collocet eum cum principibus. Res transitoriæ sunt tanquam stercora; anima obdormit quasi, dum talibus occupatur. Pœnitentia suspirijs euigilat animam pauperẽ, quam Deus gratiâ collocat cum Principibus in æterno solio assidentibus. Psal: 112.

Non nobis, Domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Anima per se à sterquilinio peccatorum resurgere nequit: Deus est, qui petram obduratã voci Diuinæ, aridamque, conuertit in stagna aquarum, vt diffluat, & detestetur scelera commissa. Psal: 113.

Eripuit animam meam de morte, oculos Psal: 114.

meos à lachrymis: pedes meos à lapsu. Pœnitentiâ, & defluenti imbre oculorum, eripitur anima à perpetuis lachrymis, ab æterna morte, à lapsu irreuocabili.

Psal: 115. *Pretiosa in conspectu Domini, mors Sanctorum eius.* Mors doloris, & angustiarum plena in Martyribus: non displicebit ergo mors voluntaria à voluptatibus sæculi huius, imitata fletu & suspirio, Martyrum trophæa. Anima peccans, à morte æterna, cui mancipata es, transfer te suspirio, & planctu, ad mortem spontaneam, vt soli Deo viuas: pretium ingens ponetur à cœlo tali morti.

Psal: 116. *Quoniam confirmata est super nos misericordia eius*: id est, Dei prædicatur misericordia, quam pœnitentia, & mæror ante nominatus, non cessans, die, noctuq; promeruit.

Psal: 117. *Castigans castigauit me Dominus, & morti non tradidit me.* Excitans dolorem de peccatis, Deus, & suspiria, fletumuè, vti clementissimus Pater, castigauit temporanea correctione, eripiens à

flagello sempiterno. Hanc castigationem si impetrabis, Anima, exultabis in dolore.

Os meum aperui, & attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam. Fælix cōmutatio, si desideras mandata Dei seruare, aperi os oratione, suspirio attrahes emisso, spiritum bonum, spiritum pietatis. Et paulò superiùs: *Oculi mei defecerunt in salutare tuum.* Lachrymis fatigati, exsiccati sunt amore salutis propriæ. Et adhuc: *Confige timore tuo carnes meas, à Iudicijs enim tuis timui.* Omninò tansfixione erumpit dolor, & cruciatus, qui suspirium, planctumque, parturiunt: multisq; in locis denotatur necessitas pœnitentiæ. Psal: 118.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Suspirat Anima pœnitēs ad patriam: sagittas potētis acutas, ab hoste infernali per peccatum emissas, veretur, ne configatur: ea de causa, suspirio vnum euitare, alterum consequi præoptat. Psal: 119.

Leuaui oculos meos in montes: vnde ve- Psal: 120.

niet auxilium mihi. Vt oculi essent leuiores, sursumq; tendentes, euacuat humore lachrymarum, propellit deuoto suspirio.

Psal: 121. *Rogate, quæ ad pacem sunt Hierusalem: & abundantia diligentibus te.* Vbi concurrit petitio pacis, abundantiaque amoris Dei, piorum suspiriorum, & gemituum, & fletûs; non deest abundantia dilectione educta.

Psal: 122. *Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.* Reuerentiam summam in oculis seruorum, pręsentia seueræ dominæ excitat; quid Dei? Si expectatur donec sequatur miseratio, humili obseruatione, fletu, suspirio, conciliatur: sequere, Anima, doctrinam.

Psal: 123. *Torrentem pertransiuit anima nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intollerabilem.* Peccatum torrens rapidus, pertransitur ab anima per pœnitentiam, & compunctionem, & suspiria, ductore Deo. Quæ tali indigna transitu iudicatur, non transcen-

det aquam intolerabilem, sine hypostasi, sine fundo, sine fine, ideò intolerabilem.

Non relinquet Dominus virgam peccatorum, super sortem iustorum. Anima iusta, Deo pœnitentiâ reconciliata, dolorem, suspiria, virgam habet cõsolantem: virga peccatorum incorrectorum ferrea, æternum, durum denotans cruciatum. Priorem, Anima, apprehende virgam; castiga corpus, & in seruitutem redige: gloriosa sors iustorum. Psal: 124.

Euntes ibant & flebant, mittentes semina sua. Iter animæ, vita mortalis; vt portet exultantem manipulum, lachrymis & suspirijs seminet: fœcundata tali semine, lætam proferet messem. Psal: 125.

Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris. Antequam lux gratiæ Dei accesserit, non surges, Anima, è luto peccati: surges cum contemplatione, assidebis grauitati delicti, & lachrymis, suspirijs, comedes panem Psal: 126.

doloris,

doloris, oblatum à Deo; sed statim merces: *Cùm dederit dilectis suis somnum*; post refectionem dolorosi cibi, dulcis somnus: somnus dolori, non somnus dulcedini cœlesti.

Psal: 127. *Labores manuum tuarum, quia manducabis; beatus es, & benè tibi erit.* Operum bonorum, Anima, comedes laborem, cum pœnitentia & luctu, emendicabis beatitudinem, in qua optimè tibi erit, quia cum Deo, quia sine Deo nunquam.

Psal: 128. *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam.* Dum propter peccata peccatores alios immittit Deus, animæ delinquenti in pœnam, etiamsi dorso quasi incude abutantur; etiamsi longiore duret persecutio tempore; patienter sustinendum, lachrymæ, suspiria, depromantur; liberaberis, Anima, Diuino patrocinio: confundentur, & sicut fœnum arescent, visibiles & inuisibiles inimici.

Psal: 129. *Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine, quis sustinebit?* Quod ergo remedium,

dium, vt ſuſtineat anima obſeruationem peccatorum? Addit: *Sperauit anima mea in Domino.* Suſpirio, lachrymis, aduocando ſpem, crede te, Anima, conſecuturam remiſſionẽ reatuũ.

Sicut ablactatus eſt ſuper matre ſua: ita retributio in anima mea. Infans remotus ab vberibus matris, plorat, gemit. Anima, ſeparata per peccatum à gratia Dei, fle, vlula, vociferare, donec redeant vbera conſolationum; ſumma retributio. Pſal: 130.

Si dedero ſomnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis; donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob. Locus Domini, & tabernaculum, Anima, cor humanum: per peccatum excluditur à loco Deus, & hoſtis diuinus introducitur; vt iterum reducatur Creator, affligantur oculi lachrymis, exulet ſomnus abſq; requie, ſuſpiria continua, reuocatoria emittantur. Pſal: 131.

Ecce quàm bonum, & quàm iucundum, habitare fratres in vnum. Sicut vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Pſal: 132.

Aaron.

Aaron. Sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion. Concordia commendatur fratrũ: maior Frater noster Christus est; si voluntas animæ nostræ ei non refragatur, iucunda habitatio. Ex capite doloroso Saluatoris nostri, vnguētum passionis in barbam (quod cogitationes significat) descendit, barbam Aaron, summum illum Sacerdotem, secundùm ordinem Melchisedech, nobis repræsentantes, eique nos coniungentes, vti capiti barba adhæret. *Sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion.* Ex altissimo illo montis Caluariæ monte, madidæ guttæ, & sanguinis, & aquæ, descendunt in minores montes Sion; animas Deo ad beatam fælicitatem prædestinatas: & fletu, suspirijs, dolore, inuicem cohærent.

Psal: 133. *In noctibus extollite manus vestras in sancta.* Tempore aduerso, & nocte afflictionis, erigite manus animæ, suspirate, plorate; commodissimum impetrandi tempus in summa quiete.

Psal: 134. *Iudicabit Dominus populum suum, & in*

seruis suis deprecabitur. Vt iudicium Dei deprecetur anima, squalore, pœnitentiâ, dolore, gemitu, vtatur.

Quia in humilitate nostra memor fuit nostri: quoniam in æternum misericordia eius. Psal: 135. Humilitas animæ est, sacco luctûs operiri, & expectare in puluere misericordiam Dei: non tardabit aduentu consolatorio.

Super flumina Babylonis, illic sedimus & fleuimus, cùm recordaremur Sion. Psal: 136. In captiuitate posita anima, penes flumina Babylonis; huius videlicet sæculi vanitates, vti flumina, velociter prætereuntes, considerans, plorat, suspirat, dum recordatur Sion, dulcissimæ patriæ, gratiæ Dei amissionem, & per peccatum ab ea reiectionem.

Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me. Psal: 137. Per compunctionem cordis, & lachrymas, de profundo tribulationum, eripit animam Deus, & vitam æternam restituit.

Imperfectum meum viderunt oculi tui. Psal: 138. Peccatoris oculus valdè imperfectus est; pœnitentia aperit oculos animæ,

vt videat funestum statum, & aboleat lachrymis, & suspirio, quibus oculi, & os, optimè perspiciunt imperfectum, & delent: & tunc Deus, visâ animæ imperfectione, misericordiâ reddit perfectionem.

Psal: 139. *Domine, Domine, virtus salutis meæ, obumbrâsti caput meum, in die belli.* Anima æstu concupiscentiæ, & peccatorum aliorum correpta, siccaretur pro igne æterno, nisi Deus vmbraculo, & nube misericordiæ succurreret; ex qua vẽtus suspiriorum, & pluuia lachrymarum, enascens, refrigeraret arescentem creaturam, in die belli vltimi iudicij, confortans.

Psal: 140. *Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.* Pœnitentia vera non excusat peccata, sed accusat, vtens tanquam testimonio, suspirio & lachrymis, conscientiæ remorsu adducta.

Psal: 141. *Effundo in conspectu eius orationem: & tribulationem meam ante ipsum pronuncio.* Ex vase cordis effundere debet anima tribulationem peccati, ad defe-

ctum

ctum ſpiritûs coram Deo: in tali vaſe pœnitentia, dolor, ſuſpiria, lachrymæ, reconduntur.

Expandi manus meas ad te: Anima mea ſicut terra, ſine aqua tibi. Bonus Rex, animæ ſuæ, vt terra, rogat aquam. Ita eſt: Terra abſq; aqua, neq; conſiſtentiam habet, neque ornatur floribus, neque producit fructus. Producetnè anima fructum, abſque aquâ lachrymarum? Nequaquam. Ideò ibidem accelerat petitum: *Velociter exaudi me, defecit ſpiritus meus.* Fatetur vix ſpiritum retinere ampliùs, toties ſuſpirando. Pſal: 142.

Homo vanitati ſimilis factus eſt: dies ſicut vmbra prætereunt. Pœnitens cor nouit vanitatem humanam, & pręterire celerrimè vitam: habet ergo materiam deflendi peccata. Pſal: 143.

Oculi omnium in te ſperant Domine: & tu das eſcam illorum in tempore oportuno. Famelicus offam ſperando, clamat, ſuſpirat: Anima fame ſpirituali oppreſſa, non flebit, nec gemet? cum tempore pœnitentiæ oportuno, eſcâ Pſal: 144.

gratiæ Diuinæ, Venerabili Sacramento, saturatur.

Exibit spiritus eius, id est, Principum:
Psal: *& reuertetur in terram suam: in illa die*
145. *peribunt omnes cogitationes eorum.* Ex terra spiritus assumptus, nonnisi in terram reuertitur. Pœnitentis animæ spiritus, vel suspiria, nō è terra, è cœlo apportantur, propterea in cœlum volant: nec pereunt cogitationes castæ, at æternitati donantur, conseruandæ.

Psal: *Qui sanat contritos corde, & alligat con-*
146. *tritiones eorum.* Vti Chirurgus alligat vulnera, & vnguentis illinit; ita Deus curat peccata, contritione & Sacramento pœnitentiæ, alijsq; vngit, conferendo gratiam: non vna gutta, vel suspirium, in tali curatione euaporat.

Emittet verbum suum, & liquefaciet ea:
Psal: *flabit spiritus, & fluent aquæ.* Cor du-
147. rum, frigidum, glacie peccatorū concretum; si spiritus calidus amoris flabit, in suspiria & fletus placidè resoluetur.

Hymnus omnibus Sanctis eius, populo appropinquanti sibi. Anima appropinquat Deo, si Hymnum canit: Saluatori, si à se recedit, vicina fiet. Hymnum dilectum toties inculcat Christus: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam post me, & sequatur me.* Quot dolores, fatigationes, suspiria, lachrymæ, comitantur crucem? nec Dominus Redemptor immunis fuit ab his omnibus symptomatibus; & tu Anima, suaui vitâ putas & credis, auicinari saluti, & Saluatori? Falleris. Psal: 148.

Exultabunt Sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis: exaltationes Dei in gutture eorum. Exultatio propter exaltationem fit, quæ in gutture Sanctorum residet. Ibi cubile suspiriorum, ad instar graduum ascensus eorum ponitur, vt exalteris, Anima, suspirijs te eleua, & altitudinem conscendes altitudinum. Psal: 149.

Omnis spiritus laudet Dominum. Digna cõclusio Cytharæ præludẽtis: Quid suspirium, nisi spiritus? Omne ergò Psal: 150.

pœnitens suspirium, ex amore filiali ad Creatorem emissum, laudat Deum, & hîc, & vbi sine fine laudatur Deus.

Origo Suspirij, & lachrymarum.

CAPVT V.

PRælibauit succinctè Regius Psalmista, materiam suspiriorum: ô Anima, libertate donata es, elige in quali subiecto suspiria corde mouebis. Habes amplissimum campum: vberiùs præcantata Regio sono, intellectu versa, memoriâ comprehende, voluntate comproba. Assume, tanquam cibum, panem suspiriorum: nosti vitam humanam lachrymis incipere? Fassus est sapiẽtissimus mortalium, in libro accommodato eruditioni Sapientiæ: *Ego natus accepi com-* Cap. 7. *munem aërem, & in similiter factam decidi terram, & primam vocem, similem omnibus, emisi plorans.* Qualis illa vox? vox

clarè

clarè denotans miseriam natiuitatis. Ipse Christus natus in terris, eidem subiacuit lugubri voci, adauxerat nuditas frigore denudata lachrymantē clamorem. Salomon ideò : *Nemo ex Regibus aliud habuit natiuitatis initium.* Ergo nec Rex regum excipi voluit. Tale initium vitæ, qualis finis : Suspirio abrumpitur vltimo. Iterùm ad Redemptoris exemplum appello: *Et hæc dicens, expirauit.* Experientia docet ipsa, suspirio concludi dies humanos: si ergo initium & terminus lachrymæ, & suspiria decursus humani, quale erit medium ? Sed adhuc audi Anima, lachrymæ originem ætatis transigendæ in mundo innotant; suspirium concludit mortalem vitam, & inchoat æternitatem : aperitur suspirio vel cœlum, vel infernus. Valido vento sæpè fores benè clausæ patent; si rima apparuerit, & assuescet venti ingressus, difficulter impetus continebitur. Hyems ingratos introducit vētos palatio, & domui. Æstas leni susurro inuitat iucunditatē ven-

Ibidem.

ti : Cor

ti: Cor humanum glacie & frigore erga res Diuinas còágulatum, relinquens vltimum motum per animæ recessum, ſuſpirio extremo ad inferos vſque penetrabit: Cor charitate Dei ſuperinfuſum, ſuaui emiſſo non redituro ſpiritu, cœlo importabitur. In portâ tuâ, anima, corde videlicet tuo, facito rimas per bona opera, tribulationes, ieiunia; ſuſpiriorum vento aperi fores Deo, qui ſtat ad oſtium, & pulſat. Fores viciſſim oculorum exterge lachrymis, ne ſtridor & repugnantia mandatorum audiatur, ne creatura, Creatoris loco occupet ſedem cordis; ne magis placeat beſtialis voluptas, infinito luenda ſupplicio, quàm reſiſtentia virilis æterno coronanda præmio: inde dictum: *Delectet mentem magnitudo præmiorum, ſed non deterreat certamen laborum.* Scimus procellas ventorum pluuiâ ſedari: ſi ventus concupiſcentiæ irruat, & opprimere præſumat oculum, lachrymis compeſcatur, fiet, vt placidus ventus ſuſpirio conſolationis ſu-

Gregor: Hõ: 37 in Euã.

pernæ

pernæ adiutus, recreare faciet terram commotam, vel ſummâ tranquilitate requieſcere, à tempeſtate inordinatâ vanitatum euincet. Oppones Anima, lachrymas, non tuæ relictas diſpoſitioni; aliquando ſiccitate prædominante è petra, citiùs hauriretur aqua, quam ex ſaxeo corde: optata denegatur lachrymarum copia, receditur vacua prece à cœlo, fruſtraturq́; ſpe impetrandi doni defluentis ex oculis fletus. Ne turberis, Anima, ſatis fuit petere candidâ oratione, & peccatis non impeditâ; dabitur ſine lachrymis veniâ ſicco ſuſpirio. Melius quidem expurgatur domus à ſordium inquinatione, polluto aquâ pauimento, & feneſtrarum inter clauſura: ſi non adeſt humor, apertæ feneſtræ, licet tardiùs, educunt puluerem inſipidum, aëriq; cõmuni tranſmittunt. Ergo Anima, oculos aperi etiam non madidos, & expande paratos lachrymis, ſolo ſuſpirio puluerem huius ſeculi excutient, reſtituentq́; aëreis & voluptarijs mancipijs.

Quærimonia ob defectum lachryma rum accepta cœlo, ſuſpirium excuſa- tione caret, vbi, & quando volueris, vti, abuti permiſſum, etiam millies in die omni occupationi ſe offert, & abundè non deeſt materiâ ſuſpirijs. Tota vita hominis contexta, ex ſu- ſpiriorum & lachrymarum varietate apparet. In conuiuijs, vel verba læ- dentia, vel faſtus alienus, vel inuidia prædominans concitat ſuſpiria; ſi æ- mularis, vitioſum ſuſpirium. Monet
Pſal: 36. Cythara Dauidis: *Noli æmulari in mali- gnantibus.* Si contemnis propter Deũ,
Ibid. gratioſum ſuſpirium. *Spera in Deo, & fac bonitatem.* In aulâ, quanta occaſio ſuſpiriorum? Si, vt aranea, texis tibi reticulam vindictæ reſeruandæ, ve- nenatum ſuſpirium: Si, vt apis, dul- cedinem cõtemptus ad imitationem Chriſti, in apiario recondis cordis, mellifluum ſuſpirium. In templo, ſi à Cõcionatore veritatem ſcelera re- darguentem, pungeris, & horres vo- cem; deteſtandum ſuſpirium: Si tibi applicas, & emendationi te ſubijcis,

Ange-

Angelicum ſuſpirium. In proſperis, ſi oblitus Dei, viuis vt bibas, & bibis vt viuas; Epicureum ſuſpirium: Si verò recordaris, à quo accipis, gratumq; te oſtendis; Christianum ſuſpirium. In aduerſis, ſi voluntati Diuinæ recalcitras, & incuſas Creatorem; infernali pœnâ puniendum ſuſpirium: Si autem accōmodas te Superiorum diſpoſitioni, & pro peccatis condignum iudicas flagellum; coronâ immarceſcibili dignum ſuſpirium. Quòd ſi lachrymarum gemmis adornaueris, ex amore Dei procedētium, placebis ampliùs ei, quem diligis. Replicabis, Anima, contra lachrymas, eas eſſe proditrices pœnitentiæ, inde vanæ gloriæ bullâ aliquando intumeſcit cor: Diſſipabis hanc ſuſpirio, quæ eſt decipula mundi, & Inferni, in vaſtiſſimis delicijs, in opiparâ mensâ, in turbâ ridentiū, irridetur liberè ſuſpirio mundus, & Infernus, aliſq; pœnitentiæ promotum, citiùs intrat cœlum, quàm animaduertitur: Et tunc Creatori cor-

dis probatur suspirij, & de mundo, & de Inferno, triumphus. Agnoscũt Spirituales cœlestes potestates, suspirium dolorosum, acceptissimum Altissimo. Humana natura in Saluatore, cœlum suspirijs, in terrâ viuẽs, impleuerat: simile simili gaudet. Mantuæ extra vrbem, in palatio Ducis quodam, meis oculis attestantibus, ostenditur Camera, fornice clausa desuper, in qua si vni angulo quis tacitè loquatur, è diametro anguli alterius applicata auris exaudit: astantibus in medio, nec clamosâ garrulitate impedientibus, nec summo silentio strepitum oris percipiẽtibus; ecce suspirio totius mũdi fabrica propria, in angulo cubiculi, & cuiusuis loci, confabulatur cum cœlo quis suspirio, licet longè dissitâ distantiâ: tamen neque circumuoluti conuersatione sodales persentiunt, neque tacentes, mysterium notant. Assuesce, Anima, pœnitenti suspirio, & qua libebit methodo, delibera.

Cibus,

Cibus & potus, Suſpiria & lachrymæ.

CAPVT VI.

GVſtâſti cibum, & potũ ſpiritualem, ſuſpirium, & lachrymas, Anima, quomodo vti eis volueris? Dices, vellem ſcire, qua ratione potus lachryma; cibus, ſuſpirium nominetur? Salomon ait: *Ante obitum operare iuſtitiam, quia non eſt apud inferos inuenire cibum.* Operari iuſtitiam, nemo poteſt niſi immunis à peccato: quis autem hic? *Solus Chriſtus, & Mater Maria.* Nihilominùs ille omnibus iniungit operationem, non aliâ viâ, niſi per pœnitentiam, quæ exonerat ſe lachrymis, & ſuſpirio. Anima ſpirando viuit, ſuſpirando hic, in æternum viuet: male in tormentis, benè in patria fælici, accommodatus cibus ſpiritui: & quia Deus eſt ſpiritus, à quo ſuſpirium, ſpiraculum vitæ parenti noſtro inſpirando, & quia igne charitatis in fornace pœnitentiæ deco-

ctus cibus, & hic nutrit animam, & roborat in vitam æternam. Lachryma humida per se à natura, sitientem cælestia satiat animam. Quid mirabilius? solum suspirium, & solas lachrymas esse & cibum, & potum. Suspirio refocillatur anima, tãquam cibo, & tanquam potu dulcedine spirituali repletur. Dicitur in Psalmo:
Psal: Deum *torrente voluptatis potare* electos;
35. verè communicat suspirantibus charitatem, in terris, veluti torrentem, nam citò transit: in cœlo torrentem, nam impetu suaui decurrens consolatione, nõ desinit. Narratur in Prussiæ Ciuitate Brunsbergensi, latronẽ dignum morte, immissum turri profundissimæ, illum nono die viuum, absque esu inuentum, & extractum, cùm nemini ante priuilegium cõcessum tale, omnesque sepultura extraxerat: interrogatum, confessum publicè, humori terræ os bis in die applicuisse, attractoque fortiter per aliquod spatium, saturitatem quandam inuenisse. Potest ergo suspirium &

cibus, & potus esse; nouit & attrahere in se spiritum, & cœlo repletionẽ confortationis aduocare. Lachrymæ cibus, sunt vicissim copulatę charitate cœlesti: non mea verba, sed B. Irenei recito: *Vt enim ex multis granis vnus panis efficitur, quia aquâ, veluti quodam glutino, inuicem copulantur, & multa pulueris grana, si humor aquæ accedat, vnum laterẽ faciunt; alioquin verò sicca grana, sine humore, in vnum coalescere quomodo possent? Ita quoq; & nos, qui terræ ac pulueris grana sumus, [Puluis es (* ait Dominus *) & in puluerem reuerteris] nunquam per nos, vel nobiscum coniungi, vel cum* Deo *possemus, sed descendit humor charitatis (per lachrymas scilicet) & ita nos cum hominibus cæteris copulat, vt Apostolus dicat, vnus panis, & vnum corpus sumus.* Fit etiam, vt panis immissus potui, simul edentibus, vtrumq; gustui exprimat: sic suspirium mixtum cum lachrymis, spiritualem gustum animæ & cibare, & potu recreare consueuit. Et contra impugnare cœlum, & famem inducere suspirio indignationis, lachrymis vin-

dictæ cõiuncto. Paulus, qui ante Saulus, nonnè bellum mouebat cœlo suspirio? *Saulus autem adhuc spirans minarum, & cædis, &c.* Idcircò in Inferno erunt suspiria, erunt & lachrymæ, quæ non in cibum, sed in venenum conuertẽtur. Caninus appetitus perpetuò voluetur, vel hydropisis nunquam curata: semper sumptus cibus hic & potus excruciabit, materiamq; siti & esuriei porriget. Nunc, Anima, operare Iustitiam cibo & potu, suspirio & lachrymis te conforta: grandis enim superest tibi via, subcinericio pane iter tale, exemplo Eliæ, conficitur, in cinere planctuque coquitur. Verùm quæres, Anima, cur suspirium, quod est spirituale; lachrymis, quod est corpori proprium, societate non separatur? Scias coniunctionem corporis, Anima, tecum delinquere: propterea vtraque pro sua parte satisfacere cogitur. Cadauer, nec suspirium, nec lachrymas emittit: dum viuitur, armis his duplicibus defendas te; lachrymis ignem infernalem

Act. ca: 9.

extinguendo; ſuſpirio nubem per peccatum, inter offenſorem & offenſum enatam, diſſoluendo: Apparebit ſol miſericordiæ per conſolationem in terrâ, & in cœlo per ſui communicationem repræſentabunt viuum membrum Eccleſiæ te, Anima, Deo reconciliato. Noſti ex quatuor Elementis omne viuens componi: ſi ea iunguntur proportione ſeruata, viuitur; deficiente aliquo, extinguitur quod viuit. Terra eſt Cor, Aqua lachrymæ, Ignis amor, Aër ſuſpirium, cõgregata ab Artifice ſupremo inuicem, viuum viuens æternitate non moritura manebit. Prorſus ſuſpirium eſt ſecretiſſima apud Deum animæ Audiẽtia: liberè deponit arcana amoris in ſinum Creatoris, non excluditur ſupplicans: Linguâ ſuſpirij etiam mutis conceſſum loqui, qui ſignis tãtùm demonſtrant voluntatem, eleuatione oculorum, contractione humeri, manuum extenſione ſuſpirium notatur. Secretiùs etiam poteſt eſſe ſuſpirium, abſque vllo motu, ore clau-

ſo, & illo non aperto, & cœlo propter delicta occluſo: ſeratis oſtijs ſuſpirium ex homine egreditur, & comparet conſpectui Dei. Magna efficacia ſuſpirij ? Non mirùm, eò redit, vnde initium eius; ſumitur ſuſpirium ab inſpirando: *Spiritus Domini vbi vult ſpirat*: dum animam peccatricem inſpirat, ſpiritu condolétiæ ſpirare docet, è cœlo gratiâ, abſque miraculo neceſſe eſt vt remeët in patriam. Lachrymæ, cõſobrinæ ſunt ſuſpirij; cõſtructio aquę ductus per ſecretos formatur canales, tanta contra naturam aquæ attractio, quanta fontis, vnde deducitur, eleuatio. Neſcitur ſæpè vnde lachrymarum copia occupat oculos, fluunt vberrimæ: è fonte cœleſti, Anima, ſcias ſumi. correſpondenti altitudine cœlos attingit: omni hora quidem tales canales noſtris offeruntur oculis, & cordibus, impeditur terrenâ glebâ, defluitatio libera. Inuentæ ſunt Meditationes & Exercitia: datum fuit deſuper noſſe Diuo Ignatio Patriarchæ Societatis IESV,

hic, a-

hic, apertè dicam, fontifex & inuentor eorum. In eius Schola enutriti, & assueti suspirijs & lachrymis, quanta effudêre volumina Librorum? Suspirium enim, Laconica vox est, summam verborum imbibens, vti spongia aquam. Quidã Alphabetũ tãtùm dicere præsumpserat, Deo literas permittẽs cõponẽdas: breuius suspirium est; vnicum, totam vim orationis longissimæ interpretatur intellectu Diuino comprehendẽdã. Philippus Macedo, literas dederat ad Lacones prolixiores, vellentnè aduentum eius præstolari, vti amici, aut inimici? vno verbo rescripserant: *Neutrum*; Scriptura, lectio, extraxerat tamen tempus: Deus instillat animæ, velitnè vt veniat Sponsus, vel Iudex? nõ atramento, non chartâ; opus, suspirio breuissimo protestatur bona anima, sententiam Dauidis exprimens: *Non intres in iudicium cum seruo tuo, Domine.* Psal: 142.
De S. Ludouico Rege Galliæ, legitur In vita SS. Diui
in transitu Romam, B. Eugenium S.
Francisci socium, voluisse inuisere:

non in-

Fran cisci Ord.

non inuento, rogat Superiorem in reditu alloqui eum cupere: exequitur mandatum Superior, aderat Eugenius reuertente Rege, absente Superiore, exit ad Regem, nulla cæremonia exhibitâ, in amplexum ruêre mutuum, taciti, statimque inuicem separantur: astantes Fratres inurbana offenderat simplicis Eugenij salutatio: Superiori redeunti, enarrant successum congressus. Ille metuens, ne offensa Regia Ordinem à gratia separaret, propellit gressum, Ludouicum assequitur; deprecatur culpam Fratris, aulicæ comitatis ignarum. At Rex: O si scires, quanta in amplexus mora aulæ cælestis, colloquia fuêre? etiamsi multis annis verbalis concertatio intercessisset; potiùs aures fatigatione abscessissent, quàm materiam attigissent peractæ collocutionis. Per suspirium ergo, similis confabulatio cum Deo, effusio videlicet cordis pœnitentis vnica, infinita delet peccata, misericordiam impetrat, exhilarat cœlum, Angelis præ-

ludit gaudium, æternæ fælicitatis adſcribitur calculo. Licet autem, Anima mea, ſuſpirare potes multas ob cauſas, ob timorem inferni; ob amiſſionem rerum temporalium, & ſimilia, fronti contractæ inducendo: Ne feceris, S. Auguſt: te inſtruit: *Qui timet, amet, quoniam amor foras mittit timorem.* Res tranſitoriæ amittentur tẽpore aſſignato, Ezechias Rex præuidit: *Præciſa eſt velut à texente vita mea*, & quid ſupereſt, infert: *Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ.* Amaritudo in agone hæres diuitiarum. Suſpira potiùs, Anima, ob beneficia à Deo accepta, amor, gra titudo, ventilent ſuſpirio tuum ad gratiam reditum Dei, æquè in proſperis, vti in aduerſis, age Conditori gratias, & quidem perfectiùs in tribu latione. In proſperitate gratitudo mercenaria videtur, conducit Deus quaſi hominem ſolatio, ſolario quodam exoratorem. Perſecutio filiali hæreditate ſpe cõprehẽſa, cõtemnit minas ſeculi. Ingẽtia Dei occurrũt be

Iſa: c. 38.

neficia. Propono tibi, Anima, numerum acceptum Omnipotēti quinquenarium, expressit sibi fuisse à delitijs in corpore cruci affixo, non errabis, si assensum præbueris; comitare suspirijs, fauore lachrymarum conducto orbiculari gyro comprehendes, non relicto ductore tuo Dauide, ex Psalmis pro themate assumpto versu. *Primum beneficium promerens Suspirium, Creationis erit*: Applicabis vulneri Crucifixi manus dexteræ. *Secundum beneficium, cogēs Suspirium, Redemptionis*: Applicabis vulneri Crucifixi pedis dextri. *Tertium beneficium, promerens Suspirium, Conseruationis* : Accommodabis vulneri Crucifixi pedis sinistri. *Quartum beneficium, impellens Suspirium, Iustificationis* : Æquabis vulneri Crucifixi manûs sinistræ. *Quintum beneficium complens Suspirium, Glorificationis*: Adaptabis lateri aperto Crucifixi, hac oratiuncula inuitante.

ORATIO.

DEVS, qui animam humanam infinitis circumuallasti benefi-

cijs: da gratitudine ſuſpiriorum, & lachrymarum conſequi, vt cor & oculi, immerſi tuis laudibus, in mortali vitâ, æternâ perfruantur, vbi exilium, vtriuſque incomprehensâ tuâ miſericordiâ inuenitur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Amen.

IESVS, MARIA, ANNA.

SVSPIRIVM ANIMÆ POENITENTIS.

Ex Beneficio Creationis.

LIBER II.

Psal: 99. *Scitote, quoniam Dominus ipse est Deus: ipse fecit nos, & non ipsi nos.*

De Creatione.

CAPVT I.

COncionatoris, aut prçconis vocem, agit REX, proclamat beneficium Creationis: At Cui? rebus omnibus creatis: non omnes auditu percipiunt, carentes eo. Quid magis simile prodigio? auritas creaturas contemnere hoc monitum, destitutas exequi nutum Creatoris: Psal: 18. *Cœli enarrant gloriam Dei*; motu mouentur as-

ſignato. Sol circuitum lucidum peragit, non occupatus: miraculo quidē ſemel ſtetit, obediens Ioſue: ſtupore retroceſſit inuitatus lachrymis Ezechiæ, non plus paſſus eſt interturbari à commiſſo ſibi curſu. Luna mutatur gratiâ variante, communicatione à ſplendore ſolis. Stellæ nocturna luce greſſum viatoribus monſtrant, ſomnum Mathematicorum curioſitati eripiunt; variegata multitudinis cōpoſitione in laudem factoris oculos admirantium compellunt. Terra, cōtra naturā etiam, aliâs immota, trāsfertur, moueturque mandato Dei. Aqua cuſtodit terminum propoſitū, ſecundùm Pſalmiſtam: *Terminum poſuiſti, quem non tranſgredientur, neq; conuertentur operire terram.* Diſcurras, Anima, per proprietates omnium creaturarum animatarum, & inanimatarum: reperies mirabilem concordiā, & Heliotropia eſſe voluntati Diuinę ſeſe accommodantia: Solus homo auditu percipiens, & à Dauide, & à natura, & ab inſtinctu interno, & ab

Ioſu: 10.

Iſa: 38.

Pſal: 103.

experientia, & à palpabilibus benefi-
cijs, denique ex ore Dei, natura hu-
mana appropriata. Tamen est, qui
non credit, est qui contemnit, est qui
blasphemat, est qui leuiter tractat
tam ingens beneficium: est & fortè
omnis qui peccat, Creationis finem
vertit in æternitatem maledictionis.
Tu talis es, Anima mea, in sorte of-
fendentium Creatorem: Suspira, cau-
sa ingens gemitûs & planctûs: Consi-
dera ingratitudinem Creationis. In
paradyso aliquot verbis alloquij astu
tiæ serpentinæ, dubitat mater vniuer-
salis nostra, & generando, & peccan-
Gen: 3. do de præcepto Diuino: *Ne fortè mo-
riamur.* Porta omnium Hæresum, &
offensarum Dei, necessaria exceptio,
ligni vitæ abstinentia ab Altissimo
iniuncta, in fluctuationem mutatio-
nis, aut hæsitationis, transmisêre se-
ris nepotibus, nec aqua diluuij abole-
re valuit irradicatam recalcitrationẽ
voluntatis Diuinæ: flamma æternita-
tis, remedium & flagellum inuẽtum
obduratæ menti in pœnam. Excita
te, A-

te, Anima, è Lethargo ingratitudinis, per species oblatas oculatas, assume pennas ad recognoscendum beneficium Creationis. Quid nobilius est, à non esse transire ad esse? Pueritia affectat adolescentiam, adolescentia iuuentutem, iuuentus virilitatem, virilitas senectutem, perfectionem existentiæ sibi persuadens. Hæc omnia à Creatore profecta. Parentibus quantis alligamur beneficiis, quorum medio, esse mundi huius accipimus? Quanta pœna in parricidas, multo tempore ignota, horrore sancita? Regibus, Dominis, quomodo obligamur acceptione beneficiorum? Creaturarum nomine vocitari gloriamur, calamus Benefactoris titulo appellare non erubescit: genua demissa reuerentiæ inclinatione gratitudinem contestantur: machinari noxia contra Reges vetamur: ab aliis vel cogitata, vel perpetrata, publicâ animaduersione exquisitarum pœnarum damnamus: seueris legibus audaciam frænamus: placitis eorum

aliquan-

aliquando contra conſciẽtiam (quod
pudeat) applaudimus, blandiciei oc-
caſionem quærimus: obductum nube
iracundiæ vultum, madidâ depreca-
tione ſerenamus. Deplores, Anima,
ignorantiam ruditate velatam, non
Pſal: 75. mitigatur ille, qui ſpiritum Principũ
educit, qui eſt terribilis apud Reges
terræ, dum ipſemet inexhauſtâ boni-
tate procurante offerat, non petitus,
pluribus vijs abſolutionem. Digiti
Dan: c. 5. inſcripſêre conuiuio Balthazaris Re-
gis verba parieti, minùs intellecta ef-
ficacia ſcripturæ, non inuitatus pal-
lor faciei, & tremor Regis hoſpites
aduenêre, aduexereq; nocturnos exe-
cutores explicationis Danielis, vitã
ſceptro conuinctam eripientes. Quis
dextram non verebitur, cuius digito-
rum potentiâ opera cœli, ſol, luna,
& ſtellæ ſunt fundatæ? Iſtius dextræ
Rex Cytharædus confirmat magni-
Pſal: 117. tudinem creationis: *Dextera Domini
fecit virtutem: dextera Domini exaltauit
me*: (vt ex nihilo factus Homo enti-
tate donaretur) *Dextera Domini fecit*

virtutem.

virtutem. Duplicis dexteræ commendat virtutem, nec aliter: Dextera creatione vniuersitatis fecit virtutē: Dextera passione, & clauis penetratione, fecit virtutem: Ingratitudo primæ Dexteræ eò commiseratione flexit amoris Diuini incendium, vt superinductâ pelle humanâ, inuincibilis ante iam vinceretur, & affixa cruci, pęnam executioni subtraheret, imò promeritam dolore incomparabili resarciret. Et tu, Anima, fide cōprehende; contemplatione etiamsi frigidâ considerans, gemitu gratitudinis effusum sanguinem dexteræ nō absterges? Exhorruêre alligatam ferro dexteram, Sol, & Luna, lumenque licet irrationali mærore occultauêre: tu lumen oculorum lachrymis non conteges, & virtutem vtriusque dexteræ non extolles? Tuam ille dexteram abutentem beneficijs, dexterâ propriâ sanguinem pretiosum offerente, dexteram iratam Altissimi placauit: tuam enim, Anima, dexteram vibrâras cōtra Creatorem, quod

ſcelus in tantùm læſit, vt Creator eā-
dem carnem aſſumens, dextera clauo
penetrante rubore ſanguineo coge-
retur expiare auſum; & adhuc tamen
tu, Anima, retinebis lachrymas, &
gemitus ore reijcies? Diſſimulatur
nunc ira Diuina, quæ die Domini mē-
ſurâ plenâ comparebit, mitiora fla-
gella nunc experimur, poſtquam De-
us moribus humanis aſſueuit: at præ-
teritis ſæculis rigiditate Diſciplinæ
Diuinæ mundus implebatur. Arpha-
xad Rex, extructâ Ciuitate forti,
Iud: c.1, 2 gloriabatur (dicit Scriptura) quaſi
potens in potentiâ ſuâ, & in gloriâ
quadrigarum ſuarum. Quid? ergonè
totus in ſuperbia? optimè additur:
quaſi potens: vel imperfectam, vel de-
riſoriam poteſtatem innuendo, nam
ceſſit in campo magno in prædā Na-
buchodonoſori. Et hic imitator fa-
ctus, à Creatore humiliatus, explica-
Dan: c. 4. tum ſomnium à Daniele: *Eijcient te ab
hominibus, & cum beſtijs, feriuq;, erit habi-
tatio tua, & fœnum vt bos comedes, & rore
cœli infunderis.* Conſona punitio am-

bitioni, ex ocio & delicijs tales aſcẽ-
ſus, itaque rectè in laborioſum ani-
mal conuerſus: rectè, abiectiſſimo ci-
bo fæni paſtus: rectè pungens ingra-
titudine Deum, cornibus inſtructus:
rectè ſuſpiriorum ignarus, mugitus
edere edoctus: rectè lachrymarum
vſum neſciens, rore cœli ſuperinfu-
ſus: rectè Creatorem non agnoſcẽs,
ſeptem annorum numero (includens
requiei ſeptimum diem à creatione
conſecratum) ſuperficie beſtiali ſen-
tire vires Creatoris adactus. Babylo-
nicæ turris vani conſtructores auri-
bus ſententiam poſitam Dauidis:
Scitote, quia ipſe Deus fecit nos, & non ipſi Pſ:99
nos non attendentes; meritò confu-
ſis linguis haud conſummatum ædi-
ficium reliquêre. Parentes noſtri, vni- Gen: 11.
câ inobedientiâ contra Creatorem
commiſſâ, & mendaci perſuaſione Gen: 3.
Deitatis creditâ, è paradyſo extruſi,
miſeriarum pelago ſeſe inuoluêre.
Angeli, ductore Lucifero, cogitatio-
ne ſolâ æqualitatis cum Creatore, cẽ-
tro fœtido terræ æternùm incluſi,

exemplum seueritatis Diuinæ extitê-
re. Et non contremiscis, Anima, ge-
mitusque, vel lachrymas, audiens
exempla formidolosa, non promis
dolenti corde? vt tamen maiori exur-
gas affectu gratitudinis in Creatorē,
licet diuersa sit multorum Patrum
sententia (nec ego impugno, scopus
est vrgere egressum suspiriorū) posse
dari rationes, peccatum primorum
parentum, grauiùs conspectum Dei
affecisse, excessu prauorum Angelo-
rum. Qui contra mandatum facit,
grauiùs puniri solet: homo latæ legi
inobediens inuentus, non Angelus.
Deinde homo causa culpæ, insimulâ-
Gen: 3. rat quasi Creatorem: *Mulier, quam de-
disti mihi sociam, dedit mihi de ligno, &
Li:4. Moral. c. 23. comedi.* Explicat S. Gregorius: *Exces-
sus sui vitium, Adam in Auctorem latenter
retorquet.* Ac si diceret: Tu occasio-
nem delinquendi præbuisti, qui mu-
lierem dedisti. Hinc est, quod huius
erroris ramus, in humano genere ex
illâ nunc vsq; radice protrahitur, vt
quod malè agitur, peiùs etiam defen-

datur.

datur. Verebatur idem Dauid, & rogat: *Non declines cor meum* (Deus) *in verba malitiæ, ad excuſandas excuſationes in peccatis*: aggrauans hominum peccantium circumſtantia; Angelus nihil tale legitur commiſiſſe. Homo tempore pœnitentiæ à Creatore conceſſæ, dum interrogatur: *Adam vbi es?* non vſus ad deprecandum, at ad abſcondendum: denegatum id Angelo, peccati interſtitium, & pœnæ *momentum*. Voluntatis breuis lucta, executio fine carens. Fælicior natura humana, dexteram paſſiuam filius, dexteræ furore accenſæ paternæ, iunxerat; inde peccandi licentia vix animaduerſa: *Iniquitates meæ* (dicit pœ- Pſal.
nitens Rex) *ſupergreſſæ ſunt caput meum*: 37.
& ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me. Quomodo depoſuit ſarcinam ponderoſam? vnico verbo: *Peccaui.* Cœleſte Echo, per os Prophetæ: *Tranſtulit* 1. Re:
à te Dominus peccatum: abſoluit reatu. 13.
Iam arrha deſcendentis, ſecundùm terrenam generationem futuræ humanitatis Dei, impetrauerat diſpen-

am ; ideò dexteram facientem virtutem, duplicatâ præuisâ celebrat laude. Verè placatus est dexterâ Christi Creator, vt quasi obturatis auribus, linguis, & cogitationibus impuris, laceratus conticescat; considerãte in spiritu Dauide: *Mei autem penè*
Psal: 72. *moti sunt pedes, pacem peccatorum videns.* Eò deuenit abusio benignitatis Diuinæ, vt homines iniuriam, scilicet, Parenti primo à Deo illatam, sciscitando: *Adam vbi es?* vlciscantur, vicissimque simili vsi vocatione, blasphæmâ interpretatione quærant; *Vbi est Deus?* At de tali ingratitudine, sequenti capite afferetur.

De Dei existentia vbiq.

CAPVT II.

Psal: 99. MVltorum fortè voce, verbis in frontispicio, *Scitote*, &c. Dauid inclamauerat, vel lapidum duritiam imitatoribus, vel omni sensu ingratitudinis exutis; conqueritur enim non
Ps:41 auditus: *Fuerunt mihi lachrymæ meæ pa-*

nes die

nes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie; vbi est Deus tuus? Regẽ, non lachrymis, gladio responsum ferre decebat: fatigatus fuisset impossibilitate debellandi, & erant quibus sæuitiam Regiam experiri non licuit; supplet lachrymis defectum moeroris, nam quotidie circuitu meditationis lustrabat, quærendo Deũ, Propheta; spiritu eum interrogante: *Vbi est Deus tuus?* Omnia, perlustratâ pulchritudine innatâ, comparata, statuunt excellentiorem splendore horum Factorem, colloquium Regiarum cogitationum tale, vituperio exemptum. At etiam impiorum ora aperta nouerat Monarcha, ideò laxat suspirijs, & lachrymis, habenas. Quot terra sustinuit, sustinetque, qui abominandâ linguâ non sunt veriti sciscitari. *Vbi est Deus tuus? vbi?* Ignorantes Creatorem vbiq; præsentem adesse, capacitate infinitâ omnia circumdantem. *Deus tuus*: alienum faciunt, & iam nõ Deum, vniuersalem Dominatum subtrahentes, illiusque protectioni nol-

le subesse profitentes, sola veritas in verbo, *est*, etiam in aduersarijs re ipsa essentia eius veritate firmatur generali. Anima, communicat tibi Psalmista eundem cibum, & porrigit Regio pugno lachrymas, & suspiria: tu quoque audis sæpiùs, dum dicitur: *Vbi est Deus tuus?* Pagani, Athei, Iudæi, Arriani, negantes indiuiduam Trinitatem, nonnè idem euomunt? S. Paulus affirmat, prædicans Christum crucifixum, Iudæis scandalum, Gentibus fore stultitiam. In hoc verè omnes consentiunt, quod *Deus tuus*, noster est, non illorum: qui dexteram humanam, Diuinâ Maiestate occultatâ, clauorum cruciatui porrigendo effecit, vt & ille noster esset Deus, & nos illius creaturæ, sanguine eius emptæ. Si ergo quis te interrogauerit, Anima, *Vbi est Deus tuus?* responde: In cruce: ibi certò inuenitur, & Deus, qui te creauit, & Deus tuus, qui veste mortali similis tibi apparuit, simili mmortalitate futurâ ab æterno te exaltaturus. Vlula ergo quod sit tu-

Ad Cor: 4.

us, & non omnium creaturarum tamen quòd tuus, age gratias. Adhuc dicitur ab Hæreticis, & Schismaticis: *Vbi est Deus tuus?* Hi bona opera, arctā viam cælestem, Primatum Petri, oppugnant: non illorum, tuus, Anima, Deus, quæ doctrinam Christi non intellectu proprio, sed fide & testimonio SS. Patrum fulcitam, amplecti consueta es. Catholici quoque signo baptismatis tantùm initiati, vitâ imitatores Sectatorū Epicuri, inter symphonias, Bacchiq; solatia obstrepunt: *Vbi est Deus tuus?* Ecclesiam cæremonialiter nôrunt; Confessionē semel, pudore cogente, absoluunt; vt absoluant, occupationibus vanis tempora decurrunt, Constitutionem Diuinam inuertunt, noctes in dies candelatas, vicissimq; dies, oppilatis fenestris, tenebrosis cameris contegunt: campanarum sonum inuitantem ad pietatē, scyphorum resonantia occludunt: preces distractis labijs perstrepunt, luminum vibratam iactantiam continuo motu huc illûc dirigunt, quan-

doque cantus Pſalmorum inconſiderata aure laſciuæ choreæ textum interpretantur, appetituiq; veſano obediendo, Ædes ſacras in lupanaria commutant. Quid in luſu variæ Diabolicæ inuentiones non excogitant? Solus Deus exulat: ſi lucrantur hilari fronte, ſiti vlteriore, pecunijs alienis transferēdis laterali marſupio inhiant: ſi perdunt, iram in Creatorem educunt, blaſphemoq; gutture Deo improperant; non eſt prorſus Deus, vel potiùs tunc adeſt ſolùm, vt petulanti palato infinita bonitas eius turbetur. O miſera creatura, certo certiùs extenderet vltionem, ferentem manum dexteram omnipotentiæ ſuæ ille, niſi clauo affixa foret: dolor acris violentam extractionem comitaretur (melius dictum) amore è ſanguine manûs dextræ egreſſæ, vindictam differri. Nec aulicorum pompa immunis ab eadem voce: *Vbi eſt Deus tuus?* Excluditur ſpes Diuini auxilij, fiducia ſubſidij humani occupat mētes, ſi eâ fide & obſeruantiâ Crea-

tori seruiretur, qua Regi, vel Domino, omninò præmio non exiguo, cælesti, coronarentur. Summa obedientia, patientia, perseuerantiâ, assiduitas, silentium, præsentia Monarchicâ non absente, dominatur: licet proprijs stipendijs militatur, incertam mercedem venando expectat, etiamsi aliquot vicibus oblata præda transilit; querimonia, eaque tacitâ, solatur animus. Præbenda, Episcopatus, bona Regalia, distributioni Regiæ subiacentia, olfactu aurium attracta, quomodo laboriosos reddunt pedes rogantium, pulsando ianuas importuno accessu sæpè eorum, qui validi gratia Regis consensum eius facilè inclinant, exponunt appetitui acervum numerosum aureorum: linguâ demissâ gratitudinẽ, iuratoriâ genuflexione spondent. At si frustrentur petitione, iniuriam illatam, Deo adscribunt, & tunc primùm recordantur Creatoris ideò, vt culpæ occasione illum inuoluant. Pudeat nos Catholicos, tẽpore felici obliuisci Dei,

appositè nobis applicando: *Vbi est Deus tuus?* aduerso verò, semper adesse non propitium Deum infensis creaturis, vt ore illorum incusetur. Eximunturnè Religiosi, zelosi Catholici, quin prohibeantur interrogari: *Vbi est Deus tuus?* Dubito; memoriam firmam Diuinæ præsentiæ aliquando subtrahi, fortè diuinabo. Quis enim peccaret, si Deum adesse verè intellectu cognosceret? Septies in die cadit iustus; non caderet, Dei conspectui innitendo: si cadit, fugit ergo ab oculis Deus. Nullum omninò dubium, esse Deum vbiq; & stare nos ante illum; hoc ipsum & S. Bernardus asserit: *Magna custodia tibi est adhibenda, quoniam ante oculos stas Iudicis viuētis, cuncta cernentis. Si ergo tecum non est per gratiam, adest per vindictam; sed væ tibi, si ita tecum est: imò væ tibi, si ita tecum non adest; illi namq; irascitur Deus, quem peccantem non flagellat: nam quem flagellando non emendat, in futuro damnat.* Cito recedit à memoriâ humanâ Deus, etiam in perfectissimo statu: pedisequa virtu-

Ber-nar-S. in Mo-ral.

tum importuna præſumptio, vel infatigata adeſt mala intẽtio. Animaduertit Drexelius: *Tam ſubdolæ nequitiæ eſt mala intentio, vt nonnunquam per ipſam vitæ auſteritatem delicias quærat: & illic indulgere velit genio, vbi omnes ſeruiunt Chriſto.* Complacentia bonarum actionum propria, remouet aſſiſtentiam Dei; ſi Chriſti actio eſt noſtra imitatio. Non abſque myſterio Saluator noſter, poſt ieiunium quadrageſimale, tentabatur à Diabolo: *Fac, vt lapides iſti panes fiant*; poteſt quidem exponi: Tẽtare nos Dæmones eo quo maximè indigemus: in fame quid magis amicum, quàm panis? vel tentationẽ immittere, vt imaginationi noſtræ contraria appareãt, quàm ſint omnia: peccata, exiſtimamus panem, comedimus illa ſuauiter. Voraci gulam, inſtar neceſſarij panis, proponit hoſtis Animæ: voluptate libidinoſi, tanquam dulci pane, reficiuntur. Ebrij vino ſaturitati proſpiciunt, & ſunt non panes, ſed lapides offenſionis: nos lupino appetitu in panem cõuer-

Drexel: de recta intẽtione, l. 2. c. 8.

Matt 4.

 timus

timus lapides, qui vulnerant, quando impingimus, viamque ad cœlum obstruunt: Ideò Christus noluit satisfacere Diabolicæ machinationi. Neq, verò ratio illa reijcienda, homines deuotos multo tempore seruitijs Diuinis occupatos, esse lapides stabiles; minimâ præsumptione, vel ambitione, vel delectatione mundi accedente, factos veluti panes morsui infernali expositos. Legimus Anachoretas, Religiosos, probos viros, spirituales & sæculares, rigiditate vitæ neglectâ, illectos escâ carnis mundi, molles effectos Diabolicæ sectæ mãcipatos. Assumpsit Diabolus Christum in pinaculum Templi, ne in lubrico statu Ecclesiastico, præeminẽtia ruere ex alto, malâ intentione & præsumptione persuaderet. In altissimo monte constituit Redemptorẽ, ne nos illecebræ mundi, mutandi dominium leue, in arduum diabolicum, inuitarent. Quàm multi animas orco consecrauêre, vt fastigio, aut purpurâ, prælucere eis concederetur?

procidētes verè adorant Dæmonem, eius ſuggeſtionibus, & inſufflationibus, morem gerendo. Omnibus abſolutè poteſt Rex cytharâ inſonare: *Vbi eſt Deus tuus?* Tantò magis tibi, Anima, calculum tecum ineas, quoties conſcientia tua reprehendit inculcando: *Vbi eſt Deus tuus?* Surgendo mane, negotiorumq; multitudinem ruminando, non recordaris Dei, turpium cogitationū intromiſſione expellis Deum, conuerſatione amicâ ſæculi recedis à Deo, in Templo orationis diſcrepas à lingua: illa Deum, tu tua, vel peccata, vel vindictam, vel aliquid impertinens verſas animo; tempus quaſi deuotionis eligēs, quo cōmodiùs ea quæ Dei non ſunt, peragas: ad menſam (cuius gratia comedis) ſubtrahis memoriæ Deum: Et fit, vt benedictione Spiritualibus relicta, inſtar porci cibum ori offeras, pudoreq; aſtantiū, admonitore vſus, cæremoniam benedictionis effugias: prorſus hoc agis, vt Creatoris tui ſtudio nunquam recorderis. Ergo admonita,

nita, assiduè repetas cum tuo ductore Rege: *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte*; dum conscientiæ interrogante remorsu, impetor: *Vbi est Deus tuus?* Scias eum semper adesse in omni loco, & te expectare pœnitentem cum amplexu. Edocta mater Ecclesia, prolem suam ignorare Deum, multis modis, varijsque medijs inculcat memoriæ, tot festa, tot deuotiones, tot Sacrificia quotidie celebrando: inuenies Deum in Templo, in Matutino, in Concione, Vesperis, Completorio, Processionibus, Litanijs, Hymnis, Psalmis, Prophetis, Sacrâ Scripturâ, lectione spirituali, Euangelijs, omnia incessanter indicant: *Ecce Deus tuus*: à quo singulis momentis beneficia, largâ eius dexterâ, depromuntur. Et hoc tempore Aduentûs horribilia Euangelia proponuntur, de Iudicio, de Signis, de Ioanne pœnitentiam occinente, vocem clamantis in deserto se ipsum appellante, vt nobis constet Deum, cuius Natiuitatem annuâ reuolutione coli-

mus, quamuis paruulum, inopẽ, præ-ſepio algido incluſum, hoſpitio ex-cluſum, eundem eſſe, quem terribilẽ, planctu omnium Tribuum, Iudicem experiemur. Imaginare ergo Deum Creatorem, vel natum, vel circumci-ſum, vel à Regibus adoratum; vel in Ægypto exulantem, vel pauperrimo munuſculo oblatum, vel in templo diſputantem, ieiunantem, tentatum, prædicantem, ſanantem, docentem, orantem, patientem, crucifixum, mo-rientem, ſepulturæ concreditum, è lymbo patres educentem, Reſur-gentem, cum diſcipulis glorioſum & tamen conuerſantem, aſcendẽtem, ſedentem in Patris gloria, & vbique videbis eum. Hoc ipſum exprimere voluit Chriſtus, præſentiam ſuam v-bique apparere vt Dei, cum humanâ carne aſſumptâ, omnibus in locis de-ſcribitur comparuiſſe, in ſtabulo, in horto, in palatio, in Templo, in pi-naculo Templi, in monte, in colle, in planitie, in ſylua, in campo, in do-mo, in camera, in conuiuio, in nu-

ptijs,

ptijs, in vrbe, in flumine, in mari, in littore maris, in carcere, in cruce, in ſepulchro, in lymbo; edocendo nos, vti ſacratiſſimis humanis veſtigijs incarnatione locorum peragrâſſe vniuerſa, ſic capacitate ſuâ occupare omnia creatione. Nunc, Anima, collige manipulum præſentiæ Creatoris, & ſuſpirijs, lachrymiſque intenta, dicas: *Semper eſt Deus meus*; & alijs exemplo proferas: *Vbiq; eſt Deus noſter.* Ne forte in Iudicio extremo audias: *Vbi eſt Deus tuus?* carebis illo in omnẽ æternitatem, quem viuens inuenire negligebas, abſit à te, vt ſubſãnatione damnatorum Angelorum obiurgeris; *Vbi eſt Deus tuus?* Eſt in cœlo, & tu in omni cruciatu abſque illo: vel ipſe Deus, retorquendo iniuriam, alloquatur: *Vbi fui Deus tuus in vita?* Delere ſtuduiſti præſentiam Dei? vel mei? Ego quoque, Iuſtitiâ decretante, irridebo, interrogando te: *Vbi fuiſti, & vbi eris, Creatura mea?* non ad eum finẽ creaui te, vt cõſors eſſes in pœnis, reprobatis Angelis: tua memoria labi

lis, beneficij creationis abuſa, eò t
præcipitauit; eris in æternum abſqu
me, qui fuiſti in terra ſine me. Excita
te ipſam lachrymis, ſuſpirio, ô Ani
ma, & impera voluntati, ne vnquam
omnimoda occupatio tollat, & tran-
ſire faciat cogitatione Creatorem
tuum: infige clauum dexteræ manûs
Chriſti intellectui tuo, dolore, & a-
more compaſſiuo, firmiter ſtabilie-
tur. Dices, Anima, noxam à te remo-
uendo, cor & oculos præcipuè ob-
uiare reſolutioni piæ; cor ſuſpiria,
oculos lachrymas abhorrere: opus
eſt, vt vtraque inſtruãtur, & compel-
lãtur, accõmodatã gratitudine Crea-
tori ſeſe conformando. Fiet quod pe-
tis, Anima, attentâ meditatione, in-
ſtrumenta hæc duo retardantia me-
liorari, non deſpera.

De Corde.

CAPVT III.

NIhil maiori admiratione digni-
ùs in homine, quàm creatio cor-

dis: nihil verò magis ingratum corde peruerſo, planè è diametro reſiſtit Creatori; vt quò ampliora beneficia decerpſiſſe videtur, eò acutiori aculeo ingratitudinis eundem transfigere conetur. Non ſatis eſt cordi, vt oblitum Conditoris compellatur ſæpiùs effari: *Vbi eſt Deus tuus?* reſpuit omninò eſſentiam Dei: *Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus*; re ipsâ nunc talia, ſtupente aure Catholicâ, audiuntur. Temporibus ferè noſtris recedens quidam duri cordis è vitâ, valedictoria talia, Deo & mundo, effutiuit verba: *Infernum eiuro, cœlum non curo: poſſeſſa, non à Deo, meo habui labore puro.* Quid peſtilētiùs excogitare Cor valuit? Interpres enim linguâ cordis, quod intus concluditur, linguâ propalatur. appoſitè D. Bernard: *Sicut manus ſui corporis edocta frequenter palpat dolorem: ſic lingua Cordis amica, celare non patitur ipſius cordis amaritudinem; & quod interiùs mens concipit, in dolore lingua exteriùs parturit in apertione.* Mercator anonimus (vtinam non cœlo) mori-

Pſal: 52.

In cœna Dni. ſer: 6.

bun-

bundus, cumulo aureo superincumbens, mori se nolle vociferabatur: cadens spiritu destitutus, insatiabile cor desiderio ibidem sepeliuit. An non reperti voratores auri in transitu vitæ? Cor satiari nisi auicinato auro aliter non passum. Prouocat paruum Cor Deum ad certamen quasi, hinc exardescit vt ignis ira Altissimi: exiguitate suâ audet iacere lapillos iniuriarum in frontem Creatoris, inuertendo Psalmum: *In capite libri scriptum est, vt facerem voluntatem tuam, Deus.* Cor autem scribit resistentiam. Maior offensa, si à minimo offeratur: minimum cor, & præsumit Omnipotentiam Dei lacessete. Magnâ similitudine quidem cor exprimit potentiam Creatoris, in medio corpore situ, principatu membrorum superbit, motu continuo motorem omnium adæquare contendit, æternitatis speciem ambitione inexhaustà imitatur: hinc æternitas crucians, opposita cordi fundo vacua, cùm saturitatem peccandi Cor ignoret. Vitam hominis Psal: 39.

gubernat Cor, primum viuens, vltimum moriens, resurgendo nunquam moriens. Ipsum nomen typum SS. Trinitatis exprimit, Cor. C. Creatorem Patrem designat vniuersalem. O. Omnipotentem Spiritum sanctũ, in medio, tanquam ab vtroq; procedentem collocat, cuius omnipotētiâ gubernantur omnia. R. Redemptorem notat Christum, quo mediatore ereptum genus humanum à laqueo venantium Circulus litteræ mediæ ab æterno, æternitatem omnium trium confitetur. Figura triangularis naturæ assignata, Trinitatem clarè demonstrat: Intellectu, Memoria, Voluntate, tres personas Diuinas coniunctas, penicillo quodam depingit. Amatur à Trinitate adeò, vt delectatione instigante expetatur Cor:

Cãt: Cantic. *Fili, præbe mihi cor tuum.* Auersum Cor, potiùs inimicũ Animæ præfert Deo, repellendo à petitione Creatorem.

Cãt: Cantic. Christus adstat ianuæ Cordis: *Ego sto ad ostium, & pulso.* Non audit maleuolum Cor, reijcit rudis Ianitor tam

gratum hoſpitem, occludit portam gratiæ cœleſti aduenienti: quæ tali cordi merces, annotat Eccleſiaſticus: *Cor durum habebit malè in nouiſſimo. Cor nequam grauabitur doloribus, & peccator adijciet ad peccandum.* Fruſtra medicina malo cordi: nō mouetur neq; ſupplicijs, neque præmijs, neque Oratoriâ perſuaſione. Obcœcatū cor Pharaonis nominatur in Scriptura, ſignis cœleſtibus caſtigantibus non paruit: O quantitate infinitâ, ſimilia corda! Aduertit Granatenſis, & exclamat: *Non inuenitur in mundo quidquam tam durum, quod non aliquo artificio molliatur: metalla igni liqueſcunt; eodem ferrum fit tractabile: adamantis durities, hirci ſanguine frangitur. Tu, ô Cor humanum, durius es omni petrâ, durius adamante, durius ferro: cùm nec ignis infernalis duritiem tuam frangat, nec artificium pientiſſimi Patris te molliat, nec ſanguis agni immaculati, te facere queat tractabile.* De Corde humano diſputatur à Deo, & Lucifero. Deplora, Anima, cœcitatem, ſæpiùs illecebris vanitatū ſequeris Decepto-

Lib. 1. parte, in duce pec.

rem,

rem; non deſitura ſolatia offerentem ſpernis Creatorem. Refertur artificio fallaci vſus, quondam Dæmon ſimplicem hominem voto impuliſſe, rogans Lunam, Solem, tertiam rotæ partem ſibi concedi: myſterio occultato inſidijs callidi Dęmonis circumuentus, Cor donârat. C. Lunam, O. Solem, *R.* partem rotæ tertiam, verſutiâ interpretans. Locus cordi ſiniſter, iuremerito attributus in corpore humano, digituſq; cordialis leuæ manus, grandiori digito vicinus, deſignat ſiniſtræ ductus ſectam, altitudinem proximè ſupremo cuiquam ambientem. Permitte, Anima, oculorum lachrymis, apertoque ſuſpirio luſtrare Cor; cognoſces inſcrutabile illud eſſe in homine. Euerſionis Regnorum, oppreſſionis viduarum, coarctationis pauperũ, effuſionis ſanguinum, cauſam eſſe, appetitum cordis alieni boni. Inter *meum*, & *tuum*, nemo Iudex niſi Cor, & iniuſtus; poſt mortem vlnæ tres, vel quatuor, implent Cor non viuum: Corpori con-

iunctum viuens Cor imperat, quam Creatori plures fabricare mundos; hinc fit, vt Magnatum corda seorsiuâ sepulturâ honorentur, quæ viuentia extra Corpus, si potuissent, mundos integros absorbuissent. Inuenta corda, à corpore mortuo separata, miraculosè in scrinijs nũmis plenis palpitantia, ne Euangelio contradiceretur: *Vbi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum* Mat: 6. Exẽplo D. Antonius Patauinus, palpare Auditores effectu, concione funeri Diuitis habitâ docuerat: Nunquam satis est cordi, si amat malè vel benè, simplici offa non contentum, esurit ampliùs; tot Martyres Christi, auditui, horrendas sustinuêre, pœnas: Martyres Diaboli, nec illi absq; martyrio, secti, vsti, constanti quâdã cordis pertinaciâ, tolerarant verbera. Si oditur malum vel bonum, superlatiuo gradu execratur; fugiunt mala corda, præcepta mansueta Creatoris, pestem reputantes: oderunt peccata, bona corda, viperinos morsus existimantes. Duplex aliquando

Cor, viamne laboris, an voluptatis ingrediatur, deliberat; quandoque vtramq; imperfectè amplectitur, nõ considerans Ecclesiasticum minantem. *Cor, ingrediens duas vias, non habebit successus, & prauus corde in illis scandalizabitur.* Mirum, quid Cordi prosint Diuitiæ? quid honor? quid voluptas? quid res caducæ? carens oculis, quomodo intueri poterit diuitias, voluptates palpare, honoribus gloriari? tamẽ thesaurizat sibi iram in die iræ, cœco appetitu, per fas & nefas, onerando conscientiam mole peccatorum, non probat quantum oneris imponat humeris, vt, *Baiuli, seu dorsarij, quoties ad onus humeris vectandum vocatur, ante omnia inspiciunt illud, alleuandoq; probant, an humeri pares oneri sint, & an poterint portare. Et nos miseri,* (vel tu Cor miserum) *quibus peccata sic allubescunt, mancipamus nos pro exigua voluptate, ad portandum onus peccati Ah insane! proba onus, quod est pœna æterna quæ sequitur. Intelligamus ergo,* (& tu Cor) *si vires habemus:* Audi Prophetam, grauitatem

Eccl: 3.

Ex duce pec: Granat.

oneris annunciantem: *Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante? quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* Isaiæ 33.
Somnia reputat aſperum Cor, tumor eius extenuat infernales pœnas, minuit cæleſtia præmia; non percipit ea, quæ Dei ore loquuntur Concionatores, Sacræ literæ: fit eiuſdem Iſaiæ maledictio cordi inſano: *Excæca cor populi huius, ne corde intelligat, & ſanem eum.* Isaiæ 6. Eius humoris Cor velanũ, vt & mundus, & cœlum, parum ambitioni eius videatur. Et quod magis portentoſum, naturam exuere humanam videtur Cor, & beſtiarum, imò ferociſſimarum, crudelitatem amplecti. Capri cor, nonnè deuio ſaltu iuga montium tranſire cupit, ſtrictiſſimaque ſemitâ ruinam libero paſſu euadit? Alexandri Magni cor, ſimilitudine ſaltandi contracta, maria, Perſiam, Iudæam, Ægyptum, Indiam ipſam peragrauit; vt diceret Scriptura: *Conſtituit prælia multa, & obtinuit omnium munitiones, & interfecit Reges terræ, & pertranſijt vſq; ad fines terræ,* 1. Macha: c. 1.

& accepit spolia multitudinis Gentium, & siluit terra in conspectu eius, & congregauit virtutem, & exercitum fortem nimis, & exaltatum est, & eleuatum Cor eius? Vnius cordis eleuatio, obmutescere fecit Orbem: totque ora stupor felicitatis vix auditæ occlusit. Simiæ cor, nonnè assumpserat Hærodes? dum Magorum adorationis dolosè socium se fingeret; *Vt ego veniens, adorem eum:* tegens similitudine facti, astutiam. Vulpinũ Cor, clarè Antiochus ostentârat, correptus morbo malo, odore totum exercitum complente. Et, *Qui paulò ante sydera cœli contingere se arbitrabatur, eum nemo poterat propter intolerantiam fætorũ portare.* Pœnitentia haud sincera, non intellecta linguâ cœlesti, nec bona verba placuêre Altissimo: *Iustum est, subditum esse Deo; & mortalem non paria Deo sentire*: reiecta petitio à Creatore, falsiq; cordis cognitus timor displicuit. Suinum cor, Cõmodus apprehendit; stercora mensæ conuiuiorum apponens, delicias esse voluit, gutturi inuitantium persua-

2. Macha: ca:9.

ſoriè imponens. Aſini Cor, Heliogabalus repræſentârat, aurigæ coniugem ſe mancipârat, verberibuſq; lubens aſſueuerat. Puduit naturam Monſtri, decimo octauo ætatis anno putidum cadauer relictum, quod viuens ſordibus aërem, nareſq; Romanas infecerat. Iam ad cruentarum beſtiarum corda, Anima, te conuerte. Diocletiano, Vrſi Cor cõgruum, qui appetitum ſanguinis Christiani extinguere multorum millium internecione haud voluit. Neroni, Cor Viperinum non denega: ſicut vipera à ſuis filijs intra ſe poſitis interimitur; ita hic Agrippinæ matris mortis iuſſor, & ſpectator. Domitianus, Baſiliſci cordi vicinior, flatu optâſſet interimere mortales, qui muſcis, ocio aſſuetus, parcere noluit. Draconis Cor, Iulianus Apoſtata ſibi adoptârat; vulnerato pectore, ſanguinem vnguibus veriùs, alatâque blaſphemiâ proijciens extulerat verba: *Viciſti Galilæe, viciſti*; at reſiliens ſanguis, in abyſſum maledictionis æternæ,

animam comitatus corruit. Tygridis Cor in Pharaone aduersum, veloci cursu Israëlem assequens, rubroque sanguini inhians, dignissimè rubro mari circumuolutus perijt. Caligulæ Cor, nescio cui bestiæ comparem? prædam captam apud Lupũ, & Gryphum, seruat aliquando posterior fames; Ille vnam ceruicem Romanum populũ habere præoptabat, vno ictu demetere cupiens. Cõtremisce, Anima, & bonitatem Creatoris admirare; educ suspiria, lachrymasque, lõgissimà oculorum serie, si alienum Cor tuum creauit, quàm vt bestiarum cordibus compareris, prona in terrã gratijs adora: si inclinatum Cor vitio alicui animaduertis, ingemisce, immutariq; incessanter precare cum
Psal. 50. Instructore tuo Rege: *Cor mundum crea in me Deus.* At dubito, an non creationem incusârit Rex, dicto? nonnè omnia creata bona sunt, ipso Conditore approbante? quomodo ergo iteratam creationẽ expetit? Ah! difficultatem renouationis exprimit,

vt quaſi nouũ Cor formet Deus, eijciendo habituatum multis actibus peccatum. Itera, ô Anima, cum Dauide: *Laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.* Dexteræ videlicet Sanguinis Chriſti: nec immeritò Latro dexter ſaluatur, Cor dexteræ Chriſti applicando. Siniſter verò Latro, ſiniſtra parte naturæ conſtitutionis retentâ, vlteriùs recedẽdo Corde blaſphemo, damnatur cruciatu. Tu, Anima, ſi potes, ſaltem affectu exime Cor; dextræ, rubore ſanguineo madidæ, porrige: laua illud, cooperando lachrymis & ſuſpirio; ſuper niuem dealbabitur. Viſa imago, repræſentans Redẽptoris è latere ſanguinem fluentem (manu applicatâ dexterâ) in fonte, eoq; grandiori, fidem Corda lauantem, hoc addito Diſticho:

Vera fides tetros contrito corde reatus
Tollit, & in Chriſti ſanguine viuificat.

Ecce præſtantiſſimum lauacrum. IpſumCor purpureo creatum colore, fatetur ſe ſanguine Creatoris intin-

ctum. Inde tantus affectus Dei erga Cor. Consentit D. Bernard: *In omni creatura, quæ sub sole mundi vanitatibus occupatur, nihil humano corde sublimius, nihil nobilius, nihil Deo similius reperitur: Quapropter nihil aliud quærit à te, nisi Cor tuum. Munda ergo illud per veram Confeßionem, & aßiduam Orationem; vt mundo corde Deum videre poßis, per continuam Dei circumspectionem.* Christus, inter octo beatitudines, mundis Corde, Diuinam visionem pollicetur: Lachrymis, & suspirijs, accommoda, Anima, Cor tuum, vt complaceas specioso inter filios hominum, eiusq; visione beatificâ frui queas: compungaris memoriâ aggrauantium commissorũ hactenus peccatorum; affligaris recordatione inexplicabilium pœnarum futurarũ; occuperis meditatione transitoriæ, instar venti, peregrinationis dierum tuorum; accendaris desiderio æternitatis beatæ patriæ, quæ tibi debetur. Certò scias, Creatorem visitare Cor tuum, cùm resolutionem sentis lachrymarum, & suspiriorum:

In Medit: c. 2.

pro-

procumbas, petasque, transfigi Cor tuum amore eius. Hieroglyphicum quidam erexerat, in aëre Corde constituto, manus tenens sagittam, eadẽ desuper scripserat Cordi: *Amor.* Supra manum: *Vulnerat, sed suauiter.* In fronte cordis: *Sagitta infixa est mihi, & confirmata est super me dulcis manus tua.* Ex parte dextra: *Anxiatus est super me spiritus meus.* Ad sinistram: *Defecit virtus mea.* Sub Corde: *Formido mortis cecidit super me, & contexerunt me tenebræ.* Inferiùs, manus atrâ face accensâ, fumo inficiens inscriptionem Cordis: In limite manus; *Lucet, sed inquinat.* Anima, sis ipsa interpres: deuotioni tuæ relinquitur sensus. Retine *Amorẽ Dei*, & inscribe illum Cordi. Typographiæ instar, Cor apparuit in monte Falcone B. Claræ: oculis meis lustraui, partim ibi, partim Parisijs, insignia totius passionis Christi impressa, relicta in hunc diem. Prorsus cordi præparatum Cœlum, vel Infernus si semita sæculi gradietur. Titij exẽplo (nota fabula) à vulture subter-

raneo non satiato, perpetuò rodetur Cor morsu: si spinosum Creatoris imitabitur gradum, lucebit incomprehensibili gloriæ splendore; non dimitte Cytharædum tuum purpuratũ,
Psal: dicendo: *Cor contritum & humiliatum*
50. *non despicies Deus*. Contere reuocatione memoriæ, futuram tuam carnem puluerem, illic sumpsisse exordium, ibique desituram. Attrita aromata, esui apta, & odore recreant: Cor cõtritum, dapibus æternis inseruiet, ac odore suauissimo thurificabit cœlo. Humilia te, Anima, proposita esca (vitâ peractâ) subterranea delicatis ossibus tuis: pedes cinereos intuere, demittas alas superbiæ, respiciet humilitatem humilis Deus, eamq; non aspernabitur: reproba Corda, indignationis oculo Creator præterit: placita, inclinatione visitationeque eius
Eccl: inclinantur. *Sapiens Cor, & intelligibile,*
3. *abstinebit se à peccatis: & in operibus iustitiæ successus habebit*. Sapienter à Sapiente dictum propone imitandum, suspirio fletuque adnitaris, vt in illa dissipa-

tione vitæ tuæ, corde præparante se ad transitum futuræ regenerationis, Crucifixi manus dexteræ, (si non corpore, mente saltem) adhærendo, consono organo Cordis ipsius, omniumque sensuum, spe viuâ proferre valeas: *Domine, non est exaltatum cor meum.* Psal: 130. Deieci, quantum potui, arrogantiam, demisi ambitionem, detrusi fastum, obstiti erectioni, obuiaui contra Creatorem ingratitudini. Si adhuc versus sequens concini poterit: *Neq; elati sunt oculi mei;* Ibid. fælicitate præditam te agnosces. At hoc donum Capite vicino impetrare, Anima, instrueris.

De Oculis.

CAPVT IV.

NObilissimum, munitissimum organum visûs à Deo creatum, attestatione anatomistarum: *Nudus egressus sum* (dicit Iob) *de vtero, nudus reuertar.* Iob c. 21. Ipsi oculi tot tunicellis, tot cutellis obuoluti, & in morte pupil

larum demissione occlusi, munitionis, vel Castelli, speciem referunt. Dispar prouisio hominũ ab alijs animantibus: absq; veste, verecundiam non nôrunt. Peccato pudor apertus rationali Creaturæ, oculi æqualiter omnibus distributi, non teguntur, nec ab homine ipsis iudicium pudoris relictum. Speciosissima res creata, supereminens omnibus sensibus, præcipuè trium rationum examine. *Primò*: Potissimam causam meritorum, & demeritorum, oculos inueniri. *Secundò*: Cœlum & terram, propter oculos creatam. *Tertiò*. Nullum membrum Deo, vt Deo attribui: solos oculos, propriâ quadam ratione, Deũ habere, persuasum omnibus. Anima, attende internis & externis oculis, lachrymisque rigare præsume: acceptum holocaustum gratitudinis, Conditori rependes.

Primò. Nemo inficias ibit, ianuam, clausuramque omnium peccatorum esse oculos. D. Bernard: *Oculos, pri-*
De mo- *mam sagittam fornicationis*, vocitat. His

apertis fenestris, intrant omnia vitia. do
Superbia, in oculis proprijs inficit ali- bene
enos: *Hæc omnia tibi dabo, si procidens a-* viuē
doraueris me. Christo ipsi, ausus est pa- di. ser: 23.
ter Superbiæ, oculorum complacen-
tiâ, adorationem præscribere. Super-
bia, non nisi oculis cernitur, & sta-
tim repercussione dupliciter offendit
superbientes, actiuè & passiuè, inui-
diam in obiecto generante. *Ambitio*;
Oculorum suauitati inseruit: dele-
ctatur altiori semper gradu; multa dū
patiatur, contemnit; oculorum do-
minationi inseruiendo, ita vt ausus
fuerit author insignis charitati coæ-
quare. *Ambitio, est quædam simia chari*
tatis: Charitas enim patiens est pro æternis;
ambitio omnia patitur pro caducis: Charitas
omnia suffert pro veritate; Ambitio pro va-
nitate. Præuidit Dauid, rogatque:
Auerte oculos meos, ne videant vanitatem; Psal. 118.
timuit succūbere tentationi ab ocu-
lis abductæ. *Auaritia*, cōgregat oble-
ctationi oculorum: quid habet aua-
rus, nisi vt oculos aceruis aureorum
pascat? alligat se diuitijs, vel potiù

illis alligatur, fortunā existimat benigniorem, cui magis muneribus fauet, & nescit Philosophi dictum: *Omnes cum fortuna sumus alligati: aliorum aurea catena & laxa; aliorum arcta & sordida.* Liberalitas soluit nexum: Auaritia labyrintho Thesei inuoluit custodem. *Inuidia*, perstringit quasi aciem oculorum. *Quis enim tam grauis pruritus oculi, quàm inuidia est? nec verò magis liuor inuidus, quàm aliorum gloriâ & felicitate torquetur.* Immittunt venenum menti oculi, vt assiduè cogitatione Inuidiæ crucientur; consumuntur æstates, insomnes ducuntur noctes; aliquando iugulo proprio finitur Inuidia. *Luxuria*, Lenones oculos concludunt: quãdoq; specie placita adeò exulcerant, vt tortores veriùs appellentur: quãta mala secuta animæ deceptione oculorum luxuriantium? Creatos se ideò credunt, vt longiùs ab amore Creatoris recedant, creaturas præferendo: creatioq; ipsa oculis reprobetur, cùm fine creationis in pulchrâ creaturâ, ad offensam Conditoris abu-

Sen: de tranquil: animi. c. 11.

ris abutantur: si hoc vitio implebitur Infernus, ergo oculis imputandum, quorum persuasione Cœlo aberratũ. *Ira*, Legitur quasi ex oculis. Stultorum oculi extinguuntur: Sapientum nonnunquam turbantur, dicẽte Psalmista: *Turbatus est (præ irâ) oculus meus.* Notatur oculorum inspectione sæpissimè, Ira. Hinc Virgilius: *Æneas voluens oculos, dextramq; repreßit*: Circuitu quodam commotos affectus interpretantur. *Gulam*, augent oculi. Prouerbium, Non me vinces Gula: vincitur absentia oculorum, præsentes taciti sunt persuasores ventri, vt potum, & cibum, lautiori mensurâ intromittat. *Acedia*, procuratione oculorum mentes, pedesque, dissoluit ocio: at contrario, non. oculorum desiderio, nulla requies datur acquisitioni: Mercator, sulcat maria: Arator, sudore laboris consumitur: Eloquentia oculorum perorante, argumentoque cõmodi necessitate: Oculos Censorem, si quis appellet, Causidicum, Persuasorem acerrimum,

Psal: 6. Vir: Æn: 12.

Promotorem amatæ rei, ab errore alieno confirmabit nomine. Quid de alijs vitijs? Hystoriæ, Sacra Scriptura, Conscientia, accusant oculos: cōcupiscentia oculorum, fames saturitate inexplebilis. Imperia quis subijcit appetitui, nisi oculi? facilitantur difficultates oculorum appetitu; vt ad rem S. Gregor: *Complures se scelere contaminârunt imperij cupiditate: & quantò altius quis erigitur, tantò casibus gravioribus occupatur.* Si placet oculis, sequuntur omnia membra, veluti Domino serui obtemperantes: voluntatem frenat adeò, vt nolēs volens, moueatur eius ductu. Inexcusabilis erit voluntas: Oculorum rationes suo die claudentur timore. *Coram Deo nemo poterit excusari quasi voluerit, & non potuerit: cùm constet eum idcircò non potuisse, quia noluit; vt nolens volentis exemplo damnetur; & volens, quia impleuit, quæ voluit coronetur.* Decem præcepta, impugnāt oculi, ijsq; perpetuum indixêre bellum; Sacram Scripturā lectione peruersâ transponentes, mentes errori

In Moral: 18.

Sanctus Chrysost: Ser: de Zachar.

subiu-

ſubiugant: inde tot Hæreſes merè ex liberâ oculorum diſpoſitione. ſi Ambitio honorum pungat oculos, Creatorem abnegant: ſi voluptas accendat oculos, pudorem diſpenſant: ſi fama, relinquēda poſteris, ſubeat, oculi fideiuſſores offerūt ſe certiſſimi. Hamburgi, Lutherus in Eccleſia Organorum extremitatibus depictus, præſentatur aſpectui omnium, infra ſcriptū verſum memoriæ cōmēdans:

Peſtis eram viuens, moriens ero mors tua, Papa. O quàm fallaces oculi? Multorum riſui exponitur Lutherus, qui mortuus inferno non moritur: & Pōtificem viuū, ſucceſſione ſtabili, Catholici vultus venerantur. Eraſmi Roterodami ædificium reſiduum viſitatur oculis peregrinantium, remanet lapideus character:

Ædibus his ortus, mundum decorauit (Eraſmus
Artibus ingenuis, Religione, fide.

Si (fœdauit) Scriptura immutâſſet, verior ſententia apparuiſſet. Anima mea, aduerte, an tui oculi, ſint du-

ctores tui ad malum? Si reperies esse ianuas peccati, inquinatas scias, abstergat copia lachrymarum: commodè in speculo obijcientur maculæ, facilè tolli poterunt. Speculum est ipse Deus. *Quatuor requiruntur ad speculum: Vitrum materia, pix nigra sub vitro; lignum, cui inhæret pix; suspensio in camera. Sic etiam ad æternum speculum requirebatur:* (quæ omnia inueniuntur) *per vitrum, Diuinitas illa infinita & pura intelligitur: per picem nigram, humana natura Christi cum Diuinitate coniuncta: per lignum Sanctißima Crux, in qua suspensus Deus: Camera illa SS. Trinitatis visio perpetua Electorum.* Speculum si rariùs vsurpetur, puluere obsolescit, indigetque lauacro mundatorio: pudore oculi, Anima, tui verecundentur; vix aliquando intueris teipsam in hoc speculo, meditatione, & recognitâ gratitudine, laua lachrymis, suspirio expolire contendas: simul & oculi limpidiori visu se ipsos intuebuntur, & speculũ illustrius obtutui reddetur. Commẽdat luciditatem oculorum Christus:

In lib: Marg: Euāg: lib: 1. c. 38.

Si ocu-

Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus lucidum erit. Explicauit D. Franciscus, qui incessanter digerere vix potuit: *Nouerim me, nouerim te.* Agnitione propriâ noscitur Deus, vt verè D. Bernardus: *Frustra erigit quis cordis oculum ad videndum Deum, qui nondum idoneus ad videndum seipsum.* Oculorum cognitione assecuta Dei, quæ est lux, splendescere corpus & animam: distortis oculis intueri, summũ naturæ vitium, simplici aspectu delectari in Creatore, eiusq; mirabilem dispositionem admirari, candore repercussionis lucidatur corpus, & omnes sensus: si apertè oculi solem creatum nebulâ non intermediâ videre cupiunt, lachrymis conspergentur. Anima, nebulâ peccati libera, sole increato oculis conspecto, lachrymis etiã madefiet. Tempore nubilo cœlum liberè aspicitur, solis cursum non attendente: Peccator remoto scrupulo & verecundiâ, Solis supremi directionẽ non curat, oculis ingratis contemnẽdo factorem: *Peccator cùm in profundum*

Luc: 11.

In Moral.

venerit, contemnit. Fuſiùs mentali ſcripto lamentare, Anima, in demerita oculorum; ſuſpira illorum eleuatione cum Rege: *Leuaui oculos meos in mõtes: vnde veniet auxilium mihi.* Concordia, à naturâ, oculorum ſemper; ſeparari viſu non poſſunt, ſi in montem illum excelſum, & Creatorem montium eleuentur. At fit, vt & Creatoris, & Dæmonis, ſæpiùs diſpari, voluntati obtemperent: factum deuitandum, peius ſi mancipantur iuſſioni infernali. Tiberij Cæſaris oculi, catorum ſimilitudine, noctu optimè intuitu vagabãtur: Tales Animæ perditæ, tenebroſo viſu putant ſe intueri accutiſſimè, decipiuntur; noctuarum exemplo, ortâ luce obfuſcantur, perpetuiſq; tenebris animam condemnant. Nigris oculis, non terra tantùm, cœlum quoque ipſum delectatur: *Memorare nouiſſima, & in æternum non peccabis*: Anima, *Reſpice funera mortalium, proficiſcere ad ſepulchra: Oſtende mihi patrem, oſtende vxorem tuam; vbi eſt, qui purpuram induebat? nihil video,*

Pſal 120.

Diuus Chryſoſt.

præter

præter putrida ossa, & vermes. Conside-
ratione Inferni, & Iudicij, tali nigre-
dine decorabuntur oculi, & place-
bunt oculis increatis : *Lachrymæ nobis* Sen:
deerunt, antequam causæ dolendi. Oculi de
rubent post lachrymas: Sanguinis Cōs:
Christi emissio afficiet oculos fructu- ad po
osè plorantes. Nullum remedium lib:
oculis, qui Basilisci flatu quodam in- c. 3.
terimunt animas proprias, & alienas.
Gallum portes, Anima, quo Basilisci
visum subterfugias. Euigila D. Petri
exemplo, fleuit ille, Galli cantum
reuocans; canit & Ecclesia: *Gallus ia-
centes excitat: Gallo canente spes redit.* Ma-
nè assuesce pietati: considera opera
Dei. Præceps solis ortus, signum
pluuiæ: si orietur Creator solis in o-
culis tuis, sequetur pluuia lachryma-
rum. *Attenuati sunt oculi mei, suspicientes* Isa:
in excelsum: pulsis vaporibus, & hu- 39.
moribus crassis, resolutisq; in suspi-
ria, & fletum, tenui visu ipsum Crea-
torem attingent. At dices, Anima?
Si oculi deficiant, etiam hic in terris
recreantur viridi obiecto, vel perspi

ciliјs applicatis. Ita eſt : Spirituali-ter ergo vtere iiſdem medijs, ad con-ſeruandos oculos, Anima, viride ve-lum erit dictum Saluatoris in paſſio-ne: *Si in viridi fit, in arido quid fiet?* ru-mina virorem paſſionis, meliorabun-tur oculi. Aſſume perſpicilia, alie-nas videlicet orationes, quæ iunctæ tuis, grandiorem Characterem legis Diuinæ conſeruandæ impetrabunt. Merita etiam cōſidera oculorum Di-uæ Virginis MARIÆ, quibus ipſum Creatorem allicere præſumpſit, vt non deſerto cœlo carne indueretur. Apoſtolorum, Martyrum, quorum oculis placuerant magis veſtigia non delicata Christi, præ omnibus pom-
Iob c. 31. pis & vanitatibus mundi. Iob: *Pepigit fœdus cum oculis, ne cogitaret de Virgine.* Et ſi volumine peccatorum grauaris, fac aquam ſimilem, quæ in papyrum effuſa, delet ſcripturam; vel ita po-luit, ne legi poſſit. Catalogum, an-notatorum delictorū manu inimici, lachrymis oculorum perfunde; eua-neſcent ex conſpectu Iudicis æterni:

cœcutient Dæmones, lectione non perlectâ. Oculos contine, Anima, vt effugias pœnas ſecuturas: præmia oculorum obtinenda, anhela ſuſpiric & lachrymis.

Secundò. Terra, & Cœli, oculorum gratia creati: non prodeſt cœco pulchritudo, nec ſolatium. Angeli gaudioſa ſalutatio, non accepta Tobiæ: *Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris ſedeo, & lumen cœli non video?* Chriſtus nulli ſenſui benedictionẽ publicam attribuit, niſi oculis: *Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis.* Sæcularibus oculis luſtrantur omnia: peregrinationes oculorum voluptatibus ſuſcipiuntur: deſiderium reſtituendi patriæ, oculorum conſenſu acceleratur: oculis palatia, Emporia, Vrbes, Prouinciæ, fabricantur. Maieſtas Regia, veneratione oculorum celebratur. Amor coniugalis oculorum iudicio ſolidatur: oculis, ſigno lachrymarum dolor & compaſſio, propalatur. Oculorum directione pugiles decertant. Oculi amabiles, Dominorum alacri-

Tob: 5.

Luc: 10.

tate recreant famulatum: filiorum, conſolatio, affabilis aſpectus parentum: viciſſim ſumma acerbitas, ſi obducãtur auerſione oculi Genitorum. Abſolon mori elegit, præ tædio, orbatus viſu Dauidis. Pœnitens Anima, affirmando non ſe dignam aſpicere cœlum præ multitudine peccatorum, reſtituitur gratiæ Diuinæ. Oculis Sol lucet; Luna, ductor viæ noctu; Stellæ multitudine, & lacteo circulo ornatæ, exercitium oculorum ruminantur. Oculorum regimini, membra cætera ſubiecta: teſtimonio oculorum indubitata fides. Seneca eiuſdem ſententiæ: *Homines plus credunt oculis, quàm auribus.* Greſſum pedum formant Oculi, caſum euitare docent; manus ad nutum oculi circũferuntur; caput ipſum attendit inclinationi oculorum, operationeſq; ſuas mandato illorum exequitur. Lectione memoria proficit: Intellectus concipit. Voluntas determinat arbitrio oculorum. Os offæ vicinum aberrat, conductoribus oculis non atten-

Seneca Epiſt. 6.

tendentibus. Auditus visu confirmatur: odoratus materiam redolentem oculis agnoſcit. Guſtus, oculorum approbatione ſibi applaudit. Tactus, differentiam contactûs viſu aſſequitur. Oculi inueniunt gratiam apud homines, & Deum. Mater Dei inuenit gratiam apud Deum, oculorum deſiderio videndi Meſſiam. Nec linguâ carent oculi. Credendum Regi; *Defecerunt oculi mei in eloquium tuum, dicentes: Quando conſolaberis me?* Oculi cœlo inhærentes, anxiè videntur deficere, & dicere Creatori: Quando veniet auxilium de cœlo promiſſum? Anima per oculos loquitur, quaſi quærēdo conſolationes, deficienteſque attrahendo, & expectando. Gloria cæleſtis, propter viſionem Dei, (vt eſt Redemptor) commendatur: Oculorum exultatio infinita, præmium præmiorum. Pœna enim contraria in inferno, quæ eſt Damni, carentia vultûs Cōditoris, oculos inexplicabili lacerabit dolore. Demum, Trinitatis SS. ſpeciem aliquo modo de-

Pſal: 118.

lineamentis adumbrant. Duo oculi similes, ijdem affectus ab vtroque, & visio æqualiter procedens, definit illud inaccessibile cognitioni Mysterium Trinitatis. Itaq; oculorum tuorum perpetuam visionem, Anima, procures frequenti detersione, fletu & suspirio, impedimenta emittendi radios virentes. Oculi non flentes, aut peruersionem naturæ, aut moribundi hominis indices. Caue, Anima, naturam indisciplinatam, ne moriaris morte non moritura Orco, assiduâq; omni tẽpore meditatione æternitatis, contrahe habitum lachrymarum: grauiter enim affligit conspecta miseria: statue sempiternam ante oculos; afflictione transitoriâ euades cruciantem, apprehẽdes consolantẽ.

Tertiò. Deum, oculum habere passim colligitur. Ego, Anima, ex tuo
Psal.30 solito Rege intimabo: *Ecce oculi Do-*
32.33. *mini, super metuentes eum.* Iterum alio
34. Psalmo: *Oculi Domini super iustos.* Re-
84. spicere affirmat: *Iustitia de cœlo prospexit.* Isaiæ sensus conueniens: *Ruit enim*

Hierusalem, & Iudas concidit, quia lingua eorum, & adinuentiones eorum, contra Dominum, vt prouocarẽt oculos Maiestatis eius. Isa: 3.
Laus oculorum ingens, pauor vehementior: si oculi non correspondent oculis Supremi, omnia videt oculo Deus. Lynx visu dicitur præcedere, cedunt ei terni parietes: Dei oculis Cœlum, Terra, Infernus, aperta: *Si ascendero in cœlum, tu illic es: si descendero in infernum, ades.* Psal: 138. Trepidat coram præsentia Dei, Rex cordialis; in oculis Dei circumspectè age, Anima: Est spectator Deus, vt Homo, & vt Deus; duplicatos, plenos Maiestate, reflectit oculos. Epicurus optabat, dicens: *Aliquis vir bonus eligendus est, ac semper ante oculos habendus; vt sic tanquam illo spectante, viuamus, & omnia tanquam illo vidente faciamus.* Apud Sen: Ep: 11. Reuerentia, contineret oculorum intemperantiam. Ecce Christiana Anima, inferior virtute Ethnico Helluone, Dei oculum non veretur; liberè absentiam eius imaginans, ingurgitat se voluptatibus. *Certatur* (prorsus) *ingenti quodam* Sen:

de Ira. li: 1. c. 8. *nequitiæ certamine, maior quotidie peccandi Cupiditas, minor verecundia est.* Similitudine Creationis quodam modo reuisio fit, ab oculo Dei, nostrorum luminum. Experientia nouit, oculis alterius non visa imago, aspicientis in ægro, desperationi vitæ subscribitur. Creator dissimilitudinem Imaginis creatæ aduertens, arcet ab ingressu vitæ æternæ. Oculi infirmi, immissi profunditati Capitis, Medicos licentiant. Oculi, terram & profunditatem absq; fundo adamantes, valedicunt Medico Animæ. Imago depicta, non mouetur, nisi alienâ, vel pictoris manu: Animæ oculi colorati, dextrâ artificis cœli, nunquam firmi. Oculi morti destinati, columnâ stabiliores: damnatorũ visus, ad quæuis horribilia iudicia Diuina, stipite tardior. Noua inuentione imaginum oculi mouentur, retro puluere, instar clepsydræ decidente, fit compulsio. Raro exemplo, mortis adueniente nuntio, defluente horâ vitæ, primò oculi commouentnr suspirio, & la-

chrymoso affectu, vtinam non falso. Certè oculos Deus imitatur humanos, leuissima obstacula non patitur, acutissimi doloris lima. Tria præpedientia visum à D. Bernar: recensentur: *Tenebræ, humor concretus, puluis iniectus: Hæc ipsa sunt, quibus interior oculus impeditur, sed alia nomina sortiuntur; nam quod hic tenebræ, ibi peccata dicuntur: ipsa verò peccata confluunt in memoriam, quasi in quandam sentinam, & hic est ille humor concretus: quod autem hic puluis dicitur, hoc ibi cura terrenorum actuum nũcupatur. Hæc igitur tria sunt, quæ oculum intelligentiæ cõfundunt, atq; à contemplatione veri luminis excludunt: Tenebræ scilicet peccatorum, recordatio eorundem, cura terrenorum actuũ. Primo illo morbo turbatum se plangebat Propheta, cùm diceret:* Dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum. *Cùm enim luce iustitiæ destituimur, nil aliud, quàm peccatorum nostrorum tenebras inuenimus. Item, secundo se grauari sentiebat, cùm diceret:* Conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina: *peccatorum scilicet recordatio. Tertio,* Diuꝰ Ber: in Assum: B. V. Mar. ser: 4

occupari se conqueritur, cùm dicit: *Quia cinerem tanquam panem manducabam: Cinerem scilicet Orationis, pro pane Contemplationis.* Triplici morbo, triplex Remedium coniungit. Primus, per Confessionem. Secundus, per Orationẽ Tertius curatur, per quietem. Longiora verba, ac compunctiora. Dauidis ergo querimonia, obnoxiũ se reputando, impedimentis, pleno suspirio, & apertis lachrymis, solitarius in tribulatione loquitur: *Ego autem dixi, in excessu mentis meæ, proiectus sum à facie oculorum tuorum.* Vellent impij obfuscare intuitum Diuinum, vt liberè grassari in peccatis permittãtur. Arguuntur criminis à Seneca: *Deo parere, libertas est.* Repercussio in sano oculo obiecti verissima: Lumine perfecto coloret Deus effigiem propriam in oculis tuis, Anima. Horrenda mõstra, sine Creatore, oculorum inficiunt palpebras; sonat prouerbio communiter: *Oculus Domini saginat equum.* Oculi Diuini, iactationem cogitationum in eum, enutrient: *Non dabunt in*

Psal: 30.

Sen: de vita bea. c. 15.

æternum

æternum fluctuationem iusto. Accipe, Anima, medicinam, oculorum conseruationi, imminenti periculo, opponitur naturali motu potissimùm manus dextra: si hebetantur oculi peccato, & concupiscentiâ, velociter dexteram Christi vulneratam clauo, attolle, & contege vultum; fortitudine repellet insidiatorem; armata clauo penetrabit laqueos Diaboli; ferrum acutum, manum Diuinam ausum perforare. Commendatur ab antiquitate, & labore, ferrum. Clauus Christi, Mille Sexcentis triginta sex annis, confectus labore permissiuo, ob peccata mundi (contemplatiuâ audaciâ ausim proferre; *Omnipotentia Dei*) est gladius Goliath, factura Diaboli instrumento, caput eidem præcisum; vtere imitatione Dauidis: fugiens hic à facie Saul Regis ad Achimelech Sacerdotem, accepit ab eo panem Sanctum, simul & gladiũ; cui dixit Sacerdos: *Ecce hic gladius, Goliath Philistæi, tolle;* (& ait Dauid) *non est huic alter similis, da mihi eum.* Anima, 1. Regum c. 21.

 si pre-

si premunt te peccata, accede ad Sacerdotem, secundùm ordinem Melchisedech: accipe Panem Sanctum, Venerabile Sacramentum, consumẽdo (gladius Goliath, clauus dexter Christi, non est huic similis) dicito; da mihi eum, Creator mi, sanguine tuo rubet Diuino. Amplectere, lachrymis riga, & conserua: propone oculis sæpiùs intuendum, cum Rege
Psal: tuo repetens: *Si habitauero in extremis*
139. *maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua*; non timebo casum, fortis vt mors, & dilectio, & directio tua. Creationis beneficio obligatum te declames, & in prosperis, & in aduersis: quod luculentiùs Capite altero describetur. Nunc ple-
Psal: nè confitearis: *Domine, non est exaltatum*
130. *cor meum, neq; elati sunt* (dupliciter) *oculi mei*. Cauterio, oculorum debilitas, retrò apposità vesicâ attrahitur. Elationem secuturæ mortis dolore deprime, audeas quoq; dicere: *Neq; elati sunt oculi mei*: non efferas eos ad res creatas, ne efferaris in vrna extra cæli

ſedem: purifica compunctione lachrymosâ, & ſuſpiriorum dẽſa emiſſione, inuenies Creatorem, perpetuòque aſpectu iucundo frueris.

Proſperæ, & aduerſæ res, beneficium Creationis poſtulant.

CAPVT V.

DIuina bonitas, non creauit niſi omnia benè: *Deus enim non tantùm eſt aliquo bono bonus, ſed bonum omnis boni.* Agnoſcunt tacita voce omnes res creatæ. Homo, cuius gratiâ ſinũ aperuit Miſericordia Dei, improbat Creationem: ſi proſperis munitur, amnyſtia perpetua Conditoris. Inuẽti, qui æternitatem transferre in terram cuperent, omninòque affluentia dona ſibi deberi, blandienti iudicio concludunt. Si aduerſis titillatur, ira in Deum ſolum inſurgit, eum verbis & affectu proſequitur; doloris leuamen contumeliâ illatâ ſentit. Dauid S. Auguſt.

euidenter confundit talium insolentiam : *Lætati sumus pro diebus, quibus nos*
Psal: 89. *humiliásti; annis, quibus vidimus mala.* Nõ dimitte sequelà Regem tuum, ô Anima : cor, & oculos, in tecognitionem gratitudinis Diuinæ, suspirio, & lachrymis, conforma cum Iob : *Si bona*
Iob c. 2. *suscepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus ?* Pater eadem manu consignat hæreditatem filio, quâ excessiuum vapulare consueuit. Dextera Dei creauit hominem : Dextera manûs crucifixa Dei, vt homini Creatione, bona fecit; passione mala emẽdauit. Timenda correctiua manus :
Iob 14. *Miseremini mei, miseremini mei, quia manus Domini tetigit me.* Tangit in hoc mundo, & vociferamur : percutiet in altero, & silebimus : ideò tangit, ne percutiat : ad contactum fuge delictum, Anima, & euades pœnas percutientes. Filium suum Deus percussit, propter peccata populi, & populus peccans, immunis existet ? Negabis iustitiam Diuinã; pro pomo, exilium tot annorum, maledictio con-

uersionis in puluerem. Pro stupendis peccatis, quæ ipse Infernus exhorrescit, si aut Domus cineribus commisceatur, aut pars thesauri mutet Dominum, aut dens pruritu ieiunet; aut pes peristromate plumato, securè nō inuoluatur: aut lapillus rodat vesicam; aut caput humoribus repletũ, reijciat puluinar: aut ventriculus oderit offam: aut Cor, morte delictorum contrahatur: aut libertas diuagandi carcere coërceatur: aut vsus Bacchi, febricula dissuadeatur: aut merces, lusu marino, euanescant: aut ira Domini faciem obnubilet: mille detestationes, iniustèq; salaria à Deo immissa, latissimo gutture proclamãtur. An non aduertis, omne genus humanæ constitutionis, prosperis, aduersisq; plantari? vt quò amplior dignitas, eò densiorem horum comitatum non solitum, assistentem habeat? Frumenti, vini, & aliarum rerum caritas, sæpè videtur afflictionum plena seges: plurima namq; semina vbique, tribulationum; quæ

non immerito disperguntur. Innumera sunt numero. Quinque, ad iun-ćturam quinq; vulnerũ Christi, proponentur causæ angustiarum.

Prima. Vt exules nos, Deus digito commonstret: Omnis peregrinatio sordida, mundi sordidissima. Bre-
Sap: uissimè illam Sapiẽs definit: *Tanquam*
c.5. *memoria hospitũ, vnius diei prætereũtis*. Reflexio oculorum, in tot Domitores orbium, vaporẽ euanidum depingit. Quis Patriæ restitui cuperet, si peregrinatio molli lecto, & saturo stomacho, conficeretur? Accidit vni in via montium, vt artus debilitatos, caupona fumosa, & abstemia, exciperet hospitis; rogat conductorẽ, velit aptiori prospicere; non inuẽto, replicat: Visnè commodè quiescere? annuente fatigato, Domi tuæ, & in patriâ, conueniens te expectat requies: à peregrinatione tractari commoditate, despera. Quis immutare ergo Patriã vellet, si inoffenso, & immaculato pede, expedire dies vitæ, mente volueret. Incitamenta sunt, aspe-

ri casus, ad desiderium Patriæ, & admonitores, nè pax in substantia mundi stabiliretur. Desiderio suspiriorum aspira, Anima, ad illam æternam mansionem, ad quam cõdita es. Maior cura de te Dei, quàm parentum, de vno hærede relinquendo. Vnde laudabiliter S. August: *Qui habuit curam tui, antequam esses; quomodo non habebit curam tui, cùm iam hoc es, quod voluit vt esses?* Homo verò cupiditate transcendit voluntatem Dei. Gradus altior, etiam illicitis quandoq; conciliatur modis: è paupere, diues factus, vlterius Gazæ pondus aggregat. Redarguit Seneca crescentem appetitum: *Nemo nascitur diues: quisquis exit in lucem, iussus est lacte & panno, esse contentus: ab his initijs, Regna nos non capiunt.* Cogita ergo, Anima, in aduersis, de Patria, peregrinationem transitoria velocitate percurre.

De prouid.

Ep: 20.

Secunda causa. Vt Deus, sui memoriam, pectoribus inscribat nostris. Inter Prouerbia: *Bona, diu omnes recordari: mala diutiùs.* Abripiuntur prospe-

ritate, Anima, senius tui: cœli Dominum, amnistia delet cordi: cogitationes variæ mūdanæ, obruunt memoriam Creatoris. Dauid fatetur se
Psal: meminisse: *Memor fui Dei, delectatus*
76. *sum, & exercitatus sum.* Explicat D. Bernard: *Delectatus per voluntatem, exercitatus per rationem: nè ergo à memoria repellat Dei, irruens turba plurimarum cogitationum, quæ solent effluere, tanquam vilis plebs in atrium: ponatur ad eius portam ianitor, cuius nomen Recordatio propriæ professionis, vt cum turpibus sese cogitationibus senserit animus pragrauari, increpet se, & dicat sibi: Tunè hæc debes cogitare, qui Sacerdos es? qui Clericus es? qui Monachus es?* (sic in omni statu applicandum) *Cultor iustitiæ, debet in se quidquam iniquū admittere?* Quando admonitio D. Bernardi efficacia priuatur, Deus ipse est Admonitor, aduersitate: vt cùm nolis spōte eius recordari, coactus ipsius non obliuiscaris. Hinc tot vota, tot suspiria, depromit Anima, quæ obsoleta puluere secundæ fortunæ, iacuerant neglecta.

Tertia. Vt caducam instabilitatem mundi, contemptu agnoscamus. D. Gregor: optimè: *Si in constantia mundi amatur; quid fieret, si firmitas suauis promitteretur?* Cui fidendum? Prospera, citò, vti matura poma, marcescunt. Aduersa, longitudine mæroris extensa, excrescunt. Prospera, vt D. Bernard: *Suauitate sua incautum faciunt: Aduersa, quidquid amaritudinis habent, velut potiones amaræ, suspectum, & inuidum faciunt.* Prospera timentur, nè amittantur: Aduersa timentur, nè adueniant. Remedia Dei sunt, aduersa; vt ipsa execrando mundũ, cum pompâ eius vilipendamus. Prospera enim, sæpiùs æterno compensantur supplicio. De C. Mario Plutarchus attestatur, postquam varices vnius pedis sibi secari, magnâ constantiâ passus esset: alterum Crus curari noluit; sed aiebat: *Non est dignum tanto dolore remedium.* Tu contra, Anima, in aduersis profer: non est condigna doloris promeriti pœna; maiora merui à Creatore. In tribulatione fastidium sui,

In Med: c.14.

deli-

deliciæ mundi pariunt. Si corpus infirmitate corripitur, ſanatur amaro pharmaco: ſi Anima decumbit afflictione, conualeſcit eiuſdem ſtabili perpeſſione.

Quarta. Vt pœnam in hâc vitâ, leuiùs exoluamus. Sine vlla comparatione, mitiùs, ac remiſſiùs, cum Debitore, Anima, Deus agit in hoc ſæculo, quàm in futuro. Illuſtrat Bellarm: ſimilitudine: *Sicut noſtri mercatores, multò viliùs merces ſuas vendunt, ſi prompta, & parata pecunia numeretur, quàm ſi in longum tempus ſolutio differatur: Ita & Deus multò clemẽtiùs agit, ſi hic dum viuimus, alacriter patiendo, ſatiſfacere velimus; quàm ſi poſt obitum, in futurum ſæculum differamus ſolutionem.* Multa ſunt, quæ minuunt rigorem iuſtitiæ Diuinæ, Sacrificia, Eleemoſynæ, Orationes, Ieiunia, peregrinationes, fundationes, propoſita firma bonarum actionum: morte ſubſecutâ, alienæ voluntati relicta, frigidiùs exequuntur. Raymuudus putat: *Plus valere vnam Miſſam auditam in vita, quàm cen-*

Bell: Cõc 4. de Trib.

tum post vitam: sicut per diminutionem pœnæ, & augmentum gratiæ, vt etiam pro remißione culpæ, quam meremur. Hic immissiones Tribulationum, Anima, oppone Iustitiæ Diuinæ, satisfaciendo pro peccatis. Vocantur quædam pira in Italia, *Brutæ bonæ*: quod significat, turpes, sed bonas. En afflictionũ vocabulum; pulchritudine carent, bonitate abũdant: quia à Bono Deo, in bonorum finem, ad præmium æternum assequendum, (si patientia condiat) immittuntur.

Quinta. Vt Deus maiora stipendia meritorum, Electis suppeditet. Philosophus Seneca: *Quantò plus tormenti, tanto plus gloriæ.* Militi, numerus amplior cicatricum, largiorem manum Ducis bellici meretur. Si vim Regnum cœlorum patitur, violentia illata, & repulsa, non fit absque labore, sudore, mœrore. Regnum cœlorum, dignum vt vi occupetur, tali nimirum precio, quo cœlũ caret. Aptè Bellarm: *Merces non benè venduntur, vbi earum magna copia. Quocirca in hoc sæculo, vbi*

Sen: de prouid. c. 3.

Bell: in Cōc:

8. de Tri-bul.

lo, vbi nullus eſt, qui domi ſuæ non abundet tribulationibus, ipſæ vbiq; paruæ ſiunt, nec vllus in eo emendo, obulum vnum expenderet, etiamſi totius mundi tribulationes afferentur. At in cœlo, vbi nunquam toto anno vllæ conſpiciuntur tribulationes, ſine dubio, magni ſiunt. Chriſtus immenſis tribulationibus, & aduerſitatibus, Cœlum aperuit. Apoſtoli, & Omnes Sancti, eadē claue immiſſi: quò maiora perpeſſi, eò vberrius præmium accepêre. Appete ergo, Anima, aduerſa; ſuſpirio, lachrymis, recorderis Creatoris tui: illi enim, qui impatienti animo perferunt aduerſa, ſimiles ſunt piſciculis; qui dum friguntur in ſartagine, & ardorem olei tolerare non poſſunt, de ſartagine ſaltant in ignem, de temporalibus afflictionibus, ad ſempiterna properantes tormenta. In proſperis, voluntariè ſacrifica: deducat te dextera Creatoris, inclinatione infima. Deo gratitudine læta reſponde; terminum, limitemque Ambitionis, tibi conſtitue. In aduerſis, ex neceſſitate fac virtutem: dextera Re-

demptionis te recreet: in congruũ, membra delicata esse sub capite spinoso. Vtaris D. Pauli verbis: *Si vtiq; nos iudicaremus, non iudicaremur.* vel Hannibalis: *Res aduersæ, & prosperæ, ita me exercuerunt, vt rationem sequi, quàm fortunam, malim.* Summa ratio, Voluntas Dei; Fortuna vaga, mundi inconstantia. Quid? perfecti sanctitate, ardebant desiderio aduersitatum. Ibãt Apostoli, *gaudẽtes à cõspectu Concilij, quia digni habiti sunt, pro nomine* IESV *contumeliam pati.* Dauid tuus expostulat à Deo tentationem: *Proba me Deus, & scito cor meum.* Impetrauit, & quo fuit probatus, non celat: *Probâsti cor meum, & visitâsti nocte: igne me examinâsti, & non est inuenta in me iniquitas.* Accedit Demetrius Æthnicus, similitudine dicti: *Nihil mihi videtur infeliciùs eo, cui nihil vnquam euenit aduersi.* Hoc exornat aduersitates, Deum præsentem adesse patienter tribulantis. Fatetur Rex afflictus: *Cum ipso sum* (dicit Deus) *eripiam, & glorificabo eum.* Rex Dominus, non inuitatus

S. Paul. Liu: Dec: 3. li: 8. Act: 5. Psal: 138. Sen: de prouid. c. 3. Psal. 90.

à ſeruo, veniens in domum, affligit illum quodam modo expenſa vltra morem: curſitatio verſatilis, nec caret damno, multo ore comeditur Regum aduentu; libenter nihilominùs ſuſtinet mercedẽ exceſſuram calculũ, occaſione oblatâ, tractationum ſpe promittente ſibi, perſuadet: Deus ſi adeſt, in aduerſis rumorem affectuum quidẽ concitat: at poſteriori conſolatione, duplicat annonâ calamitatis, præcedentis iacturam. Anima, ſuſpira, & oculos ad fletum conducas, vt & proſperæ, & aduerſæ actiones, non diſpliceant Creatori. Ad eius ſimilitudinem creata es, cõforma te voluntati Diuinæ. Vt verò meliùs exprimas ſimilitudinem Cõditoris, breuiſſimo Capiti ſecuturo, aure attentâ aſſiſtere te promitte.

De ſimilitudine Creationis.

CAPVT VI.

SImilitudo alicuius perſonæ Regiæ poſturæ, laudi ducitur. Creator ho-

tur homine ad similitudinem forma-
to, persuadet persistere in repræsen-
tatione sui: Et homo, in quantum
potest eradere, satagit. Hoc ipsum
deflet Rex, Cytharâ: *Homo, cùm in ho-* Psal: 48.
nore esset, non intellexit; comparatus est iu-
mentis insipientibus, & similis factus est illis.
Nabuchodonozor, visibili oculo Di-
adema in cornua transmutârat. Idem
oculus, sæpiùs non errat, si imitatio-
ne hominem, bestiæ figuram, assum-
psisse credat. Sit exemplum, Ebrie-
tas: *Ebrietatem esse voluntariam insaniam,*
Senecæ testimonio confirmatur. In-
sania opponitur rationi, quâ amissâ,
homo non homo relinquitur. Nec
abs re aliquis, Ebrium, quinque be-
stiarum habitu, ordinariè comparere
asserebat: si saltatoriâ lætitiâ, & Psal-
modiâ Bacchi, occupatur: Caper vo-
citari inuitatur. Si obfuscato liquore
cerebro, altique somni ingrato ron-
cho, aures verberat: Asini stuporem
induisse præsumitur. Si rixis, feroci
clamore, ac cædibus, potus euaporat:
Leonis truculentia adscribitur. Si ri-

su, &

ſu, & geſticulationibus alienis imitandis, commenſalibus inſeruit; Simiæ effigiem exprimit. Si volutatione luti, & emiſſione ore, nimij humoris terram deturpat; ſuis, æquali munditie, conſanguinitatem, vel potiùs ſpurcitiem æmularur. Cuidam Nobilis filio, inſigni potatore genito, eum omni cura, Pater, abhorrere à vitio Ebrietatis, ſtuduerat; non obtẽto effectu, ſollicitum caput Genitoris, aſſiduâ cuſtodiâ detinebat, vt ea ratione, occaſionem potûs intercluderet: Secretâ viâ, guttur filij madefiebat nihilominùs: Ecce ſimul vtroque ſpectante, non ſobrius ciuis tranſit, aberratoq; ſicco itinere, profundum lutum, corpore, & facie ipsâ lambebat; lucta cum fœtoribus, in cachinum omnes erumpere coëgit. Tum pater ad filium conuerſus, hunc eſſe fructum ebrietatis intelligat, abominabilem oculis rẽ deteſtetur: ſimili caſu, eũ ſæpiùs impegiſſe ſciat, vtq; vltimum dicat vale crapulæ, hortatur. Filius interim famulo ali-

quid insusurrat. Pater, reputans eum pœnitere facti, interrogat separatim seruitorem, quæ verba auriculæ eius imposuerat filius: cui famulus; apertè se iussum à Domino meo, tuo verò filio, inquirere, vbinam loci, Ebrius ille, caput oppleuerit; omninò sapidissimo vino recreatum se gaudere, societatiq; eius se iungi cupere. Fortior aliquando Consuetudo, ipsâ Naturâ. Idem de alijs vitijs intelligendum. Pulchrè Bellar: *Quid aliud impudicæ mulieres, quæ solo aspectu venenum in corda Adolescentum iaculantur, quàm truculenti Basilisci sunt? Quid sunt obtractatores, nisi canes? Quid arrogantes, nisi tauri? Quid versipelles, nisi vulpes? Quid luxuriæ dediti, nisi sues? Quid rapaces, nisi lupi? Quid auari, nisi Talpæ? Quid verò crudeles, nisi Tygrides?* Suspirio & lachrymis, Anima, insipientiæ Mortalium compatere; & adnitaris similitudini Creatoris conformari. Tribus præcipuè modis similitudo agnoscitur: Facie, Staturâ, Moribus. Applica faciem Deo Patri: Staturam Redemptori: Mo-

Bell: in Cōc: 3. Aduentus.

ri: Mores Spiritui Sancto. Facies nō tam externa, quàm interna, assimilatur Patri, creata vtraq; ab eo, & formata; magis internam concupiscit.
Psal: 18. *Omnis gloria eius ab intus.* Sponsa Dei, Anima, intus splendore creationis eluceat; & concupiscet Rex speciem talem. Potentiæ tres, Creatione, subsecutâ æternitate, repræsentant Cōditorem; vt S. Bern: *Per Memoriam, Patri similes sumus: per Intelligentiam, Filio: per Voluntatem, Spiritui Sancto.* Intellectu varia cognoscuntur, præcipuè Deus non relinquatur ignotus. Voluntate, amantur multa: Deus præ omnibus diligatur. Memoriâ, plurima recordantur: non obliuioni tradatur Deus. Vas fictile, absque voce, figulum commonstrat. Anima voce prædita, formatorem celat. Ioannes Baptista, titulo vocis gloriabatur. Homo vocibus implens terram, mutescit occasione Dei: quod magis, vt Bellarm: dicit, condolentia prosequendum. *Qui voces esse non volunt, vt clament benè; vtinam multi essent, nec clamarent*

S. Bern: in meditli: de Anima. c. 1.

Bell: in Cōc:

marent malè. Filio Deo Statura, conforma te, Anima, ad menſuram ætatis plenitudinis Chriſti: in virum perfectum plenitudinem ſtaturæ adimple, perfectione remiſſionem offenſæ Chriſti obtine: ſi exiguitas longitudinis impedit, Zachæi more, arborem Crucis aſcende, eleuatione ſpiritûs à rebus terrenis, inuitantē te Saluatorem, in Cor tuum exaudies. Stãdo, menſura altitudinis oculis objicitur; Chriſtus raro ſedit: ſeſſio appellatur requies ocioſorum. Circumambulabat Prouincias, & ſtabat Filius Dei. S. Ioannes, in medio ſtare Chriſtum promulgat, quem Phariſæi neſciebant. Menſura illius eſt: *Cœpit* IESVS *facere, & docere*; arduum opus, mundus contra Medææ, ſubſcribit verſui: *Video meliora, proboq́, deteriora ſequor.* Malunt homines alios inſtruere, quàm experientiâ propriâ, doctrinam facto comprobare: imò aliena vitia redarguunt, ipſi maioribus ineſcati. Quid? ipſâ ſcientiâ docendi abutūtur, applauſus linguarũ notant

3. Ad uen. S. paul: c. 4. ad Ephe.

Act: 1.

Bernh:

Bernh: de Garzon, in discursib⁹ suis, quatuor metas ponit illorum, qui pro scientia adipiscenda laborant: *Sunt quidam qui scire volunt, vt sciant, & Curiositas est. Sunt quidam qui scire volunt, vt sciantur, & Vanitas est. Sunt quidam qui scire volunt, vt lucrentur, & Cupiditas est. Sunt quidam qui scire volunt, vt ædificent, & Charitas est.* Postrema scientia amplectenda. Statura Christi, fuit à monte Oliueti, ad cœlum pertingẽs; Anima, nisi simili extolleris, baratro, nani formâ, perpetuò occluderis. Pluma, vento impellitur facilè: depone sarcinam vitiorum, suspirio altiùs innocentiam vitæ perfice; attinges cacumina cœli, ipsumque Dominum staturâ assequeris. Romæ, Staturæ Christi, æqualis porta visitatur; nõ inuentus, qui planè impleret spatium; aut minori, aut maiori quantitate transitur: si non totaliter imitatione Creatorem, attinges, studeas aliqua ex parte adæquare. Spiritum Sanctum indue moribus: Ignota nostris sæculis essentia, vti terræ appa-

ruit meditare, Anima, Colũbæ ſpecie ſimplicitatem, puritatem, gemitum docet: pennas Columbæ deargentatas, Dauid præcepit induere; ſolitariam vitam, ſi non actu, deſiderio ſuſpirij, non reijce. Linguæ inſtar, viſus ab Apoſtolis Spiritus Sanctus: Tuam linguam Spiritui Sancto offeras, vinctam corde. Rarum hoc in vitâ mortali, gladius biceps, acutus, lingua. Æſopus optimam, & peſſimam rem, linguam, iocoſo propoſuit cibo. S. Bernard: deſcribit linguam: *Tenera, mollis, & exigua caro, hominis Lingua: quis Sapiens magni pendat? Leuis quidem res, Sermo, quia leuiter volat, ſed grauiter vulnerat: leuiter tranſit, ſed grauiter vrit: leuiter penetrat animum, ſed non leuiter exit: profertur leuiter, ſed non leuiter reuocatur: facilè volat, atq; ideò facilè violat Charitatem.* Eâ de causâ, ignita lingua Spiritus Sancti, Charitatem linguæ commendat: accende linguã amore Dei, Anima; viuas ſoli Creatori. Audi Senecam: *Sic viuẽdum cum hominibus, tanquam Deus videat: ſic loquen-*

In Ser: de triplici cuſtodia.

Epiſto: 10.

dum cum Deo, tanquam homines audiant. Et fit, vt lingua à corde, distantiâ cœli ab inferno, dissideat: Lingua Psalmizat; cor ineptijs immersum, residet. Scito, Anima, te dexterâ Creationis illius æterni pictoris depictã: at tu deturpare picturam contendis. Est in propatulo, si pictura puluere tenebratur, vento oris, vel scopâ mundari. Executus Dauid: *Rugiebam*
Psal: 37. *à gemitu cordis mei.* Leonis ferociam adhibuit, vt suspirio extergeret maculã, puluere mundano contractam.
Psal: 76. Nec scopæ defuêre: *Meditatus sum nocte cum Corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum.* Si adhuc pictura non elucidatur, lauatur. Idem Rex:
Psal: 50. *Laua me ab iniquitate meâ: & à peccato meo munda me*, Deus. Iam si colores vix apparent, iterũ penicillo melioratur, præcipuè facies; fatetur Psal-
Psal: 118. mista: *Faciem tuam illumina super seruum tuum.* Obsoleta imago similitudinis Dei, emendari postulabat. Fecit Deus dextrâ manu, retẽto clauo dextro, quasi penicillo, rubeo sanguine illu-

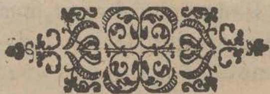
ſtrauit corruptam picturam. Adhibetur aqua coloribus: affer, Anima, Saluatori lachrymas; perfectiùs illuminaberis. Mirandum magis, effigiem clauo affigi ad parietem: Paries, Christus. Applica te, Anima, clauo dextero, firmiter hærebis, vel ferro, vel corio, iunges picturam parieti. Sic Rex tuus Cytharædus: *Et fui flagellatus tota die, & castigatio mea in matutinis.* Psal: 76. Circulari ferro, clauus & pictura cohærent. Meditatione ferreæ Æternitatis, conglutinaberis clauo, cum eodem Cytharizante: *Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui.* Pungas te, ô Anima, memoriâ Dei, & dicas tibi: Scias, quia Deus fecit me, & non ego me; vt ad eius imaginem, æterna gloriá, accedere poſſis, exora. Hac, vel ſimili Oratiuncula.

ORATIO.

DEus, in quo non eſt mutatio, & qui ex infinitâ miſericordiâ, hominem ad tuam formâſti ſimilitu-

dinem: per opus Creationis tuæ, obnixè rogo te, Creator meus, non te pœniteat creationis meæ, nec ego obliuiscar in æternũ formationis tuæ; sed vt similitudine illâ fruar, quâ tu Electis tuis te communicas conspiciendum. Qui in Trinitate perfectâ viuis & regnas, in sæculorum sæcula.

AMEN.

IESVS, MARIA, ANNA.

SVSPIRIVM ANIMÆ POENITENTIS.

Ex beneficio Redemptionis.

LIBER III.

Redime me Domine, & miserere mei : pes meus stetit in directo. Psal: 25.

De Redemptione.

CAPVT I.

VIrga Moysis percussit fluuium Ægypti, & versus est in sanguinem : Vtinam atramentum, calamus, & lachrymæ, percussione virgæ cœlestis compunctionis, conuerterentur in sanguinem ; si non, ad minimùm in confusionem, & ruborem, ob ingratitudinem tuam, o Anima, Redemptionis IESV. Antequam pateretur Dominus, horrore futurarũ Genes: c.

pœnarum, teneritudine complexionis iuuante, ſanguineo ſudore iecit ſemina paſſionis; meſſis velox die ſequenti adfuit, creſcentiá ſpicarum rubentium, altiſſimam Crucem adæquando; vel eâ pondus vberrimarũ ſegetum ſuſtinendo, multiplicatione effuſionis copioſâ ſanguinis. Ne mireris, Anima, celerem Meſſem. Partes mundi calidiores, anticipant Mẽſibus collectionem manipulorum. Intenſus calor charitatis; excoxerat ſemina horti ſanguinea, inde abundantem vindemiam properè accelerauit. Ipſemet ſol æſtu ſupernaturali aduſtus, nigredine mundo comparuit; luna ab eodem, non lumen, at tenebras, participante. Hominum ingenia, caniculâ operante Diabolicâ, dementata, nec ſignis, nec obſcuritate luminum cæleſtium moueri, timore vel dolore, poterant. Noë vino inebriato, pudenda detecta Cham irridente, duo reliqui filij pallio contexêre. Chriſto amore Animarum repleto, in Cruce viſcera non tantùm

detecta, imò dilacerata: Nepotes Cham impij, nō irrisêre tantùm, sed magis insultauêre. Inanimata sydera, Sol & Luna, pallio lugubri, splendore creato reseruato, operuêre: Sem & Iaphet vices obeuntes, malitiam mortalium non ferētes, caliginemq; durissimorum cordium repræsentantes. Benè poti vino, facie rubedinem, & corpore maculas sanguineas erūpentes, celare non possunt. IESVS tuus, Anima, vino dilectionis nimiæ ebrius; facie, & corpore sanguineo eleuatus in ligno, omnibus apparuit. Sponsa attestatur de Christo: *Dilectus meus candidus, & rubicundus.* Candidus innocentiâ, rubicundus amore. Mirabilis illa dies sine luce: Nec Sol ordinarijs illustrauit cœlum radijs: nec Sol Deus, vt homo, recreauit mundum. Horreat mundus, recreationem sibi fecisse ex morte Dei. Diem ergo, vel noctem, apellem? vagari cogitatione confiteor. Maledixit diei suæ Iob: *Pereat dies, in qua natus sum; & nox, in qua dictum, conceptus est*

In Cāt: Cantic: c. 5.

Iob c. 3.

homo. Dies ille vertatur in tenebras, non requirat eum Deus desuper, & non illustret lumine: obscurent eum tenebræ, & vmbra mortis: occupet eum caligo, & inuoluatur amaritudine. Pereat illa dies, in qua mortuus est Deus, & nox (tenebris ignorantiæ, solis lunæq; occlusâ luce) in quâ dictum: Condemnatus est, Iudicio decretante, Deus. Dies ille versus iam, re ipsâ, in tenebras. In hoc diuersitas, requiret eũ Deus desuper, in Iudicio terribili, an fructuoso effectu Passio successerit: vel si non requiret à Damnatis, perpetuo lumine non illustrabuntur. Obscurârunt tenebræ incredulitatis Iudæorum, illum diẽ Passionis; vmbra mortis aderat; & verè vmbra, respectu mortis æternæ, quam vmbra mortis Christi, in vmbram meram conuerterat; vt Sapiens agnouit: *Visi sunt oculis insipientium* (iusti) *mori: illi autem sunt in pace.* Vel vt quidam in Epitaphio inscribi versu curârat:

Sap: c. 3.

Nil trepidate animæ, Christo quæ creditis, Vltra
Mors nulla est, tantũ mortis imago manet.

Caligo

Caligo vndique occuparat diem Passionis; nec verbera & Crux, commiserationem; nec verba mitissima absolutionem; nec Innocentia merebatur veniam. Inuoluta dies amaritudine, Deus enim totius consolationis amaro potu reficiebatur. Quot occasiones habes, Anima, lachrymarum, & suspiriorum? cohibere potiùs studerem excessum amaritudinis, quàm persuasorio calamo materiam insufflare. Conditio peruersæ naturæ humanæ, sicco supercilio, vaporeque carnali repleto ore, trãsit spoliatum, vulneratum Deum à latronibus peccatorum. Samaritani compassionem indue, Anima, oleo, vino, videlicet compunctionis, ad minimum depositum de Cruce inunge Redemptorẽ. Eleemosynâ cõducas Chirurgos, qui vulnera obuoluant: *Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* In hospitiũ Cordis introducas cum Dauide: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatâsti cor meum.* Dilatabitur Cor vsque ad Cœlum, nec Infernus capiet te, si pœ-

Apud Mat: c. 24

Psal: 118.

 nas

nas Christi percurres, mandataque si-
ne voce, quasi Dei patientiâ ipsâ di-
ctāte, virtutes reuolues cogitatione.
Dies passionis, dies magna, & amara
valdè. At dices, Anima, illum diēnè
aut noctem, nominare magis libebit?
Controuersia digna disputatione Ca-
tholicâ: Quomodo dies fuerat sole
increato, & creato extincto? quo-
modo dies, in qua nihil animaduer-
tebatur à Iudæis, & plebe vniuersa,
variarum gentium, ex maximis ope-
ribus, quæ à Domino fiebant? vt Bel-
In Cōc: 7. de tri-bul. larm: appositè: *Videbatur Christus in
cruce pendens, nihil agere: sed nunquam
tanta egit, quāta tunc; mouebat terram, scin-
debat lapides, frangebat velum, obscurabat
solem, aperiebat cœlum, mortuos excitabat,
& quod maius est, peccatores ad pœnitentiam
conuertebat; ita, vt à cruce multi redirent
percutientes pectora sua:* Impletum est
Psal: 113. Dauidis in Iudæis: *Oculos habent, & non
videbunt: aures habent, & non audient.*
Quomodo dies? in quâ concessum
Psal: 10. est, secundùm Psalmistam, operari:
Exibit homo ad opus suū, & ad operationem

suam,

ſuam, vſq; ad veſperum. Fuitnè opus humanum tunc, interficere vitæ auctorem? (vt S. Petrus exprobrat) & vſque ad veſperum, in Cruce pendere permittere? Nox veriùs: vt idem Rex: *Sol cognouit occaſum ſuum*: maximè, occidente eo, qui aſcendit ad occaſum morte pretioſâ. *Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox, in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluæ. Catuli Leonum rugientes, vt rapiant, & quærant eſcam ſibi. Ortus eſt Sol, & congregati ſunt, & in cubilibus ſuis collocabuntur.* Nox altiſſima, dum beſtiæ Iudaicæ rugiebant, & quęrebant, permittente Patre æterno, tãquã eſcam, dilaniare Chriſtum. Quid? Crudeliores beſtijs. Eadem opinio Bellar: *Conſtat ipſas feras à nonnullis hominibus feritate ſuperari. Quis neſcit, tempore naſcentis Eccleſiæ, vrſos & leones, à Sanctorũ Martyrum corporibus lacerandis, abſtinuiſſe: à quibus tamen crudeliſſimè transfodiendis, & in fruſtra concidendis, homines feris truculentiores non abſtinebant.* In ipſo Capite Martyrum, Inferno promouẽte, qualem non exercuerant impij ferociam? In Cõc: 3. Aduentus.

Pilati ipsius commouebantur oculi, vtque eos ab irâ implacabili auocaret, flagellatum obtulit conspectui, dicens: *Ecce Homo.* Quasi dixisset: Iam filius Dei non est, subiectus tot verberibus; iam nec Homo, amittēs decorem vultûs humani: conquiescite furiâ, Iudæi, concedite vt dimittatur: non permiserat inenarrabilis crudelitas mentium; nox certè summa, non dies, illa dies. Quando post resurrectionem ortus fuerat sol, illa vera dies, congregati furere, stupere, & timere, in abditoq; bestiæ Hebraicæ collocatæ, pudore & pœnitentiâ facti sese occultantes. Nox omninò in passione; soli Deo dies, sed dies patientiæ: nobis sit dies memoriæ, dies pœnitētiæ. Inscribe semper hūc diem recentem cordi, Anima, in Calendario vitæ tuæ. Ecce Mater Ecclesia, feriam Sextam quàlibet Hebdomadâ iterat, vt redeat reuocatio passionis in mentes mortalium, mortem Domini ruminando; vt mors nesciens finem, nesciatur. Et inueniuntur,

qui non

qui non tantùm aſſiduè annos Intercalares, Calendario maleuolo, celebrant; ipſas Septimanas, vno die excluſo paſſionis, abbreuianr, vel in lætos transformant; vt in Polonicam Parabolam abeat: Feria Sexta, ne immuteris in diem Dominicum. Gaudium, & Muſica, aſſidentibus cibis & poculis, excludit diem venerandum Dolorum Chriſti; choreis, lautoque prandio, auertit à cõſideratione tanti Myſterij. Quocunque te vertas, Anima, ſine labore, materia ſuſpiriorum & lachrymarum te comitabitur. Paſſio Chriſti, eſt mare, in quo liberè vagari huc illûc, cõtemplatione, poteris. Meo conſilio, littus attende huius maris: inopia, debilitaſque ingenij, & admiratio, arceat te ab ingreſſu. S. Petrus exiliens è naui, periclitabatur: ſi tamen vis ſulcare hoc mare, nauiculam Petri intra, meliùs littus, vel finem paſſionis conſpicies. Caue nauigijs illis, plenis velis emiſſis, tuam concredere ſalutem; qui ſolam paſſionem ſatisfacere abſq; me-

ritis noſtris, vēto aquilonari reboante decantant. In Petri nauicula legis: *Exemplum dedi vobis, vt ſicut ego feci, ita & vos faciatis.* Paſſus Chriſtus, ergo & tu pati non dedigneris? Mare quatuor donatum proprietatibus: ſalſedine, motu continuo, eiectione rerum iniectarum, cadauerum intolerantia.

Ioã: 13.

Paſsio Domini, ſale abundat: ingratum guſtui carnali, at ſi ſal ex aquâ eius conficitur, condimentum ciborum, vel quintum Elementum conſeruationis Humanæ. Paſſionem meditando, Anima, lachrymis efficies ſalem iucundum, cum S. Paulo: *Superabundo gaudio in Tribulatione.* Vel cum S. Bernardo: *O* Iesv *mi dilectiſsime, ſpes ſuſpirantis Animæ; Te quærunt piæ lachrymæ: Te clamor mentis intimæ.* Omnia tua opera bona, conſperſa ſale paſſionis, ſapidiſſimo cibo nutriunt te, Anima, & conſeruant vitæ æternæ.

2. Corint: c. 7.

Motus continuus in mari. Deuita ocium, quod eſt puluinar Diaboli: non tranſeat vlla dies, qua vel ſuſpi-

rio, vel lachrymis, passionis memoriam non reuoces; mouebit Cor tuũ, & liquefies, tanquam cera ab igne, charitate reciproca.

Mare, eijcit res proiectas ex se. Reiecit in passione Christus: inops, & nudus affigi voluit; & tu, Anima, terrenas diuitias, saltē animo repelle, non immergaris delectatione earum, neq; decipiaris, existimans necessarium, quod verè est superfluum: & si quidpiam defuerit, gaude ex animo, ob amorem, & imitationem pauperrimi Christi.

Cadauer, si mari portetur, tempestas insurgit valida. Peccato lethali offendere verearis, Anima, Deum: si incides, concita tempestatem intus, fluctibus lachrymarum, Orationum, flagellationum, Confessionum, expelle cadauer peccatorum, & terrenis asseclis relinque: venialia delicta, purga eodem actionis modo. Passione Christus eiecit vniuersa cadauera flagitiorum; dignè mari cōparatur. Noueris, Anima, è mari omnia

flumi-

flumina ſumere ortum, ibiq; iterum ſe dulci aquâ exonerare: è paſſionis Domini dolore, lachrymæ, & ſuſpiria Chriſtiana, initium accepêre. In exitu vitæ, ſuauiter ſecundò redeũt, pręmium immortalitatis, redẽptionis merito, conſecuturæ. Ingredere ergo viam Contemplationis, Anima. cõmuniter, vt feliciùs intretur domûs; dexter pes priùs immittitur. Conductorẽ hunc habeto: ſi deuiabis, cruor emanans, clauuſq; pedi infixus, veſtigium erroris excludet. Dignitatem primò paſſionis, interno oculo gratitudinis, Capite ſequenti, intuere.

De Dignitate Paßionis.

CAPVT II.

VInciri, verberari, non eſt liberi, ſed ſerui ſalarium. Refert S. Bernard: *Benè quidam Rex, cùm percuſſus humanâ ſagittâ, petèretur, vt ſe ligari permitteret, donec excinderetur: quia leuiſſimo motu mortem poßit incurrere. Non decet, inquit, vinciri Regem: Libera ſit Regis, &*

Cap: 4. de paſſione.

ſemper

ſemper ſalua poteſtas. Exclamat inde: *O Deus Deorum, quantùm fuit derogatum libertati, & potentiæ tuæ?* Cùm Deus à facinoroſâ plebe captiuus, & conſtrictus funibus, & fuſtibus, duceretur. Mirum hoc; excedit miraculum, Deũ hæc paſſum: & tamen mortem, & crucem, in dignitatem & libertatem, vertiſſe. Quamuis Seneca dicat: *Liber nemo eſt, qui corpori ſeruit.* Deus ſummam libertatem docuit, corpori humano inſeruiendo: Ita minùs fuit, Deum aſſumptâ carne mortuũ, quàm induiſſe corium mortale. Proprium eſt hominum, ignominioſa pati. Vſus Deus verbis illis: *Homo ſum, nihil à me alieni puto.* Patibula, gladij, & mortis inſtrumenta, maximè propter Homines. Chriſtus, vt Homo, crucem & mortem ſuſtinuit: vt Deus, ignominiam Crucis & mortis, in gloriã vertit. Si enim, vt Philoſophus argumẽtatur: *Dolor, egeſtas, ignominia, carcer, exilium, & cuicunq; horrenda, cùm ad Sapientem perueniunt, manſueta ſunt:* Tantò magis, ſi ad ipſam Sapientiam, & De-

Epi: 92.

Epi: 85. in fine Sen.

um, lau-

um, laudabilia, & orbi imitanda existunt. Dignitas ergo summa in passione declaratur, tribus præcipuè modis.

Primo. Conditione patientis, ipsum fuisse Deum.

Secundo. Verso genere tormentorũ Crucis, in trophæum.

Tertio. Cœlum, decreto Diuino nõ potuisse aperiri, nisi per mortẽ Crucis. *Ad primum* Passionis dignitatis gradum: Deum passum, infinitâ Eloquentiâ passionem commendari: causamq; aduentus in mundo non fuisse

Luc: c.24. aliam, ipso patiente propalante. *Nonnè hæc oportuit pati Christum, & ita introire in gloriam suam?* Rudis mundus, omninò reprobaret, falso iudicio, patientiam, ignorans naturâ ipsa commendari. Miseria generat passionem, & patientiam: quid miserius vitâ Hu-

In ser:4 Heb: pass. manâ? Testis est S. Bernar: *In sordibus generamur, in tenebris confouemur, in doloribus parturimur, ante exitum miseras oneramus matres: in exitu more viperæ laceramus; mirùm, quod non ipsi laceramur?* S. Paulus docet: *Patientiam esse necessa-*

riam,

riam, vt reportemus repromißiones. Mundus contrà, summæ indignitatis patientiam, calculo erroneo, condemnârat. At ab exemplo quando commẽdatur passio, & patientia? cùm Deum pertulisse totâ vitâ varia, & in morte crudelem Crucem, ab Ecclesia solenniter publicatur. Sapientiæ æternæ inuentum; vt passio remedium esset indignationis, inter Deum & hominem. Fortè hoc agnouerat Salomon: *Doctrina viri per patientiam dignoscitur.* & S. Bern: *Quicquis patientior, probatur esse Sapientior.* Qui ergo incusat passionẽ Dei, Sapientiam impugnat. Accidit sæpè, vt exemplo Regis, excitentur animi ad facienda opera Regia. Si in conflictu acerrimo, Rex ipsemet furentibus sese offerret armis: nonnè Aulici Regij, & milites obliti periculi, non tantùm sequi, sed anteire Regem cuperent; maximique decoris iudicarent, auicinari telis hostium. Vides, Anima, Regem, & Deum tuum, certamine cruento certare cũ mundo, & carne, & inferno: & non

Prouer: c. 19.
De trib9 Ordinib9 Eccl.

duces

duces gloriæ, ei aſſiſtere, ſi non dorſo, ſaltem lachrymis, & ſuſpirio? Mulieres effæminatæ, belligerantibus luctu: & tu ne talibus armis quidem paſſioni Dei tui cooperaris? Ideò Deus paſſus, vt maiori compaſſione, dignitatis perſonæ reſpectu, ad compatiendum inuitaret. Quemadmodū enim oculi ſanitas, digiti curationi anteponitur; & ſi mendicus vapulat, nemo ſe opponit; ſi Rex, vel filius Regis leuiſſimè tangitur, Regnum totum turbatur: Ita cùm oculus ille Diuinus, & Rex, & Deus verberatur, & cruci affigitur; totum regnum hominis, vel Microcoſmos, moueri cōpunctione deberet: at nos vertimus folium; Deo paſſo inſultamus, nihilque curamus: ſi noſtra cutis percutitur, vel etiam minimo dishonore afficitur, affectus omnes in lamenta, & vindictam, reſoluimus. Laudatur Vriæ factum, cui cùm imperâſſet Dauid, vt aſcenderet in domum ſuam, reſpondit: *Arca Dei, & Iſraël, & Iuda, habitant in papilionibus: & Dominus meus*

Lib. 2. Re

Ioab, & serui Domini mei super faciem terræ manent: & ego ingrediar domum meam, & comedam, & bibam, & dormiam cum vxore mea? per salutem tuam, & per salutem animæ tuæ, non faciam rem hanc. gum. c. II.
Eodem tono tu, Anima, dicito: Deus meus, & Mater Dei MARIA, & Apostoli, Sanctiq; omnes, habitant in luctu doloris: Elegerunt, Dauidis voce: *abiecti esse in domo Dei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum*: Et tu voluptatibus indulgebis? per Deum abiura facere rem hanc. Dignitatem passionis admirare, ipsiusque Capitis tui, Christi præcipuè, quæ ipsum Deum ideò cœlo detraxit, vt illam perfectissimè decurreret. Constantinus fundamenta templi cũ Iubileo Christianitatis aperiens, ipsemet Cophinos duodecim, manibus eiecerat proprijs. Certatum imitatione à Proceribus: nil vile Monarchicis operibus, quid Dei? Meditare ergo, Anima, frequentiùs, dignitatẽ passionis, quæ in corpore Christi eminebat. Sequitur Crux Sacrosancta, Instrumẽtum,

Psal: 83.

quo

quo passionem compleuit Deus. Ex preciosâ materiâ aliquid sublime elaborare, non tàm oculorum admirationem rapit, quàm si contempto artificio superet magnę æstimationis facturam. Palea, res parui momenti, in nationibus exteris Galeri, subtilitate elaborati ex palea, capitibus Principum fœminarum imponuntur, ac in Archiuio gemmis ornatorum pileorum, societati affiguntur. Reuisoresq; Heroum, supellectilem magis lustrare inuitant paleæ, præ purpureo Indumento. Ita planè Cruci euenit. quid abiectius fuit tormento Crncis? ipsa denominatio à cruciatu secuta. Prouerbio Romano repellebantur à consortio: *Abi in malam Crucem*. Nunquam auditum ante, bonam fuisse Crucem. Artifex cœli immutauit, manibus & pedibus affixus, vt Crucis ignominia, fieret credentium Gloria. Iam quanto honore & reuerentiâ, colitur? S. Bernardi referam verba insculpenda animæ: *Certè & Crux preciosa est, & Crux amari potest, &*

In festo S.

Crux habet exultationem. Ita est, si fuerit qui colligat, semper lignum Crucis vitam germinat, fructificat iucunditatem, oleum lætitiæ stillat, balsamum sudat spiritualium charismatum: non est syluestris arbor, lignum vitæ est, apprehendentibus eum Arbor fructifera, arbor salutifera est; alioquin quomodo Domini occuparet terram? illam dico preciosissimam glebam, cui clauorum infixa est radicibus? Si non esset hæc preciosior cunctis, fructuosior vniuersis; nunquam illo plantaretur in horto, nec illam permitteretur vineam occupare. S. Andreæ, Crux fuit desiderabilis. S. Petro, Crux fuit perspectiua, per quam è terrâ, capite inuerso, cælestis via rectà ostensa. S. Paulo, Crux, mundi delitiæ: *Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri* I E S V *Christi.* S. Francisco ornamentum corporis, impressio Crucis. Constantino, Crux, victoriæ signum: *In hoc signo vinces.* Mauritio, Crux, absconditi thesauri index. Diademata resplendent Cruce. Templa, aureis, argenteis Crucibus condecorantur. In turribus & apicibus templorum,

Andr: De pisci bus mũdis. ser:1.

Ad Gal: 6.

Cruces, Domos Dei denotant. Crux viſa, deponit coronas regum; Ducales pileos Principum: Faſtus & prærogatiuas Monarcharum, ſæpiùs ad ſimilitudinem Crucis allidit. Et quidẽ ab omni æternitate præuiſa Crux, corpore Chriſti nobilitanda, induxit Creatorem; vt Crucis quadripartita forma, multa fierent in mundo, ſine quibus actiones peragere creatæ res non valerent. Quatuor partes mundi: Oriens, Occidens, Meridies, Septentrio, Crucem formant. Alites, volatu Crucem exprimunt. Homo, charitatis amplexu, crucem declarat: natando, crucem aqueam oſtendit: deprecationem humilem, cruce demonſtrat. Gladiatores, initium pugnæ, cruce inchoant. Lucta mutua, cruce peragitur. Dæmones, quid magis cruce horrent? nec exemplis, nec teſtimonijs opus; quatuor angulos crucis illos, velut cornua timent: dextra, ſiniſtraq; manus Domini cõfixæ, tenent hoſtem animarũ, ne nocere poſſit: pes vterque, vim eius re-

pellit, altioq; interno, carcere detẽtum catenat. Faciem, placantem iram Dei Patris, expauescit Diabolus, neque comparere audet: Crux, est honor laboris Christi. Antiquitas Romana, Honoris Templo, proximum exstruebat Laboris, ex hoc in illud transitus concedebatur: *Sic vbi vber, ibi tuber; vbi fel, ibi mel; vbi Honor sine onere? Si onus desit, verus honor non erit.* Grauis quidem labor, at præmium æternum. *Nemo coronabitur, nisi qui legitimè certauerit.* Ii, qui in cursu brauio potiri cupiunt, arduum sitnè iter, an non, minimè laborant; metam oculo blando aspicientes, eleuant solatio pedes. Redemptor noster, metam, quæ est salus nostra, intuẽs, cursum peregit durum: in ligno Crucis pendens, eleuârat pedes ad clauos infigendos, motu charitatis, dexteræ præcipuè dexteram, & carni resurrecturæ propriæ, Patris præparans, & nobis suam dexteram communicans In cruce salus nostra, quomodo ergo illam non extollemus, dignitatem

Drexel: in Gym: Pet: lib: 1. ca: 3.

non deprædicabimus? imitatione nō
1. Corint. c. 16 amplectemur? Benè D. Paulus: *Crux pereuntibus quidem stultitia: his autem qui salui fiunt,* (id est nobis) *virtus Dei est.* Cōtumeliā affectus Saluator in Cruce, & Crucem, & nos, ab æternâ liberauit ignominiâ. Dicito ergo, Anima, iubilo corde: *Fælix contumelia, cuius finis gloria.* Non considera quid portarit Christus: sed quis ille, qui Crucem baiulârat, est? Simile accipe à Bellarm: *Si Reges, & Principes mundi, omnes vnâ die purpuram, & sericum exuerent, & pannosis, & rusticanis indumentis vestirentur: nonnè id omnes homines, atque Aulici inprimis, imitari vellent? Nonnè iā pluris Rusticus pannus, quàm holosericum fieret? At nunc Sūmus orbis Monarcha, Princeps Regum terræ, id fecit: induit vestem tribulationis,* (& Crucis maximè) *& quod antea rusticum sagum, nunc Regia chlamys effecta est: cur igitur nos seruos, & famulos, tantoperè pudet, Principem nostrum imitari? cur nobis gloriosum non ducimus, aliquid pati; & in paupertate, & labore viuere, cùm id tantoperè in nostro Rege, atq; Imperatore,*

[Margin notes: In hom. in prec. ca: 1. — In Cōc. 8. de tribulat.]

laudemus? Et si Rex præciperet sub pœnâ, veste rusticâ vestiri, nonnè omnes exequerentur? Christus clamat, distribuitque omnibus Crucem: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Vestis Aulicorum Christi, Crux (Italicè, *Liurea*) est cælestis, portantibus vitam æternam; despicientibus, gehēnam promittit. Christus fuit Rex, Corona eius Crux. Christut fuit Doctor: Ecce Epomis, vel pallium Doctorale, (Crux) humeris eius portatū. Sunt qui gemmas ad latus, decoris causa, iam apponunt: Christus Crucem lateri imponendo, ad montem Caluariæ baiulauit. Hac de causâ, Ecclesia extollit laudibus lignum Crucis: *O Crux benedicta, quæ sola fuisti digna portare talentum mundi; dulce lignū, dulces clauos, dulcia ferens pondera.* Maledictio Crucis, pondere Christi benedictionis nomen meruit, amaritudo in consolationem immutata. *Vii Moyses, per præceptum Dei, ponendo lignum in aquas amaras, conuertit in dulcißimas:*

S. Hieron. sic imitator Christi, per medium SS. Crucis, quod lignū significat, & memoriam passionis Christi, oportet, vt conuertat suas lachrymas pœnitētiæ, in gaudium, & suauitatem spiritûs. Doctrina pro te, Anima, propter dignitatem Passionis Christi in cruce, quæ, vt iam veniamus ad tertiam Dignitatem, aperit cœlum. Quis cogitâsset tali morte, in stipite infami, sublato Creatore, cœlorum portas patefieri? Verè Abacuc: *Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius, ante faciem eius ibit mors.* Cornua Crucis absconderant fortitudinem, Clauorum detentione, manuum & pedū: sed fugit mors ante faciem eius, vel præcessit, vt mortuos in Lymbo æternùm viuere permitteret, omnesque mortales. Romanorum Aries, muros obsessorum quassabat, multorumq; manuum cursu, addito impetu, portas effringebat. Cælestes portas obturatas, Aries Christianus, Crux Redemptoris confregit: non tantùm portas, verum, *potentiam arcuum, scu-*

cap: 3. Ps: 75

tum, gladium, & bellum. Centomanus appellari potuit ille, qui vir dolorum vocatur: Curſum addidit, proceſſione illâ longâ, cum hoc ariete, ad montẽ Caluariæ. Grauiſſimus aries, quem nec *Giganti egreſſo ad currendam viam*, Pſal: 18. portare ſoli conceſſum; fortè, vt nos omnes, exemplo Cyrenæi, ferre humeris, & cõportare doceremur. Crux, eſt Arcus triũphalis Chriſti, quo cœlum cum gaudio excepit Triumphatorem. Crux, eſt gladius Goliath; illo enim caput inimici inſultantis præciſum: ideò apud Abimelech Sacerdotem aſſeruatur in Templo cæleſti. Conſuetudo recepit, vt arma Principum conſeruentur pro theſauro. Caroli Magni, Aquisgrani cuſtoditur Enſis; Scanderbergij ſimiliter gladius obuoluitur. Crux ergo pro ingenti Theſauro, in Archiuio cordis aſſeruetur, ab Animâ Chriſtianâ, quæ efficit, quod caro humana altius omnibus Angelorũ Choris aſcenderit, vacua loca eiectione ſuperbiæ, humilitate compleuerit. Innumerabilem

à D. Ioanne turbam in cœlum intulerit. Crux, est stemma altissimi, quâ testamentum vltimæ voluntatis obsignauit. Lectus, in quo vita vitam amisit, & mors mortem condemnauit. Cathedra, in qua succum virtutum, Concionator Christus prædicauit. Oratorium, in quo confidentiùs Patrem iratum pro nobis mitigauit. Suggestum, in quo, facundia cruenta vindictam Diuinã mollificauit. Altare, in quo Sacrificium, tanquam supremus Pontifex pacificationis, Deo Patri obtulit. Patibulum, in quo, Iustitiæ Diuinæ decreto, abundanter satisfecit. Vehiculum, in quo peregrinationis cursum, Deus, vt Homo absoluit. Puluinar, in quo Christus purissimam animam à mundissimo corpore, hospitio separauit. Sustentaculum, in quo supina Maiestas Humanitatem reclinauit. Scabellum, in quo fatigatus amore nimio requieuit. Prætorium, in quo Iudicium, de absoluendo reatu Hominum, peregit. Porta, in quâ promulgationem

Iubilæi consequendi, affixit. Asylum, in quo refugium peccatoribus promeruit. Arx, in quâ tutelam cõfugientibus construxit. Medicina, in quâ venena infernalia, ab infectis cordibus depulit. Thesaurus, in quo emendi cœli precium cõstituit. Pheretrũ, in quo preciosum corpus Christi tumulo deuectum est. Extolle ergo, Anima, dignitatem passionis & Crucis Christi, vt in vltimo Iudicio, non cedat tibi in æternam confusionem, cùm Iudex eo stipatus apparuerit: sed vt particeps posses fieri meritorum vtriusque. Hoc autem faciliùs obtinere confide, si uirtutes in passione eminẽtes, licet non omnes, saltem aliquas assequi imitatione assuesces, quæ inferiori Capite, tuæ proponẽtur, (Deo adiuuante,) Meditationi.

De quatuor virtutibus Paßionis.

CAPVT III.

ABsque numero varietas, & excellentia virtutum, in passione Christi enituit: non præsumas comprehendere, Anima, cogitatione (minùs atramento,) extra hominis captum assequi conceptu; sed ingratum relinquere intactas. Sequaris D. Bern: consilium, (omnium enim succum exprimere, faciliùs foret Oceani aquam vno poculo contineri; quàm splẽdorem virtutum Christi, ad paucarum linearum angustias contrahere.) Hic quatuor præcipuas in Cruce Christum ostendisse, enarrat talibus verbis: *His virtutum gemmis, quatuor cornua Crucis ornantur: & est supereminentior Charitas; à dextris, Obedientia: Patientia à sinistris: radix virtutum, Humilitas, in profundo. His ditauit trophæum Crucis, consummatio Dominicæ Passionis, cùm ad Iudæorum blasphemias, Humilis; ad vulnera, Patiens, intus linguis, clauis exteriùs pungeretur: nam & Charitas in eo perfecta est, quod pro inimicis animam posuit: & Obedientia consummata, cùm inclinato capite tradidit Spiritum.*

In festo Pasch: de 7. Signis.

Prima virtus, *Charitas*, quæ supra Christi Caput in Cruce eminebat, & ipsum caput Saluatoris, Charitatis prototypon: vti capite omnia membra inferiora; ita Charitate reliquæ virtutes. Capiti debetur corona: Charitas, Regina virtutum est, ideò coronata Coronâ non aureâ, reseruata illa præmio æternitatis, spineâ meritoria, Laurea perfectissimæ charitatis. Non satiabatur in capite Charitatis Charitas, nisi in Cruce. Crux, mensura est Charitatis: si nocēs quis Cruci affigatur, Innocētia generatur: si innocens, exuberat se Charitas: quid, si ipsa Innocentia? satisnè fuit teneri clauis charitati? non, ideò quidem pedibus & manibus discerpebatur, vt tandem modus excessiuus cohiberetur. Verùm, os liberum à clauo clamabat: *Sitio*. Iudæorum truculentiã nõ imitemur, qui felle putârũt reficere Charitatem. Nos cum Bel: exclamemus: *Quis nostrûm ita ingratus, ita immitis, ita crudelis erit, vt Domino aquã salutis nostræ sitienti, sel amarißimam pec-* Cõc: de pass

catorum propinet? Salus nostra, magis quam tormẽta excitârant sitim Charitati. At Iudæi fortè existimârant fel, potum charitatis? non errârunt, hucusq; tali pharmaco potatur Charitas. Anima, peccata tua, sunt fel: estnè aliquis dies, quo non porrigis vinum amaritudinis tale, Saluatori? non puto: temperes, & veluti suaui Iulepo, lachrymis distilla fel, ne acrimoniâ offendat mellifluum os charitatis. Aliquot paria, miraculi instar, Amantinm, vetustas deprædicat: vnum exemplar supereminet omnibus illis, Christi, cum, Anima, ibi quidẽ Amicorum, mutua reddebatur Charitas; hic Ingratitudo crudeli lance, & lanceâ, certat cum Charitate. Cõuerterat plebs furiosa ferrũ: in Christum: Inuentusnè fuerat, qui diceret: *In me conuertite ferrum, ô Barbari, nil iste nec ausus, nec potuit.* Contraria aures notârant: *Crucifige, crucifige eum.* Anima, detestaris vocem, imitaris effectum: quid aliud sceleribus tuis quotidianis facis, nisi millies cruci-

Æne id. 9.

figendo Redemptorem? Christus, vt odium Dei contra peccatum ostēderet, odium in se Iudæorum concitauit: Tu, vt amorem peccandi publicares, odium Dei, contra te exasperas? desere tandem peccata, victa, & vincta à Charitate, Anima. Propone Crucifixum, hoc Distichon tibi inclamantem:

In Cruce sum pro te, qui peccas; desine pro me
Desine, do veniam, dic culpam, corrige vitam.

Rectè comparatur Charitas Igni, sursum magis ac magis fertur; non contenta Charitas Christi, loco inferiore eam exercuisse: exaltatur in Cruce: & sicuti ignis omnes sordes extrahit, ita ille, qui locutus est: *Et ego, si exaltatus fuero, omnia ad me traham.* Traxit peccata, traxit præmia; atque demersis illis, Cœlo coronas mortaliū intulit. Modica aqua, igni infusa, maiorem excitat: magna copia eiusdem, extinguit ignem. Res caducæ huius vitæ, sunt aquæ decurrentes; si

Ioā: c.12.

parum eis applaudimus, & cor non apponimus, Charitatem fouebimus: ſi verò illis immergemur, omninò euaneſcet Charitas. Ita in Euangelio:
Mat. c. 19. *Vade, vende omnia*: Suadet Chriſtus iuueni. Quid ille? *Abijt triſtis.* Difficilè eſt, corde humido appropinquare Charitati. Ignis, arida ligna conſumit; ligna ſtridentia, vel non tam facilè ab igne ſuperantur, vel illum obruũt potiùs: Animæ ſiccæ; (vti Dauid: *Aru-*
Pſal. 101. *it cor meum, quia oblitus ſum comedere panem meum*:) recipiunt charitatem, & conſumuntur Amore Dei. Vti S. Franciſcus Xauerius Societ: IESV, ſucceſſor D. Thomæ, Indiæ conuertendæ: *Satis eſt Domine, ſatis eſt*: rogabat voce extaticâ, ne abſorberetur à nimia Charitate. Sub Cruce MARIA, & Ioannes, & Magdalena, talia ſigna fuēre, quæ niſi miraculo conſeruata fuiſſēt, ignis charitatis delicioſo impetu deuoràſſet. Sol & Luna, eodem igne calefacta, nigrum colorem contraxerant. Stridentia ligna, linguæ multæ blaſphemantium, ad compun-

ctionem, & concoctionem rediêre charitatis. Idem ignis, forcipe Lanceæ, in Camino Crucis, à Longino commotus; scintilla eius adussit approximantem, interno, & externo oculo sanato. Mirabilis efficacia ignis charitatis, pro toto mundo incendiũ excitatum, idcircò totum incendit mundum. Hoc ipsum innuit Saluator: *Veni ignem mittere in mundum, & quid volo, nisi vt ardeat?* Ardeas & tu, Anima, eodem igne amoris Dei, cum D. Francisco: O IESVS *amor meus, & nil ampliùs* Redigeris quidem tali igne in cinerem pœnitentiæ: at scis, ex cinere fieri preciosa vasa, Mensis Regũ inseruientia. Illo idem Artifex subtilissimo artificio efformabit, vti S. Paulum vas electionis elaborauerat. Attende, & credas verbis Euangelij: *Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus, Regnum, vt edatis & bibatis, super mensam meam in Regno meo.* Igne cibus & potus coquitur: sine Charitate omnia cruda. Facias quid velis boni, Anima, nisi ad ignem charitatis applicue-

Luc. c. 12.

Luc. c. 22.

1 Corint: c. 13. plicueris, rectudescent. S. Pauli experientiam propone tibi: ille omnia frustrà fieri, sine charitate, asserit. Et suspirium, & lachrymæ, si ignis charitatis Christi non excoquat, nihil tibi proderunt. Christus sanguinem, & corpus suum manducandum, proposuit discipulis; fuitnè ad ignem appositum? Imò, testatur S. Ioannes, dum vltimæ Cœnæ cæremoniam

Ioã: c. 13. describit: *Ante diem festum Paschæ, sciens* IESVS, *quia venit hora eius, &c. Cùm dilexisset suos, in finem dilexit eos.* Ecce ignis Charitatis perseuerans. Prouerbium Italicum: *Ferculum, bis calefactum, insipidum.* Et tu, Anima, quoties redis ad calorem hunc Charitatis? excedit numerum reditus ad vomitum: Cum Imperatore tuo Redemptore, in finē diligas eum, ad vitę consummationē, vti ille nos. Hoc idem imprimit S.

Ser: 1. de Ieiunio. Leo, verbis S. Ioannis: *Nos ergo diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos. Diligendo itaq; nos Deus, ad imaginem suam nos reparat; & vt in nobis formam suæ bonitatis inueniat, dat vnde ipsi quoq; quod ope-*

ratur,

ratur, operemur, accendens scilicet mentium nostrarum lucernas; & igne nos suæ charitatis inflammans, vt non solùm ipsum, sed etiã quidquid diligit, diligamus. Terribilis dilectio Christi creaturarum. Dicitur: *Vt mors Dilectio:* Et Chtisti mors est Dilectio, & Dilectio, Mors. Excandesce, Anima, & rubore pudoris, & amore gratitudinis. Christus fatetur: *In Charitate perpetuâ dilexi te, & ideò attraxi te, miserans tui.* Et tu in charitate caducâ diligas Deum, & certè attraheris illuc, vbi sine fine diliges eum.

Secunda virtus, à cornu dextro Crucis, *Obedientia.* Primogenita filia Charitatis, idcircò dextra baiulata & ablactata: Cibus enim Christi, Obedientia. *Cibus meus est* (inquit S. Ioãnes) *vt faciam voluntatem eius, qui misit me.* Dextra pręcepit, dextra infixione claui obediuit, & Patri, & Hostibus. Magnum delictum inobediẽtiæ primorum parentum, expiari debuit, extensio manûs ad pomum, extẽsione manûs ad clauum. Omnia æqualia & in Obediẽtia, & in Inobediẽtia. Duo parentes

rentes ibi, Adam, & Eua: Hic Christus omnium parens, Mater parens parentis omnium; lignum vtrinque, præsentia aspectûs vtrorumq; ligni. Hæc sola differentia inter Euam, & MARIAM: *Sicut enim Eua aspiciens cũ voluptate arborem mortis, nostræ ruinæ interfuit: Ita* MARIA *aspiciens cum dolore arborem vitæ, nostræ liberationi aderat.* Cõuersio, vti virgæ Moysis in serpẽtem, ita pomi in ferreum clauum. Dixerat Christus: *Melior est obedientia, quàm victima.* Victimâ, aliena caro mactatur: Obedientiâ, propria. Nescio, quid melius in passione; & Obedientiæ, & victimæ, preciosissima oblata eadem caro. De S. Vencesłao legitur: in certamine singulari, cum Duce Curimẽsi Radisłao, volens decurrere, perditioni subditorum obuiando: audit vocem inimicus Angeli: *Ne feri.* Cùm Deus decertat pro salute humanâ, voces acclamãtes resonant: *Crucifige.* Vtrobiq; obedientia, ille non percussus; Christus adeò excarnificatus, vt obedientiam, & Hostium in inferendo vul-

Bell. in Dom: Pass.

do vulnera, & propriam in perferend-
do, attestatione confirmârit: *Consum-
matum est.* Inobedientia Adami, cla
uo *Obedientiæ* ipsius Christi, debuit re
parari. Francofurti ad Mænum, si re
us Capitis, elapsus è manibus, põtem
fugâ trãsierit, atq; assultu manûs fer-
ro affixo, portam ter ibidem percusse-
rit, immunis à periculo. Christus fa
ctus pro nobis quasi nocens; pontem
vitæ humanæ pertransiẽs, magno ni-
su ad ingressum Crucis, ter clauo fer-
reo, vel veriùs, tribus clauis manus
& pedes percutiendo, passiuè tole-
rans; non sibi, sed nobis omnibus vi-
tam amissam impetrauit. Stupore di-
gna Obedientia, è cœlo, propter cœ-
lum, in cœli Domino visa; à creatu-
ris, inimicis, infimâ plebe, illata; à
Christo adamata. Extollit meritò
Paulus: *Christus factus pro nobis obediens* Phil:
vsq; ad mortem, mortem autem Crucis. A- 1. c. 2.
scendit cum Christo obedientia in
ipsam Crucem: à iuuentute imbiberat
virtutem. *Et erat subditus illis*: MARIÆ Luc:
& Ioseph, vt subditus, obediebat. 2.

Pudeat

Pudeat te, Anima: tu Deo, & eius sanctæ voluntati, refragaris? Suaue iugum, & tu intollerabile, tuâ nequi-
Psal: 93. tia, interpretaris: *Laborem fingis in præcepto.* Fictus labor certè, respectu laborum Christi, quos pertulit. Obe-
Psal: 84. diens, inspirationi eius dicas: *Audiam, quid loquatur in me Dominus.* Si obtemperaueris, loquetur pacem. Vtinam gloriaretur de te Deus, velut de populo simplici: [*In auditu* (inquit) *auris obediuit mihi*] innuendo: *vno momento processisse, & imperantis imperium, & obsequium obsequentis. Serenitas in vultu, dulcedo in sermonibus, multùm decorāt Obedientiam obsequentis. Propone fidelitatem Dauidis: Viam mandatorum tuorum cucurri. Fidelis obediens, nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præripit præcipientem; parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, itineri pedes; totum se colligit, vt imperantis colligat voluntatem.* Hinc inter omnium Ordinum vota, Obedientia præcipuo ponitur loco: nullum maius remedium, vt à perfectis didici Religiosis, cōtra tē-

S. Bernar: de virtute obedien.

tationem Diaboli, quàm eandem reuelare Superiori, ex obedientiá Non patitur hoſtis Animæ hanc virturem, quâ tot miracula confecta: abſq; põte flumina tranatata; ignis calcatus nudo pede; ferrum ardens, manu intactâ geſtatum; mortui vitæ reſtituti: ipſi Dæmones non alio inſtrumento corpora obſeſſa reliquêre. S. Franciſcus, obediẽtiæ, beſtias & volatilia, aſſueuit inſeruire. E ſchola Crucis hæc virtus. Cornu obedientiæ dextrum; penetrat Infernum; mundũq; inobedientem, irremiſſibili rigore diſciplinæ, redegit ad Patris cæleſtis obedientiam. Ego, & calamo obedire volo; finem imponens, vt maiorem copiam Meditationi tuæ, ô Anima, ſilentio inſtillem.

Tertia virtus Chriſti, *Patientia*, è cornu ſiniſtro Crucis. Siniſtram tenuit non immeritò, Patientia, reſidentiã. Siniſter æternus, & reiectus à Deo, debebatur delictis noſtris locus. Cogita, Anima, quales ſunt pœnæ infernales, & merita cæleſtia, vt ex primis

eriperemur, secunda cõsequeremur, indigna pati, secũdam Trinitatis personam, Iustitia Diuina coëgit. Tacita Crux, loquitur Patientiam, & enarrat illius multiplicitatem: è diametro, duæ naturæ in Christo tum affectæ: *Huius rei in veteri testamento illustrissima figura præcessit. Quid enim duo illi Hirci (Leuit: 10.) significabant, qui pro peccato populi offerebantur Domino; quorum alter mactabatur, alter in solitudinem liberè dimittebatur, nisi summum illud ac diuinissimum Sacrificium, quo Deus & Homo,* IESVS *Christus, pro peccato mundi totius oblatus est à Domino? Sicut enim vnus Hircus occidebatur, alter in solitudinem discedebat: ita in Christo altera naturarum eius, nempè Humana sola, cruciabatur; altera, Diuina videlicet, quodam modo abscedebat, & sociam suam, solam in supplicijs & tormentis, relinquebat. Hinc illæ voces: Deus, Deus meus, vt quid dereliquisti me: Factus sum, sicut Homo sine adiutorio, inter mortuos liber; & infixus sum in limo profundi, & non est substantia.* Patientia obturârat aures redẽptoris, ne sciret quasi se esse De-

Bell: in Con.

um. & illi clamores: *Si filius Dei es, descende de Cruce.* Vacua Iudæorum tentatio, occultata fuerat potentia. Vt S. August: monet: *Christus in Cruce, quia patientiam docebat, ideò potentiam differebat.* Ex suggesto Crucis, verè, re, & verbo: *Pater, dimitte; non enim sciunt, quid faciunt*: prædicabat Deus patientiam. Ibidem mensura apparuit Patientiæ quadrata. Longitudo, tota vita, non nisi continuata durissima patientia, è stabulo, ad Crucem: persecutio, volũtariè assumpta, intollerabilis. Latitudo, quantum Deus vt Homo, brachijs extensis dilatare poterat. Altitudo, à cœlo egressus ad Crucem; patientiam exaltauit: ipse eâdem exaltatus. Profundum à Cruce ad sepulchrum, & ad limbum; vbi fine patientiæ imposito, præmij eiusdem exordium factum. Christus, acuto & vero visu, conculcans terrena Patientiâ, sublatus in cruce, despiciebat & conculcabat gaudia mundi. Quid tum mundum fecisse putas? quomodo verecundia ipsa abscondе-

In tracta: in Ioann: 37. in fine.

rit se more primorum Parentū, agnoscendo Creatorem cœli & terræ, inexplicabili patientiâ defecisse. Inimica patientia mūdi, Vatiniano odio eam prosequitur. Hispanus quidam, dum tribulatione premeretur, atque ab alijs consolatione demulceretur, dicentibus: Amici sunt Dei, qui in mundo affliguntur. Respondit: Propterea tam pauci veri amici Dei numerantur. Verissimum: Patientia est Cos charitatis erga Deum. Martyrum omnium docet experientia: In patientia, tanquam in igne, probantur Christiani. Non alia & D. August: sententia: *Sicut sub vno igne, aurum rutilat, palea fumat: sic in eadem afflictione, mali Deum detestantur, atq; blasphemāt; boni autem precantur, & laudant.* Ex hac doctrinâ Christi patientiæ in Cruce, multi laureati prodiêre. S. Iacobus inimicorū plagas, oratione, pro conuersione illorum, retersit. S. Stephanus lapidum ictus, eodem tenore precationis, in Aduersarios reiecit. Imò appetitu maximo, Electi, flagrabant

De Ciui: ca: 8.

desiderio patientiæ. B. Ioan: à monte Carmelo Reformatus, Christo sibi apparenti, & loquenti talia verba: *Ioannes, quid vis pro laboribus?* Respondit: *Domine, pati, & contemni pro te.* Argutiâ cælesti, nouerat alia loca esse pro præmijs laborum assignata: in vitâ, patientiam, stipendium esse laborum. Si ergo pro alijs tanta passus est Saluator, & pro te, Anima, quomodo delicias quæres, quæ peccatis tuis auges patientiam Crucis? Iustè patientia expiat delictorum copiam: *Patitur enim iustè quod nolit, qui non peccat nisi velit.* Eligas tibi aliquando malũ patientiæ, Anima: & Deus tuus, electionem Iudæorum, volens sequebatur. Crassa electio illorum: *A planta pedis, ad verticem capitis, non erat in eo sanitas:* Quia Infernus excogitârat vehementiam suppliciorum; necessarium fuit, vt cœlum inueniret fortitudinem tolerantiæ. Certamine vicit patientia dolores, Infernusq; superatus à cœlo, virtute patientiæ. Cõduxerat orcus ad dolores Christi, sum-

S. Bernar: de gratia, & libero arbitrio. Isa: c. 53.

mam

niam paupertatẽ, vt ab omnibus destitutus in Cruce, solâ vestiretur nuditate. Nouerca Synagoga, tali pallio Sponsum cooperuerat. At nuditas Christi, operit vestitas voluptates nostras, mortalesq; ijs indutos exuit, Infernũ spoliat, denudataq; cælestia loca Angelorum reprobatorum, peristromatibus Animarum saluandarũ contegit. Sed, vt apud S. August: loquitur Deus: *Creaui te sine te: non possum saluare te, sine te*: Iuua, Anima, tuam salutem, patientiâ propriâ. Leuamen singulare, post mortem, ex Christi latere sanguis & aqua effluxerat. Multa mysteria. Accipe vnum. Ad sanguinem illius, aquam lachrymarum compunctionis applica, compatere: si feceris, cedet tibi passio Domini in præmium vitæ æternæ; non frustrà effusum inuenies: si potes, & dorso sanguinem exprime: copula dorsum cum oculis, repræsenrabis sanguinem & aquam Christi simul. Quæcunque tribulatio immittetur, patienter sustine: recurras ad patientiã Heri tui:

dic con-

dic conſtanter, Anima : *Auge patientiam, Domine, & auge dolorem.*

Quarta virtus Chriſti, *Humilitas*, in infimo cornu Crucis. Profunda Humilitas crucis, quam patiens Diuina humanitas depreſſit : & Crucem, & pondus corporis Saluatoris, ſuſtinendo; foramen terræ, ingens concauum aperuit. Satis fuit Humilitati Chriſti, pedibus Sacroſanctis conſecrare terram. Si hoc parum : ſatis clauorũ apertura, ſanguine effuſo inæſtimabili, adornare Tellurem. Nec hoc ſufficiebat : altiſſimæ Crucis impetu demittitur in foueam, vt & humilitatẽ Crucis excederet terra, & mẽbra diſcerpta clauorum dilatatione, magis humiliarentur. *Verè eleuans, alliſiſti* Benefactorem tuum, Ingratitudo : ſuc ceſſerunt blaſphemiæ immiſſioni humiliatæ, quæ Caput Chriſti, ad reddendum Deo Patri ſpiritum, inclinatione humiliârunt. Ita eſt, Anima, factum : ſed ad erudiendum te in Humilitate. Multi, qui humiles ſunt etiam ad verbera ; nihilominùs, ſi vi-

Pſal: 101.

scera, vel dolore maiori, vel cõquas-
satione commouentur; vertitur Hu-
militas in Blasphemiam: si detractio
accedit, vel in faciem, vel auditu co
gnoscitur; humilitas cogitat vindi-
ctam: & quoad spiritus vitales regũt
artus, vltio coquitur. Vera, & ficta
Humilitas, cruce probatur. Religio,
nonnè Crux? & S. Bern: falsitatem
Ep: Humilitatis aliquando notârat: *In*
126. *imo iacent, vident tamen omne sublime: &*
in sordibus satagunt, vt fulgeam. Aula,
nonnè Crux? Quàm subtiliter Super-
bia coloratur Humilitate. Antequã
Honoribus, reditibus pinguescit Au-
licus; quarti voti Humilitate putatur
esse obligatus: Vbi adeptus vtrumq;
experientia docet: *Honores mutare mo-*
res. Aliquis, quatuor Euangelicis A-
nimalibus, Sectatorem aulæ compa-
rauerat. In accessu, Bouis formam
ostendit, labore, obedientiâ, assidui
tate seruitiorum, nunquam ociosus.
Promouetur beneficio, dignitate, &
vtilitate eminenti; Leonis faciem in-
duit, parcus sermonis & conuersatio-

nis, rigidus in commentales, & accusator quandoquè iniquus. Adhuc sedes altior, & dominium datur; iam, vti Aquila, omnia proprio rapit marsupio, vnguibusq́; auaritiæ, etiam donata pauperibus, eripit, ac rostro insatiabili seorsiuo, reseruat. Tandem morte cõmuni, hominis reassumit speciem: & qui viuens aërcâ vanitate recreabatur; glebæ terræ, malo odore famæ relicto, nolẽs humiliatur. Christus veram Humilitatem apertè in Cruce aperuit: *Humiliando semetipsum vsq; ad mortem.* Nuda est Humilitas, si vera. Consuetudo Magnatûm, dũ ignoti prodire cupiunt, assumere vestes rusticanas, purpuramque tegere: qui stabili oculo considerat, vel superiùs eminens, vel inferiùs coccinũ deprehendet. Non aliter certè, qui Superbiam Humilitate inuoluunt: si aut altis gradibus intumescunt, aut contemptu deprimuntur; apparebit excessiua, caudataq; arrogantia. Ascensus in mente, descensus Humilitatis in ore, ordinaria hominis intẽ- Psal: 21.

tio. Aduertit in statu Ecclesiastico
De a-scẽs: Dni. D. Bernard: *O peruersitas! ô abusio filiorũ Adam! quia cùm ascendere difficillimum sit, descendere autem facillimum: ipsi & leuiter ascendunt, & difficiliùs descendunt, parati ad honores, & Celsitudines graduum Ecclesiasticorũ, ipsis etiam Angelicis humeris formidandos.* Inde fit, vt & seculares, & Spirituales humilientur, supplicio humillimo, in centro terræ æterno.
Psal: 88. Dauid Deum alloquitur: *Humiliásti sicut vulneratum, Superbum.* Vulneratus, nõ permittit tangi partem affectam, vicinitatem dedignatur: notatur defectus. Ab Chirurgis malè olentes liquores applicantur; sumptibus non parcitur. Proprietates Superbiæ sũt: *Noli me tangere*: minimã, etiam casualem trusionem, sæpiùs ferro, vel pugno vlciscitur. Si propè latus astas, fremunt, indignantur. Seneca definit
De benef: l.6.c. 33 in fine. Superbiæ attributum: *Est proprium Superbiæ, magno æstimare introitum, & tactũ sui liminis, pro honore dare, vt propiùs ostio suo aßideas, vt gradum prior intra domum ponas, in quâ deinceps multa sunt ostia, quæ*

receptos quoq; excludunt. Statim Superbia aperit oculos in se hominum, & nares oculatas tetro inficit odore. Expensas Superbiæ, quis calculo conscriberet? Humilitas in Christo, ex aduerso: *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores*: Latronibus intermixtus; nullus defectus nudo corpore, apertoq; latere detectus: leuissimam myrrhæ fragrantiam spirans, passione coniunctâ cum humilitate. Expensæ non visæ; ipsa vestis, militum lusui prostituta. Fructus secuti Humilitatis vberrimi statim: in Diuo Petro primùm; vt vbi caput Saluatoris in Cruce, ibi pedes Petri versus cœlum ascenderent. Pedes Christi, capita Sanctorum extollunt. Videtur in lusu pilæ: quo maiori vi terræ alliditur, eò altiori saltu aëra petit. Ita Humilitas, quò maiori imitatione Humilitati Christi sociatur; eò sublimiori gradu cœlo inuehitur. Vti ferrum, pretiosa metalla, & crystalli, ex imo terræ eruuntur: Ita margarita, Humilitas Christi, ex Crucis atroci

Psal: 128.

illisione in terram, concipitur, lachrymisq; & suspirio expolitur, & conseruatur. Triginta annis, Saluator, Humilitatis habitum contraxit, antequàm miraculis, & semine Euãgelij innotesceret. Eo tempore gladium Humilitatis fabricauit, quo superbissimo Goliath caput amputaret. Crux expressit Humilitate arborem: *Quæ quò magis fructibus oneratur, eò magis ramos suos ad terram inclinat.* Fac similiter, Anima, fructibus pœnitentiæ, Humilitate pondus addes. *Miseria est magna, superbus homo; sed maior Misericordia, humilis Deus: & ex tam immensâ misericordiâ, nondum nostram miseriam intelligimus?* Sequere, viâ Humilitatis, Christum, Anima, cum D. Gilberto: *Verè purpureus* (Humilitatis) *ascensus, quem Christi signauit Cruor, & passionis eius colorauit fides.* Paulò inferiùs: *Quid tu dices, qui humiliationem seruitutem putas? Seruilis non est, quem Regalis nobilitat purpura. Ornamentum est etiam purpura Regium: hos si tu vel dedignaris, vel horres gradus, respice quòd purpurei sint. Humilitas*

Bell: Cõc: super Mis.

Gilli bertus.

suscepta

ſuſcepta pro Chriſto, Regiam præfert dignitatem. Tu verò ſponſa Chriſti (Anima) *candido preme pede gradus purpureos : nobilis eſt ſemita, quam dilectus tuus prior inceſſit. Quàm pulchri etenim ſunt gradus purpurei, quos pede Sacro Chriſtus prior ſignauit! pedibus illis, quibus nullus puluis adhæſit : pedibus niueis, quos cruoris ſui ſignauit veſtigio. Et tu* (Anima) *ardenter veſtigia relege.* Pedem clauo affixum dexterum exoſculare, Crucifixi : affigas eidem te humilitate ; cum dolore quidem certo, calcabis Superbiæ faſtum : dexter pes, dexteram humilitate promeritã Chriſti, conſiſtentiæ æternæ immotam, promittit. In agone, æquâ lance, delicta & merita ponderabuntur. Indue nunc plumbum Humilitatis, lachrymis exprime Compaſſionem: ſuſpirio, opta Imitationem Ductoris tui Chriſti, vt exalteris in die Iudicij. *Sicut enim in librâ quantùm lanx deprimitur, altera eleuatur : ita quantò minùs homines ſibi tribuunt, tantò plùs tribuunt Deo : & quò ſe ipſos magis deprimunt, eò magis Deum extollunt. E contra Homines impij,* Bell: Cõc: 3. ſuper Miſſus.

atq; superbi, quantò sibi plùs tribuunt, tantò minùs tribuunt Deo: & quò se ipsos magis extollunt, eò magis Deum deprimũt. Quia verò Deus honorantes se honorat, & contemnentes se contemnit: inde verè, qui se vsq; ad profundum humiliauerit, vsq; ad cœlum exaltabitur: & qui se vsq; ad cœlum exaltauerit, vsq; ad profundum inferni demergetur. Has omnes Christi virtutes depinge memoria, ô Anima, & recentem speciem habeto. At fortè, vti imagines pretiosæ velo potissimum viridi teguntur: sic velo virentium voluptatũ, præcipuè velo obliuionis, & maximè Ingratitudinis, absconduntur considerată virtutes. Vt ergo ad oculum Ingratitudo passionis Christi virtutumque, & tua, Anima, & tui similium patefiat: quod sequitur Caput, non fucatá veritate, mouente manu supernæ gratiæ, motori elucidabit.

De Ingratitudine Paßionis.

CAPVT IV.

POlitica Aulæ, ſi magnus Hoſpes præ foribus adſit, mittitur, qui excipiat nomine Hoſpitis Domeſtici, eumq; ignarum Hoſpitij, deducat, aſſignetq; debitum præeminentiæ locum. In Aula ſpirituali, videtur Eccleſiaſticus exprimere quid ſimile de Iuſtitia: *Qui timet Deum, faciet bona: & qui continens eſt Iuſtitiæ, apprehendet illam, & obuiabit illi quaſi mater honorificata.* Eccl: 15. Sũmum aduentûs gaudium notatur, cùm materni amplexus, amplectantẽ filium comprehendunt. In Chriſto Domino, immutârat vtraq; Aula ſtylum. Miſit quidem mundus obuiam ſtatim, naſcenti Chriſto, Nuncium: at ingratum. Vicem legati obibat ingrata ipſa Ingratitudo, conduxit Deum in ſtabulum; Creatorem in præſepium; Benefactorem in egeſtatem; Regem in periſtromata paleata; caloris interni & externi Largitorem, in tremorem frigoris; Diuitem in nuditatem; Solem in noctis medium. Verè, quaſi nouerca expers honoris, introduxit: ipſe mundus reijciebat

oblatam, volens, pacem. Conscribitur vniuersus orbis: signũ pacis. Mũdus, non inter homines, inter bestias, calculo inscripserat Christum. Angelorum resonat melodia, pacem in terris. Hærodis furor, etiam Innocẽtium vix gustatam vitam ferro, propter Natum è cœlo, præcidit. Planè impletur illud: *Pax, non pax*. Pax stabilis cœlo allata, turbat Hierosolymam. Ipsum nomen PAX, significat Mysterium Trinitatis: P. Patrem Æternum. A. Agnum Immaculatum, Filium ab æterno. X. Coniunctionem, vel processionem ab vtroque Tertiæ Diuinæ personæ, Spiritũ Sanctum, æterno signat indicio. In Iudæa triplex non pax: Hierusalẽ terretur, Bethleem cruentatur, Natus somnio pellitur. Febri acutâ Ingratitudinis torquebatur cor Hærodis. Regno exui timuit: non ea mens Christi in Mundo Regnantis. Retinuit Hærodes Iudæorum Regnum, æterno regno exulans: verùm cũ Infantilibus Christi membris, ludicra lucta ingra-

titudinis, vehiculo pedum Asini tardo, fugam concedens. Maturuerat in Cruce Ingratitudo, pedes Christi ferreis clauis ligno imprimens, omnem euasionem impediens. Ligno quidẽ solet mundus euehere æquè gratos, & inuisos sibi: humeris eiusmodi separat mundus mortales, quatuor pedibus ligneis in terram eijcit: Deum barbarè quatuor angulis ligni expandit, viuum, tractando crudeliter, mori indignè coëgit. Apage Ingratitudo, quæ nascentem Creatorẽ inter bestias, morientẽ inter Latrones posuisti: fortasse virtutem mediam nolens confitebaris, causam & effectũ aduentûs in Carnem Christi, figurabas. Ita est, medietatem virtutis in Redemptore, excusando Ingratitudinem, versiculo, agnouit quidam:

In medio Christus latronũ quãdo pepẽdit,
Aut nunquã, aut virtus tũc fuit in medio.

Causa Incarnationis, erat labor tota vita Christi, vt Bos aratro iunctus: *In laboribus à iuuentute mea.* Pro stulto haberi voluit Dominus, vt Asini spe-

ciem imitaretur: à multis, & ab Hærode reputatus inter insipientes. Fructus passionis, nonnè vt Latrones, qui sumus omnes, cœlo inscriberet? Propter Latrones passus, ideò ab vtroq; latere assistentes; nec ibi vterq; saluatus, nec omnes Electi: non tantùm Misericordiam Crux trabea proclamabat; Iusticia quoque aderat, simili lance, bonum & malum Latronem, diiudicando. Mirabilis modus Ingratitudinis mundi cum Deo: osculo à Discipulo traditur, à Principibus Sacerdotum condemnatur; & quidem Barabbæ postponitur, scelus Innocētiæ præponitur. Impunitum delictũ, lerociter affligitur puritas. Osculum Iudæ in Christo, falsitatem mundi a-
Mat: peruit. Verba Iudæ: *Quemcunq; oscu-*
26. *latus fuero, ipse est, tenete eum.* Osculum mundi, sunt Honores, Diuitiæ, & similia: qui in his complacet, & se delectat; traditur à mundo, in exitu vitæ, Iudæis Infernalibus. Vnde D. Bernard: *Plus concupiscentia mundi, quàm substantia nocet.* Cōcupiscētia, est oscu-

lum,

lum, tenet fortiter, simul cum vita separatur: nec abs re quidam, comparat mundum perdici. Hæc, viso Venatore appropinquante, nido exit, lentoque volatu seducit venatorem, fingens debilitatem volandi: dum vero lõgiùs abducit à nido, relinquit celeri volatu Venatorem deceptum vtroque, & nido genitorum, & ipsâ, quam capere voluerat. Eo modo planè mundus, diuitijs, honoribus, & habendi cupiditate, separat nos à Deo, fingens nos semper comitari, donec ad mortem perducit, vbi omnia pereunt, bonis vel malis operibus remanentibus. Caue, Anima, mundum, & osculũ: si Christũ osculo Iudas conabatur decipere, quid tu expectas? Decipias mundum relicto eo, antequam relinquaris, præuenias spirituali astu. Detestare Ingratitudinem mundi contra Redemptorem: omni creaturæ refugium concessit mundus, Creatori denegauit. Ipsemet conqueritur: *Vulpes foueas, & aues nidos habent: Filius hominis non habet vbi caput reclinet.* Mat: c. 8.

Crux propter tormēta tantùm Christo concessa; nec ibi caput quieuit, in aëre inclinatum, emisit animam.

Sen: de benef: l. 1. c. 1. Seneca dicit: *Beneficia nemo in Calendario scribit*: propter Ingratitudinem hominum, summa beneficia Dei, Ecclesia in Calendario ponit, ponit & Ingratitudinem: refluxu anni redit memoria passionis Christi, redit & beneficium: affluitnè gratitudo? præ verecundiâ, tacere atramento impero. Tua conscientia scribit, ô Anima, Ingratitudinem in corde tuo: somnia putas, & leui quandoq; suspirio præteruolant tam ingentia beneficia. Amissus pudor Christianorum. Ita

Sen: ibid. rectè idem Philosophus: *Multos inueni æquos aduersus homines; aduersus Deum neminem.* Hæc ingratitudo impellit Deum, vt vindictâ puniat Ingratos: nullum ius, nec Iudex, in mundo Ingratitudinis. Putârant aliqui, Naturam & Deum esse Iudicem. De Naturâ non disputo: de Deo affirmo, & non aberrabo, si pœnam Ingratitudinis æternitatem demonstrem. Post Crea-

tionem tot millibus annorum, quanta ſucceſſiua creaturarum Ingratitudo? Si mundus æternum conſiſteret, æternam, Æternitatis ſociam, Ingratitudinem foueret: altera vita æternitate donata, ingratitudinem æternè damnat, vti gratitudinem ſempiternè coronat. Pulchrè D. Bern: de Ingratitudine: *Peremptoria res eſt, Ingratitudo, hoſtis gratiæ, inimica ſalutis. Dico ego vobis, nihil ita diſplicet Deo, quemadmodum Ingratitudo; vias enim obſtruit gratiæ; & vbi fuerit illa, iam gratia acceſſum non inuenit, locum non habet.* & ſtatim de corde peruerſo: *Peruerſi cordis eſt, occaſiones Ingratitudinis veſtigare: nemo id facit; niſi qui etiam gratis eſſet ingratus. Ingratitudo, profectûs noſtri impedimentum: ſola nos à profectu Conuerſationis impedit Ingratitudo noſtra, dum quodammodo amiſſum reputans dator, quod ingratus accepit, cauet ſibi de cætero, tantò plura ingrato conferre. Et idcircò clementia eſſe videtur, Ingratis negare quod poſtulant, nè contingat nobis, vt tantò grauiùs de Ingratitudine Iudicemur, quantò magis accumulatis beneficijs ingrati probabi-*

Ser: 2. in Dõ: 6 poſt Pẽte.

probabimur extitisse. Ingratitudo plenissimum fontẽ beneficiorum exsiccat, manum liberalitatis contrahit, voluntatem dantis obstruit; manipulos apertos largientis dissipat; fertilissimum agrum beneficiorum, sterilitate inquinat. Reflecte iam oculos ad intrinsecam tui, Anima, erga Christum Ingratitudinem, & Ideam deprehendes; nisi excedis modò, æquo passu Ingratitudinis cum Iudæis concurris. Nascentem Christum, ex inspiratione castissimarum cogitationum, quomodo excipis, Anima? tanquam in Diuersorio quodam, inuitas accedere. Scis quomodo proceditur in Diuersorio? Bibitur, & comeditur; semper Culina vacatione caret. Hospites noui alijs succedunt, non diuturna mãsio; at sine solutione non dimittitur diuertens. Si tale, Anima, hospitiũ præparas, & certò frequẽter non aliud, excludes aduenientem Christũ: venter est Deus Diuersorij, Ieiunium reprobatur; perpetuus focus succedit extincto, & gulæ, & luxuriæ, non

diu mo-

diu moratur cogitationes deuotę: instar venti, vnâ aure intrat verbum Dei, & Amor, statim altero auris ostio auolat; stipendium comessationum & excessuum, partim, morbo, partim morte; si non sufficit, gehennæ æternitate, numeratur. Pone in stabulo Christum, labore contemptuque, bouem & asinum indue, cum Dauide: *Vt iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.* Paleâ humilitatis, & futuræ in pulucrem conuersionis consideratione, habitaculum cõstrue. Palea segetem dum sustinet, erecta veretur conculcari: separata à frumento, vilissimo computatur pretio. Corpore cincta Anima, splẽdet magnificentiâ in conspectu mundi. Corpus seiunctum ab Anima, terret nares, terræque citò includitur: humiliùs paleâ ipsâ, non animalibus subijcitur. Sed: *Subtus corpus sternetur tinea, & operimentum eius erunt vermes.* Vtinam & in stabulo cordis, hospitio vteretur Christus. Exprimendo tamen similitudinem Ingratitudinis, tu

Psal: 72.

Isai: 14.

Anima,

Anima, in ſtabulo ponis Chriſtum, præfers equos, beſtias, & res creatas Chriſto, vel in perſonâ Saluatoris pauperibus. In præſepio collocas Chriſtum, anguſtiſſimâ Eleemoſynâ quandoq; coactâ, hos (de quibus di-
Mat: cit Saluator:) *Quod vni ex minimis meis*
25. *feciſtis, mihi feciſtis*, iuuas: minimæ delectationis cauſa, nō vt Hærodes ob regnum, expellis Chriſtum procul in obliuionis Ægyptum? imò velles vltra cœlum; oſculo & ipſi Crucifixo applicādo, & oſculo orationum tradis Chriſtum: Corde interim pleno vindictâ, irâ, alijſq; vitijs cogitādis occupato. Auaritiâ corradendæ ſubſtāntiæ vendis Deum: peccatorum diuerſitate vilipēdis præcepta Chriſti, ipſumq; Legiſlatorem: oppreſſione pauperum, ſanguinem effundis Saluatoris. Cruci affigis manus homicidio, ferro polluis ſanguine proximi Cor tuum. Pedes acceleras perſuaſioni ſcelerum, vt impleatur: *Ve-*
Pſal: *loces pedes eorum ad effundendum ſanguinē.*
13. In Poloniâ, anni aliquot teſtes, vt

macula-

macularentur manus cruore non cognito, triginta milliaria pedibus Equorũ peragebãtur, nec pedes humani adiumento caruëre: peractum, impoſſibilitate velocitatis excuſabatur; detectum facinus pœnam meruit, licet poſtea concordiâ initâ, nummoq; exolutum delictum. Chriſtus vt accelerationem hominũ impiam elueret, pedem dextrum constantiâ doloris continuit, dexterãq; deuiãtibus perſeuerãtiæ gratia mõſtrauit. Caput Chriſti, loco in ipsâ Cruce excludebatur, aëreo exceptũ ſolo. Tu in capite tuo, immerſo vanitatibus, reſidentiam vniuerſaliter concedendo, Redemptori ſubtrahis, ſemel in anno fortè ſuſpirio compatiendo eidem. Chriſtus iam moriendi principio appropinquans, clamat: *Sitio*: Videlicet gratitudinem; tu fel ingratũ peruerſarum actionũ offers, adhuc poſt Chriſti mortem. Ne verò per reſiduum ſanguinis Ingratitudo latebras quæreret, apertum latus reliquias aquæ & ſanguinis emiſit: non repre

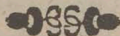
ſa Ingratitudo. Mors Chriſti, Ethnicis, Hebræis, Hæreticis, ingrata: & tibi, Anima, cum detrahis famæ mortuorum, linguâ tuâ, vt lance quadam, renouas aperturam Domini. Libertas ſumma Ingratitudinis relinquitur in mundo hominum: Dei ſola manſerat benefaciendi materia, in Carne viuendo. Chriſti naſcentis, [vagientis vox magis miſeranda, quàm tremenda] in Cruce, *Dimitte Pater, nō enim ſciunt quid faciunt*: vertetur in diuerſam Cantionem, nota. Terribilis vox intonabit: *Surgite mortui, venite ad Iudicium*. Et Cruci aſtans, vltionis, & Iudicis perſonam ſuſtinens Chriſtus, tonitrui inſtar, emittet teſſeram vindictæ: *Ite maledicti in ignem æternum*: Ingratitudini locum inferni aſſignādo, quæ exulare fecerat in mundo Gratitudinem Saluatoris. Propheta tuus, lamentabili Cytharâ, præludit Ingratitudini ſaltum: *Quis nouit poteſtatem iræ tuæ?* (id eſt Dei) *& præ timore iram tuam dinumerare?* Confuſionem Ingratitudinis deſcribit ſuperiori verſu:

S. Bern: in Natiui: Dni. ſer: 1.

Mat: 25.

Pſal. 89.

Superuenit mansuetudo, & corripiemur? Psal: 89.
Ferociam præferimus in mundo, nihili ducentes passionem Christi, æternitatem vtramq; leui supercilio considerantes, superueniet mansuetudo, dum morte præuenti, mansueti erimus: taciturnitas occupabit mēbra, stuporq; æternus occludet ora, cum Iob dicentes: *Vnum, pro mille, ei* Iob
non respondebimus. Iam, iam est dies tua, 9.
Anima, quæ est vita: gratitudine passionis consume, ne sanguis Christi frustrà pro te effusus in Iudicio strictissimo inueniatur. Conculca puluerem ingratitudinis terrenum, lachrymis; humor residere facit puluerem: aëream Ingratitudinem à te repelle, noxius aër fugit ab ore suspirij. At vt magis accendaris Gratitudine, quod sequitur Caput, repræsentabit tibi, Anima, passionem Christi, pro omni statu specialiter toleratam.

Pro omni statu passus Christus.

CAPVT V.

Psal: 129. COpiosa Christi redemptio: Testimonio Dauidis. Sed dices, Anima; Vno *Fiat*, creauit Deus omnia; multo sanguine nõ redemit omnes? Hoc timeas, Anima, & peccatis valedicendo, eris in numero Electorum: non aliâ solutione te expediam in quæstione propositâ, nisi eiusdem

Psal: 72. Regis tui insonantis voce: *Existimabam vt cognoscerem, hoc labor est ante me; donec intrem in Sanctuarium Dei.* Ibi reseruatur nodus, plus quàm Gordius, resoluendus. Tu, Anima, pollue genas lachrymis, & dic: Heu, quanti salus mea tibi constitit, Deus meus? vt me creares, vno verbo factum est: vt me redimeres, Sanguinis tui profusio necessaria iudicata est. Firmâ spe redẽptionis homo glorietur, in-

In Ser: nixus D. Bern· sententia: *Animam tuam* (Christe) *in mortem perdidisti, vt me-*

am per-

am perditam mihi redderes: & ecce me duplici debito obligâsti, nam & pro eo quod dedisti tuam, debitor tibi sum;& pro meá Animá bis à te mihi datá, semel in Creatione, & semel in Redemptione, quid magis tibi iustè reddam, quàm ipsam, non habeo. Dona te, Anima, Redemptori tuo; sis ancilla eius. Claues, Dominium libertatis, in manus resigna Christi, inuenies pro te passum Saluatorem, qui pro omni statu pati dignatus est. *Corona* illa spinea, designat redemptionem Coronatorum Imperatorum, Regum, Principum. Difficile est cõcurrentiam Coronarum coniungi, vt fulgeat caput alicuius Coronâ, & terrenâ, & cælesti. Rara Phœnix: quid fuisset nisi spinea Christi, intromissionem cœlo splendidæ coronæ impetrâsset? Celeri cursu oculi peragrare si velles, Anima, Dominatus Imperatorum, Regumque, verum dictum approbares Lipsij: *Omnes boni Principes, in vno annulo possent perscribi.* Si ante diluuium: *Omnis Caro corruperat viam suam*: quid iam non fit? Certatur

de Pass: Dni.

li. 2. de Cõst: c. 25.

Gen.

maio-

maiori peccandi licentia. Inueni, qui grauiora delicta in Principibus, personæ considerata dignitate, leuissima esse, prurienti aure asseuerant; ignorantes diuersam opinionem D. Pauli: *Non esse acceptionem personarum apud Deum.* Ibi peccata Regum grauiùs punientur: si hîc propter delicta Monarcharum populus affligitur, necessarium, vt in alterà vita illi, vice versâ, ob subditorum flagitia castigentur: *Regis ad exemplum totus componitur orbis*; exemplo si peccant; illorum culpa; Iustitia, traditâ à Deo, si abutantur; illorum errori imputabitur. Qualis subiectorum sibi abusus Principum? Horrent aures, Historiarum relatione intellectâ: vt quidam non immeritò dixerit: *Consuetiùs nihil Magnatibus quàm vt, de Ministrorum ludentes corio, sua perficiant negotia.* Christo ergo Corona spinea capiti imposita, vt saluti Regum subueniret, declarauit & explicuit Sceptrorum dolorem. Videntur Coronæ Regum gẽmis ornatæ, sed intùs spinæ sunt, vel etiam

Ad Rom c. 2.

Cromerus

& extrà

& extra fallentes, oculos inſpicientium penetrant acutâ puncturâ, vſq; ad Cerebrum. Quot pondere obruti Coronarum? Non immeritò in Palatio Monachij ſcriptum legitur: *Quid eſt Monarchia, niſi tria Suſpiria; obtinendi, retinendi, amittendi.* Vel vt D. Bern: *Onus Babylonis. Babylon ſignificat Mundum, cuius amor Cupiditas eſt: onus itaq; graue multos premens, & ad inferiora incuruans. Tripliciter autem miſeros onerat: labore, timore, dolore. Cum labore peruenit homo ad hoc quod cupit: cum timore poſſidet: cum dolore amittit.* VLADISLAVS IV. REX Poloniæ, qui iam feliciter regnat, in Cæremonia Coronationis propriæ, dum valor Coronæ frontem premeret, dato ſceptro, & pomo, mihi (vt retinerem) donec manu erigeret Coronam: Interroganti magni ponderis eſſe, ſubitò reſpondit, verum: at quid portendat Corona incomparabili onere eam præire? Optimè notatum, ſarcinas ſubditorũ extra Corona baiulat, intus anxietatibus cordis torquere non ceſſat: Ne-

D. Bernar: in Aduētu Dni. de 18. Oneribq.

Se-neca *cesse est, vt multos timeat, quem multi timẽt.* Vt ergo excessum afflictionum Regũ Christus propalaret, difficultatemq; saluationis interciperet, Caput illud æternæ gloriæ Coronâ insignitum, spinoso acumine lacerari decreuit: Pro sceptro, arundine assumptâ, vt vento peccatorum instar agitata sceptra terrenâ, æuiterna suaui duratione solidaret; purpurâ retentâ, quam sanguine affuso nitidiorem reddidit, nè purpuræ Principum, sempiternæ gehennæ ardore, intingerentur: Christus passus, & coronatus pro Regibus. *Aulici* comitantur Regem, si quis aulæ peccatis calculo assidere vellet, puto, æquaret numero littorum maris puluerem. Tempore quieto, & manum non contractam Regum, libenter odore sequuntur seruitij: si tessera infortunium attulerit, dilabuntur, discedũt à Domino. Boleslaus Criuoustus, Dux Poloniæ, in Prælio Haliciensi à comitatu relictus, gregarij militis operâ euasit: Christus timida aulâ custodiam corporis sui cinxerat,

declarando ſtylum Curiæ humanæ *At illi relicto eo fugerunt*: Vnus Aulicorum prodidit, alter negauit; proditor Auaritiâ ſeducente, Iudicio Diuino non merebatur indulgentiam. *Væ illi, per quem filius hominis tradetur*: Negatio fragilitate contracta, flexit oculum Christi ad ignoſcendum. *Reſpexit* Dominus *Petrum*: Oculus Heri ſaginat equum: quomodo oculus Dei, minimè enutritum gratiâ Diuinâ non pinguefeciſſet Petrum? potuiſſet Petrus conuiuio Dauidis refici: *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte: cùm dicitur mihi quotidie, vbi eſt Deus tuus?* A muliere ad ignem interrogabatur: eam ob cauſam anatematizare, & negare audacter auſus Redemptorem, nec poterat ſanari, niſi oculi Christi aſpectu. Aulici ſæpè ad ignem cum mulieribus aſſident, duplicant ignem Gulâ: quomodo nō negabitur Deus, ſi Principi Apoſtolorum labi contigit in tali colloquio? Efficacia gratiæ Diuinæ mederi poteſt tantùm, effectus cuius ſunt lachrymæ. *Egreſ-*

Luc: c. 22.

Pſal: 41.

sus foras Petrus, fleuit amarè. Oportet Aulicos egredi foras procul, & oculo, & cogitatione, à consortio fœminarum: Si enim gallum canentẽ audierint, Symphoniamq; Bacho coniunxerint, negabitur omninò Christus. Neq; caret mysterio, Petrum & Ioannem ad monumentum, post Resurrectionem, cucurrisse, citiùs Ioannem præuenisse. Si de monumento alicuius Aulicis nunciatur, curritur fortiter cursu vario, etiam pecuniario. Nihilominùs Rex, si delictũ vnius reuocet in memoriam, citiùs innoxio alteri offert relictum monumentum: Petro negatio impediuit cursum; Ioanni, quia ad pedes Christi Cruci affixi se contulerat, addiderat alas Dominus. Anima, si negas Christum, deplora calamitatem, peruenies quidem ad monumentum eius, cum eodem in gloria resurrectura: sed quando pedibus Crucifixi meditatione frequenti astabis, velociùs eo transfereris. Et fortè propterea misericordiâ oculi subuẽtum Petro,

quia audacter aurem Malchi præciderat defendendo Dominum: nullũ enim bonum opus irremuneratum relinquitur. Hystoriæ plenæ gratitudinum Monarcharum aduersus eos, qui in cõflictu gladium hostilem à Principum ceruicibus amouerãt: Verùm ordinariè in Aulâ, fauoribus Regijs onerati, abscindunt accessu prohibito aures illorũ, qui eas pulsarent veritate. Sanauit Christus aurem Malchi, vt Domini & Rectores Prouinciarum omnium, auribus subditorum sese accommodarent. Illud verbum Christi, pro Petri compunctione, & omnium Aulicorum saluatione elatum. *Ego oraui pro te, vt non deficeret fides tua*: Oretur DEVS, ab Aulicis, ne deficiat Misericordia eius. Christ⁹ passus, & à Discipulis traditus, negatusque.

Mercatores & Venditores, Aulam libenter frequentant: vt distrahant merces, & eleuent pretium, quid nõ agunt? Iuramento tanquam Causidico, pro meliori elocatione rerũ venditarum vtuntur; rem vilis pretij ma-

gno pondere, quandoq; deceptione, ad ementes transmittunt. Christus, margarita inæstimabilis, vt deprecaretur peccata Mercatorum, triginta argenteis venditus, aliam non deficientem mercaturam præparans passione suâ, & doctrinâ. Vnam tantùm communicabo Mercatoribus, qui sumus omnes, ex D. Bernar: *Christus dicit: facite vobis Amicos de mammona iniquitatis; tales sunt Mercatores, qui dant in præsenti pauperibus, Temporalia, quæ possident; vt in futuro recipiant ab eis æterna, quæ non nisi per eos habere merentur.* Vsura similis omnibus cõcessa. Passus Christus pro Mercatoribus, & vili pretio vẽditus.

In sent.

Sartores, vestibus materiam ab Aulâ emptam, corpori adaptant: nec illis defuit passio Saluatoris. Vestis Christi in quatuor partes dissecta, subuenit delicto. Sæpiùs Sartores diuidunt aliena sibi reseruando, & quod pro vno scinditur, duplicata forcipe furto, duobus vel tribus communicant, auferũt reliquias infelices, igne absconditas exoluentes futuro. Non

tacebo, Cōcionatoris cuiuſdam voce relatam, Hyſtoriam : Fuiſſe Sartorē, qui appendices materiarum ſibi vendicare cōſueuerat; illi morti decumbenti apparuiſſe Dæmonem, vexillo in manibus oſtenſo, ex omnibus particulis ablatis cōfecto : terrore comprehenſo Sartore, ſubuentum interceſſione Sanctorum, vt vitæ reſtitueretur. Ibi in conſpectu ſociorum deteſtari facinus, rogareque, ſi aliquando tentatio ſuggereret raptum particularum; vexilli Diabolici mentione diſſuaderent. Executus, aliquo temporis ſpatio, Sartor promiſſum. Cùm verò diues materiâ partitioni eius proponeretur, eam ſublegere ſtatuit, reuocantibuſq; ſocijs vexillum terribile, reſpondit : Defuiſſe illi vexillo huius materiæ particulam aſſutam, idcircò poſſe eâ diſpenſari. Facultates omnes quas poſſidemus, ſunt veſtis Chriſti; ſi diuiſio æqualis fiat, vt & Deus participet, benè agetur nobiſcum : ſi nihil ei relinquetur, nudū crucifigemus. Eccleſiaſtica horrea

quadruplum diuiduntur à peritis gubernationis illorum: si omnia pompæ sæculari cedunt, vereor, nè verificetur sententia D. Bernar: *Bona, quæ habet Ecclesia, pauperum sunt: bona verò Sacerdotum sunt, vita æterna. Si ergo ea quæ debentur pauperibus, aliquis in suos vsus conuertit; vitam æternam, quæ sibi propria est, amittit.* Passus est Christus pro Sartoribus, & literaliter, & moraliter, vestemq; propriam diuidi permisit.

In Declā.

Indicū Curiæ amplus numerus, similis certè Decretorū, Deus bone, qualia exercentur: timeo, nè talibus Iustitijs insultet Deus: *Cùm accepero tempus, ego Iustitias iudicabo.* Marsalci, Cācellarij, (nec mihi parco) Referendarij, & omne subsellium, vt fortè subscriptionem vestrorum aboleret Christus, illicitorum Decretorum; iniustissimum illud Pilati Decretum subscriptum, morte innocentissimâ executus est. Quis scit, an non aliquando, loco calami, auro conscribatur Decretum? non Veritas, verùm respectus dictat, conspectus immu-

Psal: 74.

tat, de-

ţat, deſpectus terret. Inde quidam Eremita, inferni luſtrans conclauia, capaciſſimum inſpiciens, legit titulum: *Pro Iudicibus.* Nè in Iudicio ſtricto Dei, perirẽt Iudices: paſſus Christus, & condemnari paſſus.

Cauſidici Iudicia alunt, illiſq; aluntur: nec hi excluſi à participatione meritorum Paſſionis Domini. Cùm enim non intellectâ ſæpiùs causâ, tãtùm quantitate perſpectâ nummorũ promiſſorum, miſceant quadrata rotundis, ideò Chriſtus Procuratore caruit: contra eum verò totum vulgus promouebat actionem, *Crucifigatur* Periculoſam artem exercent Cauſidici: paſſus Chriſtus pro Cauſidicis, & iuſtam cauſam amiſit.

Homicidij pœna Grauis ſácita: nũc in Polonia pecunia patitur pro occiſore. vt illorũ dãnationi obuiaret Chriſtus, Barrabę loco cõdemnat⁹. Paſſus, & inferior ſeditioſo homicidâ habit⁹.

Religioſorũ imperfectionẽ ſilẽtij, garrulitate excedentem, taciturnitate nimiâ Saluator; *Vt miraretur Præſes ve-* Ioã: c. 18.

hementer, cõpẽsauit: & noſtrũ omniũ, qui Secreta aliena carpendo reuelare præſumimus; vel mẽſali multiloquio peccamus; vel in Tẽplo taciti cũ toto mũdo, ſi nõ etiam cũ voluptatibus confabulamur; ſilentio pœnam ſuſtulit. Paſſus eſt Chriſtus, innocentiam non purgans, niſi ſilentio.

Pictoribus permiſſum fingere, & pingere: Laſciuarum Imaginum effigies delere voluit Redemptor, Veronicæ picturæ faciem paſſiuam imprimẽdo. Paſſus Chriſtus, & relinquens formã lugubrem, ſuſtulit culpã & pœnam Pictorum. *Blaſphemos* Homines, vt reconciliaret Deo Patri, in ſpecie humana Deus auribus maledicta in Cruce ſenſit, ipſi exprobrata. Paſſus Chriſtus, & deprecatus pro illis.

Luſores varios, vt gratiæ Patri reſtitueret: tunicam in conſutilem fortunæ talorũ ſubiecit. Paſſus Chriſtus pro luſoribus, & corpore, & veſte.

Coniugati, diſpari promiſſo Altaris viuentes, ſeparationemq; multimodè Sacramenti Matrimonialis

causantes, compulêre Redemptorem vt separatione benedictæ Animæ, à corpore immaculato, vnionem Amoris restauraret; cœloque separatos, passione suâ, Patri æterno, infinito coniungeret amore. Passus Christus, & diuortio Animæ à corpore, vxoratorum satisfecit flagitio.

Viduæ, nõ immunes à fructu passionis Saluatoris, iniũxit illis verbis, agere pœnitentiã: *Nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros.* Luc. c. 23. Si violatur viduitatis tegumento status, fletus medicina; flere super filios, & seipsas, iussit: nulla mẽtio de reditu ad Matrimoniũ, secũdũ Pauli cõsiliũ. Passus Christus, & lachrymas in baiulatione Crucis, Viduis iniũgens.

Virginibus pudorem purpureum commendans; alapam, sanguinem educentem, Sacratissimæ faciei impingere, tolerârat Dominus. Certò colapho ceditur caput Redemptoris, Virginum ablata uerecundia; absit silentium: si tolli præsumitur virginitas, nec Saluator illoquio ictũ

Ioã: c. 18. prætermisit: *Si malè locutus sum, testimoniũ perhibe de malo: sin autẽ benè, quid me cædis?* Virgo, plena cælesti pudore ad periculũ naufragij muta nõ remaneat: si impetitur, licita oris facundia reprehẽdat tentatorẽ. Christus pro virginibus passus, eo in facie percussus.

Fabri, & Dolatores, Crucis pondus Saluatori imposuêre: eorum manibus elaborata, condemnatum Dominum supplicio atroci iugulauit. Passus Christus, & Crucem ascẽdens, peccata eorum crucifixit.

Ferrei fabri, Incude peccati percutiunt Deũ: nè autẽ illi incude inferni pulsarẽtur, ferro manus, pedesq; fodi elegit. Passus Christus, & perforatus clauorum stigmatibus pro illis.

Prudentes, Cerebro nimis adscribũt proprio; veritate offendũtur: Dominus in passione, aliàs parcus verborũ, instruere cupiebat Iudicẽ Pilatum de veritate. Estq; opinio aliquorũ, Pilatum, si explicationem veritatis non reliquisset exeundo, omninò fuisse conuertendum; doctrinâ, in actu pas-

sionis,

sionis Redemptor, Sapientũ Animas lucratus. Passus Christus, & in dolore prudẽtiam disseminans cælestem.

Stultis è contra cœlum aperuit, irrisus ab Hærode, vesteque albâ indutus, nullam vocem emisit. Passus Christus, & in personâ Insipientis, reiectus ab Aulâ Regiâ.

Voluptarijs, & vestimentorũ delicatorũ, molliq; culcitrâ cubare, indulgereq; assuetis, promissam damnatam æternitatem, denudatus Saluator, flagellis millenis castigatus, in Cruce extensus, in gloriosam fælicitatẽ cõmutauit: eosq; qui voluntati suæ obediendo, habitus pretiosos renouare consueuerant, detractione sæpiùs, Dominus, vestis purpureæ, sanguine concretæ à carne, cùm læsione & renouatione doloris, furorem Patris leniuit. Passus Christus pro Voluptarijs, & verberibus cruentatus.

Choreæ passim in publico ducuntur, multa scelera iũguntur saltibus: Saluator mæstâ processione à loco Iudicij ad MontẽCaluariæ, comite Simo-

ne Cyræneo, chorearum castigationē amouit; cadensque pondere ligni in terrā, eleuationes pedum in aëra, cōplacētiæ causa apparētia, deprimere Inferno prohibuit. Passus Christus, & baiulatione Crucis fatigatus.

Nox magis eligitur, vt peccetur ab Hominibus, quatenùs eius vmbrâ tecti, grauioribus se polluant facinoribus; pluribus impetitur cœlum à nocturnâ quiete telis, instar noctuarū tūc vidēt, & delectātur voluptatū fructu: vt atrocia nocturna delicta Dominus auerteret, noctem in domo Cayphæ, insolentiæ & ludibrijs plenam (quibus recensendis, pudore Euāgeliū abstinuit) exegit. Passus Christus, & opprobrijs nocturnis vexatus.

Latronum Companiâ in Cruce; Latronibus infernalibus, Redemptor prædam similem eripuit. Passus Christus, & in medio latronū suspensus.

Milites, Impedimentum lucri passioni fecêre ipsimet, manibus eorum exercebatur crudelitas, ab illis. & pro illis tamen passus Domi-

nus:

nus: post mortẽ, aperto latere à Milite, exiuit sanguis & aqua; nec mortuo Deo, vt homini, miles pepercit; nec nũc milites parcunt Christo, vel in personâ eius paupertati: non lachrymas solùm, etiam sanguinem orphanorum, & rusticorum, extrahunt: pupilla sunt pauperes Dei; eius lateri adhærent, qui liberè in eos debachantur, acutâ lanceâ feritatis latus Saluatoris petunt, difficilis passio pro militibus: vnus compunctus, & ille post mortẽ Cẽturio, nec sanari vno oculo, nisi sanguine Redẽptoris, valuit: si duob⁹ cœcutijsset, monoculus abiuisset. Quãdo ergo miles cæcâ auaritiâ subditorũ, aliena diripit bona, vel vtroq; oculo spirituali caret; vel si passio Dominica vni oculo medetur, alter igne purgatorij illustrari fortè diutiùs cogetur. Passio Christi, operuit & militum insolentiam.

Hortus notatur, vbi primorum parentum offensa commissa: locus, vbi initium passionis Hortus itidem nominatur. Hortorum flosculis

dele-

delectantur impij: dicunt Sapien: 2
Sap: c. 2. *Coronemus nos rosis, antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat Luxuria nostra.* Eâ de causa, Dominus ex horto captiuitatis exiens, spinis coronabatur: nullum pratum, neque platea Hierosolymis inuéta, vbi trãseundo non reliquerit pretiosum sanguinem effusum. Copiosa necessariò, pro omni statu, re ipsâ, Christi redẽptio. Breuiter, ob proportionatam combinationem capitis, percurre tibi, ô Anima, valorem passionis, tu contemplatione fructum eius dilatare studeas: enormitas peccati tanta, vt atroci supplicio Deus abolere debuerit. Iustitiæ Diuinæ Decretum, quæ nec Filio Dei, vt Homini, pepercit, quid soli homini? Dauid prophe-
Psal: 84. ticâ aure, de dolore Christi: *Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in viâ gressus suos.* Terribilis incessus Iustitiæ, si illam, Anima, euadere cupis, pone in tali viâ gressus vitæ tuæ, sequere patiẽtis Domini vestigia, vel potiùs apprehende osculo, & affectu, pedes

IESV; & dic: *Non dimittam te, donec benedixeris mihi.* Lucta talis, placita Deo, si te vincit, iucundum à Redẽptore superari; si tu vincis, gloriosa victoria: sed facilè vincere non repugnantem, faciliùs inuitantem, facillimè pedibus affixis non se mouẽtem. Coniunge sanguini sanguinem, lachrymas lachrymis, doloremque dolori Saluatoris. Vt autem adhuc perfectiùs virtutem passionis cognoscere possis, Anima, vltimo Capite, quod instat, collige luctum suspirijs plenum, ex septẽ verbis Christi, quæ in Cruce protulit, vulneribusq; eius meditatione te include, & hunc librum conclude.

De septem Verbis Christi.

CAPVT VI.

OMnibus membris, tacito dolore, occupatis Domini in Cruce, os consummationẽ doctrinæ impleuit, quasi non pateretur. breuis Concio, at efficax, è Cathedra Ignominiæ nõ

plura, nisi septem verba, Christus in Cruce effatus, fortè, vt septem Sacramentorum confirmaret numerum. *Primo Verbo*, Baptismum deprecatione pro inimicis prædicabat: *Pater, dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt*. Omnē culpam & pœnā condonans, vt cruore eius sanati, scelera commissa in Patris conspectu euanescerent. Senecæ opinio fuerat: *Alienis torqueri malis, æternam miseriam esse: Alienis delectari malis, voluptatem inhumanam.* Inimici, & Crucifixores Saluatoris, bestiali voluptate insultabant Domino; & ipse contrà, torquebatur malis eorū, (videlicet peccatis, ob quæ patiebatur) vsque ad expirationem. Quid dixisset Philosophus, si hoc visu intellexisset: benignitatem summam maximæ inhumanitati oppositam, & pro illa deprecantem? Tu, Anima, interno oculo cognosce, non comprehensam Charitatem Dei, quomodo primo verbo in æstu cruciatûs, aduersariorum mentionem fecerit, eorumq; veniam impetrârit. Aderat Baptiste-

De tranquil. Animi. c. 15.

rium, *Latus apertum* : nec triplex Baptiſmus defuit, *Fluminis*; aquæ videlicet de latere fluentis. *Sanguinis*, ex omnibuſ venis ſcaturientis. *Flaminis*, Salutem omniũ ſitientis, amoris igne incenſo. *Secundo Verbo*, Confirmationis Sacramentum confirmauit, ac cõſecrauit : *Amen, Amen dico tibi*; *Hodie mecum eris in paradyſo*. Latronem malum, in bonum conuertendo. Auditumnè vnquam erat, bonum & Sanctum Latronem poſſe formari? non alius Artifex, niſi Crux, & in Cruce Deus : compendioſa via Latronis ad cœlum. Vti S. Bernard: inquit: *Hoc ſalutis compendium, Sanctus Latro conſecutus eſt, vno eodemq́ue die ſimul & confeſſus latrocinia, & introductus ad gloriam; breui quodam contentus ponte Crucis, ad transcendum de Regione diſsimilitudinis, in terram viuentium; & de luto fœcis, in paradyſum voluptatis*. In Confirmatione ordinariè retinetur nomen vetus, addito nouo : Latroni antiquo malo, bonum nouũ nomen adauctum. Patrinus Christus, oleo gratiæ inunxit : idem enim & Ponti- Epi: 8. ad Brũ: Epiſco: Colon.

Pontifex. *Tertio Verbo*, Matrimonij Sacramentum commendauit: *Mulier, ecce filius tuus. &, Ecce mater tua.* Concordiã coniugalis ſtatus edocens, quę vt Matris cum Filio, & viciſſim, ſtricta intactaq; intercedere, ac amore tanquam Filiali, & materno, copulari debet; onus magnum Matrimonij, ſuauitate concordiæ alleuiatur. *Eſt magnũ* (S.Bern: ait) *onus Coniugij, quum mulieres viris talibus copulantur, qui à bonis eorum moribus, & bonâ cõuerſatione diſcordant.* Et è contra, duos allocutus quidem Chriſtus; pro vno verbo tamen ſumitur: duo volens innuere, amorẽ & concordiam; vno verbo, vnitam vtramq; virtutem eſſe in copula decreuit: & quia caſtiſſima Matrimonia futura prænouit, & deſiderauit, ideò vtriq; virgini Myſterium inſinuauit. *Quarto Verbo*, Pœnitentiæ Sacramenti doctrinam inſtituit: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Derelicta quaſi fuerat perſona humana in Chriſto, & à Diuinâ perſonâ, & à Deo Patre, qui humeris eius ſarcinas pecca-

torum nostrorum imposuit. *Neq; solùm impij Homines, & Dæmones; sed etiam Deus, & Sancti Angeli (tametsi alio consilio, aliâ intentione, alio desiderio) Christum ad mortem, & mortem Crucis impulerunt.* Pœnitentis pro nobis vox: *Vt quid dereliquisti me?* Tu, Anima, proprijs sceleribus catenata, simili prece pœnitere memento: Pater mi, Creator amantissime, meritò me dereliquisti, permittens affligi spiritum meum: non sum dignus consolatione tuâ; verùm cùm abundè satisfecerit Deus meus, quem in tormentis passum, carne assumptâ dereliquisti pro me, recipe me in gratiam, & ostendas faciem tuam conuersam in misericordiæ fontem. Contingit etiam, vt Deus, non tantùm à peccatoribus irascendo separetur, etiam à perfectis probando disiungitur. Experta id S. Catharina Senensis, quæ turpi strepitu irruente cogitationum, existimârat longè abiuisse consolatorem; at ipse residentiam tunc in corde eius fixerat. Erue adhuc, Anima, pœnitentiam maiorẽ

Bel: Cõc: de Dõ: Pal.

in te excites, conſidera ante hoc verbum Domini elocutum, pœnitentiam edocendo, tribus horis lumen abſconditum: colligitur ab aliquibus eo tempore promotionem, Cathalogo ſaluandorum paſſione Chriſti perlectam: Væ, cuius abſentia calculo præterita. Prouide, Anima, ſuſpiriis, lachrymis acclama, obſecrando, nè Deus derelinquat extra Summarium glorioſæ prædeſtinationis, repetendo Verbũ pœnitentiæ, Sacramento aſſimilatum Redemptoris: *Deus, Deus, vt quid dereliquiſti me?* An non pro me quoque paſſus es? Itanè totus ſanguis elapſus, terram Hieroſolymæ madefaciens, terram (corpus videlicet) meã, ſiccitate præteribit? Dereliquiſti perſonam Humanam in Cruce Chriſti pro me, dulciſſime Pater: non derelinquas me, propter Diuinam perſonam coniunctam cum paſſibili Humanitate Saluatoris.

Quinto Verbo, Euchariſtiæ Sacramẽtum renouauit: *Sitio*. Planè completum eſt, quod D. Ioannes in Euangelio,

ante Cœnam peractam, posuerat: *Cùm dilexisset suos, vsque in finem dilexit eos.* Ioã: c. 13.
Iam destitutus viribus, hoc vnico, *Sitio*, multa Emphasi comprehenderat, salutem Animarum, fragilitatem verò carnis: vt sitiret placationem furoris Diuini erga genus Humanum. At mysticè in nostrâ omnium loquebatur personâ: Omnis Anima dicat, Sitio. Sitim extinguit potus, hic cibo commixtus, magis satisfacit ventriculo, salutique corporis conducit. Ille idem qui priùs dixerat: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.* Iam clamat, *Sitio*: vt, Anima, sitias fontem viuum. Quasi dixisset: Ecce caro mea: Ecce sanguis meus. Re ipsâ obtulit tunc in pacificationem Diuinitati, & in confortationem mortalitati, vtrumque. Ad priora verba responsum: *Durus sermo*. ad posteriùs: *Sitio*: Fel aceto mixtum, porrectum. Mirum, in conuiuio terrestri, ad colloquia iucunda delicato vino ministratur, diuque assidetur: In conuiuio cœlesti fel & acetum apponitur,

statim nausea contrahitur. Immisceat quis Aulicis sermonibus, de Sacramento Pœnitentiæ, Eucharistiæ, Iudicio, Morte, Orco, fastidit gustus. cũ Hebræis, super hoc Pane, breuissima Concio vnius horæ, tarditatem Horologij incusat. Et fortè Redemptor, nostri gustus impatientiam propalans: *Cùm gustásset, noluit bibere.* Vix, Anima, gustas de passione; de acrimonia Pœnitentiæ; non vis bibere, reijcis sanum potum tibi conuenientem: imaginaris fel amarum, & acetum proponi. Hæretici ipsum Eucharistiæ Sacramentum nolunt bibere: gustant tantùm, & reijciunt. Quid expressiùs poterat dicere Dominus? *Hoc est Corpus meum: Hic est Sanguis meus. Quotiescunq; manducaueritis panem hunc, & Calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis.* Et illi simplicem panem asserunt, figuram; & similes nugas excogitant. Cùm ergo Deus nec decipiat, nec decipiatur; sitiuit in Cruce, vt & nos sitientes, extingueremus, carne & sanguine eius, sitim. Aliàs, si non

S. Paulus.

esset verum, Corpus & Sanguis in Eucharistia, deceptos nos in iudicio vltimo à Deo quereremur. Vt Bellar: annotauit: *Si cùm Dominus quæret à nobis: Cur vos ita de meo Sacramento credidistis? Cur Hostiam adorastis? nonnè securè dicemus? Imò, Domine Deus, si error est, tu nos decepisti; primum verbum audiuimus:* (HOC EST CORPVS MEVM,) *numquid tibi de te Fidem præstare non debebamus?* Deinde tot signis confirmationem inducit. Hoc eodem verbo, *Sitio,* Christus desiderârat, vt sicut ille naturam Humanam cum Diuinitate coniunxit, ita nos cum Deo coniungeret: & quo faciliùs modo fiet, quàm per Venerabile Sacramentum? Referam verba S. Cyril: *Quemadmodum* (inquit) *panis post consecrationem, Eucharistia est, constans duabus rebus, Terrenâ, & cælesti: Sic etiam corpora nostra, perceptâ Eucharistiâ, quia vnum cum Christo corpus efficiuntur, partim terrena, partim cælestia sunt; & re quidem corruptibilia, spe autem incorruptibilia.* *Sexto Verbo,* Sacramentum Extremæ vnctionis elucidauit:

In Cōc: 2. Domin: post Pēt:

Cyril: l. 10. in Ioan.

Consummatum est. In consumatione vitæ adhibetur tale Sacramẽtum: Oleo fit inũctio, & preces adhibentur. Saluator ipsemet, post mortem vnguentis illiniri Corpus nõ prohibuit: Reges vnguntur in coronatione, Christus post mortem; Regnum eius expletâ morte dilatari cœpit. Dixerat ad Pilatum: *Regnum meum non est de hoc mundo.* Quid ergo vnctione in vita indiguisset? Iam à morte regnat in cœlo in personâ Humanâ, & hic in terris subiugãdo nos sua passione: *Si vnctio est mẽtis exhilaratio, & exultatio*; secundum Bernard: in futuro sæculo ea reseruetur. Sic viuas, Anima, vt vngaris in morte ad Regnum æternum consequendum, & ad exhilarationẽ perpetuam acquirendam: Oleo gratiæ Diuinæ te iniunge, Orationibus feruentibus concita consũmationem in te Diuinæ misericordiæ, ex passione procedentẽ: omnia opera tua ad Deum solum dirige; vt S. Bernard: monet: *Nec caput vngit, cuius affectio elongatur à Christo, & vanis fauoribus delectatur:*

In Cap: Ieiu-

ctatur: vngit potiùs ſemetipſum, vt propriæ nij.
fragrantiam opinionis reſpergat. Et paulò ſer.1.
poſt: *Vngere capat ſuum nequit, qui non ſuæ conſcientiæ teſtimonio, ſed adulationibus, demulcetur.* Realiter, Anima, in Chriſto, pro Chriſto operare, & fæliciter curſum conſummabis mortalem. *Septimo Verbo.* Ordinis Sacramentum in ſe ipſo declarauit: *Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum.* Exauditus à Patre, pro ſuâ reuerentiâ, Pontifex ſecundum ordinem Melchiſedech: in Altari Crucis, incenſo igne Charitatis, immaculatam Hoſtiam, ſanguinemque, non vitulorum, vel hircorũ, ſed proprium obtulit: ipſemet factus victima pro Iſaacis, nobis omnibus, cornibus Humanitatis capite inhærens ſpinis, amouerat gladium paternum; Calicemq; ab Angelo acceptãs allatum, totum ebiberat. Non venit enim Chriſtus ſoluere legem, verùm adimplere, quadrupedum ſanguinem in pretioſum, non alienum commutando, ac menſurâ plenâ ad vltimam guttam adimplendo. Tu, Anima,

sacrificium laudis offeras Deo: si nõ potes sanguineum, lachrymis, suspirio, commenda te, & resigna Redemptori tuo. In his ergo septem verbis, Christus expressit Sacramenta septẽ: in ijsdem septem depressit peccata mortalia. Anima, intuere gladium hunc bicipitem, venenosas sagittas infernales destruentem.

Primo Verbo, Peccatum Iræ condemnauit: *Pater, dimitte illis; non enim sciunt quid faciunt.* Nulla occasio prætermissa est in Passione, quâ non concitaretur ira, & odium, contra Dominum; magnum tormentum: testimonio Senecæ: *Supplicium nullum grauius est, publico odio.* Et nihilominùs nulla prior vox in Cruce, quàm deprecatio pro Patris cœli vindictâ. Apum Rex aculeo caret: verè carebat, sub spineâ Coronâ, non intus at extra, aculeo vindictæ, Rex noster. Si nos Reges in cœlo volumus coronari, aculeum reijciamus. Ira est Regina, (*vt* Philosophus existimârat) *Ira in omnes affectus dominatur.* Ferrea corona eius

propria: durum pondus reijce, Anima, ſpineam assume, & te corona: diſcas à Rege tuo, qui mitis corde. Odium, Iræ progeniem, non admitte; turbabit cor tuum. Si Hieroſolymam Hærodis vnius ira commouit, neque Innocentum ſanguine odium mitigari potuit; quid fiet in Anima? Opportunè S. Bernardus: *Odium ſeparat hominem à Regno Dei: odium ſeparat à Paradiſo: odium ſubtrahit Hominem à cœlo: odium nec paßione deletur, nec per Martyriū purgatur, nec per ſanguinem effuſum, abluitur.* Et Seneca: *Ira, auida pœnæ eſt.* Auida vindictæ; condemna illam cum Saluatore, & ſub vexillum eorum, qui pro inimicis, ductore Chriſto, exorabant, te inſcribe.

Ser: 36. de modo bene viuēdi.

Secundo Verbo, Peccatum Superbiæ humiliauit: *Amen, Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiſo.* Latronem alloquendo Chriſtus. In Paradiſo: *Eritis ſicut Dij.* Serpens callidus ſeduxit, perſuaſione, Parentes noſtros, quos effectus imaginariæ Deitatis expulit in miſeriam realitatis, ex Paradiſo

possesso, educēte Angelo nec ampliùs intromittente. In Cruce Deus Homo factus, persuasione Diuinæ Charitatis, passione suâ effecit, vt Latro in simili Cruce pendens, eâdem die Paradisum, Hæreditatem, Adami, realiter occuparet. Illic deturbârat Superbia, & Ambitio, Adamum; hic Humilitas Dei, vt Hominis, & Latronem, & de Cruce Paradiso intulit. Lucifer solio simili Altissimo, præsagiebat animo cōformari: Christus similis Homini, & quidem Homicidâ inferior (imò non homo, sed potiùs vermis, & abiectio plebis) sede Crucis, Latronibus cupiebat adæquari. Lucifero pro alto solio, barathrum infimū: Christo, pro sede Crucis, dextera Patris assignata. Anima, sperne Superbiam, quæ te Diabolo assimilat; adama humilitatem, quæ Dei imitatur exemplum, ipso Christo docente: *Discite à me, quia sum humilis corde.* Pauo, varietate splendescēnte plumarum eleuatur; pedum aspectu, easdem complicat. Honores,

Diuitiæ, voluptates, si altitudinem superbiæ sternunt tibi, Anima; respice pedes tuos, & finem putredinem: si nec hoc mouet, aspice pedes Dei tui, in Cruce clauorum foraminibus sanguinẽ profundentes, applica cordi amanter: demittes citò cristas superbiæ, arogantiæq; volatu superſedebis. Humilia te, Anima, sub potenti manu Dei.

Tertio Verbo, Christus Inuidiam cõpressit: *Mulier, ecce filius tuus: Ecce Mater tua.* Rectè de Inuidia S. Bernard: *Inuidere, est malum videre. Inuidia, conductor mortis in mundum. Inuidia est animi tinea, sensum comedit, pectus vrit, mentem afficit; cor hominis quasi quadam pestis depascit, & cuncta bona ardore pestifero deuorat.* Ecce Christus Matrem suo discipulo concredidit, Matrem communem cũ Ioanne habere voluit: Filij nomine eundem participauit. Tabescat paritate Inuidus, Deus & Mariam matrẽ in Cruce Ioanni tradidit: & Ioannẽ, vt filium, Matri suæ commendauit Si in acuto dolore Saluator diuisionẽ

S. Bernar: in flo rib. c. 118 de Inuidia.

fecerat, & Matrem cum Ioanne, & Ioannem cum Matre participando: quid, Anima, in delicijs factura? Expelle inuidiam, ô Anima, cuius color auertit faciem Dei. *Respexit quondam Creator ad munera Abel, ob alacritatis candorem: auertit faciem à Cain, quia conciderat facies eius, vtiq; à tristitia, & liuore. Aduerte, qualis color tristitiæ seu Inuidiæ sit, qui Dei à se auertit aspectum.* Deturpat Inuidia & faciem hominis, & faciem aliquomodo Dei iniucundam reddit.

Bernar: super Cãt: Ser: 71.

Quarto Verbo, Luxuriam detestatus Christus: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?* Luxuriæ nihil deesse oportet: sine Cerere & Bacho, friget Venus. Deus, vt extingueret tale delictum, trium horarum spatio tenebris inuoluit mundum, ante verbum emissum: siue quia in tenebricoso sæpiùs campo ludit Luxuria; siue quia tenebræ, sine luce perpetuâ, Luxuriæ præmium; siue quia fomes Luxuriæ, est ignis infernalis, qui vrit non lucens: vt omnem consolationem reiectam declararet Christus, conterẽs

Luxu-

Luxuriam, derelictum se à Patre professus est. Luxuriosi derelinquuntur à Patre æterno; Passio Redemptoris in ruinam illorum est: Væ Luxuriæ mancipijs. Exclamat Granatensis contra Luxuriam: *O pestilens vitium! ô destructionem Rerumpublicarum, gladium bonorum exercitiorum, mortem virtutum, nebulam bonorum ingeniorum, imposturam hominum, ebrietatem Sapientum, amentiam senum, furorem iuuenum, & communem pestem generis humani.* Anima, si te premit ignis Luxuriæ, confugias ad Saluatorem, & dicito: Deus meus, non me derelinquas, adiuua imperfectum meum. Vel cum B. Augustino: *Nullum tam potens est & efficax, contra ardorē libidinis medicamentū, quàm mors Redemptoris mei.* Mea te luxuria, Christe, separauit à consolatione Patris in Cruce: humillimè peto, ne me separet flagitium meum à consolatione tuâ in cœlo. Deijcias à corde tuo tentationem illiciti caloris, Anima, passione Redemptoris, veluti scuto in defensionem assumpto.

In Duce pecc.

Quinto Verbo, Gulam exulare fecit Chriſtus: *Sitio*. Plures crapula, quàm gladius interfecit: dominatur mundo Gulæ vitium, omniumq; peccatorum fouet conſeruationem. Gula litigat cum burſâ, pecuniæ infida diſpenſatrix; Ieiunij perpetua aduerſatrix, obſtaculum pietatis, carcer liberalis diſciplinæ; raucedo Symphoniæ cæleſtis; ſenium deuotionis. Gula, Adamum, innocentiæ veſte priuauit in paradiſo. Gula, Eſau primogenituram vendidit. Gula, Epulonem in in orco ſepeliuit. Gula, Balthazarũ Regem Regno exuit. Gula, Alexandri fortunæ terminum celerem poſuit. Gula, Vitellium occiſum, vnco per Vrbem Romanam traxit. Gula, Craſſum cum exercitu deleuit. Gula, plurimorum vitam ingluuie præcidit. Gula, diuitijs ſpoliat. Gula, egeſtatem introducit. Audi Beatum Baſilium, quomodo Ieiunium laudãdo, Gulam improbet: *Numera, quæ domi habes, hodie, numera poſtea, nihil penitùs per ieiunium minetur: at ſi conuiuia exerce-*

S. Baſil. de Ieiunio.

re inci-

re incipias, nihil breui habebis: Venter enim depositum non seruat; imò verò nihil est in cō mercijs, & contractibus, ventre infidelius. At verò Ieiunium debiti naturam non nouit, non olet vsuras; mensa ieiunantis, non strangulat pupillum: Ieiunantis filium, vsuræ paternæ non premunt. Abhorreas, Anima, à Gulâ, & Crapulâ: vides & in deserto, & in Cruce, ieiunantem & sitientem Dominum; nūc potiùs sitias propter Deum, ne in æternitate cum diuite damnato sitias: verùm denegatam guttam aquæ frustra inuocabis.

Sexto Verbo, Excommunicauit Christus Acediam: *Consummatum est.* Quomodo delitescis, Anima, tædio laborandi, cùm Deus tuus, incessanter pro tua salute ociari neglexerit: iam tum primùm operari desijt, cùm & sanguis & vita decurreret. Et tu pro Christo, Anima, & gloriâ æternâ, & pro te saluanda, plumato ocio circumsepta stertis? Pro voluptate caducâ, insomnes ducuntur noctes: pro voluptate non cessaturâ, torpor occupat membra. Duo Acediæ genera

S. Bernar: de Ordine vitæ. fol: 1123.

ponit S. Bernar: *Vnum, quod ad opus Dei pigritare ac dormitare compellit: aliud quod vagari huc illucq́; facit, ac fugere cohortatur à bonorum, cum quibus viuit, societate.* Excita te, Anima, & alacriter occupa celeritate seruitij Diuini, ne Acedia in consummatione dierum tuorum, introducat te in ocium infernale; dic cum S. Paulo: *Cursum consummaui.* Non Acediâ, sed labore intonante.

Septimo Verbo, Auaritiæ peccatum iugulauit in Cruce Christus: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.* Omnia distribuit Deus, & vestem, & sanguinem, spiritum retinendo: nec illum possidere cupiebat, Patri offerendo. Ita & tu, Anima, omnia pro amore Christi distrahere cupias: non cures, si ignis, aut hostis, aut vicinus te spoliet: spiritum tamen tuum nulli concredas, nisi soli Deo. O Auaritia, crucifixa es cum Domino in Cruce: pauper natus, pauperior Christus mortuus. *Consolamini, qui in sordibus paupertatis enutrimini, quia vobiscum Deus in paupertate: non cubat in delitijs splē-*

S Bernar: de

diui cubiculi, nec inuenitur in terra suauiter viuentium. Quid vltra gloriaris, ô Diues! luctaris in volutabro lecti picti, & delicati? Cùm Rex Regum, recubitu suo, pauperum stramenta honestare maluerit. Lectus in passione, Crux: puluinar, spinea Corona: tegumentum, nuditas: fomentum, ferrei claui. Iam ergo conculcato peccato, calcatoque Inferno, egrediens spiritus Domini, vehemẽtiâ Diuinâ aperuit portas lymbi, & cœli. Terrestris consuetudo, si clauis perit, fores aperiuntur ferro; & vltimò trusione eliduntur. Perierat clauis in paradiso, ex timore nimio Adami: occlusas fores gladio Angeli, nemo aperire poterat. Christus ergo, clauis ferreis pedibus & manibus laborãs, fores cœli labefactatas, emissione spiritus purissimi, & inclinatiòne capitis, ita fortiter impresserat; vt non tantùm patefierent, sed nunquam clauderentur. Summa vis Spiritûs, petræ scissæ sunt; quid mirum accidit? Cùm Christus suprema petra scissa fuit (secundum Apostolum)

Pass. Dni.

lum) manus, pedes, latus diffiſum, ideò vento potentiæ, vicina contremuit terra, ſepulchra aperta, & miracula multa ſecuta. Faſciculum myrrhæ, ex beneficio Redemptionis, Anima, iam collige: ſi vnica gutta Chriſti, infinitos mũdos ſaluare poſſet, quantùm beneficium pro vnius mundi ſalute, infinitas guttas emiſſas? Imò pro te ſola hoc feciſſe Deum, non dubites. Conſidera Anatomiam illam cæleſtem, apertum videlicet latus Saluatoris poſt mortem, ex quo duo fluuij prodiêre. In Gallia vidi fontem, qui duos ſimul fluuios generat: quorum alter Galliam, alter Italiam verſùs decurrit. Ex fonte oculorum tuorum, Anima, educantur duo fluuij: alter gratitudinis, alter compaſſionis. Sanguinem ex latere, compaſſione linge: gratitudine aquam ex eodem haurias. Di-
Iere: 9. cito cum Propheta: *Quis dabit capiti meo aquam*; vt defleam & peccata, quæ duriſſima morte extingui. Deum meum paſſa ſunt, (Peccare enim quid

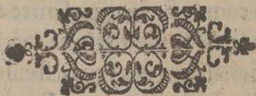
aliud est, nisi Christo verbera, atrocemq; improperare Crucem?) & misericordiam Dei, qui pro peccatis tanta sustinuit. Aduoca Elementa ad complorationem: vel elementa Christi in Cruce, stringe affectu: TERRAM, Corpus Christi: AQVAM, Lateris Domini: IGNEM, Amoris inexhausti Redemptoris: AEREM, Beatissimum spiritum Saluatoris. Roga demissè, vt illa vltima hæsitans guttula pretiosi Sanguinis Christi, egrediens, (sic licentiam dicendi emendices) quam lucta misericordiæ, cum Iustitia, in Cruce euicit; pro te, & Redemptione tuâ, velit condonari: vt pes tuus, stet firmiter in directo fælicissimæ Æternitatis, merito pedis dextri IESV; quod hac Oratiuncula conaberis impetrare.

ORATIO.

DEVS, qui quinquenario vulnerũ tuorũ merito, interclusã viam cœlestem, deuictâ pœnâ, & culpâ

peccati referâsti: concede, ita in assiduâ contemplatione beneficij Redemptionis versari, vt continua æternâ conuersatione, visionis tuæ participatione coronemur. Qui viuis & regnas cum Deo Patre, in vnitate Spiritus Sancti Deus, per infinita sæcula sæculorum.

AMEN.

IESVS, MARIA, ANNA.

SVSPIRIVM ANIMÆ POENITENTIS.

Ex beneficio Conſeruationis, vel Gubernationis.

LIBER IV.

Conſerua me Domine, quoniam bonorum meorum non eges. Pſal: 15.

De conſeruatione in genere.

CAPVT I.

SI duritiâ ſuperas, Anima, metalla; ſi feritate Tygrides, ſi ingratitudine Viperas; vt nec Creatio, nec Redemptio, tibi gratuitum ſuſpirium porrigant, (illa à tot annorum millibus vetuſtate cõtinuata, in obliuionem, imò in debitum, minus grato cordi verſa; ſequens non viſa lu-

minibus, imaginatione tantùm frigidâ conceptâ, citò euolans è mente, nullam vel exiguam notam compassionis exprimens) si inquam neutrum beneficium Conditoris & Redẽptoris, id est, nec labor sex dierum, nec copiosa effusio sanguinis, obduratũ affectum tuum mouerit, Anima: saltem Conseruatio, Gubernatio, Ordinatio mirabilis Diuinæ prouidentiæ, flectat ad iter gratitudinis aberrãtem cursum. Quid enim est, nisi quotidiana, imò in momenta Creatio, machinæ vniuersitatis Conseruatio? Vna re consideratâ tuus Cytharædus coronatus exclamat: *Ordinatione tua perseuerat dies, quia omnia seruiunt tibi.* Diem perseuerantem ruminatus tantùm, omnia ad inseruiendum Domino cœli, cogit & fatetur. O si tu calculum priuatæ audientiæ inter te, & Deum, Anima, subires! quot beneficia in conseruatione tuâ solâ, solum palpares! Tantò magis, si à primo die creationis, omnium rerum dispositionem inenarrabilem ad hanc horam versa-

Psal: 108.

res, Anima. Historiarum volumina curiosa, nec noctes immunes à legẽdo permittunt. Assuerus Rex, insomnem noctem, lectione rerum gestarum, mitigârat. Quomodò admiratione non absorbetur mens, dum mutationes Regnorum, euersiones Prouinciarum, destructiones firmissimarum Vrbium, demolitiones Pyramidum ac Colossorum, memoriæ Heroum ergô multâ massâ auri extructorum, depositiones è regimine Regum & Imperatorum, miserandas cædes, siccis intuetur oculis? Viceuersâ, suauem vnanimemq; motum cœlorum, syderum, depictum stellarum multitudine, lacteoque circulo præcinctum cœlum. Solis continuum inuestigabileq; iter, alternantibus tẽporibus distinguens mundum. Lunæ famulatum, in obsequio Solis, stipẽdio lucis clariore & obscuriore, concesso. Ignem, cupiditate innatâ, omnia oblata consumentem; Aërem, inuisibili fuga & resultu, omnia replentem; Aquam fœcunditate dul-

cique fluxu recreata tellure, obedientiæ terminos non egredientẽ; Terram immobilitate pendulâ, virorem fructuum quotannis, vsui mortalium proferentem. Bestiarum mutatâ specie diuersitatis, ad terrorem, vexationem, vtilitatem, rationabilis mortalitatis numerum innumeratum, vitâ sensitiuâ procreationem Plantarum, arborum, subterraneâ generatione vegetatiuæ existentiam. Hominum nobilissimam formam, his omnibus imperantem. Quid verò in multiformi conditione nostra non miraculi! Quidam vir doctus, aptè duas ciuitates proposuerat meditationi: in quarum vnâ, omnes tantùm Diuites domicilia figerent: in alterâ, omnes pauperes morarentur. Quæ felicior? concluserat, pauperum fore. Deus diuerso modo, permiscuit diuitijs paupertatem, vt vtriq; subueniret; laboreq; & seruitio diuitiæ excrescerent, paupertas verò nutriretur. Sed proh dolor, inueniuntur corda, Inferno magis blasphema, quæ vellere ver-

Drexel: de æternitate.

bis non verentur, & improbare conseruationem rerum Altissimi. Inueniuntur etiam corda, quæ adiaphora sunt, nec carpunt, nec mirantur opus Dei. Inueniuntur corda, quæ defixa, vti stellæ in cœlo, dispositioni miraculosæ Conseruatoris, auelli se nullatenus à cõsideratione superna permittunt; de talibus Poëta forte cecinerat: *Os homini sublime dedit, Cœlumq; tueri iussit.* Ad similitudinem Diuinæ conseruationis Mundi, sumatur horologium Vrbis amplissimæ alicuius, primarium. Illo gubernantur omnium operum distincta tempora; rarissimi sunt, qui non solùm indicem, at intus artificiũ structuræ perpendant; plures, si minus ad palatũ cursus horologij seruiant, incusant indicem, vel pægaseo, vel testudineo, gradu incedere; alij merè ad vsum, & notitiã horarum, obseruant. Sic re ipsa, in maximo horologio Conseruationis mundi apparet. Quot dabis Phœnices, qui artificium, bonitatem, clementiam, omnipotentiam trutinabũt

animo, Dei, in conſeruatione omni anno, die, horâ, momenta creaturarum? Potiſſimum in turribus, & locis eminentioribus ſuſpenduntur horologia; qui ſtructuram intueri deſiderat, è plateâ viſu minimè attinget: clauſura impedit organi oculorum penetrationem, oportet vt aſcendatur, aperiatur, & luſtretur opus. Simili modo, vis inueſtigare conſeruationis myſterium, Anima? non in platea negotiorum carnalium, & mundanorum, verùm gradibus aſcēſionis in cœlum, qui à Bellarmino, ſanctiſſimæ eruditionis viro, libello ita nominato propoſiti ſunt, enitaris in altum, pedumque, videlicet affectuum labore, & vigilãtiâ coneris, licet imperfectè, penetrare beneficium conſeruationis Conſeruatoris: fatigatæ Animæ ſuſpirium, gratum ventum refocillationis, inſufflabit. At illi, qui erroris arguunt Horologiũ Conſeruationis; redarguentur ipſi, dum occaſus ſolis vitæ illorum veritate Indicis comprobabitur. Vniuerſalis

Iudicij dies, multis de causis Diuino consilio institutus, odorantur nõnulli quinque. I. Vt corpora simul resumantur Electorum cum Iubilo; damnatorum cum maledicto. II. Vt prædestinati ad vitam pinguiori laude afficiantur; Orco destinati, confusione maiori inuoluantur. III. Vt secreta & abscondita meritorum & demeritorum, mundo hactenus propalentur. IV. Vt numerus vtriusq; sententiæ Diuinæ, *Ite*, *& venite*, simul conspiciatur, computeturque. V. Vt iustitiæ Diuinæ, cui multum in hac vita detragitur, veritas clarè appareat. Ibi detractores optimè horologij conseruationis disposita tempora, æterno sentient malo proprio. Illorum verò qui Indicem notant cõseruationis, ad vsum amplissimus numerus: quid mirum, implicati domesticis curis, miles bello, agricultura labore terræ; Mercator auiditate lucri; Aulicus spe beneficij consequẽdi; Ecclesiastici præbendæ obtinendæ desiderio, negligunt horologium

cæleste, vixq; attendunt ad conseruationis tam ingens miraculũ. Quotus qui dicat cum Dauide: *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea.* Stupent ad ea, quæ minùs mirãda sunt. Si Rex ingrediatur ouans Vrbem, nec tecta vacuum agnoscũt: si Histrio publicè declamet, ociosorum numerus replet forum: si cursus equorum, vel quid simile proponatur, instrumenta ab artificibus imperfecta relinquuntur, scholarumq; dimissio non conclusâ lectione accelerabit. Raritate delectamur, naturâ teste, & prouerbio: *Quod rarum, carũ.* Annotauit S. Augustinus, cùm explicat miraculum à Christo factum, in saturatione quinq; millium hominũ quinque panibus, hæc verba proferẽdo: *Saluator seruauit sibi quædam, quæ faceret oportotuno tempore, præter vsitatum cursum, ordinemq; naturæ, non vt maiora, sed insolita videndo, stuperent, quibus quotidiana viluerant: maius enim miraculum est, gubernatio totius mundi, quàm saturatio quinq; millium hominum de quinq; panibus,*

Psal: 118.

Tractat: 24. in Ioã.

& tamen

& tamen nemo hoc miratur: illud mirantur homines, non quia maius est, sed quia rarum est. Quis enim & nunc pascit vniuersum mũdum, nisi ille qui de paucis granis segetes creat? Dicit iste Sanctus, neminem mirari, quanta raritas Animarum accuratè aduertentium tam insigne beneficium conseruationis? Secundum Philosophos, cùm nihil sit in intellectu, quod non priùs fuerit in sensu: Deus conseruationẽ palam sensibus proposuit, vt tandem hic modus per intellectum eliceret actum gratitudinis; frustrà, insensibilior Anima, induta carne, omnibus bestijs, & rebus inanimatis. Agnouit Lipsius, cùm fatetur: *Omnia Deo parent non inuita, & obediunt supremæ illi Legi: (ô cœca Mortalitas) Solus nobilissimum rerum homo, in Conditorem suum calces iacit, ac resistit.* Non alia ratio quàm occupationes transitoriæ, quæ curantur diebus, noctibusq; commendantur animo; cælestia nec somnio subueniunt memoriæ. Animaduerte, Anima, quot numerabis, qui cœlum aëreum gratuito

De Cōst: lib. 1. c. 14.

intuentur erga Deum voto? Vix aſpicitur. Miles in ſtatione ne madefiat, vel algeat, infigit oculum cœlo. Arator, vel ſiccitate exurendas ſegetes, vel imbre graui comprimendas veritus, perſpectiuâ rurali amplectitur cœlum. Mathematicus, eruditioni profectum cœlorũ intuitu parans, lineas, circuloſq; format, adæquatos ſydereis. Imperator exercitûs, ventorum adiutorium prælio adſciſcens, obſeruat cœlum. Nautæ proſperitatem, curſûs cœlorum notant beneficio. Medicis periculum morbi, influentijs cæleſtibus metiri aſſuetum. Neceſſitas & vtilitas, propellit lumina hominum in cœlũ; extra hæc, terram ſemper mortalem, mortales ante oculos gerunt: ibi exquiſitiſſimi reuiſores, non in ea tantùm, quæ eius gratia copioſâ excipiunt manu; at rimantur abſcondita, ſubruunt fundamenta, vt aurum, æs, aliaque prodeant in lucrum metalla. Salem ſudore, & periculo caſuræ glebę contempto, eruunt. Theſauros etiam quandoq;

imaginarios, fugitiua nocturna luce ſequentes, euoluunt, diebus cogitando, noctibus elaborando. Cryſtalli nec altiſſimis mõtibus ſecurè teguntur: nihil celari poteſt humanæ auaritiæ. Cœlum, quod apertũ eſt, quod inuitat ad cognoſcendos Theſauros æternitatis; metalla, diuitiaſq; non perituras, comprehendendas; ſalem ſapientiæ acquirendum; cryſtallum puritatis obtinendum, negligitur. Cum S. Paulo, Anima, ex viſibilibus ad inuiſibilia cognoſcenda traharis, latent illic Theſauri infiniti: immergas intellectum, voluntatem, in cœlum viſui oppoſitum, argumentatione Chriſtianâ. Si tam pulchra Conditor exulantibus oculis procreauit, creata conſeruat, conſeruata ad determinatum exitum mundi, gubernatione cuſtodiet: quid in Patriâ redeunti viſui præparabit? dicente S. Auguſtino ad Deum: *Si tanta facis nobis in carcere; quid ages in Palatio? Si tanta ſolatia in hâc die lachrymarum; quanta conferes in die nuptiarum?* Ex conſeruationis

beneficio, discurrẽdo per omnes sensus, summi gradus gratitudinis enascentur. habes penetratiuum suspirium ad thronum Dei audacter introducta, Oratorem tuum aget: habes subtilissimum illud origine; meruit vocari suspirium, quasi *Supra spiraculũ.* Subtilitas excludit integritatem syllabarum. *Supra*, & penetrationem, & debitum cælestem locũ assignat: suspirio conseruatur vita: suspirio assiduo protrahitur: suspirio interclulo perit. Suspirio Christiano fouetur vita spiritualis: suspirio vltimo, eoque deuoto, gloria æternitatis apprehenditur: suspirio meritorio superis continuatur vita, mortali finitâ immortalis inchoatur. Fuitnè aliqua necessitas Deo imposita, vt te crearet, redimeret, conseruaret? Non; purus amor, causa trium horum efficiens. Estnè vtilitatis Dei, vt illi gratitudinẽ rependas? Nulla. Hinc Dauid in proposito versu Psalmi exclamat: *Conserua me Domine, quia bonorum meorum non eges.* Si lacerâ veste, attri-

toque vultu Rusticus, Regi comparens, testaretur se summè amare Regem, Dominum proprium: talis irrideretur, cōtemnereturque, amor illius sibilis Aulicorum, & extrusioni subiaceret. Quod mundus vili æstimat, à nobis id Creator expetit: perdidimus vestem innocentiæ, resumpsimus aliquam lacerã per haud condignam satisfactionem; squallor faciei Animæ, bonis operibus non impinguatæ, à cœlo reprobatus. Quid agẽdum? Procidamus, ploremus ante Deum: dicamus, ore & corde, nos amare Creatorem. Magni ponderis res, valore cælesti: excitat hunc amorem conseruatio non comprehensa mundi huius. Sed quid addit Propheta: *Bonorum meorum non eges.* A Deo data sunt ergo aliena? latet inuestigandum quid? Fortè præsumptione pleni Iudicij, nostra bona iudicamus, à Deo tradita & conseruata? Talia planè cœcitatis Humanæ decreta, vti insani cuiusdam Massiliensis in Gallia, qui turbato cerebro omnes mer-

 ces,

ces, nauelque ex partibus mundi aduenientes vniuerſis, dominio ſuo falſo (irriſus à circumſpectantibus) vendicare fuit ſolitus. An forte bonorũ noſtrorum interpretatione eo deflexit Rex, nos tanquam è proprijs iudicandos bonis, præmio bonæ diſpoſitionis cœlo inferendos; malæ Orco æternitatis examinandos. Fortè etiam bonorum noſtrorũ ideò adiecit, bonitatem Dei infinitam enarrando creaturæ conſeruandæ, (Humanitatẽ futuram Chriſti, aſtrolabio ſupernaturali aſſecutus) quâ participes nos miſericordiæ ſuæ efficiẽdo, bona creata nobis donans, ipſumq; bonum Filium ſibi ab æterno coæuum, naturâ humanâ induens. Vt ſicuti Filius Patri dixerat: *Et mea omnia tua ſunt, & tua mea ſunt.* Ita iam ſociatâ Deitate cum humanitate, & ea quæ Dei ſunt, bona noſtra ſunt: & illa quæ donata ſunt, vt noſtra ſint, Dei ſunt. O admirabile commercium! terrena bona quæ Dei ſunt, noſtra ſunt: æterna bona etiam noſtra ſunt. Subinfert idem

Ioã c. 17.

Dauid:

Dauid: *Bonorum meorum non eges.* Non eget Deus bonorum noſtrorum: quid enim inde lucri? Alio Pſalmo fatetur in perſona Dei: *Non accipiam de domo tua vitulos, nec de gregibus tuis hircos: ſi eſuriero, non dicam tibi; meus enim eſt orbis terræ, & plenitudo eius.* Quid ergo non eget omnino? Eget ad conſeruationem, nunc in ſæculo vitâ mundi durante; poſt mortem in æternũ, vel ad miſericordiam, vel ad iuſtitiam: coronatq; inutilia bona gratitudine receptâ; ac punit eadem ingratitudine reiectâ. Sed heu, pauci grati? In Euangelio Redemptor ſeruum infidelem condemnat; vix duobus ſuccurrit, fideleſq; adinuenit: *Euge ſerue bone, & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam; intra in gaudium Domini tui.* Exigua fidelitas in conſeruationis beneficio examinatur, in glorificationis beneficio remuneratur. Mundus eſt forum, in illo æſtimãtur opera hominum: hic magna ſunt viliſſima, reſpectu rerum cæleſtium. Et è contra: Quid minus, quàm dare

Pſal. 15. Pſal. 49. Mat. c. 25.

aquam frigidam, cuius merces æterna? quid maius, quàm toti mũdo imperare, cuius merces æterna, sed diuersa? illius gloriosa, huius contu-
Sap: c.6. meliosa: *potentes potenter tormenta patientur.* Omnia opera quæcunque in mundo fiunt, etiam optima, pauca & minimi pretij sunt. Anima, si super pauca fueris fidelis, scilicet cõseruationis beneficio, sæpè & solidè examinato, suspirio deuoto, gratitudineq; oblata Deo; supra multa, id est, duratura semper gaudia, te constituet Creator: intrabis, æternitate fælici introducente, ianuam gaudij, ex qua nunquam efferes pedem, quia cum Deo æterna mansio tua. Contrariò, malum seruum, infidelemque, contemptorem Conseruationis Diuinæ, ac eâ abutentem, qui ventri & carni conseruandæ inuigilat, ocio, voluptatibus, Bacho & Veneri inseruit; conseruationi adiudicabit Creator, vrenti, non perimenti: vt enim priorem gratitudo gaudio intulit; sic hunc æterno luctui ingratitudo sepe-

liet. Ne hoc tibi contingat, Anima, pedi ſiniſtro Saluatoris adhæreas; benignitas Conſeruationis, lenitate cõcomitante, ſternit iter ſiniſtrum, affluentiarum, & donorum hominibus in hoc mundo: pro quorum, prauo vſu, & reſtitutione gratiæ Cõſeruationis, pes ſiniſter in Cruce rubore ſanguineo reſperſus, placauit iram Patris, ſiniſtramque Inferni auertit. Vt à te amoueat ſiniſtram maledictam Deus, Anima, promoueas affectu diſcurſum, magis agnoſcendæ Conſeruationis in Deo, tuæque ingratitudinis in eundem, ſequenti Capite, ſuſpirijs eleuando te ipſam, ad percipiendum hoc beneficium, quanto ſtudio, curâ, conſeruet Deus omnia, præcipuè humanam naturam, Intellectu, Voluntate, Memoriâ ſuâ Diuinâ, auremq; diligentẽ accommoda.

De conſeruatione mirabili Dei, mortalium.

CAPVT II.

DEũ regere, & cõseruare omnia, extra dubium; Lipsij testimonio: *Deus est illa mens, quæ cælorum perennes orbes; quæ syderum inæquales cursus; quæ elementorum alternas vices; quæ deniq; omnes res superas, inferas, temperat, moderatur, gubernat.* Agnoscit idem prouidentiam Diuinam non desinentem: *Prouidentia est, fuit, erit* (Dei) *peruigil, illa & perpes cura (sed cura secura) quâ res omnes inspicit, adit, cognoscit, & cognitas, immotâ quadam & ignotâ nobis serie dirigit, & gubernat.* Dispositioni si quis huius orbis mẽtis oculo adsistat, quomodo noctes diebus, & vicissim, succedant: Sol obducatur pallio nigræ noctis: Luna interim suffocetur à sole illuminatione glebæ: Ver, amænitate induit floribus vestes: Æstas, calore, pluuiaque alternante, recreat procreandas fruges: Autumnus, segetibus, fructibusq; horrea implet, mẽsasque ditat: Hyems, fruitur labore commendato à marmorea glacie, canisq; niuibus; cõtinuatè omnia quasi abeunt, in nascendi pereundiq; fatalẽ

De Cõst: lib:1. c. 13.

gyrũ.

gyrũ. Homo tamẽ præcipua cura Dei est, & cõseruationis mysteriũ luculẽtius in eo apparet: ad similitudinem suam verè formauit, non corporeo indumento, cui etiam similis persona secunda Diuina in terris visa, spirituali potissimùm adæquauit comparatione supremæ, creando, & conseruando typum Trinitatis; intellectu, voluntate, memoriâ, illum ornando. Longiora, at dignissima verba D. Bernardi annotare, mirabilem curam Dei, circa humanæ naturæ excellentiam conseruatam, animus suggessit: *Considera (ô mortalis) nobilitatem tuam. quoniã sicut Deus vbiq; est totus, omnia viuificans, omnia mouens & gubernans: ita tu in corpore tuo vbiq; tota es (*Anima*) illud viuificans, mouens, & gubernans: & sicut Deus est, viuit, & sapit; ita tu secundum modum tuum es, viuis, & sapis. Et sicut in Deo tres sunt Personæ, Pater, Filius, Spiritus Sanctus: sic & tu habes tres vires, Intellectum, memoriam, & voluntatem. Et sicut ex Patre generatur Filius, & ex vtroq; procedit Spiritus Sanctus: ita ex intellectu gene-* De inter: Domo. c. 17.

M 6 *ratur vo-*

ratur voluntas, & ex his ambobus procedit memoria. Et sicut Deus est Pater, Deus est Filius, Deus est Spiritus Sanctus; non tamen tres Dij, sed vnus Deus, & tres personæ: Ita Anima est intellectus, Anima voluntas, Anima memoria; non tamen tres Animæ, sed vna Anima, & tres vires. Ex quibus Animæ viribus, quasi excellentioribus, iubemur Deũ diligere: vt diligamus eum toto corde, totâ animâ, totâ mente; id est, toto intellectu, tota voluntate, totâ memoriâ: hoc est, toto affectu, sine defectu, cum discretionis intuitu. Nec solus sufficit de Deo Intellectus ad beatitudinem, nisi sit in amore eius voluntas: imò hæc duo non sufficiunt, nisi memoria addatur, qua semper in mente intelligentis, & volentis, maneat Deus. Vt sicut nullum potest esse momentum, quo homo non vtatur, & fruatur Dei bonitate & misericordia: ita nullum sit momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria. Hæc verba insculpenda tuæ, ô Anima, memoriæ. Voluntate approbanda, intellectu ruminanda continuatis actibus deberi, quis prohibet? Dauid simile quid in Psalmo
Ps:31. declarat: *Intellectum tibi dabo, & instruã*

te in via

te in via hac quá gradieris: firmabo super te oculos meos. Intellectum tibi dabo: id est, Pater Deus dat Intellectum Creatione, homini. *Instruam te in via hac quá gradieris*. Deus filius, qui redemptione viam rubeam ſanguine ſuo ſtrauit, quâ iter, licet arduum, ſecurũ tamen, mortalibus monſtrat. *Firmabo ſuper te oculos meos*: Deus Spiritus Sanctus, qui conſeruatione, nunquam oculum Diuinũ ſubtrahit à rationali creatura. Videamus ergo ſeparatim, quâ vigilantiâ Deus cuſtodiat hominem, Intellectu, voluntate, ac memoriâ: Intellectu, cognoſcendo; voluntate, conſentiendo; memoriâ, retinendo conſeruandoque. Ac inprimis de Intellectu. Pſalmo Centeſimo decimo dicitur: *Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio eius manet in ſæculum ſæculi.* Certum eſt, intellectum Diuinũ, bonum per ſe, bona omnia feciſſe. Moyſes, in creatione mundi, omnia bona feciſſe Deum, calamo ab errore alieno expreſſit, & quia ab amore æterno proceſſerant; & quia in laudem Pſal: 110.

æterni Creatoris prodierant. Intel-
lectu ergo nouit Deus hominem. Vti
Psal idem Propheta de illo: *Quomodo mise-*
10. *retur Pater filiorum, misertus est Dominus*
timentibus se: quoniam ipse cognouit figmen-
tum nostrum. Figulus cognoscit opus
proprium: nos sumus opus Dei; nihil
ergo absconditum ab eius scientia.
Psal: *Qui plantauit aurem, non audiet: aut qui*
93. *finxit oculum, non considerat?* Habet, &
quidem triplicem, notitiam hominis
Deus: per prædestinationem ab æuo;
per scientiam in tempore; per Iudi-
cium in æternum. Cui etiam vir do-
Lips: ctus assentitur: *Si aspicit res humanas*
de *Deus, & curat: si curat, regit: si regit, Iu-*
Con: *dicio regit: at si iudicio, quomodo iniustè,*
li: 2 *quomodo erroneè?* Intellectu suo præ-
c. 13. destinârat creare hominem, quomo-
do non nosset fabricam manibus san-
ctis plasmatam? sed qualem fabricã?
talem, qualem supra Diui Bernardi
verbis expressimus. Deus Pater vt
Creator, intellectui suo non absimi-
lem indidit homini intellectum, non
ab æterno factũ, at æternitate à crea-

tione

tione fruentem: Vt ſicuti Deus creatione nouit hominem, ſic homo intellectu creato noſſet Creatorem. Intellectum bonum fecit, vt laudaret in ſæculum ſæculi Formatorem, obiecto aſſiduè paſcens intellectum notitiâ eius, cuius creatus eſt, verſari circa tale obiectum, naturâ ipſa dictante, innatum fuerat. At Anima, creato tuo Intellectu, dic, an correſpondeas Intellectui Diuino? Aberraſti miſera: cogitationes, operationes tuæ ſpuriæ factæ. Et hoc Dei intelligentiæ non ignotum: *Dominus ſcit cogitationes hominum, quoniam vanæ ſunt.* Pſal: 93.
Et Moyſes in Cantico, deplorat ſtultitiam intellectûs Hominis: *Dereliquit Deum Factorem ſuum,* (Homo) *& receſſit à Deo ſalutari ſuo.* Deu: 32
Si aureum vas, præparatum menſæ Regiæ, ſordibus aliquis impleret, artificis bilem moueret: Intellectus bonus, factus ad laudem Dei, refertus peccatis, iram Diuinam concitat; quam tamen inexhauſta clementia cohibet. Eam admirans Lipſius: *Tanta eſt Dei miſericor-*

De Cōst: lib. 1. c. 16.

dia, vt etiamsi nos peccemus, & peccauimus, cùm & nati in labe viuamus, tamen valde raro puniat: nam si nocentes omnes puniret, iam cœli armamentaria, vt cùm satyrico iocemur, sine telo essent, si fulmina semper missa in merentes, vel Catulli voce possemus vti: Cum quibus tandem victuri sumus, si in bello armatos, in pace inermes occidimus. Si bello aperto cum Deo & Religione, intellectu humano pugnātes creaturæ interimerentur: si voluptuosi, & diuites, pace in substantijs fruentes, tolerentur? Quantumuis ergo, Anima, tentatione aliquâ à scopo creationis deuias; trutina intellectu tuo bonitatem Diuinam, & conseruationem, quâ in delictis non occumbis: sed occasio datur, vt resurgas ductore ratione, secundum Platonem: *Rationi obediendum.* Cuius sedes in Intellectu, qui est sol Animæ; Luna crescens, vel decrescens affectu; stella fixa, boni vel mali cognoscendi; firmamentum actionum humanarum; Iudex operum commissorum; statera cœli, vel inferni consequendi: pondere

enim turpium cogitationum, premitur ad fundum cruciatuum: ſubtiliũ verò, Diuinarumque meditationum, & ſuſpiriorum aurâ eleuatur ad felicem aërem æternitatis. Hinc S. Paulus Iudicium nunc vult peragi: *Quod ſi noſmetipſos diiudicaremus, non vtiq; iudicaremur.* Intellectui incũbit, vt ſcrutetur ſecreta propria, Iudiciumque reale non blandiens corpori formet: nam, *Inter corpus & animam, eſt concordia diſcors, cùm vtriq; agatur de Imperio, & ſeruitute.* Arbiter eſt Intellectus, illo decidente, prædominium vnius aſſumitur. Ah Anima, ne patiaris tibi eripi tam nobile ſceptrum, ingenuitatem amittes ſubiectione, mancipataque iugo ſeruitutis, catenas diræ Æternitatis non eludes. Conforma te Intellectui Diuino, qui ſuauiter cõſeruando vniuerſitatem creatam, ſupremo Dominio adeò ſpoliari ſe haud permiſit, vt potiùs lapſu primorum Parentum ſubſecuto, ipſe ſpoliari, & nudus Cruci appendi deſtinârit, gloriando: *Iam Princeps mundi eijcietur fo-*

Ad Cor: Epi: 1. c. 2.

Lipſ: de Cõſt: li: 1. c. 5.

etur foras. Eiecit ſpoliatione corporis propria ſpolia Animarum vinctarũ, cœloque ouans, veluti captâ prædâ, intulit. Imitare Intellectum Diuinum, ne patiaris te ſpoliari, Anima, virtutibus, tuumq; captiuari intellectum, à voluptatibus mundi, & carnis: contempſêre talia Ethnici; an non magis Anima Chriſtiana? Philoſophus dicit: *Voluptas cùm maximè delectat, extinguitur.* Ignis puniens delectationes vanas, non extinguetur; occupetur potius Intellectus circa cõſeruationis Diuinæ modum percipiendum; exclametque: Mirabilis Deus in operibus ſuis, quæ creata ſemel, per tot Annorum ſpatia mirabiliùs gubernat, gubernabitque ad præfinitum Intellectu Diuino tempus. Fluctuantem Intellectum in rerũ immutabilium cogitatione firmes, Anima, ſuſpirio immoto in omnipotentiam Dei. *Vt* (enim) *nauis vacua, & inanis, circumagitur in mari omni vento: ſic in nobis vaga mens, quam pondus, & tãquam ſaburra rationis, non ſtabiliuit.* Rudimenta

Lẽt: de vita beata. c. 7.

Lipſ: de Cõſt: li: 1. c. 5.

ſunt opera Dei in mundo, quibus Intellectus edoctus, ad altiorem ſcholam contẽplationis examine promotus, ad curſum illũ Theologiæ, æternitate terminandum, promouebitur. Iam Deus inferiori hâc ſolâ contentus Scholâ, vt gratitudine voluas & reuoluas Anima, momentanea tibi ab illo collata beneficia. Beneficij definitio à Seneca deſcribitur: *Beneficium eſt beneuola actio, tribuens gaudium, capienſq; tribuendo, in id: quod facit prona, & ſponte ſua parata.* Talia beneficia à Deo mortalitati conceſſa, & tamen obliuioni dantur: tu, Anima, excipias congruà gratitudine, ac ob ingratitudinem rubore afficiaris. Eodem teſte Senecâ: *Beneficium, cuius ſine rubore meminiſſe non poteris.* Verecundia operiat faciem ingratitudinis. Omnes Martyres, & Confeſſores, martyriſati rubore ſanguinis Beneficiorum Diuinorum, ſunt recordati: & tu nondũ ad ſanguinem reſtitiſti, Anima. Væ pigræ creaturæ! Formica labore in Iudicio condemnabit otium: labora

Seneca de beneficio. lib: 1. c. 6.

nunc,

nunc, requiem cœlo differ : ac admirando, Intellectum Diuinum in conseruatione mundi, intellectu tuo illuminato, educ verba Antiphonæ Ecclesiæ : O *sapientia, quæ ex ore altißimi prodiisti, attingens à fine vsq; ad finem, fortiter, suauiterq; disponens omnia.* Sequitur considerãda conseruatio Dei, volũ-
Psal: tatis Caducæ Humanæ : *Voluntatem ti-*
144. *mentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos.* Velle dedisse hominibus Deũ, summæ admirationis intuitu æstimandum. Voluntatis arbitrio, cœlum & Infernus relicti : quis prohibebit dicere, quod voluntas, causa quasi impulsiua creationis Cœli & Inferni, per Dei volũtatem ? vt illi qui Diuinæ se accommodant in terris, eiusdem cœlestis gaudij, è bona voluntate procedẽtis, efficiantur participes : qui respuunt voluntate voluntatẽ adimplere Creatoris, subiugatur voluntati eius, qui primò recalcitrauit voluntatis contrariæ motu, Formatori. Voluntatum prælium fuerat, Michaëlis cũ

Lucifero. Voluntate adiuuante Diuinâ, deiectus Draco eò, vbi voluntate obſtinata, in perpetuum contradicet Creatoris voluntati. Succeſſit præuaricatio voluntatis humanæ in Paradiſo; voluntas Conditoris prohibuerat ne de ligno ſcientiæ boni & mali, guſtaretur à primis Parentibus. Serpens aſtutiâ ſerpere induxerat repugnationem voluntatis hominum, Paradiſi voluptatibus incluſorum: haud difficile erat ſynonyma copulare, vnâ litterâ diſtinguitur voluptas, & volũtas. Interrogauit ſimplicitate fictâ, Dæmon Euam: *Cur præcepit vobis Deus, vt non comederetis de omni ligno Paradiſi?* Imbecillis ſexus, licet è coſta ædificatus, flexibilem ſe monſtrauerat, voluntatem extenuando Diuinam: *Ne fortè moriamur.* In reſponſo, abſque *Fortè*, Deus præceperat. Voluntas fœminea addiderat impertinens verbulum, quo ſolo *Fortè*, immutata Dei voluntas, è Paradiſo, in terram horridam: è voluptate ad laborem: è ſtatu innocentiæ, ad la-

Gen: c. 3.

plum

psum interpretem eiecerat deprauatam. Inde fit, vt voluntate, tanquam è lacte materno, corruptâ mortaliũ, mobilitate voluntatũ reseruata, abutamur: nihilque ferè agitur, quàm vt eâ quotidie offendatur cœlũ, omniaque membra cõtra præcepta Diuina, & finem creationis suæ, inseruiãt volubili voluntati. Voluntas Diuina loquitur per Prophetam Regem: *Auerte oculos, ne videant vanitatem.* E diametro volũtas humana oculos pascit vanitate, qui sunt exploratores eius. Agnouit Iob, cùm diceret: *Pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de virgine.* Vnde, sancte vir, oculi cogitant? quale fœdus? non tantum exploratores, imò instructores, iudices, persuasores, executores, sunt oculi voluntatis: nec aliud pharmacũ oculorum, ne lenones sint, volũtatis, quàm Drexelij opinione: *Oculi tunc verè cauti sunt, cùm sanctè clausi sunt.* Auris voluntate aberrat peruersa à Creatore. Idem Rex loquitur: *Audiã quid loquatur in me Dominus.* Auris volunta-

Psal: 118.

Iob c. 31.

De Cœ: lib:2. c. 15.

Psal: 84.

ria, turpibus colloquijs, fœtidiſque cantionibus oblectamẽta quærit. Guſtum inuitat idem Propheta, propinatq; voluntati: *Guſtate, & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus.* Propria voluntas guſtum venalem habet, auerſaq; à Deo, rebus caducis nutritur; teſte S. Auguſtino: *Voluntas quantò eſt auidior temporalium bonorum, tantò eſt inanior æternorum.* Odoratum ſponſa Chriſti ducit ad curſum: *Curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Voluntas indomita vultures imitatur, & muſcas: illæ peruolant amænos hortos, virentes ſyluas, florentia prata, & ad ſola cadauera tetrum odorem ſpirãtia, accurrunt. Muſcæ quoque partibus ſanis corporum omiſſis, ad vlcus aduolant. Tactus periculoſus, ipſe Iob abuſum tactus veritus, deſperanſque, ſolũ obſtare ſe poſſe tactui Diuino, caſtigatoris tactus voluntatis abortiuæ, auxilium Amicorum implorat: *Miſeremini mei, miſeremini mei, ſaltem vos amici mei: quia manus Domini tetigit me.* Dura manus Altiſſimi, voluntas re-

Pſal: 33.

De patien. c. 23.

Iob c. 19.

fragatoria contemnit tactum ſeuerū, tactuque prohibito voluptatum delectatur. Hinc videas, inter flagella Dei, quibus voluptatem tangit puniendo humanam, impunè choreas, vſuras, crapulam, & mille dominari vitia. Manum ſapientiſſimus Salomon iubet creaturæ voluntate præditæ aperire inopi: voluntas crudelis, manu eripit aliena, aufert vitã datam à Creatore. Voluntas enim
Bell: ſup: Pſal: 90. Cõc: 10. irata, quid non audet? *Vt torrentes cùm ad loca humilia ex montibus deuoluntur, quidquid obuiam venerit, ſecum rapiunt: ſic & impetus iracundorum, violenti & effrænes, per omnia procedunt: non canities apud iratos venerabilis eſt; non Iuſtitia vitæ; non propinquitas generis; non accepta beneficia; non alia aliqua dignitas, & neq; acies ferri, neq; ignis, nec aliud quidquam animũ* (voluntate iratâ) *furioſum cohibere poteſt.* Pedes Zacharias optat, vt dirigantur in viam pacis: voluntatis inſanæ directio pedum, velox ad effundẽdum ſanguinem. Vno verbo, voluntas humana præſumit ſe habere in poteſta-

te pro-

te propria, & terram, appetendo; & Infernum, contemnendo; & cœlum, eo abutendo. Obſtupeſce, Anima, animaduertendo Dei patientiam, in conſeruatione voluntatis humanæ, quam cùm & pœnis, & præmijs, domare propoſuiſſet; neque illa iuuiſſent: filium ſuum æternum, in quo expreſſit Idæam ſuæ voluntatis, miſit, vt reformaret voluntatis mortalium Regulam. In natiuitate, aſſignato tẽpore à Dei Patris volũtate, & à ſeipſo qui eſt voluntas, apparuit mundo. Prædicationis ſuæ tempore, cibum proprium, voluntatem Patris eſſe, confeſſus eſt, docuitque in Oratione Dominicâ, adiungendo, poſt adueniat Regnum tuum; *Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, ſic & in terra* : quaſi voluntati inobedienti interdicendo Regnum cœleſte. Mat: 6. In agonia, amarum calicem poſthabuit voluntati Diuinæ, mortẽque volũtariam perſeueranter ſuſcepit. Et nos pudeat, qui licet conſeruamur ex infinita clemẽtia Dei in vagabunda voluntate, ad multos annos,

ad mortem vſque: nihilominùs conſeruatione voluntatis impugnamus
Pſal: cœlum. Dauid Rex expreſſè: *In capi-*
39. *te libri ſcriptum eſt de me, vt facerem voluntatem tuam, Deus meus, volui, & legem tuam in medio cordis mei*. Ne auolaret, fixamque teneret ſedem. An fortè voluntas à volando dicta? nec immeritò, volat vbique, tantùm Deum præteruolat: eo deniq; veſaniæ procedit volans voluntas, vt velit increatam voluntatem cogere, ad creatæ voluntatis affectum. Ergo Deus, vt volatum voluntatis impediret, hic amputat aliquando criſtas & pennas, infirmitate, ærumnis, paupertate, depreſſione: vt iam conualeſcens voluntas,
Pſal: agnoſcendo erratum, dicat: *Bonum*
118. *mihi, quia humiliáſti me*. Si medicina talis nondum operatur, includitur caueâ infernali, vbi perpetuitate miſerabili, volatu prohibebitur. Conſentaneæ verò voluntati, non vincit ſe
Pſal: ſubiectione Deus ſuperari: *Voluntatem*
144. *timentium ſe faciet*. Et ſol ſtetit voluntate Ioſue, contra ordinationem Di-

uinæ voluntatis ordinariam. Et anni additi vitæ Ezechielis, post Decretũ supremæ voluntatis. Et pluuia oblita fuerat rigare, Achabi tẽpore, terram; detinendo misericordiam voluntatis æternæ. Et euersio Niniuæ, iuxta voluntatem Dei, & Prophetæ, immutata est. Quomodo duo illi Francisci, Assisius, & de Paula, voluntati Dei, & creaturarũ, quasi imperabant. Defle ergo, Anima, cœcitatem tuam suspirio; quæ voluntate conseruata à Deo, tanquam telo vteris aduersus illum: gratias age pro conseruatione potiùs, & roga, vt voluntatem tuam conseruet in conseruatione suæ sanctæ voluntatis: assuesce in vita subijci dominio voluntatis, cuius beneficio conseruaberis, ac frueris præmio æternæ fælicitatis: ibi assidebit voluntas coronata gratitudine, absq; fine celebrando Deum, qui illam à voluntate damnatâ separauit. Elige, voluntate iam conseruata Dei, Anima, potiùs coronam, quàm pœnam: vtriq; æternitati assi

gnatus locus. Sicut enim intensiuè voluntas humana vel meretur, vel demeretur: ita extensiuè æternitatis longitudine, aut præmiabitur, aut cruciabitur. Succedit conseruatio memoriæ Humanæ, à Deo. Mirabilis structura memoriæ, quæ in exiguo vasculo, tot tantaq; congesta conseruat, mirabilior qui ipsam conseruat: ac ideò vt per eam conseruatio generalis insculpta esset mortalitati, propterea Rex Propheta: *Memor fui operũ Domini, quia memor ero ab initio mirabiliũ tuorum.* Inexplicabili modo, ex intellectu & voluntate, nascentē memoriam conseruat Creator; quæ, vt Spiritus Sanctus à Patre & Filio, ita hæc ab intellectu & voluntate procedit. Hinc die Pentecostes eo memoriæ processerant Apostoli, vt omnium linguarum recordarētur: dispartitæ linguæ varias elocutiones futuras edocturæ, apparuerant; & nunc quàm multi in Schola Spiritus sancti edocti, simplicitatem in eruditionē, taciturnitatem in eloquentiam, igno-

Psal: 76.

rantiam, in stupendam rerum memoriam immutauêre. Nescio quid similius Deo, memoriâ humanâ? Omnia præsentia sunt in conspectu Dei; futurum, præteritum fugit. Memoria licet imperfectiori modo veluti creata, futura præteritaque ita constituit intellectui, vt præsentia planè videantur. Accusat D. Hier: memoriam propriam, quæ choreas & vanitates præteritas, ita ante oculos eius posuerat, vt quasi adesse eis tūc imaginaretur: Sic ferè mundi asseclæ, memoriâ omnia tanquam præsentia intuentur, de præteritis nō dolent Dei offensis; præsentia, voluptatibus & misericordiâ Diuinâ velant; futura præmia, vel pœnas extenuant. Vt ergo Deus cōseruaret memoriam operum, & beneficiorum suorum, omnia creata oculis sensibusque proposuit, quæ memoriam fluxam stabilirent mortalium, atq; cogitationem Creatoris firmarent. Cœlum ipsum inuitat memoriā reflexione, quod sicuti *Pulcherrima pellis in modum magni cuiusdā* S. Ber

nar: Cantic: in Ser: 27. *tenorij, vniuersam operiens faciem terræ, solis, lunæ, atq; stellarum varietate tam spectabili, humanos oblectat aspectus.* Scabellum Hominum terra, virentibus herbis multiplici odore recreat sensus: Aqua cursu, fluctuumq; eleuatione, insinuat iucunditatem oculis: Aër inuisibili motu assiliens, resiliensque, vitæ anhelitum hominis excipiendo conseruat. Hæc omnia si recogitat memoria, exercet se cum Dauide, in mirabilibus operum Dei. Vel aliter memoria ruminet cogitatu, præterita, præsentia, futura, atq; iam essent. Præteritam conceptionem, natiuitatemque hominis, vt de ea apposite

Bell: in Cõc: de mi ser: vitæ hum. Bellar: *Vsq; adeò fœdam hominum conceptionem esse, vt ille clementissimus Dominus, qui omnes nostras ærumnas & calamitates perpeti decreuerat, vt ab eis nos liberaret; tamen hanc vnam ferre nullo modo voluit. Et qui sibi turpe non esse iudicauit, conspui, vinciri, verberari, atq; in crucem agi: tamẽ indignum omninò sua maiestate censuit, vt ad eum modum conciperetur, ad quem reliqui homines concipi solent. Itaq; non ex mu-*

liere fœmina vitiata: sed ex Virgine castissima, atq; integerrima; neq; viri alicuius, sed Spiritus Sancti operâ nasci voluit. Et idem inferiùs de natiuitate hominis: *Nascitur homo nudus, inermis, infirmus, ignorans, omni consilio & auxilio destitutus: ambulare non potest, loqui nescit, neq; seipsum iuuare, neq; aliorum opem implorare nouit.* Consentit in idem & S. Bern: de natiuitate humana dicens: *Primi Parentes me fecerunt priùs damnatum quàm natum, & peccatores peccatorem in peccato genuerunt, & de peccato nutrierunt; miseri, miserum in hanc lucis miseriam induxerunt.* In Moral. Præsens vita si memoriâ versatur, quàm vana reperitur: momento vno constat, eoq; incerto. Si voluptas delectat, ictu oculi transit: si diuitiæ placent, citò effluunt: si sanitas viget, fugit: si dolor affligit, statim præterit: si paupertas premit, cessat: si morbus cruciat, desinit: si mors superuenit, occidit. Tali modo magistra memoria, volũtatem concupiscibilem, intellectumq; superbientem coërcebit, cum S. Bern: *Quid superbis,*

De dignit: animæ. c. 3. (Homo) *cinis & puluis? cuius conceptus culpa, nasci miseria, viuere pœna, mori angustia. Quid superbis? cuius conceptio culpa, nasci pœna, labor vita, necesse mori.* Futuris, quæ superuenient homini, si memoria meditatione se occupauerit, præsertim obiecto mortis, agnoscit

Ibid. verum S. Bern: dictum: *Nihil aliud est homo, quam sperma fœtidum, saccus stercorum, cibus vermium; post hominem vermis, post vermem fætor, & horror: sic in non hominem vertitur omnis homo.* Memoria si omninò labilis sit, locali firmatur sibi simili. Anima, loca (memoriæ imbibas tuæ) assignata sunt tria tibi, à Deo: Vterus, Mundus, Cœlum vel infernus. In primo, parum & miserè subsistes. In secundo, aliquantò diutiùs, sed periculosiùs: quantò enim vita longior, tantò culpa numerosior. Tertius locus æternitatis benedictæ, vel maledictæ, eligendus est tuâ memoria. Deus ex infinita misericordia, in tantum conseruat memoriam beneficio suo, vt vltimus agon memoriâ Dei cōclusus, merca-

tur, & remissionem culpæ, & introitum gloriæ. *Qua enim hora ingemuerit peccator, exaudiam eum.* Latro in Cruce, memoriâ breui, eodem die paradisum consecutus: *Memento mei, dum veneris in Regnum tuum.* Luc: 23. Multis talis memoria non displicet præsumptuoso præsagio: vnus Latro talis, & semel Christus cruci affixus, non datur aliud exemplum, nec ergo tam audacter trahatur in exemplum. Meliùs, Anima, memoriam instrue duorum Regum occupatione, ordinarij Præceptoris tui Regis: *Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui.* Psal: 26. Alterius Regis decumbẽtis morbo, stylum attende: *Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ.* Isa: c. 38 Conseruatâ hâc vtraq; doctrinâ, memoriam conseruabis æternitati. Sed vlteriùs aduerte Dei bonitatem, quæ cùm memoriam instabilem humanã cerneret: *Fecit memoriam mirabilium suorum, misericors & miserator Dominus: escã dedit timentibus se:* Psal: 110. Corpus & Sanguinem suum manducandum reliquit,

ne memoria hominum excideret, eaque & hic inuisibili specie conseruaret, nutriret, & in cœlo visibili foueret, bearetque. Iam crassa ignorantia Animæ sequeretur, si obliuisceretur Dei sui. Quid enim est aliud Caro & sanguis Christi? nisi pignus amoris mutui; medicina sauciatæ animæ; pharmacum salutis æternæ; leuamen sarcinæ peccato oneratæ; lauacrum vestis Innocentiæ maculatæ; detersio scelerum; conseruatio puritatis internæ; nutrimẽtum virtutum; augmentum gratiæ Diuinæ; scutum inexpugnabile contra insultus hostium; arma fiduciæ certissimæ; gladius interimens vitia; triumphus tentationum; Arrha denique æternorũ gaudiorum. Ingratitudine summá delinqueres, Anima, si tanta beneficia Diuina eijceres è memoria. Verendum, ne Deus quoque tui obliuisca-
Mat. 25. tur cum Virginibus fatuis: *Amen dico vobis, nescio vos.* Si elabuntur tibi beneficia; inscribe, vti pueri solent Alphabetarij, in nigra tabula albis lit-

teris, memor mortis, puritatem cordis bonis operibus manuum tuarum consigna; statimque lachrymis, & pœnitentia dele, ne cõplacentia subsecuta deleat meritum. Fuge mundi sectatores: hi albam chartam calamo nigro colorant, vt ab omnibus legi, (laudari videlicet) possint: pulchredine alba bonum opus factum, nigredine vanitatis deturpant. Quando ergo Deum, intellectu, voluntate, memoriâ, ad oculum, Anima, te cõseruatam agnosces, & opus est vt agnoscas: vicissim intellectu tuo, voluntate, memoriâ allabores, vt te cõserues ipsa ad illum finem, ad quem creata es. Fige pedem prauum, & sinistrum, actionum tuarum, in apertura sinistra pedis Christi, gratitudine compunctoriâ, suspirijsque plena: immitte considerationem in conseruatione tui, & omnium rerum tam mirabili à Creatore; nec permitte vt hæc, omnia *quæ ad vsum vitæ à Deo accepisti, ad vsum culpæ conuertas.* Astantis Ductoris Angeli, pro custode à Deo

S. Bernar. c. 11 de Medit.

dati, auxilium implora, qui tibi ad conseruationem additus est à Creatore: quod beneficium vt elatiori gratitudine comprehendas, altero Capite tibi ostendetur.

De conseruatione Hominis à Deo, per Angelū Custodem.

CAPVT III.

CÆlestem secundariam, dependentem à priori, Deus conseruationem hominis, per Angelos Custodes fouere voluit. Agnouit solitus
Psal. 90. ductor tuus Propheta: *Angelis suis mandauit de te* (ô Homo) *vt custodiant te in omnibus vijs tuis: in manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.* Hoc beneficium erit iam gratitudine calami excipiendum, quod sequitur: *Super aspidem & Basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem & Draconem.* Posterioribus duobus Capitibus explicabitur. Cùm homo vel non aduertat Diuinam conseruationem; vel sublimiorem subterfugiat; vel indignum

ſe ea iudicet; vel eminentem non concipiat; vel ſupernaturalem affectu humili prætereat; arctiori vinculo amoris ſtringere conſeruationem viuentis mortalis, Conſeruator elegit per Angelum Cuſtodem: cui indefeſſam aſſiſtentiam, fortitudine defenſionis adiunctâ, commiſit. Quæras, Anima, vt hac quæſtione, & mirabilem conſeruationem Diuinam agnoſcere, & te gratitudine attollere valeas. Cur Deus hominibus Angelorum cuſtodiam attribuit? vt viciſſim: Cur Angeli ad tam vile miniſterium fuerint Diuino Iudicio deputati? Ad primam quæſtionem, quinque cauſas, è politico & occurrenti ſtatu, ſumere non prohibeam. I. Cuſtodiuntur infantes & iudicio haud maturo præditi, portantur, ablactantur, fouentur. II. Inſani, quorum ratio confuſa, directore indigent alieno. III. Senes, qui ſunt bis pueri, & baculo quandoque, & homini alleuanti innituntur. IV. Infirmi imbecilles, ſine adiutorio lā-

guent,

guent, aliorumq; brachijs sustentantur. V. Rei criminis & mortis, strictæ includuntur custodiæ. Hæc omnia, spirituali interpretatione, seruiunt animæ corpore cinctæ.

I. Infantes sumus in rebus cælestibus: expertus S. Petrus eloquitur:
1. Petri 2. *Quasi modo geniti infantes*. Infantes plorant sæpiùs: nostra occupatio incusare, & indignari contra Dei prouidentiam. Illi lacte pascuntur, ab vberibus, raró matris, sæpius nutricis: Nos rebus albedine & colore lacteo resplendētibus (vanitatibus scilicet) cibamur. Vbera matris, quæ res terrenæ sunt, illa enim & generat, & recipit in gremium vitâ finitâ. Nutrix, est caro: illa blanditur voluptatibus lacteis, hæc **fugitiuis.** Abstrahe te, Anima, ab infantia, & cibo spirituali pascaris, in virum euades perfectū: quod veró tuorum affectuū vim excedit, Angelus custos tutor attributus, supplet, salsum quid apponens corpori ingratum, Animæ suaue. *Vti*
Bell: *prudentiores nutrices consueuerunt, quæ vt à*

lacte auocare infantes, atq; ad solitos cibos prouocare possint, aliquid absinthij ponunt super capita mammillarum. Ita Angelus apponit in medio voluptatum, cibũ æternitatis; cibum virtutis & perfectionis; cibum pœnarum & præmiorum, relicto corpore comitantem. Côc: 4. de Trib.

II. Insani loquuntur, & faciunt quæ rationi repugnant. Annotauit dicta insipientum, tuus Rex sapiens: *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.* Psal: 52. Et in alio Psalmo: *Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania?* Psal: 2. Fremere insanorum proprium: irridentur tales à prudẽtibus, & ratione ipsâ. Deus est ratio rationum. Ideò: *Qui habitat in cœlis, irridebit eos, & Dominus subsanabit eos.* Curatoriam exercet Angelus Custos, circa insipientes, arma carnalia inspirationibus adimit, includit aliquando in arcanum cordis, vt videant suas passiones prauas: radit caput pœnitentia, à turpium cogitationum, continuo habitu: flagellat corpus disciplina tribulationis, exonerando turbatum cerebrũ, tum

ratione restitutâ animaduertunt, quãtam ruinam euaserint, si suasio insaniæ præcipites eos ad inferos dedisset.

III. Senectus dominatur mundo, tot millibus Annorum mũdus assueuit caducis rebus, multi mortalium sustentantur, vti baculo arũdineo, spe longioris vitæ, senectutẽ desiderant, & vitiorum, & ætatum: Hominum fauoribus, laudibus, applausibus, delectantur. Respuit Dauid senectutem hanc, & prudentiorem se senibus prædicat: *Super senes intellexi, quia mandata tua quæsiui.* Longa vita decipit, veluti Epulonem illum, quem arguit Christus in Euangelio: *Stulte, hac nocte repetent à te animam tuam.* Fauores hominum euanescunt, peribũt in illa die omnes cogitationes eorũ. AngelusCustos, verus est baculus, qui & scipio appellatur; à Scipione illo Carthaginẽsi sumpta origine: debellato hic Hannibale, primus baculo senectutem sustentari docuerat. Scipio noster Angelus, vincit Hannibalem infernalem, qui iucundissimam

Psal: 118.

Luc: 12.

Regio-

Regionem italiam (Animam scilicet nostram) multis annis possedit. Scipio noster triũphat de victoriâ, supplendo defectus nostros baculo constantiæ, in bono proposito, recordatione Christi meritorum, erigit nos, & portat manibus suis: quas manus diuersè explicant duo viri sancti S. Bern: *Vultis scire, quas intelligam duas manus? videlicet, hanc quidem tribulationis breuitas, inde æternitas retributionis ostenditur.* Et Bellarminus: *Quid sunt manus Angelicæ? nisi potentia, & prouidentia, quibus quasi duabus manibus (Angeli) nos regunt.* Iuuentutem nobis restituunt, renouatur, ipsius Custodis Angeli virtute, iuuentus nostra, dum strenuè pugnamus cũ inimicis animæ nostræ: renascimur, dum relicta consuetudine praua peccandi, eiusdem Angeli ductu, ad cælestia anhelamus. Vt Saluator dicit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest videre Regnum Dei.* Pœnitentiâ lachrymarum, & spiritu deuoti suspirij, renascentiam spiritualem consequimur.

In Psal: Qui habi: ser: 12. Super eundẽ Psal: Cõc: 9. p. 2

Ioã: c. 3.

IV. Imbecilles dolentes infirmi aliorum brachia requirunt, neque se motu proprio vertere in diuersas partes possunt. S. Paulus dicit: *Multi inter vos infirmi, & imbecilles.* Nihil per se homo potest facere boni; imò ne cogitare quidem. Dauid valdè se debilem agnoscens, inuocat auxilium Altissimi: *Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina.* Et in alio loco animaduertit, si auerteret Deus faciem, omnia ad nihilum redigi posse: *Auertente te faciem turbabuntur, auferes spiritum eorum, & deficient, & in puluerem suum reuertentur.* Brachia supponit Deus, per Angelum Custodem, infirmitati, imbecillitati humanæ, pharmaco fortitudinis, & roboris, vt tãquam Medicus sanet ægram Animam, quæ erumpere, fracta viribus, potest in illa verba: *Sana me Domine, quia peccaui tibi.* Vel: *Sana me, & sanabor: saluum me fac, & saluus ero.* Fortè Dauid fessus debilitate peccati, cõfortatus remissione per Prophetam: *Transtulit à te Dominus peccatum:* De sua

Ad Cor: 1. c. 11

Psal: 69.

Psal: 103.

Psal: 40.

Hier: 17.

2. Re: c. 12.

forti-

fortitudine quasi præsumit: *In Deo meo transgrediar murum.* Agilis, & fortis esse debuit Rex, talibus salti- bus se præparando. Experiuntur ho mines aliquando talem debilitatem, & ariditatem in rebus Diuinis: An- gelus Custos adiuuat, ne deficiant in via salutis. Ideò additum à Dauide, quod custodiant nos in omnibus vijs nostris. Hinc S. Bernar: incitat nos ad gratitudinem Angelis referēdam: *Quantam tibi debet hoc verbum inferre re- uerentiam, afferre deuotionem, conferre fi- duciam? Reuerentiam pro præsentia, deuo- tionē pro beneuolentia, fiduciam pro custodia.*

Psal: 17.

Ibid.

V. Carceri mancipantur obnoxij sceleribus, vel morti. Sumus omnes filij Iræ, patriâ paradisoq; eiecti, cō- pedibus triplicibus mundi, carnis, & Diaboli, alligati asseruamur; vel e- mittendi in cœlum, vel morti æternæ tradendi. Aduertit Rex Psaltes, & clamat: *Voce mea ad Dominum clamaui.* Quid clamas, ô Rex! quid dicis? *Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo.* Et S. Paulus idem rogat:

Psal: 141.

Quis me

Quis me liberabit de corpore mortis huius? Imminentem mortem omninò non refugit, imò desiderat: quia carcerẽ, vitam hanc, merito calculo suo concludit. Deus Angelo Custodi iniunxit, vt pro emissione tua ex hoc carcere, ô Anima, intercedat: bona spe contemptu mundi nos præparat, exẽplis aliorum, qui varijs modis miserè periére terret; vt fælicem exitum obtineamus, Deum exorat. Vicissim, Anima, Angelum interpella his verbis; vt quidam in Oratione ad illum consueuit dirigere: *Precor te Angele Custos, si fieri potest, notum fac mihi finem meum, diemq; obitûs mei: & cùm de corpore ductus fuero, ne permittas me à maligno spiritu terreri, neq; in foueam desperationis deduci: non dimittas me Angelice spiritus, donec ad visionem ipsius Conditoris perduces me, &c.* Figura fuit in Tobia Angelicæ custodiæ; duxit & reduxit incolumẽ, Eleemosynas eius Deo obtulit: hæc est intercessio pro emissione. Ora, Anima, lachrymis & suspirio, vt ducaris, & reducaris operâ An-

geli, ad Patriam, & Patrem noſtrũ, Patrem totius conſolationis: cui prono corde age gratias, qui neceſſitati tuæ, & conſeruationi ſuccurrendo, optimum Conductorem largitus eſt, Angelum Cuſtodem, nunquam à tuo latere diſcedentem. Iam reflectas te, Anima, ad aliam quæſtionem inueſtigandam. Cur Angelos, & non quid aliud, elegerit Deus, vt munere cuſtodiæ hominum fungerentur? Suſpirio & præparatione mentis, mare clemẽtiæ Creatoris circa te, conſidera, decem cauſas proponere tibi volo.

I. Impudentia peccandi noſtra, quâ freti, nec vbiquitatẽ reueremur Dei, nec hominum oculos timemus, nec conſcientiæ morſum ſentimus: eo vſq; audaciæ procedimus, vt neq; verborum promiſſo ſtemus; neq; legibus circumſcriptis obediamus; neque obligationibus datis Creditoribus, ſatisfaciamus; neque honori noſtro conſulamus. Carpit hanc noſtrã infidelitatem Seneca. Cuius verba: *O turpem humani generis, fraudũ & nequi-* Debe

tiæ pu-

nef. lib 3. c. 15. *tiæ publicæ confessionem! annulis nostris, plus quàm animis creditur.* Quid diceret, si hoc æuo nec annulis fides approbetur? Ideo Deus assistentiam Angeli adesse voluit, vt saltem authoritate eius, impudentia in verecundiam, leuitas in constantiam, turbatio conscientiæ, in spiritualem reducatur quietem. Efficit Angelus hoc & instinctu interno, & externo adiutorio.

II. Deprauatio & propensio naturæ nostræ, ad malũ coëgit Dei misericordiam, (licet tot alia incentiua reliquerit, quibus homo ad bonum allicitur) Vt Angeli industria induceretur ad opera Deo placita exercẽda: nouit ille Animam esse Sponsam Christi, hinc ipsi diligentia summa: S. Bernar: sup: Cãt. ser:31 *Est enim vnus de sodalibus (Angelus) sponsi, in hoc ipsum deputatus minister.* Et paulò post: *Ipse est qui omni loco sedulus quidam pedissequus animæ, non cessat sollicitare eam, & assiduis suggestionibus monere, dicens:* Psal: 36. *Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui, &c.* Ad Dominum quoque Ps:41 loquitur: *Sicut ceruus desiderat ad fontes*

aquarum: ita desiderat Anima mea ad te, Deus. Fidelis paranimphus, qui mutui amoris (Animæ sociatæ cum Deo sponsæ) *conscius, sed non inuitus, non suam quærit sed Domini gratiam: discurrit meliùs inter dilectum & dilectam, vota offerens, referens dona; excitat istam, placat illum. Interdum quoq; (licet rarò) repræsentat eos pariter sibi, siue hanc rapiens, siue illum adducens. Si quidem domesticus est, & notus in palatio, nec veretur repulsam, & quotidie videt faciem Patris.* Incredibile conceptu, quot modis & medijs, attrahat Angelus ad relinquenda mundana hominem, in omnibus vijs sæculi proponendo gradum ad cœlum; ad contēptum rerum mutationi subiectarum; ad cōcitandum affectum & amorem cælestium fælicitatum.

III. Propter accidentale gaudiū, ex hominis pœnitentia, Angelorum: quorum suasu, si homo à peccandi habitu abstineat, deleatque lachrymarum rore commissa, summum tripudium & triumphum cœlo parat. Ipse Christus asserit: *Gaudium erit co-* Luc: 15.

ram Angelis Dei, super vno peccatore pœnitentiam agente. Consuetudo mundi, si quis amicum diligit, eum tractet, & inuitet sæpius conuiuio, quo gratitudinem suam testatur. Conuiuiũ, Anima, Achati tuo fido Angelo præparas, si pœnitentiâ cibum, & fletu potum proponis: spiritus sunt, spiritualibus ferculis satiantur. Ieiunium tuum, condimentum est famis Angeli; deuota suspiria, deliciosa electuaria illorum; guttæ defluentes ex oculis, fontes sunt reficientes quodammodo sitim Angelorum, quorum finis non alius, nisi vt Deus ametur, laudeturque: talibus hostijs cum Dei gratiâ sedatur ipsorum esuries, lautâque hac refectione comprimitur.

IV. Potentia Dei ostenditur: cuius Imperio nobilissima creatura exquisitè commissum munus sibi custodiæ exequitur: non reueretur fœditatem nostram; non dedignatur impatientiam; non recedit, licet toties à nobis repellatur; non deterretur magnitudine delictorum; non abhorret

à mun-

à munditie vitiata; non fatigatur diurnâ nocturnâque circa nos vigiliâ; non relinquit torporem nostrum senescere; non excusat se à danda audientia; non accusat nostram desidiam in cœlo; non permittit hosti nostro insultare; non reddit malum pro malo, imò mala opera in bona commutare studet. *Hominum perditissimorum (est) reddere mala pro bonis: hominum politicorum, reddere bona pro bonis: hominum Christianorum, reddere bona pro malis.* Hoc nos docet Angelus Custos, qui semper adest, vt causidicus corã Deo: vt Ianitor, Orationis accessum ad Creatorem parans: vt Dux belli, ad reprimendos conatus Dæmonis: vt Magister, ad instruendum in doctrinâ Christianâ: vt conductor, ne aberremus à via salutis: vt excitator è somno vitiorum: vt persuasor, ad alacritatem spiritualem capessendã. Suffundaris rubore, Anima, quæ Deo seruire recusas, moras nectis, senectuti reseruas, in modico fatigaris. Cùm Angeli præstantissimi spiritus,

Bel: Cõc: 9. super Qui habitat. par: 2

infimis hominibus, inimicis Dei, iuſſu eius inſeruiant. ſummâ alacritate, & ardore, talique perſeuerantiâ, vt ad vltimum halitum ſeparationis Animæ à corpore, non recedant. Quanta humilitas Angelorum, cùm ad ſeruitiũ tam vilis creaturæ ſe demittant! Quanta ſuperbia in homine, qui humilitatem Angeli, non eâ quâ par eſt colit reuerentiâ! Time potentiam Dei, Anima, qui tam diu conſeruat te, per Angeli humilis cuſtodiam, ne, ingratitudine tuâ, ſuperbiæ Angelorum damnatorum aſſociêris, quorum arrogantiam imitata es in terris.

V. Vt amorem ſuum Deus erga hominem declararet, vallauit eum ſtipatore tam excellenti, Angelo Cuſtode: non habuit in theſauro illo bonitatis quid pretioſius creatũ Angelis; illos delegit, ex infinito amore, vt hominibus ſeruitio adeſſent. Mos in Aulis Principum, quando & magnificentiam, & beneuolentiam oſtẽtare hoſpiti gratiſſimo meditantur; corporis ſui cuſtodes ei apponũt,

Commiſſariũ ex præcipuis Aulæ addunt, qui indeſinenter eius voluntati ſatisfaciat. Dignanè es tu, Anima, quæ dum in Aulam Diuinam, orbem hunc terrarum intras, vt talem gratiam merearis à Deo? Non es grata hoſpes; inimica potiùs, originali peccato coinquinata; & tamen hoſpiti ingratiſſimo, rebelli ſuo, Conditor Cõmiſſarium Angelum aſſiſtentem præparauit: Cuſtodes corporis turmas Angelorum paratas (ſi neceſſitas poſtularet, vti Eliſæo contra Regẽ Syriæ) eſſe iubet. Ille ergo Commiſſarius, voluntatem Domini ſui explicat, neceſſaria ad victum (in eius mãdatis) comparat; Mercedis loco non aliud requirendo, niſi vt amor & reuerentia ei reddatur, & Deo (qui ex amore infinito, tali Miniſtro prouidere homuncioni afflicto, dignatus eſt) agantur gratiæ. 4. Regũ. 6.

VI. Nouit Deus fortitudinẽ Diaboli, capitalis Animæ hoſtis: ergo potentiſſimum defenſorem elegit, Angelum Cuſtodem, qui certaret pro

Bell. Cōc. 9. super Qui habitat. p. 2.

Anima debili, eumque debellaret. Potentissimi sunt Angeli ex naturâ suâ, quid ergo timemus? *Defendunt nos ab hominibus, à Dæmonibus, à feris, à rebus inanimis: & quod maius & mirabilius est, ab irâ omnipotentis Dei.* Legitur multoties, vnum Angelum multa millia hominum strauisse; feras, eorum prohibitione, Sanctis non nocuisse; à casibus & morte plurimos conseruasse; Dæmones è cœlo deiecisse; & licet eiusdem naturæ essent, superâsse tamen. Angeli enim mali ascendentes montem superbiæ, inde eiecti, Diaboli facti sunt: Angeli boni, humilitatis doctrinâ edocti, visione Dei digni habiti sunt. Vnde tanta fortitudo, vt neque terra, neque Infernus nocere, vel resistere eis possit. In tribulatione, in debilitate, ad resistēdum peccato, inuoca puro corde, armatum Angelum, vicinum collegam tuum, Anima, vinces, & conseruaberis in puritate, & Innocentiâ à Deo, qui te per Angelum adiuuare paratus semper est.

VII. Si cum hoste quis dimicare constituit, diligenter curat, vt similibus armis se tueatur. Animaduertit Creator, quàm nequissima sint tela inimici nostri Diaboli; nos autem esse absque armis: Iniunxit, vt Angelus pro nobis duello exponeretur. Iã nota vtrinque arma; eiusdem naturæ, eiusdem qualitatis, eiusdem solertiæ vterque est. Conseruator noster, Angelum Custodem cum armis paratis astare semper voluit, qui ab insidijs præmonere; à telis protegere; à terroribus depellere; à prauis persuasionibus deducere; à blanditie falsâ cauere; à percussione opponere manibus suis constituit. Gratiæ agendæ, & tam insigni bellatori, & Deo, qui armis non dissimilibus tueri ab hostium incursu, ex speciali conseruationis beneficio, Animam statuit.

VIII. Spiritus, id est Anima, ad spiritualem vitam creata, conseruatur Dei bonitate, spirituali custodiâ: Ita vt ad quorum societatem aspiramus, eorum tutelam hic experiamur.

In Medit. c. 6. Vnde & S. Bernardus ad rem: *Non dedignantur (Angeli) esse socij nostri, qui iam facti sunt ministri nostri.* Natura nostrâ ad malum inclinatâ, in ruinam spirituum succedebamus: ne ergo in ruinam infernalem aberraremus, spirituali assistente indigebamus. Deus summus Spiritus est, & spirituũ fundator. Angeli sunt spiritus: Diaboli sunt spiritus: gaudium æternum, spirituale: corpus ipsum post renouationem, spirituale: tentationes, peccata, spiritum impugnant, à spiritu cõmittũtur: (Corpus enim exanime innoxium à delicto) Spiritus fuit necessarius, qui spiritum ad cœlum dirigeret: spiritualibus futuris consolationibus, spiritum creatum alendo; vitiorum habitus extinguendo; omnesque spirituales repellendo à spiritu, aduersarios.

IX. Difficultas itineris ad superos, cælestem & versatum requirebat Ductorem: quomodo enim via decurri potest ab ignaro itineris? Angeli vident faciem semper Dei, omni momento

mento viam conficiunt à terrâ ad cælum: meritò ex Diuina ſapientia attributi ſunt hominibus, vt illis viam ſecuram, ſine errore, ad cœlum mõſtrarent. Figura fuit in S. Petro, dum vinculis cõſtrictus in carcere dormiret, excitauit illum Angelus, induit veſtimentis, catenis abſoluit, per cuſtodias vigilum eduxit, portas aperuit. Et tunc primùm ad ſe rediens Petrus, dixit: *Nunc ſcio verè, quia miſit Dominus Angelum ſuum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorum.* Act. 12. Peccatores nos, vinculis ſcelerum colligati dormimus: Angelus excitat nos pijs deſiderijs, induit votis, deuotione, ſanctis operibus: per pœnitentiam vincula rumpit; vigilias Dæmonum, & tentationes eludit; firmo propoſito non peccandi, portas aperit (præcipuè ferream illã, habitualem & cogentem, ad actus delinquendi aſſuetam) per confeſſionis abſolutionem. Et tum primùm, Anima redit ad ſtatum gratiæ, veræque libertatis, & exclamat: Verè nũc

ſcio, quod me eripuerit Deus, per Angelum Cuſtodem, à tot ligamentis & retibus delictorum, dē manu Dæmonis, & de omni expectatione Inferni. Videbitur poſt mortem, quantæ remoræ ſalutis fuêre Animæ, niſi Deus & ipſe, & per Angelum laqueos contriuiſſet.

X. Abyſſus compaſſionis Diuinæ erga humanam naturam, eò demiſſionis Conditorem impulit, vt homo fieri voluerit: ideoque exinaniuit ſemetipsũ, vix credula, niſi res ſecuta foret, humilitate. Eſt quorundam Theologorum ſententia: Id Deum Angelis patefeciſſe, hinc dedignationem, & condemnationem Luciferi & aſſeclarum, originem affirmant ſumpſiſſe. Vt ergo Angelos aſſuefaceret depreſſioni & humilitati, hominibus omnibus cuſtodiam illorum Deus appoſuit: vt cùm his ſeruitijs oneratos ſe ſentirent, tantò libentiùs miniſterium explere aniterentur, cùm Creatorē vili carneo habitu coopertum intuerētur, ipſiuſque humi-

Phil: 2.

litatis documenta stupore venerarẽtur. Infinita fuêre hæc: contemplare præcipuè duo, ô Anima; lotionem pedum discipulorum, Iudæque proditoris; & suspensionem in Cruce, in medio latronum, Christi. Nescio quid magis mirati Angeli, vtrumque excessiua humilitate confectum; demittere se in terram Deo, coram traditore, caput Angelicum infra genua fœdissima inclinando; manibus purissimis spurcitias, & pedum & affectuum, abluendo. Quâ fronte Angeli spectaculum hoc intuiti sunt? Vltra cõceptum meum, fateor excrescere arcanum humilitatis. In Cruce duobus latronibus cinctus: Cur vnũ conuerterit, alterum reliquerit impœnitentem? excedit captum humanum; rectè dicam, & Angelorum: si conuertẽdo meditationem ad lotionem pedum Apostolorum; vnum tantũ amisisse, qui perditus iam erat, Christum alios seruâsse cõsiderabis. Pedes lauare oportuit, qui capto Domino aufugerant: lotio effecit, vt pe-

des ijdem orbem circũeundo, ac sordes Ethnicas abluendo, semina prædicationis Euãgelicæ mundo circumferrent. His visis Angeli actibus humilitatis, etiam infestissimis hostibus Dei mortalibus, mortalia agitantes, exemplo Domini sui inseruiunt, ac eos tuentur. Iam vt etiam in carne Christus Angelorum custodiam magni se facere ostenderet, in horto per Angelum consolari voluit, poculo amaritudinis; illudque pro nobis ebibit: vt Angeli in agone, poculo retributionis (amariudine xetinctâ vi passionis Domini) nos consolarẽtur. Sicut damnatis, prôh dolor, Dæmones Cantharum inexhaustæ maledictionis, in puncto mortis propinare incipiunt. De hoc poculo Rex: *In-*
Psal: *clinauit ex hoc in hoc; verùmtamen fæx eius*
74. *nôn est exinanita: bibent omnes peccatores terræ.* Æternitate redeunte semper, nunquam extinguenda siti. Procide ergo, Anima, & pro conseruatione Dei per Angelum, demissione summâ gratam te præbe: ipsiusque An-

geli ita custodiæ obtempera, vt societate eius frui in æternum possis. Nõ recedendo ab eadem custodiâ examinandâ Angeli, per illa verba: *Super aspidem & basiliscum ambulabis.* explicabitur tibi *Aspis* per sanitatem, *Basiliscus* per infirmitatem. Psal 90.

De conseruatione Dei in sanitate, & infirmitate, per Angelum.

CAPVT IV.

PVlchra consideratio Animæ oriri potest, conseruationis Dei per Angelum, verba illa discutiendo: *In manibus portabunt te; ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum: super aspidem & basiliscum ambulabis.* Videtur sibi contradicere Propheta. Hic vereri admonet, *lapidem*: Alibi, *Beatum* (dicit) *qui allidet paruulos tuos ad petram.* Allidere iubet petræ, & lapidem auxilio Angeli euitare persuadet. Fortè idem est Petra & lapis, sensu Dauidis, non, Ibid. Psal: 136.

distincta certe esse innuit: quid ergo per lapidem significat? *Quis lapis? qui in lapidibus olim consueuerat adorari, qui lapides Domino obtulit, dicens: Dic, vt lapides isti panes fiant. Porrò pes tuus, affectio tua; pes Animæ, quam in manibus Angeli portant, ne offendat ad lapidem pedem suum.* Petra verò est Christus, testimonio S. Petri: affectiones ergo nascentes vanas proijcere in illam petram, beatitudo est. Percussit Moyses virga petram, fons erupit: fructu passionis Christi, tuam petram induratam, cor, in seruitutem redige; fons lachrymarum & suspiriorum, meritorius ebulliet. Sed cur *Fortè*, adiunxit? Non cogeris impingere in lapidem, Anima: lapis in vno loco manet; non te lædet nisi ad illum apertè, vel auersis oculis, accesseris, tum primum impinges. Meritis passionis suæ Christus alligauit, veluti lapidem, Diabolum: latrare potest, mordere nō potest nisi accedentem, vt canis. Non accessit vnquam Mater Dei: ideò illæsa à morsu. Non accessit S. Ioan-

S. Bernar: Psal. 90. Ser: 12.

1. Petri 2.

nes, & Hieremias, in vtero adhuc ſanctificati. Multi Sancti, nunquam ſagittâ delicti lethalis offenſi. Intueri, oculis hûc illûc diſcurrentibus, lapidem oportet: non te offendet. Anima, Inferni pœnas nouiſſimas viſui opponas; euades ictum lapidis Infernalis, licet ſine *Fortè*, ſed certò, millies à lapide læſus fueris; eò magis remoue te, experta venenatum dentem, Angelus Cuſtos prohibet ſcuto vigilantiæ, à lapidis huius impetu, noxam. *Ergo ſuper aſpidem & Baſiliſcum ambulabis.* In comparationem inducam tibi *Aſpidem ſanitati, Baſiliſcum morbo, vel infirmitati.* At quomodo protectione Dei, & Angeli, ſecurè ambules, aduerte. Ambulare eſt proprium omnium viuentium, maximè hominum: duobus pedibus propellũtur greſſus, alternante motu. Homo, inter ſanitatem & morbum ambulat in terra; & vitam, quæ eſt ambulatoria, inter eadem peragit: dexter pes ſanitati comparetur, ſiniſter infirmitati. Sanitas ergo ipſa partem vitæ

in hac scæna dierum humanarum absoluit. Supra nos aliquando incedit, si eam ipsi cœlo, & cœli factori anteponamus, nil iucundius sanitate. Inde versutus Cacodæmon, omnibus immissionibus malis, & flagellis obstinatum Iobum aduertens, vlcere pessimo, tanquam vltimo & pestifero

Iob c. 3. telo, percutere à Deo petijt: *Pellem pro pelle, & cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua.* Quid non tentatur & expenditur, vt sanitas conseruetur? Quis amor maior, quàm si sanitatem gladio obijciat vnus pro alio. Ipse

Ioã: c. 3. Dominus in Euangelio: *Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret.* Quam ob causam? vt sanitatẽ profunderet fuso sanguine, liberando humanũ genus à potestate Inferni. Diuerso modo Dominus ambulauit super sanitatem, quàm delicatus homo: dedit se ipsum ad mortem, vt terram lucri faceret; illa verba charitatis plena, instante passione proferẽdo:

Luc: c. 22. *Desiderio desideraui hoc Pascha manducare vobiscum, antequàm patiar.* Imitatus est

Christum Ignatius Martyr, super sanitatem ambulando; cùm dentibus bestiarũ lacerari voluerit, vt frumentum Saluatoris efficeretur. Angelus Custos, persuadet talem supernam ambulationem Christianæ Animæ, contemnendo delicatam sanitatem, propter æternam salutem. Vt ergo propositioni adhæreamus, quibus de causis sanitas Aspidi assimiletur, interrogandum. Describitur hoc animal à Naturalistis variè. Quinque ex Plinio, & Bustamantino, proprietates accipito, Anima.

Prima. Colorem habere subuiridẽ Aspidem, vel cinericium, vel etiam fuluum. Sanitas istorum colorum specie pictâ apparet, virẽt omnia sanitati: applaudunt apud sapientem sani, vel potiùs insani, secundũ textum, insipientes: *Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra.* Partẽ suam, virorem sanitatis & insolẽtiæ, appellant. Cinericius color sanitatis, licet aliter à caduco vocitetur Iu- Sap: c. 2.

dicio,

dicio, compositio & finis hominis: cinis, ergo & eius sanitas; imò in ipso flore optimæ valetitudinis, momẽto, cinereo respergitur atramento. Non multa sæcula, vnum gloriantem, se adeò constanti sanitate firmari, vt trigesimo ætatis anno vix tali frueretur alter: mors inopinata excepit dictũ, vel potiùs præsumptionem sanitatis extinxit ictu. Flauus color fulget oculis, sanitas grata aspectui affulget, vt fulgor vibranti lumine oculorum perstringit aciem, & euanescit. Propheta Dauid incusat oculos, quod fulgorem de sanitate vanâ triumphã-
Psal. 36. tem, citò amiserint: *Vidi impium superexaltatum, & eleuatum sicut cedros Libani; & transiui, & ecce non erat; & quæsiui eũ, & non est inuentus locus eius.* De esse ad non esse, velociter fuluus transit cũ sanitate color. Angelus Custos, Aspidis huius proprietatẽ instillat animæ, vt contẽptu sanitatis, super eam ambulet: sub pedibus animæ est, cùm pro Deo, pro Religione, pro Patria, hunc Aspidẽ millies fæliciter offert.

Secunda proprietas, venenum insanabile habere Aspides certissimũ; quod in oculos exspuunt, hosq; solum inficere tentant, obcœcareque, antipathia & contrarietate naturæ splendoribus oculorum aduersantes: nullique alteri desiderant officere parti, præterquàm altiori & perfectiori sẽsui. Sanitas quid est, nisi Aspis inficiẽs oculos? Comuntur virgines, sanitate demulcente iubar, oculorum tentandorum gratiâ, splendorem oculorum cœlestia intuentium, sæpissimè lædunt. Quæ maiôr antipathia sanitatis, quàm si voluptas contemptu illecebrarum mortificetur? Cùm hæ nutriantur vt fomento sanitate; nonnè sanitatis. Aspis veneni aculeo ita oculos circa cælestia animę obcœcat, vt nulla æternitate sanari in Orco possit; visu Diuino priuat; consortio Sanctorũ amouet; cruciatibus perpetuis affigit. Causa non alia: nõ enim ambulauit super hunc Aspidẽ viuens Anima, immorigera ductori Angelo facta, qui sanitatem caducam, tran-

sitoriamque, esse edocuerat vano labore. Venenosum genus Aspidũ, qui Chersææ seu terrestres, Hypnales, (quod somnum significat,) vocantur: profundissimum immittit soporẽ ijs quos inuasit, dormiendique necessitatem. Sic monita Angeli, & imperia, somni cuiusdam similitudine, sani eludunt. Mea Anima, euita hoc venenum, cautella tui Protectoris Angeli, oculorumque motu dispensa prudenter, ac sanitati illude.

Tertia proprietas Aspidis; caput, scuti formam obtinere, atque Insulam vbi frequens earum numerus, scutum in Mari Lyceo nominari vult idem Author; cuius meminit Syllius: *In clypei speciem curuatis turribus Aspis.* Sanitas, imaginatur se habere scutatum caput, fortitudinem deprædicat propriam; longitudinem vitæ mensurâ extendit; duratura sibi omnia blandi fauore pollicetur: Ideò & Deum negligit, & successuræ vitæ euentum contemnit. Tale scutatum caput habuit Lucifer, quo instructus, cum

supremo

ſupremo Capite comparari, ſpirituali appetitu, præſumebat. Talia capita habuêre primi Parentes, qui Diuinâ naturâ veſtiri ambiebãt. Talia capita omnes peccatores habent; qui freti ſcuto ſanitatis, omnia tentare audent: Interim corruunt, & (miserè) æternè pereunt: non enim ambulant ſuper Aſpidem; ſed ipſe Aſpis, ſeu ſanitatis oblectatio, ſcutato capite incedit ſupra peccata; & inficit, ne vero capiti, quod eſt ſcutum inexpugnabile, ſua ſubijciant capita. Tu, Anima, licet neſcio quàm robuſtâ conſtes valetudine, ſcias te eſſe fragilem: inculcat tibi ſæpiùs Angelus Cuſtos ſtatuam illam Daniëlis auream; monens, ne lapis Daniëlis, Iuſtitia videlicet Diuina, aureã tuam ſtatuam, quam tibi adulatrix ſanitas oſtentat, conterat, & in fauillum redigat: non diu durat ſanitas, quæ raro totâ vitâ conſtans adhæret; cùm & ipſa vita breui compendio tranſeat. Dauid in Pſalmo ait: *Dies annorum noſtrorum Septuaginta anni: ſi autem in potentati-*

Dan: 2.

Pſal: 89.

tentati

tentatibus Octuaginta anni; & amplius eorum labor, & dolor. Hoc *Amplius*, fortè æternitatem designat. Ora Custodem tuum, Anima, vt cum Rege Propheta, circumdet te scuto veritatis, ne timere possis timorem nocturnum, absque luce in æternum.

Quarta proprietas; Æliani testimo-
Lib: nio: *Singulare est in hoc serpente Aspide,*
90. c. *quod non noceat Afris, quamuis ore venenum*
26. *immittat.* Vnde volentes Afri, pueros de se natos probare, eos obijciunt Aspidi: qui si de ipsorum fuerint semine, Aspis nihil eis nocet; sin adulterini, mox ipsos interimit. Sanitas est lima electorum, & reprobatorum: si sanitas ad laudem Dei cõseruetur, pijsque operibus inuigilet; non mordet hic Aspis. Anima sana, nata est legitimo partu prædestinationis. Si verò sanitas applicetur peccatis, eaq; ad offensionem Creatoris vtatur Anima; adulterina emissio abortu damnationis perpetuæ notatur interimit hic Aspis in æternum, Animam. Hunc Aspidem considerat Salomon,

cum

cùm dicit: *Bonorum laborum gloriosus est fructus, & quæ non concidat radix sapientiæ: filij autem adulterorum in consummatione erunt, & ab iniquo thoro semen exterminabitur.* Iam ergo Angelus à summo Conseruatore additus, persuadet sanitatis exercitium, Animæ, vt super hunc Aspidem ambulet, exercendo illam circa œconomiam futuri præmij, & retributionis: ideò, dubio sũmoto, Deus sanitatem concedit, vt eâ cœlũ lucremur, & saluti quæ sequitur, æternùm prospiciamus. Prouerbium vetus: *Non cognoscitur bonum, nisi amissum.* Sanitas vilipenditur, dũ præsens adest: eâ sublatâ, cognoscitur dulcedo. In sanitate, cælestia parui æstimantur: at amissa, nec flãmeâ æternitate recuperabuntur. Hinc voces impiorum: *Nos insensati, vitam illorũ* (id est sapientum) *æstimabamus insaniam, & finem sine honore.* Cùm in hoc mundo, obtemperantes Angelo Custodi, sanitatem otiari prohibuerant; mortificationibus occupari assueuerant; vanitatibus delectari contem-

Sap: 5.

plerant;

pierant; imò vilissimis humilitatis gradibus, honores subterfugerāt, ijsque se subtraxerant. Ne tibi ergo Aspis sanitatis noceat, Anima, inuoca Angelum, cuius doctrina & auxilio, verum hæredem cœli te constitutam videbis.

Quinta proprietas Aspidis, quòd surda dicatur: Solet enim, cùm se surdā vult efficere, aurem vnam terræ, quātò pressiùs potest admoueree; alterā extremâ caudâ obturare. Hinc Psalmo Dauidis: *Furor illis, secundum similitudinem serpentis, sicut Aspidis surdæ, & obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis sapienter.* Non est, re ipsa, surda Aspis; sed vt habet Magister Sentētiarū, quando præuidet Incantatorem suis carminibus, ipsam è cauerna euocare volentem, & sibi soporem immittere, vt arripiat Carbunculum, quem gerit in fronte: ille nolens exire, aures, (vti dictum est,) prohibet accessu vocis. Sanitate, vtitur Anima tali aliquando obstinatione Aspidis; ob-

Psal: 52.

Lib: 11. de Proprie.

turat

turat aures & terra & cauda, ne ſapientiſſimam incantationem, Angeli Cuſtodis, & Eccleſiæ, & conſcientiæ exaudiat. Quod paſſim Prophetæ clamabant, atque Iſaias inter cæteros de Hebræis: *Aggrauatum eſt cor populi huius, & auribus grauiter audierunt.* Iſa: 6.
Et Stephanus protomartyr, tanquam ſurdæ Aſpidi, locutus Iudæis: *Durá* Act: 7.
ceruice, & incircumciſis cordibus, & auribus, vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis; ſicut Patres veſtri, ita & vos. Sanitas, terrà tegit aurem: quot enim ſunt, qui nihil niſi terrena ſapiunt? aggregant theſauros iniuſtè, pauperes opprimũt; Confeſſariorum vocẽ, vel nunquam confitendo audiunt, vel rariùs audiendo, promiſſo tantùm ſatisfaciunt. Terra tegitur auris, quæ rimatur metalla terræ, fœcunditatem horreorũ; ibi fælicitatem vltimam conſtituit æternitate imaginariâ cogitatione tranſitâ. Cauda obturatur, vel eius extremitate, Auris; cùm diuturnitatem vitæ, vltra præſcriptum terminum, à terminatore æterno metitur,

ſanita-

sanitatem putat esse initium, & ignorat ad aurem esse momentum ætatis extremum. Caudâ obturatur auris, ne tonitrua ad monitionum, ne fulmina flagellorum ob delicta audiantur; ne finis absque fine considerandus, intret in cor, & permoueat. Ne Moyses audiatur, præmonens de quatuor
Deu: nouissimis cogitandis: *Gens absq; consi-*
32. *lio est, & sine prudentia; vtinam saperent, & intelligerent, ac nouißima prouiderent.* Caudâ obturatur auris à sanitate Atheis, qui æternitatem auditu excludunt, finemque hîc cum bestijs rationi creatæ constituunt. Tu, Anima, contrario gestu, Angeli explicatione, in Aspide sanitatis existens, obtura aures terrâ, nihil sapiens terrenarum rerum cum S. Paulo: *Nostra*
Phil: *autem conuersatio in cœlis est.* Omnia tan-
3. quam stercora contemne, propiùsq; aurem terræ admoue; breui te in cinerem, & escam vermium conuertendum. Caudâ occlude aures, æternitatem vtramque, & incertum finem, mortisque genus considera veluti

Aspis:

Aſpis: *Ne verbum mortis audiat vt moriatur, ſeruat aures.* Et tu, Anima, ne verba mala per aures tuas intrẽt, & moriaris; obſtrue eas ſilentio. Caudâ occlude aures, ſi de miſericordia Dei nimirum Diabolus tibi ingerat, iuſtitiam verò eiuſdem extenuet. Caudâ occlude aures, ſi cæleſtia gaudia minoris æſtimationis à ſuggeſtore, peſſimo æquilibrio ponderentur, at pænæ minoris doloris ſenſu proponantur. Conſilium abſq; fuco Angeli ſequere, qui veritatem omnium caducorũ, & æternorum, auri & cordi tuo deſcribit; illi ſoli aperi aures, qui non permittet te ſomno grauari, vt Carbunculus perſeuerantiæ, momento vltimo, ab incantatione Infernali tibi eripiatur: ſed efficiet, vt ſuperambulare poſſis ſupra furibundum Aſpidẽ, è ſanitate vitali, in ſanitatem ſine vllâ morte, te transferendo. Attende iam, Anima, quâ ratione Angelus te informet, vt ſuper *Baſiliſcum*, liberè ambulare queas. Diuerſæ ſunt ambulationes iuſtorum, & impiorum; iu-

Psal: 118. ftorum tangit Propheta : *Gressus meos dirige, secundum eloquium tuum, vt non dominetur in me omnis iniustitia.* Directio talis, fallere nõ potest; absque offendiculo vestigia iterantur; tales ante semper ambulant, oculisque intẽtis in Deum, obstacula ambulationis aduertunt. Impiorum idem describit
Psal: 11. ambulationem : *In circuitu impij ambulant.* Semper ad idem redeunt principium; bibunt, comedunt, saltant, ludunt, voluptuantur, dormiunt, quolibet die simili gyro consumunt tempora ; at qui diu in circuitu ambulat, capite turbatur & cadit ; sic illi turbato morte capite, æternùm cadunt in circulum tormentorum, vbi perpetua in flammis deambulatio. Est etiam, cãcrorũ more, retrorsum de-
Ioã: c. 18. ambulatio impiorum : In horto Redemptorem capiendo Iudæi, abierũt retrorsum, & ceciderunt in terram. Appropinquare Christo confessione volunt iniusti: verum indigni habiti accessu, ad vitia redeunt, & cadunt in terram delectatione, vel centrum

terræ

terræ Infernum cōdemnatione. Curſus quoq; eſt velocior deambulatio, iuſti cum S. Paulo currunt ad brauiū: *Sic currite, vt comprehendatis.* Iniuſtorū: 1. Cor. 9. *Veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem.* Psal: 13. Iuſtorum varietas curſûs, in Petro & Ioanne notatur, ad monumentum Domini properantibus. Ad mortem curritur ſanitate, & infirmitate: ſanitate aliquando abuſâ, homo occumbit citiùs, non ingreditur ſepulchrum: nihilominùs, vel propera, vel diuturna, expectatur infirmitas. Iuuentus ſæpiùs præcurrit ad monumēta ſenectute, communiter ordine naturæ præit adulta ætas. Si iuſtè curritur, Angelus ad monumentum inuenitur, qui tum præcipuè adeſt, vt relicto corpore in ſepulchro, Animam euolare faciat ad cœlum. Audiendus ergo Angelus etiam in infirmitate, quæ rectè Baſiliſco æquiparatur, ſeptem proprietatibus.

Prima. In ſolitudine, ſecundum Plinium, habitat Baſiliſcus. Infirmitas eſt ſolitudo animi & corporis: à

multis relinquitur ægrotus, etiam à Christianis, quandoque in lecti solitudine hûc illûc volutatur. Vt Rex Dauid, vix Dei implorauit assistentiã
Psal: 40. infirmo: *Dominus opem ferat illi, super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius versâsti in infirmitate eius.* Angelus Custos nunquam abit. Si ergo ægritudo te præmat, Anima, in solitudine illa, faciliùs præsentiam Angeli notabis; ei te commenda, qui patientiâ emendicatâ à Conseruatore summo, efficiet vt super hunc Basiliscum ambulare tibi concedatur, sine læsione cõscientiæ, imò maximo tuo merito, impetrando in infirmitate salutem æternam.

Secunda proprietas, Diadema gerit in capite; inde Basiliscus quasi Regulus nominatur. In morbo, si patienter toleretur, latet gemma pretiosa; virtus scilicet in capite maxima appa-
2.Co: 11. ret. *Virtus in infirmitate perficitur*: Dictum magno Sancto à Deo. Ordinariè ægri aduocant Doctores: tu, Anima, si infirmâris, inuoca Doctorem

gentium. Recipe ceratum eius: *Libenter in infirmitatibus meis gloriabor, vt inhabitet in me virtus Christi.* S. Ignatius Fũdator Societatis IESV, tali pharmaco vſus: in lecto ægritudinis conualuit ſanitate perenni, militiam ſæculi in Baltheum Saluatoris commutãdo. S. Franciſcus, Stigmatum dolores pro pretioſo theſauro portauit. S. Ludegardis, deſideratâ infirmitate detenta, gemmam cæleſtem acquiſiuit. Quædam ſancta, deformitatem corporis impetrauit, quâ hominibus diſplicendo, ſolis Deï oculïs complaceret. Probatio eſt infirmitas; ſi patienter ſuſtinet Anima, minuit dolorem, auget præmium: ſi impatientia excruciatur, auget duplicem pœnam, & tranſitoriam, & non finiendam. Vti ergo infirmitas maximè ſolatio indiget, ſic & conſolator propiùs accedit: *Cum ipſo ſum in tribulatione.* Et Pſal: 90.
Angelus Cuſtos in ſomnis demulcet tolerantiâ, torquentem affectionem. Tu, Anima, ſi contingat ægritudine langueſcere, diligenter attende ad

Angelum consolantem, cuius virtute super Basiliscum, dolores tuos, ambulabis; ex quorum patientiâ, coronam capiti tuo victoriosam efformabit, vt sis Rex in cœlo coronandus.

Tertia proprietas: Basiliscus enecat serpentes. In paradiso, sanos & iucundos momordit serpens, aculeo inobedientiæ, Parentes nostros. Infirmitas corporis, veluti Basiliscus, omnes serpentes, vitia scilicet, interimit. Obedientia summa est in ægris, erga Medicos & amicos; voluptas exulat, crapula ieiunat, auaritiæ amnystia, superbia deficit, inuidia extinguitur, acedia ignoratur; ira tantùm ex dolore quandoq; nascitur, aliena contemnitur. Quàm multis despicata ante deuotio, palato infirmi non displicet? Multi Confessarijs ante aduenientibus valedicentes, iam spõte vocari rogãt: plurimi rapinas reddunt: pauperes eleemosynis iuuant: mutatoq; impuro statu, innocentiam induunt: ægri corpore, sanantur mẽte. Fugat Angelus Dæmonem telo

infirmitatis: *Homo enim cum Diabolo fæliciùs pugnat, qui celeriùs Diabolum fugit.* Bell: Cōc: 10. in Pſal: 90.
Morbus eſt celeritas fugiendi: impetra ab Angelo, ſi è re tuà & ſalute melius expediat, Anima, vt perfectionem per infirmitatem poſſis acquirere à Deo: quâ immiſſà, fugere & euadere queas inimicum tuum, & ſuper ſerpentes, id eſt vitia, ambulare ſecurè: nam ſuper eos ambulat infirmitas, qui deiecti animo, deſperationeque adacti, blaſphemias euomunt, quibus tanquam ſerpentibus, in æternitate infauſtâ, nutriantur.

Quarta proprietas, qui primus intuetur Baſiliſcum, eumque anteuertit aſpectu, nihil ei nocet: ſi præuenitur intuitu Baſiliſci, necatur. Cogitatio de morbo, & morte ſæpiùs, tanquam præuiſum iaculum, minùs ferit; diſpoſitio Animæ ad patientiam, actu, faciliùs ictum excipit, Dauidis optimâ præparatione: *Proba me Deus, & ſcito cor meum.* Pſal: 25.
Et in alio verſu, igne probationem ſuſtinere proteſtatur. Alter Sanctus optat, alloquēdo Deum:

Hic vre, hic ſeca: vt in æternum parcas. Perfecti, veluti mãcipio, carne abuſi. vel, *Sicut milites quandoq; ruſticos, vel hoſtes ſuos, quos cœperunt in bello, cogunt ſarcinas ſuas & onera portare: ſic etiam ſpiritus* (in Sanctis) *cogit carnem ieiunare, vigilare, laborare, orare, eleemoſynas dare, aliaq; facere, quibus ad finem ſuum conſequendum adiuuatur.* Finis vita æterna, morte acquiritur; mors infirmitate aduocatur: medium ergo eſt morbus, quo vita in mundo abrumpitur, in cœlo alia inchoatur. Hinc tanta in ægris Sanctis alacritas, patientia incredibilis, moriendi deſiderium. Veluti S. Franci-
Pſal: 141. ſci morientis verba: *Me expectant iuſti, donec retribuas mihi: ergo educ de cuſtodia Animam meam, ad confitẽdum Nomini tuo.* Non nocet talibus Baſiliſcus infirmitas; ſuper eum ambulant, conducente eos Angelo Cuſtode, à quo confortantur, ſi qua ineſt eis debilitas. At qui nunquam aſpiciunt hunc Baſiliſcum, ſed præueniuntur ab eo; necantur mente, licet rariùs corpore; emendationem, confeſſionem, diffe-

runt in morbo: *Cras inquiunt, faciemus modo, ecce modo, sine paululum. Sed modo & modo, non habet modum, & sine paululũ in longum abit: atq; interim dilatat Infernus os suum* (verus Basiliscus) *& descendunt ad eum sine vllo numero.* Euge, Anima, supplex procide ante Angelum, ne te inficiat Basiliscus infirmitas: sit potiùs scabellum super ambulacrum, quo velociùs palatium Regium æternum, altiùsque conscendas. Bell: Cõ:3. sup. Psal: 90.

Quinta proprietas. Varias habet figuras Basiliscus: est Catoblepas, Drimus. Nec infirmitas vnius formæ, Senecâ teste: *Vnus & æqualis ingressus omnium, multi exitus.* Nec Medici varietatem nôrunt morborum: imò iam noui comparent, qui cerebra Doctorum inuertunt. Recentes sunt, Plica, Scorbutus, & alij: nec vetus Aulicorum morbus, nec antiqui facilè curantur: podagræ tortura insanabilis: calculi virulentia deleuit plurimos: febres malignæ, Doctores irrisêre: diuersis infirmitatibus, diuersa paratur medicina. Sic Angelus Custos, è phar- Senec: 10.

macopæo cæleſti emit meritis medicinã, quæ varios depellat morbos, febreſq; ægræ animæ mitiget: *Febris nostra, Auaritia est. Febris nostra, Libido est. Febris nostra, Luxuria est. Febris nostra, Ambitio est. Febris nostra, Iracundia est.* Sanat Angelus febres has ſpirituales inſpiratione; contemptu mammonæ; caſtigatione corporis; ieiuniorũ frequentiâ; mortis, & in nihilum reuerſionis, memoriâ; mãſuetudine Chriſtianâ. Tu, Anima, adhæreas Angelo petitione, vt quocũq; morbo hinc diſcedes, vnum ingreſſum æternum cæleſtem tibi aperiat Ianitor Cuſtos.

Ambro: l. 4. in c. 4. Luc. ſub finem.

Sexta proprietas: Celſus & erectus Baſiliſcus, non ſicuti alij ſerpentes. Infirmitas coronis non parcit. Erectus Veſpaſianus, ſtantem Imperatorẽ mori oportere dixerat; abijt impetitus ab hoc Baſiliſco: Hærodem Regem tabes aggreſſa, viliſſimè conſumpſit: Iulium Cæſarem pugione Bruti, deiecit ex ſolio primogenito Imperatorio: Fortiſſimos quoq; allidẽdo lecto debilitat, nec ætatẽ, nec

præmi-

præeminentiam veretur; nec Palatia Principum formidat; nec tuguriola pauperum aſpernatur. Tu, Anima, adhuc ſis celſior & erectior hoc Baſiliſco; ambula ſuper eum comite Angelo; quod efficies, ſublimis rectâ conſcientiâ, celſior bonis operibus, celſitudinem cœlorum attinges.

Septima proprietas: Halitu occidit Baſiliſcus. Infirmitas, fractos viribus vltimo ſuſpirio interficit mortales: ne tibi noceat, Anima, ille halitus, iam libello toto doceris, vt aſſueſcas ſuſpiriorum cæleſtium actibus, habitu acquiſito, Baſiliſci ſuſpiriũ erit tibi refrigerium. *Viſi ſunt oculis* (iuſti) *inſipientium mori: illi autem ſunt in pace.* Sap: 2. Angelus Cuſtos ſemper inſuſurrat tibi, vt ſaltem deuoto ſuſpirio, diſponas te ad illud ſuſpirium vltimum Baſiliſci, ore per infirmitatẽ ſuſcipiẽdum. Væ maledicto ſuſpirio, quo infælici ter emiſſo, nunquam datur reſpiratio, ſed crudeles gemitus & vlulatus emittuntur. Tu, Anima, & Deum Conſeruatorem, & Angelum propu-

gnatorem incessantér inuoca, vt ita suspirio vitæ conserueris, ne requiem beatam amittas. Si te ei commendaueris, si hæc sæpiùs meditatione & suspirio repetes; certò super Basiliscum ambulabis, spirantemq; vacuã vindictam, in agone, Dæmonem irridebis cum S. Martino: *Abi immunde spiritus, nihil in me funesti reperies.* Neque ad Aspidem, neq; ad Basiliscum pedem tuum offendes: si pedi sinistro Christi, mente & affectu adhærebis, sanguine eius, è sinistrâ Inferni eripieris. Hæc causa, cur sinister pes Redemptoris non immunis ab emisso sanguine, delens sinistram æternam sententiam pro illis, qui ambulant super Aspidem & Basiliscum; venenum insanabile Aspidis, sanans sanguine; Basilisci halitum vltimum, eodem rubore conuertens in triumphale suspirium æternitatis. Ambulauit Christus pedibus in processione ad montem Caluariæ, & affixus Cruci, vt redimeret pede dextro; vt conseruaret vitæ perenni, sinistro appé-

lus.

ſus. Fuge ergo, Anima, venenum Aſpidis incantatione ſapienti rerum ſpiritualium, operâ Cuſtodis Angeli. Fugatur Baſiliſcus Galli cantu hæc eſt vigilantia, commendatur à Conſeruatore: *Vigilate, quia neſcitis quá horá ventura ſit dies extrema.* Ergo vigilantiâ inuigilandum, vti Angelus tuus, Anima, ſemper vigilat. Sed iam poſt ambulationem, ad conculcationem, eiuſdem Angeli virtute, veniamus Capite ſecuturo. Mat: 24.

De conſeruatione Dei, in Diuitijs & Paupertate, per Angelum.

CAPVT V.

NOn ita fatigatur pes ambulatoriâ exſpatiatione, ſicuti conculcatione: vim infert & ſibi, & rei conculcatæ, pes. Sunt aliqua quæ neceſſariò conculcantur; vti terra, vel lignum quo tranſitus paratur. Alia emolumenti cauſa conculcãtur; vuæ

nisi pedibus vel torculari conterãtur, suauitatem vini non exprimens. Alia contemptûs causâ cõculcantur. Hinc conqueritur Dauid, & inuocat Dei
Psal: auxiliũ: *Miserere mei Deus, quoniã cõ-*
55. *culcauit me Homo.* &: *Cõculcauerunt me inimici mei totâ die.* Alia vindictæ causa conculcantur, si noceant; vt minimæ bestiolæ pedibus in nihilum rediguntur: propheta Regius, aliâs mitis, ob legatorum missorum ignominiam, curribus ferratis Hostes discerpere, & conculcare imperauit. Alia Triumphi causa conculcantur. Tamerlanes, capto Baiazete Imperatore Turcico, vt oculis eius Triumphus renouaretur, dorsum pede incuruans & conculcans, ascendebat equum. In priori capite minora animalia superabãtur (protectione Dei & Angeli) ambulatione: Maiora sunt, *Leo & Draco*, vastissima monstra calcatu egent, robustaq; conculcatione. Ambulatio leuior calcatu, anteriori parte pedum potissimùm absoluitur, cui minùs innitimur: calcatus

enitentibus fortissimis talo structo partibus, ossibus, musculis, neruis validissimis, cui insidet vniuersi corporis moles, & machina incumbit. His calcantur Leonis capita & Draconis, grandia & ponderosa. Expedit ergo, ô Anima, vt tibi explicentur hæc duo potentissima animalia, quæ nisi nisu Angeli conculcaueris, ab ipsis conculcaberis. Vti per Aspidem sanitas, & per Basiliscum intelligebatur infirmitas: ita per *Leonem Diuitiæ*, per *Draconem paupertas* designatur. Conseruare te promptus Deus, & paratus, vt eas superes, vincas, triumphes, conculces. Comitantur hæ bestiæ, & dominari volunt Animæ. Sapiens Rex neutram ambit, negari à cœlo sibi desiderat: *Mendicitatem, & diuitias* (Domine) *ne dederis mihi*: tamē diuitijs Reges alios excelluit. Vtrūque est necessarium, & vtile ad consequendam vitam illam, vbi veræ diuitiæ, & paupertas nulla. Primo itaque Leonis qualitates cum Diuitijs an conueniant, examinemus. Ipsæ

Prouer: 30.

Diuitiæ

Diuitiæ per se bonæ sunt, diuitesque: abusus earum, non naturæ malitia, damnantur. Minimè nocuêre Leones Danieli in lacu; multis Sanctis blanditi sunt: diuitiæ quoq; plurimis profuêre ad obtinendum cœlum. Salomon ergo ita rogârat non dari sibi diuitias, ne malo vsu intercluderetur ostio propitio. Abusum intuere, Anima, diuitiarum, quæ Leonis formam assumere videntur. Quinque præcipuas proprietates, curiosi naturæ Leonis notauêre.

Prima. Leonem esse Regem animalium. Diuitiæ insitum habent, vt imperare velint, & quò maiori aceruo comportãtur, eò latiori spatio fundorum Dominium extendere cupiunt. Omnes diuitias venerantur: sordidum alioqui hominem, & ignarum, & deformem illustrant. Hinc Poëta: *Et genus, & formam, Regina pecunia donat.* Alter exclusus vili pallio, nobiliori indutus & diuite, agit gratias splendori: *Vir bene vestitus, videtur eruditus: quod caput nõ potuit, vestitus obtinuit.*

Putant

Putant diuitiæ, omnia sibi licere, sceleraq; impunè cõmittere, aliena occupare, leges immutare, ipsi Deo resistere se posse Leoninâ arrogantiâ præsumunt. Ignorant Diuites, cur eæ datæ sint à Deo: non agnoscunt esse scalam ad cœlum, quam calcans Anima possit altiori gradu in æternâ mãsione collocari. Pulchrâ similitudine vtitur Bellarminus, instruendo quomodo diuitiæ ingressum ad Regnum cœlorum minimè impediant: *Nimirum, si eas non super humeros, neque in capite ponamus, ne nos deprimant ad gehennam: sed sub pedibus, vt per eas tanquam per gradus ascendamus in cœlum. Si quis non posset ascendere locum aliquem, & propterea illi scabellum daretur; ipse nesciens vsum scabelli, poneret illud in capite, quis non rideret? O stulte, quis te docuit scabellum ponere in capite? pone sub pedibus, & bene ascendas. Ita etiam & tu (Anima) non ponas opes tuas in humeros, vel in capite, sed sub pedibus, & bene in cœlum intrabis.* Aggrauãt onere caput diuitiæ: si ibi reclinẽtur, pondere submergent in gehennam. Cõc: 5. de trib.

Imitare

Imitare Tamerlanem, de quo ſuprà, vt ductu Angeli aſcendendo equum pallidum, cui inſidebat mors in Apocalypſi: Dorſum Baiaxetis huius Leonis (diuitiarum) conculces, & ſic aëreâ leuitate trāsfereris eò, quò pōdus mammonæ attingere non valet: meliùs vt tu eas relinquas contēptu, quàm ab ijs relinquaris, quæ aliquando cedunt inimico tuo in opprobriū.
Ioã: 28. Christus in paſſione dixerat: *Regnū meum non eſt de hoc mundo.* Nullæ Diuitiæ ibi apparebant; nudus natus in ſtabulo; nudus obijt in Cruce. Si, Anima, vis regnare cum Redemptore, Regnum diuitiarum ne ambias, quod eſt furioſum velut Leo animal: conculca illud amore Dei, pauperibus qui ſunt ſcabellum Dei diſtribue potiùs, quàm in ciſtis incluſas Diuitias teneas. Leo licet ſit Rex, cauernam præ palatio eligit: Diuitijs dedita Anima, in cauerna terræ Regem theſaurum cuſtodit; verendum, ne viciſſim cauernæ ſubterraneæ, æternùm includatur. Conculca Leonem

Regem, Diuitias videlicet, Anima, monitis Angeli : & Regem te ſcito electum à Conſeruatore tuo, qui te Diuitijs ideò circumuallauit, quatenus Regnum, quod vim patitur, ijs compares : vt quod vili pretio emitur, æterno præmio poſſideatur.

Secunda proprietas, Rugitus Leonis formidabilis. Ad rugitum nulla beſtia conſiſtere poteſt, iuxta illud : *Leo rugiet, & quis non pauebit!* Traditio eſt, aliqua emori animalia audito Leonis rugitu; & maiores beſtias fugere voce tremendâ auditâ, quæ abſque voce minimè pauerent. Diuitiæ edunt ſimilem rugitum; audiuntur procul & ſentiuntur : at vox eſt, præterea nihil: vel quod maioris æſtimentur diuitiæ, quàm ſint; vel quod Diuites pluris fiant, quàm mereantur; vel quod ditiores opinione, quàm re, exiſtimentur. Voce eius non terreri Animam, Angelus docet; exemplo Sigiſmundi Imperatoris, cui cùm allata pecunia ſomnum impediuiſſet, eâdem ſubito diſpenſatâ, quietem attu-

Amos 3.

lit, &

Psal. 61. lit, & Psalmistæ voce suadet: *Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Semel locutus est Deus: duo hæc audiui, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia, quia tu reddes vnicuiq; iuxta opera sua.* Mirum, quòd semel locutus sit Deus, & tamē duo audiuit Rex! fortè, quia cùm semper sine intermissione præcipiat Deus, ne adhæreamus Diuitijs, pro vnâ numerat elocutione, & tamen duo audiuit; quia & vt Deus, habet potestatem supra Diuitias; & vt factus Homo, conculcauit eas contēptu: solâ misericordiâ ergo Dei eæ conculcantur. Præmium, & pœnam abusionis, vel vsus boni diuitiarum, reddet in Iudicio iustus Iudex. Nec caret mysterio, cur Christus in Euangelio, exprobrando delicta improborum, initio de administratione Diuitiarum exquirit: *Esuriui, & non dedistis mihi manducare: sitiui, & non dedistis mihi potum. Hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non cooperuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitâstis me.* Non acceptabit excusationem eorum, qui

Mat: 25.

rugitum Diuitiarũ extimuêre, ne talia opera exercerentur. In concauo ſi vox emittitur, reſonantia maior per aërem diſſeminatur: in ſcrinijs repoſita pecunia, vt in aliquo concauo, voce timoris reſonat, & terret Dominos cuſtodes, acceſſum & recluſionem arcendo. Hinc tanta tenacitas Diuitum. Angelus Cuſtos, ſemper ſuadet id agendũ cum Diuitijs, quod magni Domini, & ſæculi Principes huius faciunt: qui iter aliquò inſtituturi, impedimenta theſauroſq; præmittunt, ipſi ſubſequuntur, omnia eò loci, quo pergunt inuenturi. Sic diuitiæ præmittantur ad cœlum baiulis pauperibus; finitâ viâ vitæ, cum fænore & gaudio reperientur. Melius non timere rugitum Diuitiarum in mundo, quàm comparere coram Iudice, qui malos Diuites rugitu damnationis terrebit. Gra-nat: in Duce pec.

Tertia proprietas: Crudelitas Leonis non ignota; ex Scripturæ etiã Sacræ loco colligitur: *Suſceperunt me, ſicut Leo paratus ad prædam.* Et in alio loco: Pſal. 21.

Aperue-

Aperuerunt super me os suum, sicut Leo rapiens & rugiens. Diuitiæ summam excedunt crudelitatem; quid non tentatur, vt potiatur Anima Leonina illis? In obsidione Hierosolymitanâ, medij homines secabãtur, cupida inuentione auri monstrante; sanguis subditorum exprimitur, vt eis abundetur: & sicut in primâ proprietate rugitus Leonis timebatur; sic iam rugitus oppressorum contemnitur. Licet non semel cum Rege lamentãte
Psal: 37. clament: *Rugiebam à gemitu cordis mei.* non audiũtur à Diuitibus: quo magis in ipsos Diuites ferociam thesauri exercent. Narratur de Nobili quodam Polono: huic nec vxor, nec filij vnquam fuêre, totum Regimen fames Diuitiarum occupârat: mori coactus ergo, inter tot saccorum aureorũ volumina, arrosis manibus & corpore, præ famis angustia exspirauit, alijs & fortè ingratis, iniquam dere-
Barõ. linquendo substantiam. Zeno Imperator, proprias carnes auidissimè dentibus cõminuit, priùs sepultus, quàm

mortu-

mortuus. Impletum est illud dictũ: *Diues quandoq; magis fastidio, quam Pauper inedia cruciatur.* Angelus Custos ab hâc crudelitate eripit Animã liberalitate erogandi. Soluti canes catenâ ferreâ aliquando mitiores, libera euagatio mansuetudinem parit: simili modo distributio pecuniæ in pauperes & Ecclesias, bonaq; opera, coërcet ferociam mãmonæ: superueniet enim mansuetudo post mortem, & sequentur tales mansuetum Agnum (qui omnia, & Animam dedit pro mortalibus) conductione Angelicâ. S. Bernar.

Quarta proprietas: Leonem dormire apertis oculis, omnes cõsentiunt. Diuitiæ importunam vigilantiam conciliant. Vigilant Diuites, quomodo eas colligant: vigilant, ne amittant: vigilant, si quid amiserint, vt recuperent: ad corradendum vigilant: solũ ad dandum sopore opprimuntur. *Ita Diuites in cogitatione laborant, cùm pauperes foris in labore sudant.* Et quia semper in hâc vita vigilant, compensant somno in aliâ: *Dormierunt somnum suum,* S. Bernar. Ps. 75

& nihil

& nihil inuenerunt omnes viri Diuitiarum in manibus suis. Hîc vigilantibus nihil auferri potuit; ibi validè dormientibus omnia ablata, quibus paupertas & egestas æterna subsecuta. Consiliũ Angeli Custodis, vt iam dormiatur; neque si amissa, vel distributa pecunia sit, curetur: post mortem, Anima, illo somno recreaberis quem describit Rex: *Cùm dederit dilectũ suis somnũ, ecce hæreditas Domini.* Ecce veræ Diuitiæ. Conculca hunc iam Leonem, & voluptuoso æterno somno suauiter obdormies.

Psal: 126.

Quinta proprietas: Leo terram aspicit, cùm sentit venatores, ne visis venabulis terreatur. Diuites cùm sentiunt venatorem Diabolum per mortẽ in vicino esse, ne amaritudinem (pace in substantijs habitâ) degustent, terrena cogitant, leuamen amicorum astantium pro solatio implorant, & nesciunt plures esse, qui prædam relictam pleno ore excipiant, vultures sunt, cadauer expectant. De restitutione, de conscientiæ concordiâ

nihil audiunt ; oculos aspectu auri pascunt ; euasionem morbi adulatâ persuasione sibi fingunt. Ideò post mortem : *Sepulchra, domus illorum in æternum.* Angelus Custos, venabula in vita sæpiùs proponit Animæ talia quibus terreatur ; & non terram, cœlum potiùs intueatur, dicens : *Leuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mibi.* Et, *Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi : in domum Domini ibimus. Stantes erant pedes nostri* : Et conculcantes, & & discerpentes Leones Diuitias. Historiæ Sacræ de Samsone & Dauide testantur : Primum Leone suffocato inuenisse fauum mellis ; Dauid nunquã aggressurũ fuisse Goliath, nisi ante truculentarum bestiarum, Leonis & Vrsi, fauces dirrupisset. Est & in diuitijs dulcedo, Angelo edocente, educendo ex ore subterraneo & amore possessionis, distributione eleemosynarum, suauitas post mortem æterna reperitur. Goliath illum teterrimum superabis, Anima, si fauces Leoninas Diuitiarum, conuersio-

Psal: 10.

Psal: 120. & 121

ne ad sancta opera aperies, non offendes ad lapidem pedem: verùm conculcando Diuitias, lapide contẽptûs frontem petes Aduersarij, eũq; deijcies in terram. Tali modo, Anima, Leone contrito sequeris, & triumphabis cum illo Leone, de quo di-
Apocal. 5. ctum: *Vicit Leo de tribu Iuda.* Angeli precibus obtinebis, vt fossores sepulturæ, cum S. Paulo Eremita, habeas. Beati quib⁹ Diuitiæ effodiũtur terrâ, non quæ terræ includuntur: hæ manent alijs detegẽdæ, illæ pietatis officijs addictæ, è sepulchro vitiorum, & purgatorij carcere, educunt Animam, cœloque inferunt, comitante Angelo. Restat Draco, conculcandus ope eiusdem fortissimi Angeli. Faciliùs, licet grandia portẽt corpora, prosternuntur ad terram animalia, quæ gradu pedum impelluntur: difficiliùs alis dotata, elabi, aëreoq; vento discurrere, gubernaculo volũtatis propriæ regente, possunt. Si ergo & obæsa corpora, & squammata, veste naturæ, & alarum velocitā-

te, iungantur ſimul ornata inſudandum: quà ratione conculcabit Anima fragilis, viribus impar, terrã ſolum veſtigijs terens? Nullo negotio, ſi perfectiorem alatum, ex aëre ſubtiliſſimo cæleſti, in ſocietatem aſciuerit prælij. In oblatum Draconem, per quem Paupertas figuratur, aſſume adiutorem Angelũ, Anima; vinces, conteres, quæcunq; paupertate grauaris. Triplex eſt Paupertas, ex S Bern: Alia naturalis, alia locuples: Alia ſpiritualis, vel alia ingenita: Alia caſualis, alia voluntaria. Diuerſo modo, triplex hæc conculcatio à prioribus ſe habet. Illa contemptu conculcabatur: hæc ipſa contemnitur. Sola patientia de Dracone tali triumphat, alas præcidit, ſquammas denudat, truculentiam deprimit, ouanſq; alata, niſi cœlum petit. Contra: Impatientia è pedibus euolare permittit Draconem hunc, qui torquet intellectum, voluntatem exacerbat, memoriam cruciat. Proprietates nunc collige Draconis cũ Pau-

In ſer: de vilico iniquitatis

pertate, non alienas, & compone similitudine meditationis. Inuestigatores naturarum, septem inter alia adscribunt Draconi. Hæc Paupertati alludere videntur.

Prima proprietas Draconem, exiguũ os habere asserunt, arctasque fistulas quibus respirat. Paruo ore comedit paupertas; respirium soli Deo notũ: stricta fistula suspirij non exauditur in terris; micæ panis saturant mendicum; fragmenta cadentia è faucibus largissimis dapium, os implent Paupertatis: vel si mensa adest, breui mensurâ potûs & cibi expeditur, licèt quandoq; lætiùs & pacatiùs epulorum conuiuijs. Videre est in quadam Ciuitate Germaniæ, puto Rosthochij, domui cuidam inscriptum: *Si dat oluscula, mensa minuscula pace referta: Ne pete grandia, lautaq; prandia lite repleta.* Anima, cooperta tali Dracone paupertatis, superabis monitu Angeli, qui tibi in exemplum statuit exẽplar paupertatis, Christum. Paruo ore alebatur, quadraginta diebus &

noctibus esuriendo, Angelorum postea ministerio refectus. Mirabile! famulabãtur Angeli subtili paupertatis edulio, & vbi absuerat afluẽtia, supplebatur Angelicâ assistentiâ. In Cruce, nec fel, nec acetum, exiguo ori imponi valuit: *Cum gustâsset, noluit bibere.* Voluntariæ paupertatis condimentum, patientia. Patientiæ præmium æterna saturitas; refocillare facias, Anima, prostratam paupertatem, tali exemplo: reserua os tuũ ad illas epulas, *vbi torrente voluptatũ inebriabuntur* Electi: ex paruo ore maximum excrescet, cui nulla æternitas satietatem imponet. Mat: 27. Psal: 35.

Secunda proprietas: Lapidem in capite pretiosum portat Draco: Reges eo vtuntur, portantq; absque artificio. Paupertas lapidem insignem in se continet; Rex Regum Christus, portârat totâ vitâ: artificium nescit voluntaria Paupertas; verè est Philosophicus lapis. Patientiâ, & libertate Christianâ, paupertas comminuit, & in cinerem redigit, quasuis Diuitias:

quidquid illinit hoc lapide, emenso vitæ curriculo, aurum, gemmæ sunt. Ecclesia in Antiphona describit, lapidis paupertatis efficaciam in cœlo: *Plateæ, & muri eius, ex auro purissimo: Portæ nitent margaritis.* Et in Apocalypsi, portas duodecim ex auro paupertatis elaboratas, enarrat Euangelista. Nullum artificiũ videtur in paupertate. Est in Prouerbio: ex stramine fieri aurũ, si vendatur. Diuitiæ, stramen est; hoc si vendis, Anima, Dei mercatoribus, recipies inæstimabile
Mat. 5. aurum: *Beati pauperes, quoniam ipsorum est Regnum cœlorum.* Non excluditur aurum in tam locupleti Regno: nec paupertas volũtaria excludetur, quæ stramineis Diuitijs contemptis, comparat veras aureasq; Diuitias. Certè impossibile est per aërem ferri oneratum & onustum nummis: si volare cupis, Anima, assume duas alas; videlicet contemptum Diuitiarum, & patientiam Paupertatis, euolabis ad auream æternitatis sedem. Terra dissimilis cœlo in omnibus: ergo Diui-

tiæ ter-

tiæ terræ vbi Paupertas, & Paupertas thesaurus cœli. Diuitiæ excellētiores cælestes, mundanas ignobiles non agnoscunt, nec admittunt eò: Paupertas cùm nulla ibi reperiatur, tanquam quid rarum admittitur, adamatur, retinetur. Non immeritò S. Bern: de Paupertate: *Nudi nascimur in hoc sæculo, nudi etiam accedimus ad Baptismum; vt nudi, & sine impedimento, perueniamus ad cœlum. Quàm incongruum est & absurdum, & quàm turpe: vt quem nudum mater genuit, nudum suscepit terra, diues intrare velit in cœlum? Meliùs est plùs egere, quàm plus habere; nimis est auarus, cui non sufficit Dominus.* Angelus Custos solatur Animam oppressam paupertate, promittit lapidem hunc magni in cœlo æstimari: tali spe eleuata fortiter conculcat Draconem: *Desiderabilia super aurum, & lapidem pretiosum multum*, conseruatura.

De modo bene viuēdi. ser: 66.

Psal: 18.

Tertia proprietas: Draco cum Aquilâ bellum gerit, eripit prædam de vnguibus eius. Paupertas cum hostibus Animæ assiduè pugnat, eripit ab vn-

guibus Inferni, & se ipsam, & alias, inclamando ad Deum: *Inter oues locum præsta, & ab Hædis me sequestra, statuens in parte dextra.* Ipse Antesignanus Christus, Paupertatis armis superauit carnem, mundum, diabolum. Gladius acutus Paupertas, dispositionem habens ad pugnam ciendā. Senecæ vox:
Seneca. *Si nomen Paupertatis displicet, muta, & vocaberis expeditus.* Alacris ad conflictum Paupertas, multosque protegit ab insidijs venatoris Infernalis. In Psalmo
Psal: 123. Rex: *Anima sicut passer, erepta est de laqueo venantium.* Volat, quia parua, expedita, auicula quæ etiam retia penetrat. Paupertas volat, quia spiritualis: parua, quia inops, despicabilis: expedita, quia absq; onere retia Diabolica euadit. Hoc astu Angelus Custos paupertate edocet conculcare Dracone͂, alis eius tantùm vti ad euolandum è miseria humana ad gaudium Diuinum: Paupertas enim recipit ope suâ Diuites in æterna tabernacula.

Quarta proprietas: Caudâ Draco bellat; vis tota in ea, quâ & arboribus se

colligat. Paupertatis vis & victoria in cauda vitæ, firmiter adhæret ligno Crucis, nudo & pauperi Christo: Aduersarios fugat, & Lymphata intrat illam vitam, quæ sine cauda, videlicet absque termino, conculcat & terrena, & tenebrosa inferi loca. Exempla multa passim pauperum, qui in morte, & circumstantium Sanctorum frequentiâ, & odorum suauitate repleta cubicula reliquêre: fugantur in vltimâ horâ paupertate Dracones Infernales. Ita paupertas ex miseria in cœlum Diues transmigrat, indutaq; naturâ Cameleonthis, inter Diuitias cælestes, in aurum fulgens, tanquam scintilla in arundineto discurrens, transmutatur.

Quinta pvoprietas: Mansuescit Draco domesticus, domosq; inhabitat, & ad manum vocatus venit. Paupertas exuberat mansuetudine, domestica est, & terræ ex naturâ humanâ; & cœlo ex Christo assumptâ eadem humanitate: & naturâ ergo, & arte humanâ, in domo ferè semper manet; iuxta

illud: *Pauper vbiq́; iacet.* In humanis oculis videntur Dracones Pauperes, erepturi, quaſi vi, cõtractam Burſam; repelluntur à manu illiberali, & verbis increpatorijs abſoluuntur; ad conuiuia nec inuitantur, & ingreſſi excluduntur. E Diametro mundus cum Chriſto certat: Dominus exire iubet in plateas, pauperes cœcos, claudos, cõpellere ad cœnam imperat ſeruis: Mundus Diuitibus prandia parat: *Si* (enim) *quiſpiam Diues ac nobilis, ſe ipſum inuitet ad cœnam, accipitur loco ſummi beneficij, & non ſolùm lautiſsimè excipitur, ſed vrgetur, impellitur verbo & exemplo, ad patinas & calices quàmplurimos exhauriẽdos. Quod ſi aliquis pauper id faceret, quas verborum contumelias non audiret?* Angelus laruam oculorum talium obtutui deponit, benignitate paupertatem fouere perſuadet, reddendam à Deo cẽtuplam mercedem promittit; conſeruatq́ue in compaſſione affectum tuũ, Anima, erga illos, qui ſunt membra delicata Chriſti, & in quibus ipſe patitur.

Bell. Cõc: 2. ſuper Pſal: 90. I. Par.

Sexta proprietas: Complicat caudam in quatuor vel quinque partes, Draco; ſic tranatat fluuios, ad meliora paſcua Arabiæ fælicis, trãſlatus. Paupertas in fluctuoſâ vitâ, mariſque ſæculi iactatione incertâ, fines proponit, vel quatuor nouiſſima, vel quinque vulnera Saluatoris, ſenſus abſtrahendo ab obiectis immundis mundi: & ſic euadit ad paſcua fæliciſſimæ Patriæ. Dictat talem tranſitum in vitâ aſſiduè Angelus Cuſtos Animæ, conculcando patientiâ paupertatem, eamq; futuris Diuitijs ſolidando. Sectantur homines ſummoperè ſapientis, vel Regis prudentis, electionem alicuius rei. Sapientia ſumma, Rex Regum, & Dominus dominantium, elegit nuditatem, Paupertatem; trãsfretauit Mare inquietum vitæ in nauicula Crucis, ad dexterã Patris collocatus. Non errabis, Anima, ſi obſequendo Angelo, paupertati fauebis, eamque voto & liberalitate adamabis.

Septima proprietas: Nullum, vel par-

uum dolorem excitat morsus Draconis. Paupertas parum afficere & mordere potest; irridetur, spernitur: & si coquit vindictam, non turbat quietẽ cui inferre meditatur. Prouerbium nationis cuiusdam est, Pauperis bilẽ duobus oneribus subesse, cogitando & de inferendâ, & de abolendâ iniuriâ: relinquunt taciti Deo vices vindictæ, qui adeò illorum causam agit,
Psal: 11. vt ipse loquatur: *Propter gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus.* Suadet Angelus, vt vltrò cõculcetur Draco iste, & ad tempus patientia supe-
Psal: 9. retur: *Patientia Pauperum non peribit in finem.* Gloriosum ducas, Anima, tam sublimi Custode Angelo, conculcare quatuor conculcatas bestias: & *Aspidem* sanitatem, desiderio anhelando conseruationem in Dei seruitio: & *Basiliscum* Infirmitatem, gemendo in conformationem Christi infirmi pro nobis: & *Leonem* Diuitias, suspirij cõtẽptu ob veras opes æternas: & *Draconem* Paupertatem, patientiâ, intermixto lachrymarum rore, placidè

cala-

calamitates tolerando. Magna certè dignitas Animarum, vt vnaquæque ab ortu natiuitatis in sui custodiam Angelum delegatum habeat, firmissimum, ac tutissimum contra aduersa omnia, Sanctorum Angelorum præsidium: *Qui neq; muneribus corrumpuntur, quoniam optimi sunt: neq; fraudibus decipiuntur, quoniam sapientißimi sunt: neq; vi coguntur, quoniam fortißimi sunt: neq; celeritate vincuntur, quoniam spiritus sunt: neq; numero superantur, quoniam innumerabiles sunt.* Illi Angelo te commẽda, Anima, & sinistro pedi Crucifixi age gratias, pro tanta in sinistrâ mundi existentia, conseruatione: Angelo tuo morem geras, virtutem reuerearis, potestatem admireris, tutelæ totam te submittas, conculcatis bestijs & interpellationibus earum. Iam Deus ipse digito, & per instinctum Angeli monstrat, vt ad hominum statum & conditionem, & inclinationẽ variam, variè conseruatam, flectas animum, benignitatemque Conseruatoris stupore admireris; hoc vltimo

Bell: cõc: 9 sup: Psal: 90. Par: 1.

Capite

Capite huius libelli, lusu meditationis grato, & te, & Conseruatorem recreabis.

Inclinatio, & conseruatio vniuersalis Statûs Hominum, à Deo.

CAPVT VI.

MVlta quidem sensui obiecta conseruationis miracula, reuerentiã Conseruatoris exprimũt mortali naturæ: plura tamen excellentiori gradu oculorum in se aciem cõuertere, suaui admiratione compellunt, vnoque ictu & ordinationis Altissimi dispositionem, & rerum vltrà captũ conseruationem, stupente iudicio fatentur. Dauid in vno eodemq; Psalmo, eodem versu quo incipit, finit mysterium incomprehensum Diuinæ
Psal: 8. conseruationis: *Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra!* Paulò minùs minutum hominẽ ab Angelo asseuerat, subiectio-

nem omnium rerum eidẽ concessam, Dei permissu deprædicat. Maxima ergo est occasio admirationis conseruationis Diuinæ in ipsis hominibus, propter quos omnia cętera conseruãtur. Nec alienum a vero; Nihil noui sub cœlo reperiri: certò sic credi non inficior. Discurras, Anima, intellectu, & euageris, circa Rerumpublicarum constitutionem, earumque administrationem. Mortalium tot diuersorum opificiorum occupationibus victum quærentium, varioq; genere conditionis quæstum promerentium; videntur omnia Platonico reformari anno, indiuiduis pereuntibus, specie redire: vti Sol, qui infatigato quotidiano motu gyrando in orbem lumine illustrat, reditura facta renouans, morteq; noctis emensâ, rediuiuum se splendentemq; ostẽdens. Conditor & Conseruator noster, imitatur Architectum, qui priusquàm opus aliquod insigne aggrediatur, in tabulâ exprimit coloribus. Verbi gratia, futurum Templum, vel ligne-

am extruit ædiculam, quæ licet angusta, & loci occupans aliquid; nihilominùs molem futuri Templi exactè refert: Ita Deus ingentem fabricam construens in cœlo, in terrâ veluti in aliquâ tabulâ exiguâ depinxit opus: paruum quidem est, centrum occupans; repræsentat interim æternæ mansionis capacitatem, nobisque proponit imitanda labore; quatenus sic delineemus in hac tabellâ terrenâ aduenieus Templum, vt eo includi possimus triumphante æternitate. Regnum in cœlo, & hîc, simili quasi labore acquiritur. Quantum angustiatur animus in hac vitâ, vt Regno potiri possit Animæ desiderium! Nec proprio, nec alieno parcitur sanguini, vt corona aurea capiti imponatur. Innumerabiles Thesauri effundũtur nõ hæsitando, vt conseruetur: adeptũ ne amittatur, nihil non incogitatum relinquitur: securitati prospiciendo, laboratur vt vel hæreditariâ, vel electiuâ successione posteris tradatur: fælices Reges appellamus. Et ipse

Dauid Deos vocat: *Vos Dij estis, & filij excelsi omnes.* Considera, Anima, tot Regna, quæ multis centenis Annis, firmitate Diuinâ consistunt, Galliæ, Hispaniæ, Poloniæ, Angliæ, & alia; ipsum Imperium quamuis insultibus Gallorum assiduè petatur, voluntate Diuinâ lapidis instar permanet: multi appetunt Regnum, multi sunt qui fugiunt onus, vtrorumq; exempla infinita. Quare hoc Deus facit? Regnum occultum cœlorum, depingit sceptris terrenis: plurimi sunt qui Regnum in cœlo cupiunt, sunt etiam qui forte respuunt; otio non acquiritur illud, si hoc non aperto ore occupatur Regnum, nec cælesti ipsâ veritate docente: *Regnum cœlorum vim patitur.* Propter voluptates & dignitates, aspirat Anima ad Imperia terrena; quas delicias caducas Creator tãquam vmbram sparsit æternarũ voluptatũ respectu. pro vmbris omnia tentantur: pro re ipsa obtinenda, parum vel nihil. Philippus Macedo, misso Demade à Græcis, super men-

Psal: 81.

Mat: 11.

Iam varia de Athenis interrogarat, de amplitudine pulchritudine Ciuitatis: Demades Graphidos peritus, non verbis, sed & lineis ita figurârat Ciuitatem, vt Rex desiderio accẽsus, dixerit: *Vt Vrbs hæc mea sit, ferro, vel auro efficiam.* Non Athenas in chartâ linearum, sed veram Vrbem appetijt. Verum appetas, Anima, Regnum, in quo perpetuam geresCoronam capiti semel impositam: instabilitatẽ rerum creatarum aduertendo, reflecte te quotidie cõtemnendo, tanquã quid transitorium; hoc satage, vt resurgas coronata in luce, vti sol proprio lumine cinctus. Dum ergo miraris conseruationem Regnorum cẽtenis annorum, Regum dignitatem, successionem Coronatorum: excita te, & ad gratitudinem, & ad appetitum illiusRegni, quod æternitate solâ firmatur. Aduerte Senatum, Aulicos, seruos Aulæ, Anima; putant se in suo statu fælices, nec in alium cõmutare vellent, si optio daretur. Senator grauibus consilijs adhibetur,

Drexe:c. 12. de cælo

honoratur, pro interceſſione ad Regem rogatur; vno deſinente, vel morte, vel altiori gradu, vel eiectione, alius occupat locum, non datur vacuum. Hoc trutinando, Anima, ſapientiam Dei mirare in conſeruatione huius ſtatûs, & ſimul aſpira ſuſpirio ſincero, vt in Senatum cæleſtem inſcribi poſſis; grauibus rebus tẽpus teras, non vanitatibus, non leuiuſculis voluptatibus inſeruias; cũ Dauide occupa te tali meditatione: *Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui.* Feriæ ſunt, verè Senatorio ordine dignæ: Aulici quâ ſedulitate Dominis inſeruiũt, nutus obſeruant, pedes ſtandi fatigatione, ſpe potiundæ vacantiæ ſolidant. Hic, Anima, cogita, quàm Diuina ordinatio mirabilis, vt tantum numerum Aulæ ſuppeditet, neq; vnquam deſolata ea inueniatur, & gemitu opta, Aulici munere in cœlo fungi cum Rege tuo: *Beati qui habitant in domo tua Domine: in ſæcula ſæculorum laudabunt te.* Quàm pulchrum erit in numero illorum eſſe:

Pſal: 76.

Pſal: 83.

Dan: 7. *Millia millium ministrabant ei: & decies millies centena millium, assistebant ei.* Parum fatiga pedes tuos, frequentando Aulam Domini, vbi adoratur; vacantia Angelorum reprobatorũ, & electorum è cœlo, diriget pedes tuos in viam pacis. Serui Regum, labores alacriter suscipiunt, vt vel victu sustentẽtur, vel ad maiora seruitia promoueãtur, vilissimis officijs repletur Palatium Regium. Propone tibi, Anima, dispositionem Diuinam in seruitute, & cum Propheta seruum te voca Conseruatoris :

Psal: 115. & 83. *Ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ.* & ; *Elegi abiectus esse in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum.* Promouebit te Deus ad supremum gradum libertatis, finito curriculo viuentis seruitutis. Conuerte te, Anima, ad statum mercatorum, quàm periculosus, quàm incertus, quàm fallax; acquisitus multo tempore, vno momento perit thesaurus; nec solâ terrâ contenta mercatura, incertitudini marinæ audet credere; longitudinem viæ magni-

tudine lucri contrahere; ignotas prouincias appetitu noſcere; inſidias præparatas itinerum, vel comitatu maiori ſuperare, vel aſtutâ diuerſione retorquere, vel damno & cute luere. Non deſunt mercatores: quælibet ferè Ciuitas mercaturam exercet. Ergo, Anima, affectum innatum in mercaturæ exercitium, à Deo conceſſum, admirare: ſtatus mercatorum niſi finito mundo, non ceſſabit. Et tu mercaturam exerce, ad veras opes cõgregandas habeto factores, vel ſubſtitutos, qui in diſtantiſſimis locis recipiant pecuniam: tales ſunt Pauperes, reſtituent tibi in longinquâ regione pretium erogatum: fac vti mercatores, qui empto panno vel ſerico, non ipſi portant humeris; alijs, ſoluto pretio, deferenda curant; ſic tu Anima, dic Pauperibus: *Eia fratres, accipite partem oneris noſtri* (portate ſupellectilem comparatam) *nec enim iſta in Patriâ, ad quam imus, neceſſaria erunt, & nos leuiùs & expeditiùs proficiſcemur.* Mercatores pro monetâ vili & adulterina, quan-

Bell: in Con: Trib: 3. p. 2

na, quãdoq; pretioſas coëmunt merces: & tu, Anima, pro bonis temporalibus, quæ nullius valoris ſunt, fallacia, immunda; margaritam inæſtimabilem in cœlo portandam comparare ſtudeas: ditata talibus mercibus, æternâ quiete in domo illâ frueris, indeficientibus affluẽs & diuitijs, & delicijs. Militum copia ingens, nec ferro cedunt, exiguum ſtipendiũ præponderat vitam, nec mortis terror, nec vicini in prælio occaſus diſſuadet à militiâ; numero maximo ſi cadant milites, neruo belli noui ſuccreſcunt, totus orbis plenus hac arte: & quò fortiùs quis occumbit, eò maiori laude extollitur poſthumâ. Anima, venerare ordinem Dei, qui Idæã veræ militiæ Chriſtianæ, militiâ ſæculari adumbrare voluit. Inſtructum militem triplici apparatu, vt S. Bernardus exiſtimat, oportet eſſe, ſi Caſtrum defendatur, munitione, armis, alimentis. Caſtrum Oppidum tuum, Anima, eſt corpus vndique obſeſſum ab inimicis; triplici apparatu ſpiritu-

ali prouideas tibi: *Quæ est ergo munitio? Vrbs fortitudinis nostræ Sion* (ait Propheta) *Saluator, ponetur in ea murus, & antemurale. Quæ Arma? Induite vos armaturam Dei* (ait Apostolus) *vt possitis, &c. Quid enim putamus? Grauis equidem nobis est inimici tentatio: sed longè grauior illi Oratio nostra. Quæ alimenta? Non nobis alimenta desunt, qui & sermones frequenter, & frequentiùs Sacras lectiones audimus, & interdum quoq; spiritualis deuotionis gustamus delicias.* Et suprà: *Iam verò nec fame quidem vrgeri possumus, vt hostibus Castrum tradere compellamur.* Et infra: *Habemus panem lachrymarum, qui licet minùs suauis, optimè tamen cor hominis confirmat: habemus & obedientiæ panem, de quo loquitur ad Discipulos Dominus: (Meus cibus est, vt faciā volūtatem Patris mei:) habemus super omnia de cœlis Panem viuum, Corpus Domini Saluatoris: in cuius vtiq; fortitudine cibi, omnis aduersæ partis, deijcitur fortitudo.* Stipendium vita æterna, bonæ militiæ: malæ, mors vtraque. Elice actum generosum, Anima, militiæ; intuendo oculis contemplationis inclinationē,

Is: 26
S. Ber. in Dedic:
Eccl: s 3.
Eph: 6.
Ioā: 4.

actuam

ac tuam militiam, in Ecclesia militā-
te exerce, vt victoriâ frui possis.
Iob 7. Vita nostra est *militia super terram*:
aut vincendum, aut moriendum; in
cœlo corona, in inferno mors & carcer,
elige. Ad artes liberales si respexeris,
Anima, in earum excellentiam
inclinationem humanam ferri tanto
ardore, stupefacta consistes. Musica
prima offert se vultui. Quid? Conseruatio
Diuina rerum creatarum,
tacēte Deo sonum edit gratissimum,
motoremque non visum intellectui
Bell: Cō c: de Trib: 1. p. 1 demonstrat: *Veluti si cytharam aliquam*,
(vt ait Magnus Athanasius) *audires
à longinquo, vario æquabiliter concentu resonantem,
etiamsi Cytharædum non videres,
tamen statim intelligeres eam per se non moueri,
nec ab aliquo mure aut fele, sed ab homine,
eoq; docto & perito, pulsari.* Ita Cytharam
hanc vniuersalem, magnus ille
Musicus delectabili suauitate mouet;
eam tu audiens, doctum, peritū,
prudentem, immobilem reputa Creatorem.
Ipsa etiam insones aliquem
cantum, cum Cytharædo tuo Instru-

ctore. Vel: *Cantabiles mihi* (sunt) *iustificationes tuæ, in loco peregrinationis meæ.* Psal: 118.
Vel: *Lauda eum in Cythara & organo, in* 150.
cymbalis bene sonantibus. Chordæ ex neruis bestiarum fiunt, agnorum præcipuè: si Agnum immaculatum innocentiâ imitatus fueris, optimè in Cythara præludes. Organi fistulę, ex plũbo ædificantur; Cymbala ex eodem, vel materia ligni: benè sonabis, Anima, si humilitatẽ, patientiam Christi, in tuæ vitæ Cytharâ tanges. Magni æstimatur hæc ars in mundo: plurimi Musici, in Aulis Magnatum, pretio magno conducuntur, & hilaritatis præcipui sunt incentores. Typus Musica hæc, Musicæ cælestis est: ibi enim cantatur suauissimè Sãctus, Sanctus, Sanctus. Tu itaque, Anima, instrue Cytharam decursûs tui tempore, oratione feruenti, fugam peccatorum dextrè exprimas; fugiet à te cum peccato corruptor Cytharæ, qui à Musicâ cælesti exclusus, Cytharam confregit allidendo superbiæ; versaq; est cythara eius in luctum, ipse & so-

cij eius, vnam eamque lamentabilem cantilenam inchoant, & nunquam finient, Væ, væ, væ. Contrariò tu, Anima, suspirijs Cytharæ tuæ, aspira ad supernam melodiam, pietate, &
Eccl. 32. *Diligenti scientia, non impedias Musicam*: videlicet, ordinationem concordem mundi, à Deo facti; & tuorum affectuum, cōiunctum cum mandatis Diuinis, concentum. Doctrina honoratur in mundo, eaque diuersa: vt Rhetorica, Philosophia, Medicina, Iurisprudentia, Theologia, Mathematica, & aliæ. Quot vigiliæ insomnesque noctes ducuntur, vt scientia aliqua ex eorum numero cōparetur, cerebroque imponatur? Scopus, ad melius esse consequendum. Tu, Anima, cum admiratione ordinationis harum scientiarum Dei, ad melius esse infinitum apprehendendum, spiritualem doctrinam addiscito.

Rhetorica est spiritualis, quæ nullâ eloquētiâ, neq; Hæreticorū, neq; per instinctum Dæmonis superari potest. S. Catharina, Rhetoricâ tali, quinqua-

ginta Philosophos tacere fecit. S. Augustinus Rhetoricam primò Carthagine, Mediolani, Romæ, docuit: Insignis Rhetor, contra Manichæos & plurimos extitit Hæreticos. Iacobus Granadus, duo fundamenta ponit Diuinæ Rhetoricæ. Primum est: Nunquam lethaliter delinquẽdi. Alterũ: Diligẽtia & attentio in oratione. Sis talis Rhetor, Anima; ac si in agone disputare præsũpserit Infernalis Rhetor tecũ, abige oratione, vel suspirio sublimi in cœlum, vinces tentantem. Professio huius Rhetoricæ, est *Fides*.

Philosophia est cognitio rerum omnium; syllogismus formari docetur; de Ente rationis disputatur. Anima, sis auditor Catholicæ Philosophiæ, noscas res omnes à Deo creatas, redemptas, conseruatas, eumque remuneratorem futurum operum omnium: Syllogismum forma. Quicunque nouit Deum syncerè, & ille cognoscetur ab eo: at tu, Anima, nosti illum amore tuo: ergo ab illo cognosceris amore illius, qui est infini-

tus. De Ente rationis in Philoſophia quæſtiones: Cuius definitio, quod tã-tũ obiectiuè ſe habeat in intellectu. Cogitationes turpes, voluptates conceptæ, nõnè ſunt Entia rationis? Non ponas obiectum tuæ Logicæ ſpiritualis, Anima, Ens rationis. Potiùs Operationes Intellectus: *Operemur bonum dum tempus habemus.* Obiectum Ens rationis, eſt Doctoris Orci Logicæ: ille hîc obijcit Entia rationis, pro quibus diſputabitur in maledicta Schola Philoſophiæ; & defendens oppugnanſq;, cruciabũtur, neq; vllus finis pertinacis diſputationis. Profeſſor huius Philoſophiæ, *Labor aſſiduus.*

Medicina, neceſſaria ars valetudini curandæ vtilis: & hanc imprime tibi, Anima. Prouerbium, quod & Chriſtus vſurpauit: *Medice,* Luc: 4. *cura te ipſum.* Cura te, Anima. Quadrupliciter potiſſimùm medicina adhibetur; vel diætâ, vel pharmaco, & illo ingrato, vel ſectione venæ, vel ſudoribus. Diæta optima medicina ſpiritualis, ſubtrahe ligna à foco,

quod

quod est, ventri nimiam sagenam. *Si stomachus interrogabitur, respondeat, & habet vocem & clamorem: quoties indignatur, & ructu frequenti obtestatur, obruor, succumbo, destruor? resocillari vellem, non sarciri: ali, non opprimi: famem aliqui maiorem habent, quàm ventrem.* Ieiunium ideo institutũ ab Ecclesia, & Oratio in Quadragesima medicinam prælegit: *Adesto Domine supplicationibus nostris, & concede, vt hoc solemne Ieiunium, quod animabus corporibusq; curandis, salubriter institutum est, deuoto seruitio celebremus.* Pharmacum non arridet palato, tale propina tibi, Anima, cum tuo Rege tum ægroto: *Humiliásti nos in loco afflictionis, cooperuit nos vmbra mortis.* Torsiones etiam Medicina cõcitat; vt idẽ: *Humiliata est in puluere Anima nostra, conglutinatus est in terra venter noster.* Ipsi Saluatori, medicina amaro poculo propinata in horto; ille vicissim, purgans in suaue obtulit Discipulis: *Potestisnè calicem bibere, quem ego bibiturus sum?* Omnes ferè Sancti tali medicinà curati in morbo Animæ: sectione

Drexel: de Inf: c. 4.

Subl: ante I. Dõ: Quadrag.

Psal: 43.

Ibid.

Mat: 20.

venæ vtuntur Medici. Doctor gentium vsus: *Castigo corpus meũ, & in seruitutem redigo.* Et ad respuentes sectionem, alibi dicit: *Nondum restitistis ad sanguinem.* Sudor conducit sanitati. Sũmus Medicus Christus, sanguineo sudore in horto cępit curare lãguores nostros: plurimi Sãcti sudore laborũ conualuerunt. Si ergo tu infirma es, Anima, si nullum remediũ acceptas, roga Medicum cælestẽ: *Vre renes meos, & cor meũ: vt sanari poßim, Domine.* Professor Medicinæ talis, *Patientia.*

1.Co: 9.

Heb: 12.

Psal: 25.

Iurisprudentia magna Ars. Ius suum cuique tribuere, est fundamentum Doctrinæ: assuescas tali arti, Anima, iustitia tua extendatur & ad proximos, & ad te ipsam; sis perita Iuris, vt in illo Iudicio extremo, proposita causa tua, dexteritate agendi, vincat; Decretumque obtineas: *Veni, poßideas Regnum.* Discutias tuas iustitias iam, ne iterum iudicẽtur à iustissimo Iudice: qui, *Cùm sedebit, quidquid latet apparebit; nil inultũ remanebit.* Professor Iurisprudentiæ talis: *Vera Iustitia.*

Mat: 25.

Theo-

Theologia circa Deum, & attributa Diuina, versatur; illam exactissimè legit Rex tuus, tibi Anima: *Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Psal: 72.
Epithome Theologiæ, de Deo cogitare, circa obiectum illius versari, de æternitate conclusionē elicere cum S. Augustino: *Æterna promittit æternus, ergo si credidero, ex mortali fiam æternus.* S. Augustin: Tom: 10. Ser: 25. c: 5.
Professor Theologiæ talis: *Charitas.*

Mathematica cælestis ars, stellas, cursum, locum, mysterium illorum notat, rotas cælestes contemplatur. Dauid Mathematicus excellens: *Cœli enarrant gloriam Dei: dies diei eructat verbum; & nox nocti indicat scientiam.* Psal: 18.
Nec noctu à scientiâ Mathematicus abstinuit: *Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo.* Psal: 6.
Tu, Anima, cum S Bernardo dicito: *Cœlum esse Animā sanctam, habentem solem intellectum, lunam fidem, stellas virtutes: vel certè sol iustitiæ zelus, aut feruens charitas; luna continentiæ;*

ſtellæ virtutes, congruentia ſimilitudinis: quomodo nempe ſtellæ in nocte lucent, in die latent; ſic vera virtus, quæ ſæpè in proſperis non apparet, eminet in aduerſis. Sic ex terrâ conſideres ſtellas, vel potiùs virtutes; quibus repleta, noctu, id eſt poſt obitum, varietate virtutum, tãquam ſtella lumine, in æternum fulgeas. Profeſſor Mathematicæ talis: *Spes.* Nec Mechanicæ artes prætereundæ meditatione: nullum Regnum, nulla Prouincia, Ciuitates, Oppida ſunt, in quibus Mechanicæ artes deſint: nec à condito mundo ad finem vacabunt; diuerſitas illarum, Conditoris & Conſeruatoris, miram concilient menti reflexæ prouidẽtiam, quælibet ars gloriatur prȩeminentiâ quâdam, victumq; abundè ſubminiſtrat. Aliquas tantum, propter breuitatem Capitis accipito, Anima.

Fabri ferrarij in Scænã procedãt: tractãt incude & igne ferrũ, illoq; vtũtur ad libitũ; verberatio malleorũ non turbat quietem, quia alit. Tu, Anima, cor tuum habes inſtar ferri,

incude pœnitentiæ pulsa, igne charitatis tractabile facito ad libitum Creatoris tui: verbera, flagella immissa à Deo, non turbent te, alunt enim in vitam æternam. Præparata es ad ædificium æternum, absq; ferro nullũ extruitur: cohærent muri firmiter eo, per muros transire ferrũ necesse. Sic Propheta de Iosepho: *Ferrum transiit Animam eius.* Et in alio Psalmo: *Sedẽtes in tenebris, & vmbrâ mortis, in mendicitate & ferro.* Semper adest vmbra mortis, sedeas in ferro, Anima, transeat ferrum, vel catenulâ aliquâ, vel baiulatione miseriæ alicuius: scias ex ferro fieri coronam, fieri & securim. Imperatores inaugurantur primo fer reâ Coronâ; Secundo Argenteâ: Tertio Aureâ. Imperare vis in æuum, Anima, ferrea præparãda est tibi Corona; in morte argentea, consolationibus internis aduenientibus, apparebit: in cœlo aurea capiti tuo imponẽda. Securis ex ferro tali Animæ, quæ negligit ferreã Coronam, aptabitur; qua velut lignum infructiferum ex-

Psal: 104. 105.

cidetur, & in ignē mittetur. Vt Rex:
Psal: *Quasi in sylua lignorum, securibus exciderūt*
73. *ianuas eius in idipsum: in securi & asciâ de-*
iecerunt eam in profundum. Liquefacias
ferrum, Anima, lachrymis & suspi-
rio corpus tuum, elaborabis Coronā-

Lapicidæ, eruūt lapides è monte, ex-
poliunt duro ferro, antequàm stru-
cturæ inferant. Ad palatium cæleste
aptaris, Anima: ergo nō Lupinâ cau-
dâ suauiter corpus demulcendum.
Aliter Antiphona Dedicationis Ec-
clesiæ canit: *Tunsionibus, pressuris, expoliit*
lapides, suis cooptantur locis per manus arti-
ficis, disponuntur permansuri sacris ædificijs.
Ora & suspira, Anima, vt Sacrosan-
cta manus æterni Artificis, collocet
te in loco Palatij. Si enim te eijciet,
vbi relinqueris?

Muratores, vel constructores Ædiū,
Bell: parieti calcē, & nō absq; iactatione,
sup: imponūt ædificio: si ruinas minetur,
Psal: fulciūt ligno, vel ferro. *Inter Animā, &*
90. *gehennā, nihil medium est, nisi paries carnis,*
Cō. 1. *qui singulis horis ruinam minatur.* Fulcire
in fi- oportet ligno Crucis, ferro pœniten-
ne.

tiæ; abſque hoc corruet paries in terram non viuentium; firmiter parietẽ carnis tuæ impone ſtructuræ vitæ, Anima, Cæmento innocentiæ & puritatis conſperge, vt fortiter hæreat in obſeruatione Præceptorum Dei.

Molẽdinarij adſtãt molendino, quod nunquam ferè quieſcit: Anima, nunquam in eodem ſtatu permanes: *Sicut molendinum velociter voluitur, & nihil reſpuit, ſed quidquid imponitur, mollit: ſi autem nihil apponitur, ſe ipſum conſumit. Sic cor* (tuum Anima) *ſemper eſt in motu, & nunquam requieſcit: ſed ſiue dormiat, ſiue vigilet, ſomniat & cogitat quidquid ei occurrit. Et ſicut molendinum arena, ſi imponatur, exterminat, pix inquinat, palea occupat: ſic cor* (tuum Anima) *cogitatio amara turbat, immunda maculat, vana inquietat & fatigat. Ita cor dum futurum non curat gaudium, nec Diuinum quærit auxilium; ab amore cæleſtium elongatur, & in amore terreſtrium occupatur.* Anima, molas in molendino cordis tui farinam albam cæleſtium cogitationum, paleam gaudiorum terreſtrium eijce

S.Bernar: in Medit. c. 9.

Sartores varij generis vestes elaborant: Tu, Anima, vestem immortalitatis speciosam tibi consue, si vilẽ aliquam habes, immuta in pretiosã, clamando cum Dauide, in gratiarum
Psal: actiones verso stylo: *Conscidisti saccum*
29. *meum, & circumdedisti me lætitiâ.* Pallium lætissimum, quo circumdatur in gloria Anima, præparatum habet clementissimus Pater, pro te, Anima, tanquam filio perdito. Stolâ primâ induet te, tantùm fatêre delictum,
Luc: contrito corde: *Peccaui in cœlum, & co-*
15. *ram te*; & præseruabit ab integumento sartorum damnatorum: ne dicas:
Psal: *Timor & tremor venerunt super me, & con-*
54. *texerunt me tenebræ.*

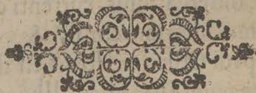
Sutorum indecorũ artificium, coria dẽtibus trahũt. Calceorũ indumẽtis præparãdis sunt assidui factores: calcei multiformes sunt, nationi cuilibet quid singulare vnde pedes superbiant. Anima, corium pellis tua; sensus, affectus, mortificare pœnitentiâ debes, & mollificare lachrymis; siccare vento suspirij, dentibus laniare

afflictionis, vt calceamenta Deo placita, parare & induere tibi liceat. Laudat talem Animã Sapiens: *Quàm pulchra es filia Principis, in calceamẽtis tuis!* Cãt: 7. Anima est Filia Principis, hæreditatem expectans sempiternam; calceata affabrè dispositis affectibus, placebit oculis æternis; alia castitate, alia liberalitate, alia humilitate, alia mansuetudine, alia alijs præcellentibus virtutibus, vt pedes (exitus videlicet è vitâ) non displiceãt ei cui sunt *Deliciæ, esse cum filijs hominum.* Prouer: 8 Reliqua prudentiori Capiti ruminanda relinquo Mæchanica, in quorum cõseruatione, & altissimi gloria multiplicetur, & meditatio deuotæ Animæ augeatur. Præparata tibi de beneficio Conseruationis, currenti chartâ, Anima, imprime cordi, & cor sinistro pedi Crucifixi: fortis est ille pes, qui te cruore beatifico illiniet, ac in sinistra occupatione mundi, illæsam à macula conseruabit, merito passionis. Quod beneficium hâc vel simili coneris exorare petitione.

ORATIO.

DEvs, qui mirabiliter creatum hominem, mirabiliùs redemisti, miraculoque maximo conseruas: ad terram prostratus rogo, conserua me ex bonitate tuâ, in viâ mandatorum tuorum; quatenus euadens ignitam perpetuam conseruationem, ad præmia conseruationis sanguine tuo parata, lachrymis & suspirio munitus euolem; teque Conseruatorem meũ, absq; fine laudibus celebrem. Qui viuis & regnas in Trinitate perfectâ, in sæcula sæculorum.

AMEN.

IESVS, MARIA, ANNA.

SVSPIRIVM ANIMÆ POENITENTIS.

Ex beneficio Iustificationis.

LIBER V.

In æternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis viuificâsti me. Psal: 118.

De Iustificatione in genere.

CAPVT I.

TAm ingens beneficium Iustificationis, Dauid staterâ meditationis ponderãs, festinâ memoriâ reuocari exemplo suo docuit: fecit ille, cùm Psalmo vno, Centesimo decimo octauo nominato, vicies nouies inculcaret *Iustificationem*. Viæ directionem optabat, quâ custodiret Iu-

ſtificationem Altiſſimi, & ne elabe-
retur eo abſente, promittit ſe cuſto-
diturum Iuſtificationem, tantùm ne
derelinqueretur, & deſtitueretur au-
xilio. Benedictum Deum prædicat,
quod ſit Magiſter, ductor Iuſtificati-
onis. Reuoluere meditatione iuſti-
ficationes Dei proponit: deſiderium
iuſtificationum omni tempore con-
cupiſcit; ſeruumque ſe non celans,
exerceri in iuſtificationibus appetit.
Conſilium non aliud ei, quàm Iuſtifi-
cationes Dei. Vias ſuas enunciat, &
exauditur à Creatore; quem rogat, vt
doceat Iuſtificationes ſuas. Difficul-
tatem autem diſcutiens, implorat, vt
inſtruatur in via Iuſtificationis, quam
conſtituit pro lege: oratque, vt po-
nat Dominus legẽ viam Iuſtificatio-
num. Leuat manus ad mandata Di-
uinâ, exercitium Iuſtificationis me-
ditando. Recreatus profitetur can-
tabiles fuiſſe Iuſtificationes Domini
in loco peregrinationis ſuæ: & incul-
cat pro lege Iuſtificationes, quas ex-
quiſiuit. Nec die ſatiatur, mediâ no-

ĉte ſurgit & ruminat Iudicia Iuſtificationis; in quibus miſericordiam Dei aduertendo, adhuc doceri in Iuſtificationibus optat: collaudandoq; bonitatem Domini, pro Præceptore accipit, à quo edoceretur de notitia Iuſtificationis. Et licet caſtigaretur, & humiliaretur, tamen non recedit à Schola Iuſtificationis, dicens: Bonũ mihi quia humiliaſti me, vt diſcam Iuſtificationes tuas. Imò purgari vult, vt fiat cor immaculatum in Iuſtificationibus eius, ne confundatur coram Examinatore in die illa terribili: factuſque ſicut vter in pruina, Iuſtificationes Domini non expulerat è memoriâ. Confirmatus & doctrinâ, & memoriâ, exclamat illũ verſum propoſitum in Capitis initio: In æternũ propter viuificationem, nõ fore oblitum Iuſtificationum, totum ſe conſecrat Deo, Iuſtificationes eius exquirendo; ac cor inclinat ad faciendas Iuſtificationes, ob præmium, & retributionem, ſalutem ſibi inde augurãdo ſi ſemper meditaretur Iuſtifica-

tiones,

tiones; ſed debilitatem agnoſcens, alloquitur Deum: Fac cum ſeruo tuo ſecundum miſericordiam tuam, & Iuſtificationes tuas doce me. Lectio illa doctrinæ toties lecta non diſplicuit, imò iterum facie illuminata, plenè deſiderat edoceri de Iuſtificationibus Diuinis: tandem hærere ſibi in receрti memoriâ tanquam adoleſcentulo fatetur, & in contemptu Iuſtificationes non eſſe oblitum. Ergo pleno cordis affectu clamat, vt exaudiatur, ſe Iuſtificationes requirere, damnando peccatores, & longè ſalutem remouendo ab eis, quia Iuſtificationes Dei non exquiſierunt, concludendo, non ſolùm in memoriâ, in labijs etiam velle conſeruare Iuſtificationes, ſi à Deo fuerit edoctus, profert: Eructabunt labia mea Hymnũ, cùm docueris me Iuſtificationes tuas, Hymnum exultationis, Hymnum cum populo appropinquante in gloriam cœli, vbi electi inceſſanter decantant miſericordiam, & Iudicium Iuſtificationis iuſtificantis. Inſtructa

plena mensura, Anima, à Dauide, in materiâ Iustificationis: meditare, & imitare viam Iustificationũ & benefi-cij. Deus est, qui monstrat iter illud conficiendum: Ipse est qui iustificat, iustitia realis est. Iustum quis alius facere potest, nisi Iustus & Iustitia? Vtrumque est Deus. Attributum eius præcipuum iustitia, quæ & essentia. Iustus est, fatetur & Centurio, sub hominis specie Christum agnoscẽdo: *Verè hic homo iustus erat.* Imo antesigna-nus est iustitia Dei Saluatoris: *Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos.* Quomodo ambulabit, & quales gressus? In passione, tanquam ab ho-mine, homini ostẽsi: Obcœcata cre-atura fuerat, nec Creationis, nec Re-demptionis, nec Conseruationis be-neficio, viam iustitiæ sequebatur. In nouam creaturam, Iustificatione Di-uinâ reformari, necessarium Diuina clementia iudicârat: Modus imita-tione Passionis Domini obseruatus: *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Christi am-

Rõ: 8.

Luc: 34.

Psal: 84.

Ioã: 13.

bula-

ambulatio iustitiæ, ex horto in montem Caluariæ, gressus & vestigia in pedibus ferro laniatis, cruore iter relinquentia. Propheta tuus experientiâ edoctus, manifestè elucidat, vt suprà: *Bonum mihi quia humiliásti me, Vt discam iustificationes tuas.* A pecoribus ad Regimen vocatus, lasciuire ingratitudine non veritus, geminatoque homicidij & adulterij peccato pollutus, à filio pulsus: tum primùm ingressus viã Iustificationis, cùm à Semei subdito, itinerario imprecationis impeteretur, gladioq; linguæ probaretur. Iustitia ergo ante eum ambulauit, vltorem enim Deus ei filium Absolon cõstituit: ille gladio Vriam peremit, ipse gladium filij expertus, gladio mœroris ob mortem filij vix non emortuus. Talis vltio, decretante Iustitiâ, homicidij: quid adulterij? Nathan Propheta prædicit pœnã à Deo,
Lib: 2.Re: c. 12. iniunctam Regi: *Tu fecisti abscondite, ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israël, & in conspectu Solis.* Prolatum contritum verbum, *Peccaui*, cul-

pam amouit: castigatio secuta per eundem filium Absolonem, qui violare thorum Parentis ausus; quæ Pater seruo, hæc ille genitori cumulato reddidit opprobrio. Quid ergo Dauid? Bonam humiliationem iudicauit, viam iustificationum nouerat, cuius itineris scientia, triplici coniectura certificatur: Agnitione delicti, Humiliatione, in sustinendâ pœnâ: Emendatione, carente recidiuâ peccati. Qui iustificari desiderat, à tribus abstinere debet, secundum opinionem S. Bernardi: *Primò, ab operibus prauis: Secundò, à carnalibus desiderijs: Tertiò, à curis sæculi. Prauis operibus opponantur opera misericordiæ: contra carnalia desideria, adhibeantur Ieiunia: & pro curis sæculi, succedat amor Dei.* Executus Dauid omnia hæc; opera misericordiæ multiplicando, cùm Semei contumeliam complicato humero excepisset; prohibendo, ne ab Abisai interficeretur, dicens: *Dimitte eum vt maledicat: Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid.* Et inferiùs: *Dimitte eum vt maledicat,*

In sent: fol: 490.

2. Re c: 16

ledicat, iuxta præceptum Domini; si fortè respiciat Dominus afflictionem meã, & reddet mihi Dominus bonum, pro maledictione hac hodiernâ. Agnouit offensam Dei, humiliatus sustinuit maledictionem, emendatio absq; recidiuâ secuta. Ieiunio iter illud confecit, compensaturus carnalia desideria. Successit curis sæculi, amor Dei, erumpendo in illa verba: *Vt iumentum factus sum apud*

Psal: 72. *te* (Deus) *& ego semper tecum.* Nunquã auelli passus à charitate erga Deum. Habes, Anima, exemplum Iustificationis in Rege tuo: si aliud requiris; ecce in promptu S. Pauli Iustificatio meditanda occurrit; violenta & illa decussio ex equo, luminum amissio, abstinentia multorum dierum, præparatio Iustificationis. Iustificatio deijcit ex sublimi: superbus & iustus nũquam in eodem subiecto conueniũt. Luciferi superbia iustificationẽ abstulit; arrogantia opprimit Iustificationem, Iustificatio humiliat illam. Primum signum Iustificationis, contemptus sui; inde Rex: *Adolescentulus*

sum ego,

sum ego, & contemptus, (ideò) *Iustifica-* Psal: 118.
tiones tuas non sum oblitus. Secundum signum Iustificationis, oculorum carnalium amissio: fores claudũtur peccatis solâ iustificatione. S. Paulus vt stercora omnia, præter Christum & hunc Crucifixum, æstimârat iustificatus: seruãtur oculi si transitur per sterquilinia, non recreatur visus sordibus; est lima concupiscentiæ Iustificatio, falsitatem aperit. Vti de B Borgia Societatis IESV Generali legitur: qui Reginâ Aragoniæ Isabellâ mortuâ conspectâ, quam delicatè viuam oculi eius ante erãt intuiti, horrore commotus, amisit lumen rerùm caducarum, Principatumque videre proprium abstinuit; nigram vestem, & obedientiam Regularem præferẽdo. Iustificati, internis oculis, florentem mundum, cadauer imaginantur; carentesque prorsus visu reputantur: vti illi, qui licet candidis fulgeant oculis, cœci sunt; organo solo visûs, non fructu specierum, præditi. Tertium signum Iustificationis, Absti-

nentia:

nentia : Sicuti fomes reprobationis ingluuies, crapula multorum, igne infernali redditur sobria. Ieiunia plurimum refocillantur abundantia cœlestis saturitatis: facilè Ieiunus conficit viam iustificationis; obesus cibo lassatur in via iniquitatis. Viam iustificationum, per Ieiunium & vicinitatem cum Deo; describit S. Leo: *Quid potest esse efficacius ieiunio? Cuius obseruantiâ appropinquamus Deo, & resistentes Diabolo, vitia blanda superamus: semper enim virtutibus cibus, ieiunium fuit; de abstinentiâ deniq; prodeunt castæ cogitationes, rationabiles voluntates, salubriora consilia, & per voluntarias afflictiones, caro concupiscẽtijs moritur, virtutibus spiritus innouatur.*

Ser: 2. de Ieiunio.

De eodem D. Borgia suprà nominato affirmatur: Ingressus ille Societatem IESV, pingui & repleto vẽtre: sed multiplicata Ieiunia ita macilentum reddidêre, vt cutis, adipe extincto, reliquum corpus eadem circumcingeret. Ardua via Iustificationis, fateor, Anima, sed optanda: non enim aliæ nisi duplices viæ sæculi, vna Iu-

ſtificationis, altera Reprobationis: hæc initiò iucunda decipit viatorem, & in fine mordet vt coluber, nec tamen abſque difficultate. Hinc illæ voces impiorum apud Sapientem: *Ambulauimus vias difficiles.* Triplicem ponit S. Bernardus viam, quæ ducit ad mortem: *Aliam ærumnoſam, aliam laborioſam, aliam delicioſam. Ærumnoſam in pauperibus, qui diuite animo in paupertate ſua tumeſcentes, ab inopia temporali, ad æternam miſeriam transferuntur. Laborioſam in cupidis, qui auaritiæ æſtibus anhelantes, vſq; ad vitæ terminum, ab inquietudine temporali, ad æterni laboris anguſtias transferũtur. Delicioſam in delicatis, qui in voluptatibus enutrientes corpora, poſt dulcedines momentaneas, ad amaritudines ſempiternas deferuntur, & in ipſis voluptatibus amarum fel eis proponitur.* Nõ ergo iucunda merè appellari poteſt via reprobationis. Via iuſtificationis ad ſpeciem amara, in re ſuauis & deſideranda: ſequamur ductum eiuſdem S. Bernardi, qui triplicem ſimiliter explicat viam, quæ ducit ad vitam: *Sanguineam in Martyri-*

Sap: 5.

S. Bernar: in ſẽtent.

Ibid.

bus, qui per iter martyrij, triumphalis altitudinis ſolium attigerunt. Purpuream in Confeſſoribus, qui in ſuâ carne veſtigia Dominicæ Paßionis per abſtinentiam expreſſerunt, & in ſuis corporibus vulnerum Chriſti ſtigmata portauerunt. Lacteam in virginibus, quæ per viam munditiei, ad amplexus & thalamos veri ſponſi, virtutum pennis fæliciter euolârunt. Summis conſolationibus replctur via iuſtificationis, etiamſi tribulis & ſpinis ſit conſita. Si ergo iuſtitia ante Chriſtum ambulauit, & tamen deſiderio deſiderabat manducare illud crudele Paſcha: ante iuſtos eadem Chriſti deambulatio, Iuſtificatorio deſiderio implet corda piorum: in tali viâ poſuit greſſus ſuos Dominus; ſimiles greſſus exhilarauerunt imitatores ſui. Sententia Dei immutabilis: *Qui ſequitur me, & relinquerit o-*
Mat. 19. *mnia propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poßidebit.* Hoc certum in altera, illud in hac vita æquè certum: Centuplum accipit hic, qui Chriſti cauſa renunciat mundo. S. Paulus, Profeſſor thematis huius, di-

xit se supergaudere in tribulatione: Colos. 1.
multi alij idem fecêre Sancti. B. Arnolphus, post Ordinis Cisterciensis seruus, ante sæculi mancipium, cùm vicinus morti stimulo variorum morborum dilaniaretur; iamque præ angustia animã è tortura emittere crederetur, hilari vultu auditus protulisse: *Verè vera Domine promisisti; fateor me centuplum nunc accepisse pro omnibus quibus valedixi in mundo.* Fratres putârant doloris delirio illum edixisse: *Ille Non, inquit.* Iterum repetendo illa verba, & exultãte vero gaudio facie, æternæ fælicitati illatus est. Amplectere, Anima, viam Iustificationis, frequenti suspirio: perfectio acquiritur Iustificationis etiam vno duplicato emisso suspirio, detestando peccatum, & appetendo cœlum; vnum est, & vnitate suâ vitijs abrenuntiat, simulque cœlo, vti stella fixa, manet. Quid enim est aliud Iustificatio? Nisi laboris Passionis Christi fructus; societas terrena Angelorum; contemptus rerum momento gloriantium;

inimicitiæ nunquam pacificandæ carnis; insultatio tentationum Dæmonis; irrisio mundanarum deliciarũ; depressio vitiorum; Pharmacum infirmitatis humanæ; cõculcatio pompæ visibilis; eleuatio mentis vltra omnes res creatas; glutinum charitatis Dei; amnystia voluptatum; Regula viæ cælestis; semita perfectorũ; incomprehensa abundantia Spiritûs Sancti gratiarum; fons misericordiæ Diuinæ; extractio ab interitu æterno; desiderium dissolutionis corporeæ; artificium sapientiæ increatæ; conuersatio in corpore spiritualis; Thesaurus inæstimabilis pretij; radix seminis electorum; Arra sempiternæ fælicitatis; structura ædificij in æuum duraturi; sitis continua nõ extinguẽda nisi solà visione Dei, in terra suspirio & affectu, in cœlo gloriâ & effectu. Describit Pocillator cælestis Regis, Rex terrenus, nectar Ambrosiam, pro extinguenda siti, ex Throno Maiestatis æternæ propinandum

Ps. 35 iustificatis: *Inebriabuntur ab vbertate domûs tuæ,*

mus tuæ, & torrente voluptatis potabis eos. Iustificatio ergo via est, per quã itur ad astra ex parte nostri: ex parte Dei, structura, ædificatio, est iustificatio nostra. S. Paulus idem affirmat ad Corynth: *Dei ædificatio estis.* Et ad Ephæs: *Dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem Corporis Christi.* Itaque Iustificationis Christi mysteriũ, est ædificatio nostra. Legitur in Genesi, Deum ædificâsse ex costâ Adami, quam tulerat, mulierem; si in creatione ædificatio probatur, multò magis ædificium Iustificationis concedi debet; dextera fecit opera Creationis, sinistra opera Iustificationis: vel quia Mundus in maligno positus est, & vti magnes Septentrionem, ita hic semper sinistrã versùs dirigit cursum: vel quia Iustificatione Christus è sinistra ad dextram transtulit, ideòque affixa clauo sinistra, ne iustificati sinistræ maledictæ includerentur. A-

1.Co: 3. Eph: 4.

cutum opus Iuſtificationis, laborantem in ædificio læſit; clauus manum Domini, vel potiùs miſericordia cõglutinauit per ferrum ligno, ne feriret, mitteretque in ſiniſtram; vel cũ S. Auguſtino: *Extẽdit brachia ſua in cruce, & expandit manus ſuas, paratus in amplexus peccatorum*: corrigendo noſtram ingratitudinem dextera Creationis, ſiniſtrâ Iuſtificationis beneficium, ligno Crucis inhærentibus manibus renouando. Hoc fortè & ſponſa in-

Cãt: c. 2. nuit, elocuta: *Læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Lęua

Pſal: 36. ſub capite: nonnè *In capite libri ſcriptum eſt de me,* (Dauid loquitur) *vt facerem voluntatẽ tuam, Deus meus; volui & legem tuam in medio cordis mei.* Sub iuſtificati capite eſt lęua ſponſi, quæ executionem voluntatis Diuinæ edocet. Suauiſſimè quieſcit, puluinaris inſtar, manus Domini: *Iuſtus enim ſi ceciderit non collidetur, quia Dominus ſupponit manum ſuam.* In paſſione, lęua Chriſti dolore nimio fuit cruciata, ſub eius ſpinoſo capite Iuſtificationis noſtræ o-

pus exercebat, non delicatè ergo caput reclinauerat: Quid mirum? si læua vel sinistra Christi, fuit, & est sub capitibus Martyrum, vel Confessorũ, minus iucunda? qui longis cruciatibus & mortificationibus eruditi, amanter sinistram Christi & dolorem sinistræ supposuerunt, quos dextra æternitatis solatio amplexa est, nec finis vnquam amplexûs. Iustificatio opus Saluatoris, fabricaq; manu sinistrà in Cruce elaborata, & rubeo decorata sanguine. Anima, clama ad Redemptorem: *Opera manuum tuarum, Domine ne despicias.* Consumare, & perficere velis per Iustificationem opus meæ salutis. Adde suspiria & lachrymas, quibus gratiam Dei obtinere possis. Mera certè est illa, quæ, *Præuenit nos, vt bonum velimus: concomitatur, vt bonum incipiamus: cooperatur nobiscum, vt bonum perficiamus.* Considera dictum Salomonis: *Sapientia ædificabit sibi domum.* Quis melior Architectus, quàm Sapientia? Errare non potest, sumptus non desunt, apparatus in

Psal: 137.

S. Bernar: de timore.

Prouer: c. 9.

promptu; materia, forma, ad manum; non indiget longitudine temporis ad conſummationem ædificij: *Quácunq; horâ ingemuerit peccator.* Vno ſuſpirio domus extruitur à ſapientia; & ſibi ædificat, vbi reſidentiam fixam & perennem conſtituat. Sed proh dolor! quoties ædificium tale diruitur à vẽtis Borealibus, libidinum, concupiſcentiarum, & vanitatum? Tamen non ceſſat ab opere ſapientia, donec iuſtificationis ſtructuram inchoatam perficiat. Vt maiorem campum beneficij Iuſtificationis, Anima, agnoſcere poſſis, reliquis quinq; Capitibus diſcurras, ſuſpirioq; eucharis ad contemplandam infinitam Dei clementiam, ædificiumque Iuſtificationis, quod Deus æternitati conſtruit. Ad quodlibet ædificium neceſſarium eſt priùs bonum, & immotum fundamentum. In Iuſtificationis domo, eſt fundamentum *Fides*. Parietes & columnæ emittuntur extra terram: In Iuſtificationis domo talis, remotâ omni hæſitatione, eſt *Spes* Tectum

defendit ab omnibus tempestatibus ædificium: Sapientia *Charitatem* pro tecto assumit. Alio modo ædificat etiam sapientia sibi domum propriam, per inspirationes internas. Ad extremum, per diuersas ædificat sapiẽtia vocationes, præcipuè ad statum Religiosum, in quo sub varietate colorum & regularum, simile ædificiũ consurgit, structuraque sapientiæ excrescit. Ad osculum ergo, Anima, sinistræ manûs perforatæ diro clauo, accede, & ora; quatenus hoc beneficium Iustificationis comprehendere gratitudine queas, vt & ipsa verum efficiaris Domini tui ædificiũ, & imponaris in cohabitationem mansionis æternæ, quam promisit Deus diligentibus se.

De fundamento Iustificationis, Fide.

CAPVT II.

FVndamentum, & principium Iustificationis, esse Fidem, omnium

Catholicorum Iudicio approbatum
Heb: ſcio : *Sine fide impoßibile eſt placere Deo*;
11. S. Pauli dictũ. Licèt neſcio quæ per-
fectio bonorum operum ædificet Iu-
ſtificationem, corruet: fundamento
non ſolido poſito, quid expectatur
niſi ruina? Fides vera, vnica eſt; fun-
damenta igitur non multiplicanda:
vnum fundamentum Iuſtificationis,
Fides, quæ eſt fundata ſupra firmiſſi-
mam petram Chriſtum. Hic eſt la-
pis angularis ſtructuræ tam ſublimis,
Ad teſte eodem S. Paulo: *Iam non eſtis Ho-*
Eph: *ſpites & Aduenæ, ſed eſtis Ciues Sanctorum,*
2. *& domeſtici Dei, ſuperædificati ſupra funda-*
mentum Apoſtolorum, & Prophetarum, ipſo
ſummo lapide angulari Chriſto IESV. De-
ſcribit triplex genus hominum, fun-
datorum ſuprà lapidem angularem
Chriſtum, Aduenas vel hoſpites, Ci-
ues, Domeſticos. Aduenæ ſunt *E-*
thnici, vnum Deum colunt, non ſcru-
tantur myſteria fundamenti, ibi de-
ſunt in ædificio: Velut Romani, qui
fingebant & multiplicabant Deos ad
voluntatem, tanquam hoſpites præ-

tereuntes, in alia atque in alia hospitia Deorum transeuntes. *Athei* sunt aduenæ, vix Deum nôrunt, Animæ cum corpore interitum credunt, terrena sola solatia Epicureâ voluptate prædicant, fundamentum in hac vita vltimarium iaciunt, nec vlteriùs in ædificio progrediuntur. *Arriani* sunt aduenæ, Christum cum Diuinitate in terras aduenisse, errore crasso, asseuerant, inuerso fundamento. *Caluini* sunt aduenæ, nouam fidem subtilitate falsâ stabilientes. *Lutherani* sunt aduenæ, libertatem licentiosam viuendi concedentes, certum cœlum solis meritis passionis Christi promittendo. Omnes denique *Sectæ* sunt aduenæ, vel quòd permutatione in varia dogmata alia aliam interimat; vel quòd diuersi diuersa affirmantes, nūquam inter se conueniant. Vt non immeritò quidam Poëta alludendo, multiplicitatæ fidei, non augendas, sed minuendas fides optârit versu:

Non augēda fides, potiùs minuēda videtur Iou: lib:3.
Vix cū sint homines, tot quot in orbe Fides.

Sortitur sibi quisq; fidem, sibi quisq; Magistrũ,
Nunquam plus fidei, perfidiæq; fuit.

Anima Catholica Romana per Fidẽ, non aduena vel hospes est, sed Ciuis, & domestica Dei. Ante Baptismum quidem, cum Propheta Regio fateri
Psal: debuit: *Aduena ego sum apud te, & pere-*
38. *grinus, sicut omnes Patres mei*; qui originali peccato maculati, ad Iura Ciuitatis, & domesticorum Dei, non erãt admissi. Post Baptismum incorporatur Anima fundamento Ciuitatis cælestis Hierusalem, dupliciter: vt Ciuis, vel vt domestica Dei. Ciues quãuis sint subditi, rarò ad conspectum Dominorum admittuntur, nisi aliqua necessitas relatiua, vel Iudicium & Lis comparere faciat (& tamen non absque timore & reuerentiâ) ante Heri vultum: occupati sunt negotiationibus, tributum soluunt, laborant in commodum Regis, vel Domini proprij. Sæcularis vocationis & Iustificationis Animæ, sunt Ciues: si aduersitas & morbus premat, tũ primùm orationi vacant, & audientiæ

Diuinæ comparent: vel ſi Deus per mortem vicinam ad Iudicium aduocat Ciuem talem, præparat ſe cum ſummo timore; vti S. Gregorius ait: *Aperire Iudici pulſanti non vult, qui exire de corpore trepidat: & videre eum, quem contempſiſſe ſe meminit, Iudicem formidat.* Hom. il: 13. in Euã.
Satis facit interim præceptis Eccleſiæ, eleemoſynis, & promotione cultûs Diuini, vtilitati Dei ſeruit. Domeſtica Dei eſt Anima, in ſtatu Spirituali conſtituta; ingreſſus in interius cubiculum Principis ſemper illi patet. Dauid Rex Domeſticus & Cubicularius fuerat Altiſſimi; in varijs Pſalmis deſcribit prærogatiuas Domeſticorum, de ingreſſu in Cubiculum: *Introibo in potentias Domini, memorabor iuſtitiæ tuæ ſolius.* Pſal: 69. Vigilant ad fores Domeſtici: *Anticipauerunt vigilias oculi mei.* Ibid. Emundant Cameram Domini: *Exercitabar, & ſcopebam ſpiritum meum.* Pſal: 76. Audiunt loquentes Dominos: *Audiam quid loquatur in me Dominus.* Ibid. Adhærent illis ſemper: *Mihi autem adhærere Deo, bonum eſt.* Pſal: 84. Dormiunt in Pa-

Psal: 4. latio : *In pace in idipsum dormiam & requiescam.* Expectant solutionem laborum : *Inclinaui cor meum ad faciendas*
Psal: 118. *Iustificationes tuas, propter retributionem.* Et alibi : *Retribuet mihi Dominus, secun-*
Psal: 17. *dum iustitiam meam.* Præponuntur gubernationibus, & regunt alios : *Con-*
Ibid. *stitues me in caput gentium : Populus quem non cognoui, seruiuit mihi.* Mittuntur à Dominis, vt itinera conficiant celeri-
Psal: 118. ter : *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatásti cor meum.* Rege ingrediẽte Palatium præcurrunt, & portas ape-
Psal: 23. riunt : *Attollite portas Principes vestras, & eleuamini portæ æternales : & introibit Rex gloriæ, & Rex virtutum.* Ornant, & peri-
Psal: 25. stromata affigunt in Palatio : *Domine, dilexi decorem domûs tuæ : & locum habitationis gloriæ tuæ.* Apponitur à Dominis cibus & potus ad mensam illorũ :
Ps:22 *Parásti in conspectu meo mensam.* Et : *Calix*
Ibid. *meus inebrians, quàm præclarus est?* Et ali-
Psal. 59. bi : *Potasti nos vino compunctionis.* Item :
Psal. 21. *Edent pauperes, & saturabuntur : & laudabunt Dominum.* Benè tractantur domestici Dominorum. Iurant in secreta

Regum:

Regum: *Iuraui, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.* Et: *Seruaui mandata tua, & testimonia tua.* Rogant Dominos de singulari aliqua gratia obtinenda: *Vnam petij à Domino, hanc requiram; vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ: vt videam voluptatem Domini.* Si redarguuntur à Domino, pudorem contrahunt: *Tota die verecundia mea contra me est, & confusio faciei meæ cooperuit me.* Excitant Dominos si auxilio indigeant, vel si quid infausti præ manibus: *Exurge, quare obdormis Domine.* Et: *Exurge Domine, adiuua nos.* Munera offerũtur à domesticis sæpiùs Dominis: *Afferte Domino gloriam & honorem: afferte Domino gloriam nomini eius.* Cùm Rex transit, reuerentiâ colunt Dominos: *Adorate Dominum in atrio sancto eius.* Maximum onus, & acceptabilis reuerẽtia, reddere vero Deo gloriam. Secreta audientia permissa domesticis: *Meditatus sum in omnibus operibus tuis: & in factis manuum tuarum meditabar.* Vestes dantur nouæ domesticis, maximè si sint attritæ: *Conscidisti saccũ meũ,*

Psal: 118. Ibid. Psal: 26. Psal: 43. Ibid. Psal: 28. Ibid. Psal: 142. Ps: 29

& circumdedisti me lætitia: Splendida vestis. Hæc omnia operatur fides, nā iustus ex fide viuit : hæc confidentia domesticorum, fundatorum supra fūdamentum angularis lapidis Christū.

Ad constituendum ædificium firmissimo fundamento opus sex potissimum requirūtur ab Architectis causæ, ad bonum fundamentum. *Prima*: Electio terræ pinguissimæ, vel petræ. *Secunda*: Materia calcis & laterum excocta. *Tertia*: Fortitudo etiam cōtra insultus hostium, fundamento dirigitur ædificij. *Quarta*: Profunditas fundamēti proportionata structuræ. *Quinta*: Duratio fundamenti in multa sæcula prætenditur. *Sexta*: Altitudo consideratur fundamenti, vt etiam aliquot contignationes illi superstrui commodè possint. Applica, Anima, ad fundamentum Fidei Catholicæ, Natiuitatem Christi.

Prima: Terra fructifera fuit Bethlehem Domus panis, vbi lapis angularis positus Ecclesiæ, Dominus natus, tellus pinguefacta à bestijs, ideò in sta-

bulo, à quibus Deus agnitus, & à Pa-
storibus vigilias noctis super gregem
exercentibus, Pabulum præsens, &
hominibus Bos, & ad comportanda
victualia Asinus; & ad pascenda iu-
menta in Præsepio fænum. Venerat
ille, de quo dictum: *Homines & Iumē-* Psal:
ta, saluabis Domine. Aderat Mater & 33.
Virgo simul, gratiâ plena, in qua li-
cet Virgine, lac inueniebatur. Lacte
ergo & melle terra abundans, lacta-
uit sacro vbere Virgo infantem.
Mellis copia in suauissimo nomine
IESV: *Fauus distillans labia tua, mel & lac* Cāt:
sub lingua tua. Non Samson solus, o- 4.
mnis creatura ratione pollēs, in Leo-
ne qui vicit de tribu Iuda, inuenit
dulcedinem; ex forti hoc Leone, exi-
uit dulcedo. Profitetur hoc S. Bern:
IESV *decus Angelicum, in aure dulce can-*
ticum: in ore mel mirificum, in corde nectar
cœlicum. De comedente exiuit cibus;
Homo factus, comedit cum peccato-
ribus: exiuit ille cibus, cùm diceret:
Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi. Ioā:
Et: *Qui mā ducat hunc panē, viuet in æternū.* c. 6.

Fun-

Fundamentum certè fertilissimum, terra, structuræ iustificationis per Christum, tãquam lapidem angularẽ.

Secunda Materia, cõsona terræ, calx & lateres excocti: calx non est aliud, nisi innocentia vitæ, puritas, castitas.

Sap: 4. Inde canit Edæsia: *O quàm pulchra est casta generatio cum claritate.* Potius Virgo parere debuit, quàm violari castitas. Superædificatur hac calce & fũdamento, ædificium. Multi vtriusq; sexûs viri & fæminæ, calcem amplexi hanc albedinem videlicet castitatis, prætulerunt delicijs mundi: in igne calx elaboratur, charitas efformatio castitatis, quæ simul & aliorũ operum puram intentionem elicit: sola enim castitas, nõ perfecta; quinque virgines fatuæ cũ castitate exclusæ ianuâ à Sponso. Et S. Greg: dicit:

Hõ: in Euãg. *Nec castitatem esse rem magnam absq; bono opere: nec bonum opus aliquid esse sine castitate.* Lateres ad fundamentum ædificij adhibiti, arserunt igne amoris, lapis angularis rubet igneo amore: *Di-*

Cãt: c. 5. *lectus meus candidus & rubicundus.* Can-

didus

didus castitate, puritate, vt calx : rubicundus amore; vti lateres propter nimiam charitatem suam, quâ *Dilexit nos Deus, filium suum misit in similitudinem carnis peccati.* Similitudine peccatoris flagellis ruber; re ipsa amore ita excoctus, vt clamaret, *Sitio.* Apostoli, Martyres, voluntarij Mortificatores, Confessores, bene cocti lateres clamabant: alter, *Nouerim te Domine.* Alius: IESVS *amor meus, & nil amplius.* Alius: *Satis est Domine, satis est.* Alter: *Quàm sordet mihi terra, cùm cœlum aspicio?* Alter: *Cupio anathema esse pro fratribus meis.* Alter: *Domine, hîc vre, hîc seca, vt in æternum parcas.* Alter: *Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus.* Bona materia, & aptè collocata per manus Artificis. Fundamēta sectarum, quæcunque fuerant & erunt, non ita permanēt: vbi sunt Pharisæi, Saducæi, Essei? vbi Nicolaitæ, Pelagiani, Manichæi, & fæx similis? Arrianum caput, vt hydra, renascitur quidem: at angulis se continet, infamique plebi, & occultis pudore & timore

Rō: 8.

Psal: 30.

more cordibus insidet, toties condemnatum, Sibilis veritatis exclusum? Lutherana vacillat: Caluina mutat, vix centum Anni, & diuersa ab originali prodeunt volumina, nouis erroribus vel tollendo præterita, vel sinuosè glossa corrigendo. Conuenit
Psal: illis: *Defecerunt in vanitate dies eorum,*
77. *& anni eorum cum festinatione.* Vbi calx præparatur Sectarum? In stercoribus & pluuiosâ terrâ, vel potiùs in vino & crapulâ: tali fundamento vita coinquinatur. Vbi lateres charitate purgati? Sanguine Imperia stabiliunt, aliena rapiunt, Ecclesiastica bona sibi vsurpant, defensores malorum operum, oppressores pupillorum. Apage, corruet fundamentum cum Dathan & Abiron, terrâ opplebuntur, & cum sonitu peribunt. Contrà, materia Fidei Catholicæ Romanæ fundamenti, triumphando patitur, & patiendo triumphat. Sicut enim Fides omnium virtutum est fundamētum: ita fidei fundamentū, Natiuitas, Circumcisio, puerilis ætas Christi, ex

eadem materia, quæ in superficie ædificij est, fundamentum ponitur simile: *Platea & muri eius, ex auro purissimo, & portæ nitent margaritis*; in structurâ. Non diuersa pulchritudo fundamenti, aurum charitas Christi purissimum: vt autem sicut verus homo factus fuit, ita vero auro inchoaretur fundamentum; tres Reges offerunt aurũ pro fabricâ fundamenti, se ipsos pro mystico Gentium, super lapidem angularem, fundamento. Nec defuêre Margaritæ, Adamantina innocentiâ splendente fundamẽtum ornatur, Adamas non, nisi sanguine diuiditur hirci. Vt aptaretur hic Adamas, corpusculum Redẽptoris, sanguine Circumcisionis scinditur, & imponitur fundamento. Sapphirus cœlestis coloris aduectitius lapis: *Pax hominibus bonæ voluntatis*. Ibidem collocatur Rubinus lapis: Sanguis idem innocens lucet in fundamento. Smaragdus vel viridis fæni color, vel quod in Christi & dorso, & viridi Passionis futuræ, fabricaturi erãt peccatores dorso na-

Luc: 2.

Psal: 128.

ti; vti

ti; vti verba Saluatoris sonant: vel quod Hyems errorum transijt, & Ver gratiæ viridis in cunabulis apparuit. Insignis, firma, & pretiosa materia fundamenti Fidei Catholicæ.

Tertia: Fortitudo ædificij, etiam cõtra Hostium impetum, fundamẽto efficitur. Victoria Christiana, in Fide est. Non absque mysterio conscribebatur vniuersus Orbis, fũdamẽto Fidei in Natiuitate Redemptoris incipiente: Belli finis, Pax. Victoria & Pax, simul fundata cum fundamento Fidei, præfigurabat victoriam per Fidem. Ipsemet Christus, Fide propalatâ mundo, vicit mundum. Apposité S. Bernardus: *Hæc est victoria, quæ vicit mundum, Fides nostra. Fide siquidem in Dei filios adoptamur: Fidem in nobis mundus in maligno positus odit, atq; persequitur; Fide quoq; vincitur; sicut scriptum est: Sancti per fidem vicerunt Regna. Quidni attribuatur Fidei victoria, cuius est etiam vita? Iustus, inquit, ex fide viuit.* Fortis est Fides, quam triplicem idem S. Bernar: assignat: *Aliam præceptorum, aliam signo-*

De fide, c. 88. in Floribus.

rum,

rum, aliam promissorum: id est, qua credimus in Deum, quá credimus Deum, quâ credimus Deo. Credere in Deum, est in eũ sperare, & eum diligere. Per fidem signorum, credimus Deum, qui talia potest, & omnia potest. Per Fidem promissorum credimus Deo, qui quidquid promittit, veraciter complet. De Fide præceptorum, oritur spes veniæ: de fide signorum, spes gratiæ: de Fide promissorum, spes gloriæ. Sub tali Duce quis resistet? In exordio Fidei, multa millia Innocentum superârunt militiam Hærodis Regis potentis. Describit hanc victoriam S. Augustinus: *Aliorũ pretiosa mors Martyrum, laudem in confessione meruit; horum in consummatione complacuit: quia incipientis vitæ primordijs, ipse eis occasus initium gloriæ dedit, qui præsentis terminum imposuit.* Et alibi amissam pugnam mundi insinuat, cùm mœrorem eius interfectione Innocentum notat: *Nascente Domino luctus cœpit, non cœlo, sed mundo; indicitur Matribus lamentatio, Angelis exultatio, infantibus transmigratio. Deus est qui natus est; Innocentes illi debentur victima, qui venit damnare mundi*

Ibid: de fide.

Ser: 10. de Sanctis.

Ser: 1. de Innocent.

mali-

malitiam. Mira fides, & miranda victoria! Per tot centenos annos, & Hæreses, & Arma, & calumniæ, & mortes, telis inuidiæ petunt fundamentum Fidei: nihil tamen proficiunt, cum ignominiâ & confusione recedunt. Stat fides immota, stabitque ad consummationem sæculi: sanguine cœpit fundari Ecclesia; sanguine propagatur; sanguine nutritur; sanguine finietur in mundo. Fortissimũ fundamentum eius Christus lapis angularis, iungitur Natiuitati lapis primus: super lapidem Christum Protomartyr Stephanus, lapides sanguine proprio miscet iniectos albæ calci innocentiæ, rubeoque lateri sanguinis, velut strictissimo glutino, superædificat primus. Sequuntur & alij
Heb: 11. Martyres: *Secti sunt, lapidati sunt, in occisione gladij mortui sunt.* In fine Elias & Enoch, cõsummabunt sanguine structuram hanc, Fidei fortitudine vt fũdamento eleuatam.

Quarta: Profunditas fundamenti proportionata. Ecclesiæ ædificium

in cœlum vſque erigi debuit, fundamẽtum ergo è ſummâ eductum profunditate, à terra ad cœlum, quanta diſtantia! Dei ad hominem, quàm remota ſimilitudo! è ſtabulo ad ſedẽ Dei, Geometrica linea menſurando deficeret. Eo vſque fundamentum profunditate depreſſum, vt in ipſo cẽtro terræ (exemplo formicum in mũdo, in quo ſupplicio deſtinati detinẽtur) Infernali cauernæ vagabundum Dæmonem catenis ligatum, incluſerit Chriſtus, captiuitatis locum deſignando, & ex camera miſericordiæ egreſſus poſt Paſſionem, in imum fũdamenti deſcendens, Patres captiuos è lymbo eduxerit. Quanta à cœlo ad lymbum; tanta Fidei fundamẽti profunditas: imò tanta, vt cœlum & terra, intuendo in fundamento, diſtantiâ loci cauſante, poſitum Infantulum paruulum, dixerit: *Paruulus datus eſt nobis.* Tanta profunditas, vt & in ſæculo, & maior in cordibus hominum eſſet nox, ad ponendum lapidem primum, lux è cœlo ab Angelis appor- Iſa: 9.

tari debuit: Pastores aduocati tanquam testes, vt nocturni fundamenti iacti certitudinem, comprobarent. Erat alta nox, asserente Scripturâ:
Sap: 18. *Dum medium silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu medium iter perageret.* Adfuit lapis fundamenti. Tu, Anima, si in tenebris sedes, neque exercendis bonis operibus vacare potes, accipe lumen Fidei: *Sicut is qui noctu, & flantibus ventis, lucernam manu tenens iter facit, opponit manum lumini: Ita* (& tu Anima) *oppone manus bonorum operum sanctæ Fidei, ne ventorum flatibus, qui Regionem istam* (id est Mundum) *perflare cœperũt, extinguatur, &* (te) *tenebræ comprehẽdãt.*

Quinta: Respectu altitudinis ædificij, correspondens fundamentum. Tres contignationes structuræ Ecclesiæ per Christum, ad instar aërearum Regionum. Si iustificati per Fidem, actiones etiam naturales ad honorẽ Dei peragunt, siue dormiant, vigilent, ambulent, referentes ad voluntatem Altissimi, indeq; retributionẽ expectantes; in prima Regione sunt.

Si contemplatione, suspirio, fletu, compunctione eleuantur à terrâ; in secunda Regione manent: ruat mundus, fulminent inuidiæ, horror mortis terreat, non commouebunt Animam, cœlo per fidem coniunctam; cum Rege dicent: *Non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris.* Psal: 45. Lapis angularis Christus, fundamentum Fidei nostræ, audacter Iudæis, cùm capiendus esset, obuiauit, allocutus: *Ego sum*: Iudæi abierũt, Ioã: 18. & ceciderunt retrorsum. Non aliter tu, Anima, fundata in Fide, ingruente tentatione loquaris; Dæmone, mũdo, & carne, ad capiãdum te paratis: *Ego sum* Catholicus in Fide nutritus, confirmatus; faciamnè hanc rem indignam vocatione meâ? retrorsum cadent, abibunt tentationes, & tentatores: & licet Christus capi se permiserit; ideò factum, ne tu incideres in laqueum, vinculis proprijs robur, veluti alteri Samsoni, Spirituale tibi promerendo. Si vltrà res creatas se extollant, in tertia Regione compa-

rent; in ipso cœlo scilicet, vbi nulli turbines, nec venti, nec pluuiæ in perpetuum. Altitudinem Fidei exprimit S Bernardus: *Attingit* (Fides) *inaccessa, deprehendit incognita, comprehendit immensa, apprehendit nouissima: ipsam deniq; æternitatem, suo illo vastissimo sinu quodammodo circumcludit.* Fundamentum nostrum Christus, è præsepio ad mõtes Euangelizando; è montibus ad Crucem, pœnas sustinendo; è Cruce ad cœlum, gloriam assequendo, altitudinem Fidei mensuratam reliquit.

Sup: Cāt: ser: 76.

Sexta: Duratio fundamenti nulla perennior, fundamento Fidei Catholicæ. Nescio quarum structurarum antiquarum vix rudera apparēt: Hoc viget vsque ad mundi finem. Exurgant capita Hæreticorum, & successiuo errore opprimere nitantur fundamentum Fidei nostræ, frustrà laborabunt: Lapis angularis Christus, est Petra; rumpere Petram creatam non potuit nisi mors Christi: rumpere Petram increatam non poterit, nisi Iudicium Christi. Petra fortior; rupit Pe-

tras debiliores, sola morte: Petra vera solidatur morte Iustificatorum. Non minuitur (inquit S. Leo) persecutionibus Ecclesia, sed augetur: & semper ager Dominicus segete ditiori vestitur, dum grana quæ singula cadunt, multiplicata nascuntur. Et Bellarminus ait: Nec fieri potest, vt illa Ecclesia non sibi constet, quæ ore Apostolico, columna & firmamentum veritatis, appellata est, & quæ Pastorem & Doctorem sequitur eum, cui dictum est à Veritate: Ego pro te oraui, vt non deficiat Fides tua. Ingens iam agnoscendo beneficium Iustificationis, Anima, per fidem; age Redemptori gratias, qui te in Arca Noë Fidei suæ, per diluuium variarũ Hæresûm, saluare decreuerit: gemitu, suspirio, lachrymis, promoue te ad Iustificationem consequendam. In fundamẽto Fidei nostræ, quot gemitus, cum pauper & inops nascere tur Saluator, emissi! Puer natus, frigore & penuriâ coactus, gemebat: mater præ cõpassione, & intrinsecâ consolatione, suspirabat: Ioseph præ admiratione anhelabat: Pastores præ

Ser: de S. Petro, & Paulo.
De verit: Cathol: Doctri. Cõ: 4
Luc: 22.

ſtupore, ſingultus lachrymis intermixtos edebant. Facito, Anima, fundamentum in te conformatum, pauperi Chriſto, & ei condoleas pro te algenti, quo iuſtificationis beneficiũ conſequeris. Oſculare illam exiguam manum ſiniſtram Redemptoris, quâ poſteà cruentata in Cruce, promeruit tibi Iuſtificationem, transferendo ad dexteram fælicis prædeſtinationis. Iam de ſpe Iuſtificationis ſuccedet Caput, quæ eſt velut paries & columna ſtructuræ Eccleſiæ.

De pariete, & columnis Iuſtificationis, Spe.

CAPVT III.

SI Architecto firmum ædificij fundamentum videtur: nihil non audet ſuperſtruere, altitudinem, latitudinemq; coæqualem ſuppoſito securè propellit; parietem, columnas, eâ qua vult craſſitie, educit. Fundamẽto Iuſtificationis Fide conſtituto, Na-

tiuitatique Christi conformato, Spes Christiana in altum extollitur, Parietis, columnarumq; similitudine ap- appropriata. Ad rem Bellar: *Iacto Fidei fundamento, Parietes Spei erigendi sunt: nec enim secus à Fide nascitur Spes, ac parietes à fundamento surgunt.* Et infrâ: *Hic est eximius fructus huius præclarißima virtutis* (Spei) *vt hominem præsentem, robustũ, fortem, erectum efficiat; & à laboribus difficultatem, à doloribus pœnam, à felle amaritudinem, ab ærumnis & calamitatibus mæstitiam, & animi deiectionem auferat: & ij quidem, qui in actione inter homines versantur, current, & non laborabunt: illi verò qui in contemplatione rerum cœlestium, & Diuinarum versantur, volabunt, & non deficient.* Post parietem nostrum Christus prospicit, teste Sponsa: itaq; rectam Spẽ vitæ Christi accommodabimus. Vt enim ventorum rabies, pluuiarumq; guttæ, pariete impediuntur ne noceant: ita insultus Infernalium tempestatum, tanquam pariete, imitatione vitæ Christi repelluntur; lædereque Iustificationis progressum prohibentur.

Cõc: in Assũpt: B.D. M.p. 1.

Cãt: 2.

tur. Contrariò: Spei impiorũ si quis innititur, velut parieti inclinato, & inani confidentiæ, destituetur, & casu parietis conteretur. Sectarum omnium sectatores lactãtur vanâ spe, Caluini & Lutheri, aliorumq; simili parieti confisi. Ah miseri, audite Sapientem loquentem de Architectis huiusmodi: *Spes impÿ quasi lanugo est, quæ à vento tollitur; & tanquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur; & tanquam fumus, qui à vento diffusus est; & tanquã memoria hospitis vnius diei prætereũtis.* Omnes inuentores Sectarum, extra Doctrinã Christi præterierunt, & prætereunt; memoria eorũ delebitur, & sicut candelæ deficiente lychno, extinguẽtur. Instruunt, solam Passionem Domini sufficientem ad salutem esse? At vita quoque Christi sequenda proponitur; ipsemet Saluator toties inculcat: *Exemplum dedi vobis; &c.* Et quidem omni statui prototypon verum, vita Redemptoris. Si solâ Eremo inclusus foret: Monachis tantùm & Religiosis facem imitationis accendisset.

Sap: 5.

Ioã: 13.

Si solis Concionibus, reprehensione-que mores correxisset: Statui Ecclesiastico, & Prædicatoribus, sequendũ se apertè iussisset. Si nuptijs solummodò interfuisset: copulam Matrimonij præscribere omnibus visus esset. Si Conuiuijs tantùm peccatorũ adfuisset, ea probâsse conuinceretur. Omnibus locis præsentia eius, & fructum spiritualem attulit, & sequellã vitæ apposuit: communẽ vitam elegit, vt communem salutem omni statui à Deo propositã interpretaretur. Quæ ergo spes ex vitâ Christi? Imitatio eius; hinc enim sequetur quod ipsemet dicit: *Vbi ego sum, illic sit & minister meus.* Ioã: 12. Qui imitatur Christum, sequitur illum: hæc spes non cõfundit. Ieiunauit ergo, vt nobis meritum Ieiunij commendaret: orauit, vt efficaciam orationis explicaret: fleuit, vt luctum præ gaudio eligẽdum persuaderet: fatigabatur, vt otium fugiendum declararet: bene fecit omnibus, vt nobis bene merendi de proximo doctrinâ præiret: dimisit iniu-

rias, vt vindictam e cordibus nostris eradicaret: omnibus liberum ad se accessum præbuit, vt elationem animi à nobis auerteret: Paupertatem coluit, vt diuitias contemnẽdas esse, exemplo proprio instrueret: Contemni, & malè tractari voluit, vt honoribus, & ambitioni augendæ, in mundo viam intercluderet. Iam, Anima mea, si recollectione intrinsecà aliquid ex virtutibus Christi vitæ commune habes, aspires certâ spe ad Iustificationis ædificium. Pariete & columnis cõsurgit structura. Christus enim est vera spes, non ad normã prouerbij mũdi; *Spes alit & fallit.* Alit certè Redẽptor quia omnipotẽs; sed nunquam fallere potest, quia infinitè verax. Alit te, Anima, rebus omnibus caducis; alit gratiâ suâ; alit Venerabili Sacramento Corporis & sanguinis proprij; nõ fallit veritate ipsâ

Mat: 24. docente: *Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.* Quid? res promissæ decipientnè? si verba cœlis immota, & deletâ fabricâ mundi, in-

teritum non agnoſcent. Mūdo quarto modo proprium, alere & fallere: Ideò ſpes impij, lanugini & ſpumæ comparatur: *Quid faciliùs cadit quàm lanugo? quid faciliùs diſſipatur, quàm ſpuma? ſi opes fures diripiant, vbi erit ſpes Auari? Si propter aliquam, ſiue veram, ſiue falſam ſuſpicionem à gratiâ Principis aliquis excidat, vbi manebit ſpes ambitioſi?* Sed durent hæ ſpes durante vita totâ, quanta longitudo? Caminus emittit fumum eâ altitudine quâ ipſe eſt: pari ratione ſpes impij non diu durat, vitâ deficiente. Spes omnis, quæ in opibus, honoribus, poſita fuerat, tanquam paries corruit: ſpes, tanquam vnius diei prætériens hoſpes, non ex Deo, mundi eſt. Similitudine eleganti Bellarminus dictū Sap: accōmodat de hoſpite prætereūte: *Cùm amicus aliquis, quē multis ānis nō vidimus, iter faciēs, ad nos diuertit: quo apparatu, quâ lætitiâ, quo ſtudio illū excipimus? Nihil loquimur, niſi de eo: nihil cogitamus, niſi de eo: nihil agimus, niſi pro eo. At poſtquā die ſequēti receſſit, alia negotia occurrūt animo, & ſtatī amici hoſpitis*

Bell. in Cōc. de Aſſūpt. B.M.

Ibidem.

obliuiscimur. Ad eundem modum, cum in hunc mundum ingredimur, qui non domicilium, sed hospitium est: continuò ab amicis, affinibus, opibus, honoribus, voluptatibus, tā quam hospitio excipimur; omnia nos circumstant, omnia ad se capienda & cumulanda inuitant. At vbi mors, quasi nox quædam, vitæ diem claudit, nosq; de hospitio recedere cogimur: omnia nos deserunt, & domum æternæ obliuionis ingredimur. Spei verò bonæ domicilium, est æterna & felix æternitatis fælicitas: tali spe dilectus Deo Rex, ædificauit sibi in Palatio Iustificationis cameram quietam, separatam, & sibi soli reseruatam, Columnis & Parietibus bene firmam, à qua ipsemet clauem portaret, dicēs: *Quoniam tu* (Domine) *singulariter in spe constituisti me.* Quare Sancte Coronate singularem spem tibi fabricasti? Quæ tua inibi occupatio? Designàrat mēte & verbo, ante causam: *In pace in id-*
Psal: 4. *ipsum dormiam & requiescam.* Spes certa, & parieti Christi innixa, conciliat somnum suauē: hæreditatem Domini spe deuorauerat; hinc optimè dormi-

erat exclamando: *Cùm dederit dilectis suis somnum: Ecce hæreditas Domini.* Falsa spes non habet requiem, turbationem parit, omnia timet, omnia suspicatur, omnia expectat trepidè; quæ disparitas timoris cum spe incerta? vnum idemq; est. Maxima spes mũdi, horam vnam post mortem tranquillam promittere non audet. Refertur de quodam Aulico, à delitijs Regis cuiusdam, celebri in vitâ, vicino morti, indoluisse Regem: legatio mittitur, omnia necessaria promittens ad vitæ conseruationem, gratiam Domini pollicens, luctum non celans. Ad hæc æger: Re aliâ prorsus non indigeo, nisi si mori mihi cõtingat, hospitiũ statim vnius diei securũ destinari à Principe, loco omnium cupio gratiarum. Subrisit Rex responso dato, post mortem, nec sibi, nec alijs prodesse se posse. Tum agonizans, stultitiæ propriæ improperando, lamentabili voce profert: Quanto labore, & vitæ fortunarumq; dispendio, merui fauorem talis Principis, qui Psal. 126.

pis, qui morti, mortuoq; succurrere non valet: & illi nullo me obsequio alligaueram, in cuius manu vita, vel mors perennis: fata si filum vitæ extendent, ei mancipare me intendam, cuius ope, & vita, & mors intrepidè decurritur. Conualuit, intentum effectu confirmauit; vitâ austerâ mortem benignam consecutus. Spes carnis, pondere corporis velut grauitate ad ima animam trahit. Vt S. Bernardus ait: *Traxit animam corpus in regionem suam, & ecce præualens opprimit peregrinã; factum est nempe talentum plumbi, non aliunde tamen, nisi quia sedet iniquitas super illud: corpus enim aggrauat animam, sed vtiq; quod corrumpitur; corrumpitur autem, imò etiam, Apostolo teste, mortuum est propter peccatum.* Spes mundi, carnis initiũ sumit ex corruptione: Physica docet ex terrâ Metheora generari, ideò recidunt in terram; vagetur spes vana paululum in aëre, similiaq; spei certæ exerceat, resoluetur postremò in carnem, terramque stillicidijs voluptatum, ac honorum, repetet. Dicere au-

Ser: in festo S. Martini.

re ausim de tali spe, cum S. Bernardo: *In terra oritur, in terra moritur: reuertitur in eam vnde est assumpta.* Toto cœlo hæ duæ spes differunt. Rectè Drex: vocat veram Spem: *Gaudium ante gaudiũ.* Falsa spes, est gaudium ante cruciatũ. Prior Spes dilatatur ampliori augmẽto, & gaudio sine fine: posterior coarctatur bienni rupturâ, quæ dolore æterno intercipitur. Prior est triplex, secundum Bernardum, ex fide procedens suo fundamento: *Spes veniæ, spes gratiæ, spes gloriæ.* Posterior etiam triplex, deriuata ex Fide caduca: Fide hominũ sine fundamento, contemnitur spes veniæ, despicitur spes gratiæ, hinc ambigitur spes gloriæ; & tamen falsò promittuntur hæc omnia, non mirum, latissima porta Spei. Numeres mihi, Anima, & paucos calculos separabis, qui non putent se spe tenere cœlum? Etiam flagitiosissima vita, denegari vitam æternam sibi non permittet. Spes vera, cùm timore & tremore operatur salutem; considerat angustam portam, secundùm do-

Ibid.

De cælo.

Ser: de fide.

ctrinam

ctrinam Saluatoris: Spes falsa obturat aures mortalium, & latam portã ad cœlum sibi imaginatur. Tu, Anima, oculos flectas in Cruci affixum Dominum, qui videns multos non verâ spe pergere ad portam perditionis, sinistra manu cruẽtâ prohibet ad eam ingressum: toto impetu enim rueret homo in gehennam, nisi obstaret manus lęua Christi. Quid ergo? si tantoperè arridet infælix porta mortalibus, obstaculum manûs sinistræ, vel subsiliendo, vel declinando remouere necesse erit. S. Greg: assultum talem, & incuruationem transitûs deplorat: *Sperando & desperãdo, ho-*
Homil: 5. *mines pereunt: sperando malè in vita, desperando peiùs in morte.* Præuidit Redemptor tres hostes impellere ad portam Infernalem ingrediendam: Carnem, Mundum, Diabolum. Quid fecit misericordia eius? Manũ opponit Cruci clauo iunctam intermediam, carne carnem dehortando ab ingressu; ligno ligni noxam diluẽdo; clauo potentiam Dæmonis affigendo. O Ani-

ma,

ma, dum carnem Christi pro tuæ carnis salute resperſam ſanguine, cogitas: audebiſnè delitijs eius aſſentiri? Tua culpa ſi peribis, vanitate tranſilies manum carneam Redemptoris; ſarcinâ peccatorum deprimeris vltra manum, ſi vltra eam in fundum æternitatis malignæ introduceris. Anima, crede mundum ligni fructûs eſu, malignum redditum, ligno vitam resumpſiſſe: Intuere hoc lignum, & mundũ ſupera. Si Conſtantinus Cæſar in ſigno ligni vicit hoſtes viſibiles; & tu in hoc ligno triumphabis de mundo immundo: & vim ſenties ligni, cùm Dominus ad iudicandũ venerit, vt in dextera eius collocêris. Clauus Christi contra ſpiritus infernales validus, ſi Creatoris manũ detinuit, nec dimiſit donec mortuo euelleretur: quomodo non coërcebit, & occludet vires Auerni! Hoc ipſum exprimere forte voluit Dauid: *Factus eſt in pace locus eius, ibi confregit potentias arcuum, ſcutum, gladium, & bellum.* Psal. 75. Pax in Cruce poſt mortẽ Domini; ſtatim

contra-

confractæ portæ Inferni; & clauibus Christi aperta occlusis in lymbo patuit porta; gladius ablatus, bellum sopitum, victoria obtẽta, nulla morte lacessenda: *Christus non moritur,* S. Paulus ad Rõ: 6. *mors illi vltra non dominabitur.* In medio ergo portæ peruersæ, manus sinistra Christi est: si medio ibis, Anima, allides in manum, & pergere prohibeberis. Est etiam Christus Via, Veritas, & Vita: sed secreta, quæ hac eadẽ manu sinistrâ mõstratur. Saluator agit gratias Deo Patri, quod abscõderit viã à sapiẽtibus & prudẽtibus, & reuelârit paruulis. Etiam in hoc sæculo iter ignorant magni Principes. Rusticorum est monstrare viã, ad quam vi & fuste compelluntur. Difficilis hæc semita, & via secreta, quam sibi Propheta Regius ab ipso Psal: 138. Deo indicatam fatetur: *Semitam meã, & funiculum meum inuestigâsti, & omnes vias meas præuidisti.* Ante rogârat idem: Psal: 24. *Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.* Quis conductor semitæ & viæ huius? Filius hominis,

abiectio plebis habitus, verberibus & cruce adactus ad commonſtrandam, non aliam nihilominùs trabeã oſtendit: *Qui vult venire poſt me, abneget ſemet ipſum, & tollat crucem poſt me, & ſequatur me.* Eo abſente, quis ductor viæ? Spes in Paſſione & meritis eius; etiãſi indigna merita animæ, & perturbationes ſæculi immiſſæ turbarent cœptũ iter; ſi patienter tolerentur, vti Chriſtus crucem tolerauit, non aberrabis à via cœleſti. E diuerſò, mũdi lata via ad perditionem, nunc hyems eſt, nõ trãſibis niſi vero Vere æternitatis ſubſequente, cum Sponſa: *Iam hyems trãſiit, imber abijt, & receſſit.* Hyeme vbi diffuſior via, niſi ad ſyluam? Quis non præſumeret ad opulentam ferri Ciuitatem tam trito itinere? Interim quò vlteriùs pergitur, eò magis altitudine ſyluarum cõtegitur, & vel via amittitur, vel multitudine niuiũ perit tecta. In ſpiritu deſcribit Dauid has duplices vias: *Nouit Dominus viam iuſtorum, & iter impiorum peribit.* Moritur iuſtus, ſepelitur abſque ceremo-

Mat: 16.

Cãt: 2.

Pſal: 1.

nia: ſpes deducit eum viâ notâ Deo. Moritur iniuſtus, conditur albẽti cerâ, perit memoria eius, & viâ ignotâ Deo, ſpe fallaci trahitur vnco ſupplicij. In vitâ Chriſti vera ſpes, imitatione concepta, verus & fortis paries: imitator intuetur per feneſtram huius parietis, ſpe in cœlum; imò ſpe iam in cœlo habitat. Et hæc de pariete: iam reflecte te, Anima, ad columnas ædificij Iuſtificationis. In Prouerbijs, Salomon ſapiens ſtructuram admirandam cognouerat intellectu, Prouer: 9. dum inquit: *Sapientia ædificauit ſibi domum, excidit columnas ſeptem.* Mirabile ædificium, quod ſeptenario nõ æquali numero conſtat: diſparitas meritorum, diſparitatem parit præmiorum. Hieremias Propheta, erat ferrea co-Ier: 1. lumna: *Ego* (dicit Dominus) *dedi te hodie in Ciuitatem munitam, & in columnã ferream.* Columnæ ſuſtinent pondus totius ædificij, obſiſtunt ingruẽtibus procellis. Hieremias multas tempeſtates expertus Iudæorum, veritatis cõſtantiâ, quaſi columna inperterrita

permansit. S. Lucia virgo ad locum inhonestum ducenda, veluti immobilis columna, moueri non potuit. Spes Catholica semper fixa, non deterretur supplicijs; non emollitur diuitijs; non frangitur blanditijs; non pertrahitur tentationibus; non turbatur afflictionibus; non variatur mũdi vanitatibus; nõ corrumpitur pressuris; non dementatur honoribus; nõ dissuadetur contemptibus; non eneruatur dilatione, ac diuturnâ expectatione solatij. Columnæ sunt quadratæ: Spes, quatuor nouissimorum consideratione, stabilitur. Columnæ sunt rotundæ: spes æternitatis meditatione solidatur, quam circumstat gratia Dei, iuxta Dauidem: *Sperantem autem in Domino misericordia circumdabit.* At, Anima, vita Christi, & mandata eius, sunt veræ columnæ spei nostræ. Septem Sacramenta in ædificio Iustificationis, nonnè sunt columnæ, & bases spei? *Baptismus* columna prima, quæ aliorum voce & promisso extruitur. De hac S. Augustinus: Bapti-

Psal: 31.

sandi infantes portantur in Ecclesiã.
Ser: 10. de verb: Ap. *Et si pedibus illûc currere non possunt, alienis pedibus currãt vt sanentur: accomodat illis mater Ecclesia aliorum pedes, vt veniant; aliorum corda, vt credant; aliorum linguam, vt fateantur: vt quoniam quod ægri sunt, alio peccante prægrauentur; sic cùm hi sani sunt, alio pro illis confitente saluentur.* Secunda columna, *Confirmatio*, quæ militem Christianum, iam mente adultũ, robustum contra inimicos inuisibiles creat, in Triariorum numerum inscribit, & tactu Colaphi cædere hostes, & cedere hostibus docet, iniurias nõ vlciscendo, nec vindictam reseruando: imitatione ducem suum exprimere iubet, spe illâ contentus: *Mihi* Rõ: 12. *vindicta, & ego retribuam.* Tertia columna, *Pœnitentia*, quæ ex reo maximo, intimum amicum Deo irato reddit, vbique residet. Magdalena in Conuiuio eam inuenit: Matthæus in Telonio: Petrus in Aulâ Põtificis: Latro in Cruce: Tiburtius in thalamo: Maria Ægiptiaca in Eremo: Pelagia in Concione: semper suspirio vnico

com-

complecti se patitur. Dauid verbo: *Peccaui*: eam reperit, aliosq; docuit, cùm diceret: *Gemitus meus à te* (Domine) *non est absconditus.* Psal: 37. Quarta columna, *Eucharistia*; ô stupenda! quæ panem cœli manducandũ proponit hominibus, in Filium Dei transformat, nutrit in vitam æternam, & spe securâ Iustificationis beneficium pollicetur. Quinta columna, *Ordo*, quæ est dispensatrix priorum Sacramentorũ. Sicut enim Christus in Cruce obtulit Sacrificium cruẽtum pro peccatis mundi, Deo Patri; sic Sacerdos ritè ordinatus, offert incruentum Sacrificium, renouatq; memoriâ virtutem Passionis, & recentia vulnera, recordatione mortis Christi medetur. Sexta columna, *Matrimonium*, quod propagatum, materiam ædificij Iustificationis subministrat, seruosq; Dei generatione concessâ procreat, ac loca deserta Angelorum perfidiâ, multiplicatione occupat. Septima columna, *Vnctio extrema*, quæ reliquias inquinamentorum moriẽtis obstergit,

Oleo

Oleo gratiæ præueniẽdo æternæ mãsionis ingressum. Stat ergo hoc ædificium his columnis suffultum Iustificationis, stabitque donec spes finietur, aut affectus beati consecutione, aut mundi totius consummatione. Verte te, Anima, suspirio, ad Passionem Christi: inuenies duplicatas septenas columnas, sãguinis & doctrinæ, per septem verba eius relictas.

Prima columna sanguinis, in horto plãtata, eradicârat plantationem Adami, in horto inobedientiæ iam excrescentem, voluntati Patris se subijciendo, ac terram, in Crucis formâ procidens, Corpore suo pretioso attingendo: ô Anima, attende ad hãc columnam, & spera, sed timore adiuncto, vti & Christus timuit, non sibi, nobis potiùs. Non semel Saluator thema considerandum proposuerat:
Mat. 20. *Multi vocati, pauci electi*. Columnam ergo metiri voluit Christus Electorũ, mensurâ extensionis corporis in terra, sudore sanguineo irrigandâ. Dixerat ante de semine, quod seminatum,

aliud cecidit in Petrã, aliud secus viam, aliud inter spinas, aliud in terrã bonam. Quarta pars seminis bonæ terræ, reddidit eam fructuosam: tres inutiles mansêre, & absque fructu. Quis scit? an non horti magnitudo, vocatos; statura Christi & extensio, ac sanguinis conspersio, electos, designauerat? Spes suppleat, Anima, te fuisse inclusam in mensura istius columnæ, vt erumpere possis cum S. Augustino, in illa verba: *Tota spes mea est in morte Domini mei.*

Secunda columna sanguinis, Alapa faciei Redemptoris ferreo pugno impressa, quæ sanguinem eduxit, vt aliquorum est sententia. Cœlum contremuit tali ausu, & plorasset, si lachrymarum vsu frueretur. Tu, Anima, scias, veritatis præmium à mundo Colaphum iudicari: si ergo mundi persecutionem sustineas iniustè, imaginare ædificari te in columnam percussioni Christi assimilatã; tali spe crescet structura Iustificationis tuæ.

Tertia columna sanguinis, ipsa colu-

mna flagellationi destinata, copia sanguinis ex plagis millenis corporis delicati Domini erumpens, fortissimam reddidit columnam Iustificationis; multiplicauitque & Electorum numerum, & imitationis exemplum. Hinc tot Martyres, vti canit Ecclesia: *Pro te (Christe) furias, atq; minaces Cruces, calcârunt hominum, sæuaq; verbera. His cessit lacerans fortiter vngula, Nec carpsit penetralia, Cæduntur gladijs more bidentium: Non murmur resonat, non querimonia, sed corde impauido mens bene conscia, Conseruat patientiam* Multis nõ aliud desideriũ, quàm vt vario mortificationum genere, sub vexillo doloroso Ducis sui Saluatoris militantes, spes Iustificationis in eis cõfirmetur.

Hy-mno de Mar-tyr.

Quarta columna sanguinis, in Coronatione: verè debuit coronari Sanguis Christi, vti sanguis Regius; loco sceptri data arundo, mundo debetur, cui nihil proderit effectu columna hæc, cùm vario vento voluptatum & tentationum, sceptra eius tanquã arundinea confringantur. Electis hærebit

mente

mente & æternitate, impressa capiti fortiter sãguinea corona; ideò in cruce Domini etiam post mortem durauit in capite sine dolore, vt post mortem Iustorum transformaretur in coronam retributionis, adiuncto solatio sempiterno. Hoc innuit Ecclesiæ responsoriũ: *Tradiderunt* (electi) *corpora sua propter Deum ad supplicia; & meruerunt habere coronas perpetuas.* Excelsa columna, quæ cœlum ipsum, & merito, & fructu attingit. In cõm: Mar.

Quinta columna sanguinis, Veronicæ sudarium, quod tanquam in marmore expolito, faciem patiẽtis Domini, oculis proposuit, hucusq; Romæ durat, terret Hostes, commouet amicos Dei; inscriptio columnæ formidabilis: *Nolite flere super me, sed super vos, & super filios vestros: Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* Tremor occupat membra, cùm propter aliena peccata Deus tantũ sustinuerit; quid sperãdum creaturæ proprijs oneratæ! Difficilis structura Iustificationis, fletu & virore propagatur. Spes pœni- Luc: 123.

tētiæ lachrymis & suspirio accincta, meretur veniam, tanquam in speculo, in sudario Veronicæ faciem Christi deploratā, compassiuè aspiciēdo.

Sexta columna sanguinis, detractio vestium, renouatioque sanguinis iam concreti in dolorem acerbum. Columna rubicunda, luxum, & vestium splendorem iustificat: maxima spes oritur peccatoribus, qui licèt veste innocentiæ, deprecato Patre, vt filij prodigi induuntur, delictis iterū detrahunt illam tunicam, & sanguinem Christi quasi denuò effundere nituntur: tamen toties pœnitentiæ actibus & ictibus redeunt ad cor, conteguntur que veste remissionis. Optimum integumentū, vestis & sanguis Saluatoris, inde meritum nostrum à Domino nobis traditū; quod Diuus Cyrillus animaduertit, dicens: *Christum cùm moriendum esset vestes deposuisse, vt ostenderet omnia opera, & merita sua nobis, vt nostra, ab ipso relicta.* Sublimis Spes ex hac columna, animæ afflictæ morbo peccatorum.

Lib: 9. c. 3 in 13. Ioā.

Septima columna, Clauorum in Cruce penetratio, perfectior alijs columnis, altitudo ad cœlum pertingit, latitudo per omnia ſæcula durat. Septem quidem columnæ fuêre à ſapientia extructæ : hæc vltima ſeparato artificio eminet. In Creatione, Deus ſeptimo die quieuit à labore : In Redemptione idem Deus, ſeptimâ columnâ ædificatâ ſanguinis, in ſinum Patris reddito Spiritu filiali, requieuit : Sanguine illuminando pulchritudinem columnæ, verbis ſeptẽ eam commendando, ſeptem virtututum ſpecimine edito. Nam verbalis *Columna prima*, Cruci affixi bonitatem incomprehenſam deprædicat, dum pro inimicis prima Oratio funditur, quâ ſpes veniæ ſummis offenſis conciliatur. *Secunda Columna* manſuetudinem propalat, dum Latronis ſocietatem non aſpernatur, eumque ſtatim in Paradiſo collocat, qua ſpes omni tẽpore conceſſæ pœnitentiæ edocetur.

Tertia Columna obedientiam, vſque ad derelictionem à Patre proclamat;

qua ſpes, deſperatione damnata, etiam in anguſtijs erigitur. *Quarta Columna* benignitatem promulgat, Matrē Diſcipulo communicando; quâ ſpes adeptionis in filios Dei promittitur. *Quinta Columna*, reſignationis regulā & modum præſcribit, dum Spiritum in manus Patris commendat; quâ ſpes curæ de nobis in Agone definitur. *Sexta Columna* temperātiam inculcat, dum ſitire ſe fatetur in tormentis; quâ ſpes affluentiæ futuræ cœleſtis, ſiti eius tanquam torculari exprimitur. *Septima Columna*, perſeuerantiam adamare præcipit, dum conſummatione vitæ finiuit Paſſionis exercere culturam; quâ ſpes leuitatis & incōſtantiæ noſtræ, ſolidatur. Firmi ergo parietes, & columnæ, ædificij Iuſtificationis ſunt. Sed obijciet aliquis, ſi Paſſio & ſāguis Chriſti effuſus, noſtra ſpes: quid dicetur de ſanguine cum aquâ poſt mortem è latere emiſſo? Myſterium magnum, multæque cauſæ. Ad hanc materiam hæc ſeruiat: Sanguis viuus Domini, ſpes Ca-

tholica Romana, quæ ad merita Passionis, opera bona coniungit, ijsque cooperatur ad salutem. Sanguis cum aqua Christi, spes dubia, quæ Sectarum solâ Passione lactat Animas, & decipit: Sanguis Saluatoris & viuificat, & condemnat. Nonnè dictum à Simeone Propheta: *Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorū.* Luc: 2.
Aqua ergo cum sanguine simul erupit, quæ vel delet peccata Electorū, cum Rege: *Dele iniquitatem meam Domine*: vel cum eodem delet ex Cathalogo saluandorum: *Deleantur de libro viuentium, & cum iustis non scribantur.* Psal: 50. Psal: 69.
Tu, Anima, spem concipias ex Passione Corporis Saluatoris, cū S. Augustino dicendo: *Est in ipso IESV Christo Domino nostro, vniuscuiusq; nostrûm portio, Caro & Sanguis. Vbi ergo portio mea regnat, ibi regnare me credo. Vbi caro mea glorificatur, ibi gloriosum me esse cognosco. Vbi sanguis meus dominatur, ibi dominari me sentio. O quàm suauis hæc capitis cum mēbris communicatio! quàm singularis Heri cū seruo beneuolentia! quàm firma & indubi-* Cap: 15. Medit.

tata spes! Suspira, Anima, ad talem consequendam spem: si sinistram nūc timebis, & sinistræ manûs Christi sā-guine te proteges; spem concipies te esse in ædificio Iustificationis. Spes plumea facilè attollitur: assume pœnas cōtemplationis, & eleuata à terrâ, contemne fallaces spes mortalium, quæ dissipantur varijs casibus,
Psal: 145. ad summùm morte: *Peribunt in illa die omnes cogitationes* (& spes) *eorum*. Pete à Deo donum Iustificationis, quod Fidem, Spem, Charitatem securam cō-tineat. Ita te erige spe, vt possis brauium immortale accipere. *Nam sicut*
Bell: in Cōc: 16 Septuages. *ingressus in stadium non acquiritur cursu, sed donatur fauore & liberalitate Principis: ita gratia Iustificationis non redditur meritis, sed gratis datur.* Succedit, vt de charitate Iustificationis, quæ est tectum structuræ Ecclesiæ, dicatur.

De tecto Iustificationis, Charitate.

CAPVT IV.

Super-

SVpereminere dicitur à S. Paulo charitas, omnibus virtutibus; & Deo, hominibuſque eas patefacere: Ergo verè tectũ tam ſplendidi ædificij Iuſtificationis: *Domus* (inquit Bel:) *quam elegit Deus in habitationem ſibi, credendo fundatur, ſperando erigitur, diligendo perficitur.* Et ſupra paulò ad noſtram intentionem, tectum vocat charitatem; longioribus verbis (quæ inſerere non abs re viſum) exiſtimâram teſtimonio tanti viri, vti in propoſitâ materiâ: *Quemadmodum parietes, niſi tectum eis ſuperponatur, facilè mouentur & nutant; tecto autem ſuperpoſito cõfirmantur, atq; ſtabiliuntur: ſic etiam ſpes noſtra firma, conſtanſq; eſſe non poteſt, niſi eam charitas, & opera bona comitentur. Tectũ igitur charitatis, ad hanc ſpiritualem fabricam perficiendam, planè neceſſarium eſt: neq; verò ad parietes confirmandos tantùm, ſed etiam quia domicilium ſine tecto, nec ab æſtu, nec à frigore, nec à flatibus ventorum, nec ab imbribus & procellis, nec ab alijs multis & grauibus cœli iniurijs, ſatis nos tueri poteſt.* Porrò non ineptè Charitas Tectum dicitur, nam ſi

Bell in Cõc: Aſſũ: B.V.

tectum a tegendo dicitur, certe Tectum est Charitas. Psal: 31. *Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata,* (inquit Dauid) *Et quid obsecro, tegit peccata, nisi Charitas? Charitas* (inquit Apostolus 1. Petri 4. Petrus) *operit multitudinem peccatorum;* Luc: 7. *Et remissa ei sunt peccata multa,* (ait Dominus) *quoniam dilexit multum: si tectum est pars altissima domicilij, rectè tectum est Charitas. Nunc* (inquit Apostolus Pau- 1. Co rint: 15. lus) *manent tria hæc: Fides, Spes, Charitas; maior autem sublimior, celsior, latior horum est charitas. Si deniq; tecto absoluitur perficiturq; domus: certè tectum est Charitas. Omnis consummationis vidi finem, latum mandatum tuum nimis.* Psal: 118. Iam probatione maiori non indigeas, Anima, sciasq; tectum ædificij Iustificationis esse charitatem. Sit multo labore, & sumptu, elegantiaque ornata Domus, si tectũ desit, tempore & vetustate tota corruit, dissipatur, consumitur. S. Paulus Architectus insignis, quâ ratione tectum charitate commendet, patet omnibus: dicit enim, omnia opera, quantumcunque bona & vtilia sint,

sine charitate, vigorẽ & vitam amittere. Tam mirabile artificiũ est charitatis, vt S. Bernar: asserat: *Difficile est aliquid de Charitate dicere, sentiens quòd ad eam tractandam, non cor, non lingua sufficiat. Quomodo enim de amore loquitur homo, qui non amat, qui vim non sentit amoris? De alijs nempe copiosa in libris occurrit materia, hæc autem tota intus est, vel nusquã est, quia non ab exterioribus ad interiora suauitatis secreta transponit, sed ab interioribus ad exteriora transmittit: solus proinde de ea loquitur dignè, qui secundum quod cor dictat interiùs, exteriùs verba componit.* Quid ergo tibi ego dicam, Anima mea? De tecto audis, comparationeque eius, charitatis virtutem plenè iustificantem, suspirio & corde amplectere. Cor spiret amorẽ, semper aspiret eò, dilata cor tuum, & tãquam in camino, suspirio deuoto & foueas charitatem, & in dies maiorem, fide & spe, tanquam ventilabro quodam, excita. Deus tàm amplæ structuræ Iustificationis aureum Tectum, aperto thesauro Diuitiarum suarum, imponere

Tractat: de charit: c. 1.

decreuit, distulit ad consummationẽ totius sæculi, cùm perfecto Electorũ numero in æternitate aureâ & fulgẽti residebit. Iam vti Domini, si Palatium aliquod construunt, & tecto multi pretij contegere, tempus vel defectus materiæ excludat; ne exponatur tempestatibus hybernis, stramineo vel ligneo ad tempus tecto succurrunt. Ita quodãmodo Deus, erecto fundamento Fidei, eleuatisque parietibus & columnis Spei, decurrente hyeme mundi, charitatis tectum leue superædificat in structurâ ædificationis, vel stramine, vel ligno (at quia diuitijs abundat) vel tegula fictili, plumbo, vel laminâ æneâ operit Palatium spirituale, post mortem priuati ædificij, aut exitum orbis terrarum: tunc dicet, quisquis perfectum tectum aureum intueri meruerit: *Iam*
Cãt: 2. *hyems transiit, imber abijt & recessit, surge* (Anima mea) *& veni*: Et vide Tectũ aureum, commune Creatori cum creatura, æternitati constitutum. Redẽptor, vti Natiuitate fidem plantauit,

vita & passione spem erexit: ita morte charitatē perfecit. Quomodo ergo tanta charitas, quæ morte Dei cōsummata est, stramine, ligno, plumbo, lamine, & non auro ponetur! Dicam tibi quid vilius: spinis etiam & magis propriè contecta fuit. Supra caput ipsum, nimirum Charitatem, quæ & pro Inimicis deprecabatur, & Latroni Paradisum aperuit, & Matrem Discipulo, amoris vinculo copulauit, & quasi derelictam se in tormentis natura humana querebatur, & ingenti siti premebatur, & Spiritum à Patre acceptum reddidit, & ædificium cōsummationis verbo perfectū approbauit: nonne spinæ, Coronæ instar, supereminebant capiti, & tectū parietibus? Diuersis materijs artifex iste Diuinus (quia ipse Deus) Iustificationis domum, texerat: & quia crucis formâ instituta structura, diuisione in quatuor partes tecti indigebat. Ad Orientem, in Paradiso, ligno scientiæ boni & mali, & tegulis obedientiæ, veluti tecto vsus fuerat: fœmina de-

traxit tectum, & fructum eius comedit, inde nudi parietes, & Parẽtes nostri. Ipsemet Deus, cùm se nudos profiterentur, interrogauit Adamum:
Gen: *Quis indicauit tibi quod nudus esses?* Adã
3. in mulierẽ, detractionem tecti, culpamque gustûs reiecit; hinc maledictio successit, & Parentum & terræ:
Ibid. *Maledicta terra in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi.* Ex quibus postea spinis aliud tectum in Charitate Saluatoris elaboratum, incomprehensibili acumine dolorum, & acumine ingenij Iudæorum: corruit itaque ædificium Iustificationis tecto ligneo sublato. Iterum Artifex Deus aliud extruere cœperat Tectum, per Abel seruũ fundamento posito, & tot Sanctorũ virorum meritis, vt Parietibus & Columnis constitutis, ne hyeme & peccatis Cain, aliorumque, opus demortuum destrueretur, ad Meridiem stramineum tectũ charitatis, Legem Naturæ ad tempus posuerat: superuenit diluuium, & stramine ablato ædificium prostrauit, aliquot Columnas

(Noë

(Noë videlicet, cum Prole sua) intactas relinquendo. Tum desperârat de restaurando ædificio Artifex cœlestis, dicens: *Pœnitet me hominem fecisse.* Tandem placatus eloquentiâ Noë, qui gratiam coram illo inuenerat, instruere cœperat illud ædificium Iustificationis, duobusq; millibus annorum opus continuabat, ac plumbeum tectum charitatis per Moysen, lege Decem Præceptorum substituit. Nec illud durationi subiectum ante: ignis Gomorrhæ & Sodomæ, partem absumpsit Tecti, ignis auerti nō potuit, cùm nec decem inuenti qui extinguerent Incendium. Plumbum dum liquefit prohibet accessum, vrit & comburit auxiliatricem manum. Residuum tamen Tecti per Moysen reseruatum, succendit ignis alius Infidelitatis Iudæorum, cùm & Vitulos colerent, & Lupos adorarent, & graue tectum plumbeum in deserto quererentur, ita vt plumbeam seruitutē Ægyptiacam præferrent. Protectioni Altissimi, ignis & furor Dei vin- Gen: 6.

dex in-

dex inuasit tectum, aliosq; terra absorbsit, alios serpentes occiderunt, alios mors consumpsit, vt ex tot millibus vix duo ingrederentur in nouũ ædificium, terram scilicet promissionis. Ipsemet Moyses, styllãte plumbo incredulitatis adustus, in extinctione furoris Diuini perijt. Adhuc Artifex misericors, per Iosue & Iudices, è fictilibus tegulis tectum cõfecerat, excoctum bene ad ignem; ipse Sol stetit iussu Iosue, vt charitatis tectũ erga Creatorem, beneficio & miraculo, in cordibus minùs credentium efformaret: multæ tegulæ à vẽto ingratitudinis confractæ periêre; inter alios Heli sede collapsâ, improuisa morte, è Iudicum, & viuentiũ numero detractus. Tum è lamina ærea vel argentea, tectum charitatis per Reges, Saul & Dauidem, Regio opere confectum: Saul vnius Anni pueri innocentiâ ornatus, accepto Regno, eò deuenit malitiæ, vt è tecto decideret, ferroque sibi vitam abrumperet. Dauid diuturnitate gratiæ Diui-

næ, tectum ex lamina in argenteum quasi conuerterat, dicens: *Probásti nos Deus, igne nos examinásti, sicut examinatur argentum.* Sed quid factum? Tectum hoc & fur abstulit, & aqua madefecit; ipsemet fatetur: *Imperfectum meũ viderunt oculi mei.* Et cum Iob potuit conqueri: *Oculus meus deprædatus est Animam meam.* Aqua piscinæ Bersabeæ rupit tectum charitatis; inde madidus Rex, & penè aquis obrutus, implorat auxilium Artificis: *Saluum me fac Domine, quoniam intrauerunt aquæ vsq; ad Animam meam.* Cùm ergo animaduertisset Architectus supremus Dauidem, quem secundum cor suum inuenerat, in structura & Tecto aberrâsse: in Filio Redemptore nostro, tectum charitatis ad Septentrionem innouare cæpit, Lege Gratiæ. Venerat altâ Hyeme, & multâ nocte: *Dum medium silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu medium iter perageret*: Prodijt missus Architectus, vidensque ventorum Borealium, videlicet variarum superstitionum statu, charitatis tectũ dissi-

Psal: 65.
Psal: 138.
Iob.
Psal: 68.
Sap: 18.

pari;

Ser: in Natiui: Apostol: Petri & Pauli

pari; vti S. Leo de Romana Vrbe, & Dominio eius, disertissimè fatetur: *Hæc autem Ciuitas* (id est Roma) *ignorãs suæ prouectionis auctorem, cùm penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium seruiebat erroribus, & magnam sibi videbatur assumpsisse Religionem, quia nullã respuebat falsitatem.* Videns inquam, Architectus, Parietes, & Columnas raras; easq; absque tecto, stramen in stabulo tempore Natiuitatis suæ ad contegendum præparauerat, & duas partes Tecti veteris, & noui Testamenti Circumcisione & Baptismo cõfirmauerat: *Non veni soluere Legem, sed adimplere.* Et duplici tecto roborauit charitatem: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo; & proximum tuum sicut te ipsum.* Hoc tamen Tectum stramineum, ignem concepit; Petrus Apostolus Christi, stans ad ignem & calefaciens se, amisit Charitatem: mulier vnico verbo, vt in Paradiso, ligneo; ita iam stramineo, spoliauit Petrum, & Tectum charitatis demolita est. Plumbeum Tectum Domini, nec illud pe-

Mat: 5.

Luc: 10.

lud perenne, dum Ieiunio, Oratione in horto, plumbeo ſomno oppreſſos Diſcipulos, fruſtra ad Charitatis Tecti laborem excitat. Ex lamina, in quâ multum argenti fuerat, Tectum Charitatis exterſerat Linteo Dominus, quo erat præcinctus, & Corporis Sanguiniſque pretioſi diſtributione perfecerat illud: *Cùm dilexiſſet ſuos, in finem dilexit eos.* Tamen iuuentus fur, qui captus prædæ cupiditate, detraxit è Tecto argentum, & triginta argenteis confectis prodidit Artificem: tandem ſupremà arte Tectum, ex ligno Charitatis efformatum, & ex infinitæ Sapientiæ theſauro depromptum, ad occidentem ſecurum, & durabile conſtitutum. Refertur à Naturaliſtis, lignum Alnum, ſi in aquâ diutiùs cōſeruetur, nulli corruptioni ſubiacere poſſe. Lignum Crucis alnus, non in aquâ, in ſanguine Agni immaculati immerſum, nullam notitiam corruptionis vnquam admittet: ex tali Ligno Tectum Charitatis perfectæ ſolidum, ad occidentem verè poſitum, Ioã: 13.

tum

tũ quod & Sol in morte Domini occiderit, & ipſe Architectus : *Aſcendit*
Pſal: 67. *ſuper occaſum, Dominus nomen illi* : Neuè iniurijs cœleſtibus Tectum obnoxiũ ventiſq; eſſet, clauis obedientiæ affixit; furum appetitum cohibuit, carnem ſpinis puniendo, mundum paupertate & nuditate terrendo, Diabolum victoriâ & morte fugando. Durat, durabitque hoc Tectum Charitatis ad conſummationẽ ſæculi, ipſo Conſtructore teſtimoniũ perhibẽte:
Ioã: 24. *Conſummatum eſt* : Si verò hoc Tectum temporaneum Iuſtificationis demolietur Artifex, vel priuatâ morte, vel communi obitu mundi; aliud aureũ æterno lumine ornatum ſubſtruetur;
1. Corint: c. 15. vt S Paulus docet : *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.* Ordinariè ſi ædificium deſtruatur; à tecto initium: detrahet Iudex tectum noſtrum, quale fuerit rimabitur, nimirum de Charitate quæſtio ardua poſt mortem, ſecundùm quam præmia & pœnæ diſtribuentur. Charitas ergo erga Deũ,

eſt Pro-

est Procurator peritus in Iudicio; à tali Causidico victoria: Charitas carnis, & Procurator negligens in Iudicio, amissio causæ certa. Charitas Dei, est dispensatrix locorum, distributor hospitiorum & meritorum in cœlo: Charitas carnis, pondere materiæ trahit in profundum gehennæ, ibique loca impiorum partitur. Charitas Dei est ignis, quo accensus homo, mira audet. Hinc Christus: *Ignẽ veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur?* Laurentij ignis charitatis, extinxit ignem vrentem, quem vix animaduertit, nisi quando iam assatã carnẽ ludibrio verti imperauit. Magdalena, igne charitatis accensa, accurrit ad pedes Domini, & stagno lachrymarum non potuit extinguere. Stephanus flagrabat tantà charitate, vt neque grandine lapideo comprimi potuerit. Ignatius martyr, conciso & discerpto corpore, instar frumenti, charitati vix satisfecit. Omnia suffert charitas, estque ad instar potûs Turcici, *Mastok* nomen, quo inescatus

Luc: 12.

Barba-

Barbarus, omnibus tormentis illudit; ipſemet cruenta vulnera ſibi infligit gaudens. Doctor Gentium ſimili
1. Corin. 9 Pharmaco ſumpto, gloriatur: *Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo.* At charitas mũdi & carnis, Simiæ inſtar, imitatur charitatem inuerſâ ratione; quid non patitur mundanus mortalis amore inflammatus? Mercatorem charitas auri, tempeſtates, naufragia, pericula Latronum contemnere iubet; ambitioſum vmbra inanis gloriæ grauia ferre onera armorum, famem, ſitim, vigilias, labores, vulnera, pericula, mortem tollerare inuitat. Ceſſarent bella in mũdo, niſi amore ambitionis & vanitatis excitarentur. Alexander Magnus imaginatione concluſerat propriâ, debellato mundo alium quærere. Romani ſemper vlteriùs arma propagare nitebantur. Hannibal Alpium difficultatem ſuaui decurſu, delectatus flore Italiæ, ſuperauit. Noſtro æuo, Guſtauus gregarij militis labore, & indefeſſi ſudoris aſſiduitate, magnam partem Im-

perij Romani, & forte totum, ipse & re (nisi Deus gregi suo subuenisset) deuorauerat. Ignis certè Charitas, & quidem ita accensus, vt bonæ charitatis laudabilis ambitio, nō toto mūdo, vix cœlo satietur: Prauæ charitatis ignis, & vanitas detestanda, vix igne infernali sistatur. Ne pura charitas maculetur igne mundi, spineo tecto compuncta, redit ad se, vel potiùs ad ipsam Charitatem Deum. Spinæ dum florēt, etiam calidissimo Vere, frigore replent aërem. Charitas erga Deum, in Conuiuio, in delicijs, in voluptatibus, non calefit; imò refrigeratur: desiderio maiorum & æternarum voluptatum, exemploque ac exhortatione aliorum, mitigat inordinatum calorem. Hospes est Charitas, in mundo rarò diu vno loco fixa; iam recedit, iam iterum accedit, peregrinatur, vix stabilis: Spinis tentationum accersitur, patientiâ conseruatur, perseuerantiâ habituatur. Ante spineum, ligneum Tectū Christi, & mortem, rara Phænix Charitas

Dei in

Dei in mundo : Principatum Charitas reproba gesserat. Postquàm illei
Ioã : passus & mortuus fuit, qui dixit : *Nūc*
13. *Princeps huius mundi eijcietur foras* : omnia tecta Charitatis, & straminea, & plūbea, & fictilia, & lignea, valida. Quoties Animæ Catholicæ straminea charitate tectæ, dolent, & iterū in peccata recidunt ? tamen ad illud aureum tectum multæ perueniunt. Latro in Cruce, emissâ solà voce, instar straminis leuissimâ, in Paradisū ingressus. Plurimi vno suspirio in agone facto, tanquam spinâ compunctionis, confixo corde, euolârunt in Charitatis solium. Plumbea tecta pondere humilitatis pressa, nulli vēto tentationum cessêre, igne Charitatis cōseruato in abscondito, vti metalla
2. Machab. 1 montibus inclusa. Legitur Libro secundo Machabæorum : Quod cùm in Persidem ducerentur Iudæi, acceptum ignē de Altari occultè absconderunt in valle, vbi erat puteus altus, & siccus, & in eo cōtutati sunt eum, ita vt omnibus ignotus esset lo-

cus. Poſtea Nepotes Sacerdotum, non inuenerunt ignem, ſed aquam craſſam: & iuſſit Nehemias haurire aquam, & afferre ſibi, ligniſq; ſuperpoſitis, iuſſit aſpergi aquam: vtq; hoc factum eſt, & tempus adfuit, quo Sol qui priùs fuit in nubilo refulſit, accẽſus eſt ignis magnus, ita vt omnes mirarentur. Ita plumbea humilitas, in puteum ſecretum conſcientiæ demittit ignem Charitatis, & ſiccum à tempeſtate mundi; fitque ignota & contemptibilis omnibus, conuertitq; illam in aquam (lachrymam ſcilicet pœnitentiæ) craſſam, eis qui dedignantur. Poſtquam Nehemias Iudex ille ſeuerus tãquam Sol refulget, qui iam eſt in nubilo, nec apparet; eruet hanc aquam pœnitentiæ, accendetur ex illa ignis Charitatis, ipſâ æternitate admirante. Plumbeum prorſus tectum humilitas, quæ & mater quaſi eſt charitatis. Nonne poſtquam tecto plumbeo Deipara Maria contexerat Iuſtificationis intrinſecæ Cameram, prolato verbo: *Ecce Ancilla* Luc: 1.

Domini; concepit & peperit Charitatem? & viciſſim filia Charitatis humilitas. Nonne charitate Deus eminens: *Sic dilexit mundum, vt Filium ſuum vnigenitum daret*? Qui: *Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſq; ad mortem.* Idcirco quodammodo genuit Charitas Patris, Filij humilitatem. Tegulæ fictiles in tecto Charitatis, à morte Domini durabiles: Monaſteria, Eremi, atque omnia loca Eccleſiarum, Xenodochiorũ, plena talibus tectis per mundi contemptum. Vilhelmus Princeps Aquitaniæ, à ſeruo Dei Figulo S. Bernardo, tegula impura & blaſphema, quæ dilabi malitiâ debuerat, ferreâ loricâ ita fortiter compreſſus eſt, vt duratione ſuâ aureo tecto includi meruerit. Paulus Apoſtolus, vas inimicum Deo, igne Charitatis ex equo ad terram alliſum, non tantùm non confractum, reſtauratum potiùs, & vas electionis efformatum? Lamina opertum tectum charitatis Perſeuerantia, in argentum puritatis ſeneſcente tempore mutatur. Cẽtum

Ioã: 3. Phil: 2.

& ampliùs anni, & Paulos, & Antonios, & Hilariones conseruârunt, & iam ignotos mundo, notos autem Deo conseruant; multísque meritis onustos, in perfectius & solidius tectum introducunt. Ligneum tectum Charitatis, communeque omnium Christianorum, amor Crucis, innumeras Animas protegit à perditione. Extrinsecè, supra tecta in Ecclesijs Crux imponitur, adoraturque; intrinsecè colitur ab Ecclesia: *Per lignum serui facti sumus, & per sanctam crucem liberati sumus.* Magdalena quæ & viua viuæ adfuit Cruci, post mortem Domini, septẽ milliaribus à Massilia Galliæ, triginta sex annis sub tecto amoris Crucis delituit. Quid? Ipsa corpore suo tectum fuit Crucis. Sicut enim vetustate cõsumptis tectis Muscus viridis enascitur; ita in corpore eius crines excrescentes, tanquam Muscus, operuerunt Tectum Charitatis ligni, quod virebat nouis desiderijs, septies ab Angelis in die eleuata. Stupendum tectum Charitatis

in morte Christi, spinea Coronâ cõtectum: verùm sicuti inter spinas rosæ crescunt, sic sanguis Christi spinarum torturâ ebulliens, instar rosarum olfactu suo allicit ad amorem Passionis & Crucis. Ante mortem Domini adolescens venerat, de perfectione vitæ interrogans; responso acce-
Marcii o. pto: *Vade vende omnia, & sequere me.* Cõfossus spinâ, abijt tristis. Post mortem, quot ad Apostolos venerũt turmatim substantias suas deferentes, & iã ferè sæpiùs legitur & auditur, magnos Principes Coronas aureas pro spineis commutare. Carolus Quintus Imperium pro Monastica vita, voluntate abdicatoriâ, vendidit. Ante aliquot annos Dux Modenæ, filio hærede relicto, Capucinorum inediam præ Conuiuijs elegit. Quis exemplis plurimis non detineret legentẽ? Ego, Anima, tibi propono adamandum tectum Charitatis Crucis, si non totâ imitatione Redemptoris, saltim spinoso suspirio cõtemplationis, & desiderij reiectionis offensæ Dei: tali

medio

medio construitur Tectum Charita-
tis, licet fortè minùs perfectè, inci-
pe tamen, Anima, arduum quidẽ est:
Nam virtutes duræ sunt incipienti; sed vl- S.
teriùs audi S. Hieronymum : *Molles* Hie-
proficienti, suaues peruenienti. Et S. Au- ron.
gustinus non diuersum æstimat: *Se-* S. Au
mitæ æquitatis dum inchoantur, arctæ viden- gust.
*tur & angustæ: dum autem profectum acci-
piunt, spatiosæ videntur, & latæ.* Vides,
Anima, Tectum versùs cœlum esse
arctum, vlteriore latitudine totam
domum circumdare. Lentè charitas
acquiritur Dei, sed bonis operibus,
oratione & eleemosynis extenditur;
vnde: *Charitas Dei diffusa est in cordibus* Rõ: 5
nostris. Tectum, Anima, si vis ascen-
dere, scalâ indigebis; hanc describit
Rex Dauid scalam: *Ibunt Sancti de vir-* Psal.
tute in virtutem. Hæc est scala Iacob, 83.
per quam Charitas ascendit & descẽ-
dit. Enitaris, Anima, vt altiùs sem-
per virtutibus conscendere possis.
Charitas Dei, verè est tectum: in Pa-
latio nõ videntur sordes si quæ sunt,
tecto ab extra imposito. Fuerint ne-

scio qualia delicta, si Charitate tegãtur, non apparebunt in cõspectu Artificis, cùm veniet circũspicere quid agatur in ædificio Iustificationis. Maria Magdalena nonne fæcibus peccatorum plena, venit ad Redemptorẽ? Nihil vidit Dominus, tantùm Charitatis tectum: *Remissa sunt ei peccata multa, quia dilexit multum.* Lachrymis sordes eiecit, crinibus pauimentum Palatij emundauit, ideo omnia munda inuenta ab illo, qui nihil non videt. Videbatur Pharisæus meliùs videre oculis carneis, peccatricem appellãdo, sicut & fuit: Non talibus aspicitur Charitas; & Charitas Charitatem optimè nouit. Agnouit Charitas summa Charitatem Magdalenæ, & non dixit: Remittuntur ei peccata multa, quia venit ad Conuiuium, quia flet, quia lachrymis tergit pedes: verùm quia dilexit multũ. Contexerat charitate peccatrix peccata, & ne viderentur, & absolutione supremâ delerentur: in Conuiuio publica peccatrix, verâ charitate ductrice, peccata

Luc: 7.

aperit, & Christus non tantùm non detegit, excuſat potiùs: apud Phariſæum cauſam eius agit, abſoluit, redire in pace iubet ſecuram de veniâ Charitas adultera, peccata occultata denudat: Phariſæi mulierem in adulterio comprehenſam; fictâ charitate duxerant ad Christum: ille inclinans ſcripſit in terra (ſecundum multorũ opinionem) peccata eorum; quibus viſis & promulgatis, omnes abierunt confuſi Charitas quæ ex Deo nõ eſt, caret tecto, ædificium imperfectum ſine charitate: in Inferno nõ erit Tectum, quia tecti eſt ſuperior locus in ædificio. Infernus, mundus, caro, in imâ parte fundantur, quid erit Animæ ſine tecto Charitatis? Ædificium abſque tecto exponitur omnibus mutationibus, ſordibus impletur, & paulatim totum ruit: ſic Animæ accidet. quod fortè Ezechiel audiuit à Domino: *Dic ad eos qui liniunt abſq; temperatura, quòd* (paries) *caſurus ſit: Erit enim imber inundans, & dabo lapides prægrãdes deſuper irruentes, & ventum procellosi-* Eſe. 13.

dissipantem, si quidem ecce cecidit paries. Et inferiùs: *Erumpere faciam spiritum tẽpestatum in indignatione meâ, & imber inundans in furore meo; & lapides grandes in ira in consumptionem: & destruam parietẽ.* Furor Dei, pridem structuram nostrã ingratam sibi destruxisset, nisi charitatis tecto, tanquam scuto, Christus obuiâsset: pepulisset ad sinistram genus humanum, nisi sinistram manum cruentam Redemptor ad portam ingressûs, obtulisset. Ne plus vltra, duæ manus Christi, tanquam Columnæ Herculeæ; dextra vt charitatis portã aperiret; sinistra, vt hostes charitatis perire prohiberet, victoriam spineâ coronâ denotando. Absynthio similis amaritudo spinarum, ingratũ palato & potui Absynthiũ, acceptũ stomacho: corpori delicato spinæ non arrident, Animæ, quæ est quasi stomachus, quo viuimus & nutrimur, iucundæ. S. Benedictus in spinis, tanquã in molli lecto, volutabatur. Contraria seruiunt illis duobus Dominis, & quæ placent corpori, displicent

Animæ. *Ieiunium, cibus est Animæ: nuditas corporis, Lorica est Animæ: Infirmitas corporis, robur est Animæ: Charitas corporis, est odium Animæ: conniuentia corporis, est flagellum Animæ: nutritio corporis, est Animæ inedia.* Anima mea, charitatem excita, in te est initio dura, sed prouentu delicata. Homerus princeps Poëtarum Græcorum, vir Ethnicus, sed sapiens, scribit Vlyssem, cùm ea loca transire cogeretur, vbi Circe fœmina Maga, homines in belluas suis præstigijs commutabat: aduersus eas herba quadam se communiuisse, cuius nomen est *Moly*, quæ radices teterrimas, sed flores candidissimos, & lacti simillimos habet. Sic tu, Anima, debes corporis præstigias & incantationes sufferre, quæ hæc Circe Maga excitat, & in belluas, & quasi Dæmones, homines efformat. In circo, vel circulo, ambulant impij. Assume, Anima, herbam *Moly*, charitatem Dei, quâ emollias & vincas duras tẽtationes: radices spineæ, sunt flores purissimi & lactantes, tanquam lac

Bell. in Cõc: 23 de Dõ: 1. Quadrag.

Psal: 11.

castis suspirijs & desiderijs: sub tali Tecto, ab imbribus & lapidibus Ezechielis, tuta consistes, gustabisque
Phil. 4. *Pacem, quæ exuperat omnem sensum, quæ*
Eph. 1. *est pignus hæreditatis.* Et: *Manna absconditum, quod nemo sci, nisi qui accipit.* Ro-
Apoca: 2. ga, accedendo ad sanguineam manũ sinistram Saluatoris, vt eius merito sumere possis hoc Manna, & illo æterno solatio pasci: sed cùm aliud ædificium Dei sit, per intrinsecam Iustificationem, quod breuissimo tempore perficitur, de eo iam agetur.

CAPVT V.

De ædificio Iustificationis, per intrinsecam inspirationem.

GEnerale ædificium iustificationis, hactenus tibi, Anima, expositum, simplici discursu meditationis: tu suspirij vento, augmentoque deuotionis, propagare studeas. Iam vt mysterium Diuini Artificis magis commendetur, largiorque effundẽda vis suspiriorum tibi persuadeatur, at-

tende. In mundo magni Artificij genus censetur, si grandia opera, angustâ comprehenduntur manu: hoc facit Deus, cùm priuatam formam Iustificationis, penicillo gratiæ & inspirationis ita efformat, celerique structurâ perficit, vt ipsum opus intrinsecâ admiratione extra se sæpiùs rapiat; tota hæc ædificatio intus radicatur. Apparent aluearia constructa in ædibus, fenestra mediante, visui humano, labor ab illis reputatur secretus: homo qui intuetur constructionem aluearij, delectatur & industria rerum inanimatarum, & inuentionis suæ originem non damnat. Deus immisso iaculo resipiscētiæ è grauitate scelerum, mortali Animæ, in cubiculo Cordis, bonis operibus insudare dulci compellit iussu: ipse per fenestram cooperationis, Oculo auxilij, Parentis amātissimi instar, aspicit laborem, & consolatione recreatur: *Oculi Domini super metuentes eum.* Ps. 32 Et Apostolus imperat salutem operari cum timore & tremore. Iustifi- Phil. 2.

cati enim reputant vanum conatum proprium, cum Euangelistâ Lucâ di-
Luc: 17. & 10. centes: *Serui inutiles sumus.* Existimãt neminem mũdanũ, nosse in iustificatâ Animâ, characterem gratiæ Dei. Videtur nihilominùs, S. Stephani vultum Iudæi contemplabantur, vt vultum Angeli Dei. Interior pulchritudo, etiam exteriori formâ se prodit. Dauid de tali iustificata Anima:
Psal. 44. *Omnis gloria eius ab intus.* Est speciale artificium Diuinum: sicut enim Homo creatione est paruus mundus, ita Iustificatione est paruum cœlum. Deus residentiam suam in corde Iustificati constituit, ibi ergo cœlum est. Operationes omnes voluntatis & memoriæ, circa Deum tanquam obiectum versantur, est ergo cœlum. Æternitati fælici omnes actus seruiunt, ergo cœlum. Concentus harmoniæ & affectuum, in laudem Creatoris resonat assiduè:
Cãt. 5. *Ego dormio, & cor meum vigilat*; ergo cœlum. Vno verbo, iustificatio intrinseca est cœlum ante cœlum, vel imago cœli, vel præludium

gaudij

gaudij cœlestis, vel atrium ante ingressum cœli. Considera, Anima, quali methodo Iustificationis per Inspirationẽ ratio à Deo seruetur. Triplici, ni fallor, tempore Creator iustificat Animam, aut ante & post conceptionem, & natiuitatem; aut vitâ decurrente; aut senio, vel mortis pũcto imminente; neq; deerunt exempla, vt quod adeò latet, ijs manifestetur. Rariùs ædificium iustificationis consurgit, quod ante conceptionem extruitur, Mater Dei & Virgo MARIA sola; hæc quia partui virgineo seruabatur, maternitateq; Diuinâ donabatur, illæsa in altissimam structuram euecta, adeò vt beatam dixerint, dicãt, & dicturæ sint omnes generationes: tam conspicuum ædificium, vt etiam Ethnici eam venerentur; tam amplum, vt sub pallio protectionis eius, naufragi plurimi conseruentur, & portum cœlestem securi comprehendant; vnica Iustificationis domuncula hæc, non alia, sponso idem consonante: *Vna est columba* Cãt: 6.

mea,

mea, perfecta mea. Ædificium post cõceptionem Iustificationis, neque illud pluralitate celebre; Hieremias & Ioannes præuenerunt Natiuitatis tẽpus, sanctificationis stolâ induti: ille Dei promulgatione, hic castissimæ Matris cum Virginitate aduentu, lecticæq; partus Diuini accessu, tripudians meruit anticipatiuè Iustificationis gratiam. Post Natiuitatẽ plures Iustificationis beneficium protulit: Iacob Patriarcha egressus paritate fraternâ, thalamum Matris, dilectionem Conditoris, fratri eiusdẽ odio relicto præripuit, ac postea primogeniturã, industriâ & obedientiâ maternâ, duplicato emerat. Inuenti multi, qui iuuentutis remora neglecta, eremo & Monasterijs dediti, Iustificationis compendiosam viam arripuêre. In vita decurrente, maximo numero Deus gratiâ Iustificationis ornauit. S. Franciscus, mercaturâ relictâ, nuditate & paupertate adeò locupletauit cœlum, vt & ipse Seraphicus Pater meruerit vocari in terris, & fami-

lia c-

lia eius propagata, velut arbor fœcũda, multis racemis ſanctitatis varietate hucuſque floreat. S. Ignatius Loiola, ex militia mundi in Satellitium Dei tranſlatus, ſaucius pede, conualuit capite; agnitaque vanitate ſæculi, Caput Ordinis Societatis IESV effectus. S. Tereſſa virili animo contemplationi dedita, virorum emollitum paulò Ordinem Carmelli, auſteritati priſtinæ reſtituit. Referam recẽs in Polonia factum: Erat quædam fœmina pietatis zelo nota; ad illam Aulicus vitæ ſecularis venerat, ſtatũ proprium precibus eius commendando; ſæpiùs id tentatum; tandem ſemel cùm ille eam accedere nõ intermitteret, ſermone vario mutuo occupati: Fœmina Crucem quam ante ſe habebat manibus apprehenſam, applicat cordi Hoſpitis, his verbis prolatis: Accipe gratiam Dei, quæ iam tibi datur. Vix edixerat, ecce ille in planctum & ſuſpiria reſoluitur, & nõ lubens, ad ſtatum Spiritualem trahitur: ignarus rei ipſemet, mirari inci-

pit; tum versus ille continuè nocte
Psal: dieque auri insonabat: *Iacta super Do-*
54. *minum curam tuam, & ipse te enutriet, mã-*
dauit in æternum fluctuationem iusto. Eoq;
deductus est, vt statum Ecclesiasticũ
elegerit, viamque è diametro contra-
riam ducat, in bono hucusque perse-
uerans. In Genesi, cùm Deus limo
efformato, Animam crearet Adami,
Gen: dicit Moyses: *Inspirauit in faciem eius*
2. *spiraculum vitæ.* Sic noua Creatio Iu-
stificatione instituitur. Quid est pec-
cator, nisi limus absque Anima? pu-
tidum membrum, male olens vas, &
putredo horrida? Lazarus vix quatri-
duanus, fætebat: & peccator quatu-
or dierum, mensium, annorum, æta-
tum non redolebit hircum? Ita cor-
rumpet Animam, vt habitu æternita-
tis sordidæ contracto, odorẽ vnguen-
torum pœnitentiæ nunquam admit-
tat. Quid ergo Deus? Ex Iustificati-
onis electuario deprompto Oleo gra-
tiæ, reuocat ad vitam; spiraculum, &
suspirium vitæ æternæ, inspirat in fa-
ciem, (in intellectum videlicet mor-

talis

talis mortui) funduntur lachrymæ, pectus tunditur, pœnitens cor gemit, officia vitalia Christiana exercentur, emortuum cadauer Spiritualiter resurgit. Iterum fit, vt sæpiùs deleatur Iustificationis beneficium, calamo Scribæ velociter peccātis. Tanta misericordia Diuina, vt millies resuscitet pereuntem Animam. Non mirū, si inter tot varietates, fragilitas Animæ perdat Sponsum suum, quando Mater Dei Filium amiserat in Tēplo, Luc. 2. non poterat intrinsecè amittere illū, quem intimè dilexit corde. Extrinsecè figura ostensa, iustos posse priuari Saluatore, sed Puerulo, cùm adhuc rudimenta Iustificationis prælegun-tur Animæ. Qui rarò merentur gratiam Iustificandi, sæpissimè perdunt & sponte Christum, & maximè in Templo, in quod intrant vt amittāt, vel vanis cogitationibus, vel inutilibus confabulationibus, vel occasionibus captandis peccandi, oculi vbique vagantur, solo Dei aspectu obcœcati: amittitur oculis Saluator,

amit-

amittitur auribus, amittitur linguâ, amittitur desiderijs noxijs. Quomodo ergo inuenies, mea Anima, quæ toties frustraris te ipsam conuersatione Dei? Redeas ad Templum cum Mariâ, alloquaris, dolentem te quæsiuisse Dominum; inuenies inter Doctores sedentem, Iustificationis gratiam doctrinâ cœlesti tibi instillantẽ Sacramentorum medio. Initium Iustificationis è Doctrina Redemptoris sumptum, pauci eiecti, è duodecim Apostolis, vnus Iudas. In cruce Iustificationis opus exercebat Christus, ipsam crucem iustificando, corpore pretioso appenso suo. Dextrum Latronem eripuit Diabolo dextrâ manu; sinistrâ manu blasphemũ Latronem repulit à se, & remouit à Iustificationis dono: terret manus sinistra, quæ ideo affixa Cruci, vt arceat metu ab interitu, deterreat à peccato, viamque sinistram ingredi prohibeat. Cõsuetudo in Ciuitatibus maioribus, vt manus lignea ostendat iter, quod ingreditur viator ad aliam celebrem

Vibẽ; alias vias euitare, & relinquere, tacitâ commonſtratione docet: Ita & Anima, quando egreditur è Ciuitate forenſium negotiorum, & itinere curſum ætatis conſumere meditatur, non vna manus in ligno, duæ monſtratiles apparent: Dextera, vt illàc quo mandata Diuina dirigunt, inflectat conceptum iter: Siniſtra, ne latâ viâ ducatur ad perditionem, ſanguine dehortatur. Si enim Deus innocentia ipſa, vt reuócaret à ſiniſtrâ peccatores. & ſpinis caput, & clauo manum læſit: quomodo ſecurè tali viæ peccatrix Anima ſe committet? Si aliquis in viæ curſu offenderet occiſum, vel vulneribus affectum: ſciretque eſſe Latronibus obſeſſum iter, etiamſi flòribus conſertum relinqueret; potiùs per abdita loca, & deuios ſaltus properaret, vt euadere poſſet inſidiatores vitæ: ſic non aliter ſiniſtra manus cruenta, inſidias peccati euitare monet, & Iuſtificationis dexteram arripere præcipit. Exiguum interuallum eſt viarum, dum incipiũt

ſeparari: at quò vlteriùs, eò longiori diſtenduntur termino. Via iuſtificationis & perditionis, diſtant inter ſe longitudine extenſionis manuum Chriſti; at ſpatium æternitatis conſequens, verendum: aberrâſti, Anima, ſemel, errorem multo labore vix in perpetuum emendabis. In morte vltimo ſuſpirio inchoatur via deſignata, ob merita vel demerita à Deo; at diſtantia ſumma poſt mortem, ſe-
Luc: 16. cundum Abrahamum: *Inter vos & nos, Chaos magnum firmatum eſt.* Siniſtra manus clarè non permittit perditam viã ſequi, inuitat Animam ad cor Chriſti apertum, apertam videlicet Iuſtificationis gratiam ſemper, morte & cruce Redemptoris. Miris enim modis Deus inſpirat Iuſtificationis gratiã: vnum exemplum ſit in teſtimonium. Non multo ante tempore accidit in Belgio, quandam virginem viam Iuſtificationis conſtituiſſe eligere, Monialiumque choro aggregari, dehortante Parente; eandem tandem puellam inſtigabat iuſtificationis dulce-

do, vt ingrederetur Monasterium: Pater frustratus spe conceptâ, properat eo, vi educit filiam è Cænobio: sed illa nocte profundâ aufugit, admotisque scalis, altiorem transcendit murum, Claustroque se includit, nec vllo modo à Parente inde reuocari potuit. Quanta vis Iustificationis? Cum Dauide exilire valuit: *In Deo meo transgrediar murum.* Ante finem mundi ignotus numerus Iustificatorum, quem in Apocalypsi dinumerare non fuit ausus S. Ioannes: post Iudicium finitâ gratiâ Iustificationis, apparebit amplitudo misericordiæ Dei. In decrepitâ ætate, & mortis viciniâ exempla stupenda non desunt, quibus Deus Iustificationis Regalem gratiam contulit, iam iam periclitantibus de salute, ex inexhaustâ bonitate & clementiâ suâ. Agnouit hoc Regius Psalmista, dicens: *Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt.* Superiùs explicat, quorum sunt infirmitates: *Sanctis, qui sunt in terra eius.* Omnibus institutus est cursus ad termi-

Psal. 17.

Psal. 15.

num

ium felicem apprehendendum. Aliqui fortiter currunt in stadio, alij leniùs, alij posteriùs inchoãdo cursum, fidunt pedum velocitati, quorum celeritate sperant se obtenturos præmium. Quatuor animalia apud Ezechielem, figurant decursum in stadio Iustificationis: Homo alatus, bos alatus, Leo alatus, Aquila alata. Homo cum sufficienti gratia, alis misericordiæ & cooperationis Dei, currit ad terminum decenter. Bos, qui tantùm aratrum respicit, totus immersus in labores circa vanitates mundi; vt re-
Sap. 5. ctè possit dicere cum impijs: *Lassatus sum in via iniquitatis, ambulaui vias difficiles*; imò comedendo nimium fatigatur: alis tamen gratiæ Diuinæ applicatis, propellitur ad consequendam Coronam. Leo furens, rapinis & oppressioni pauperum inhians, quàm procul à mercede Iustorum abesset, nisi alæ eædem cõcessæ bonitate Dei, effectiuè incitarent ad continuandũ derelictum cursum. Aquila supernè volitans, superbia ambitioneq; onu-

ſta, Aquilonem verſus, diuerſo à ſtadio itinere auolâſſet; flectit Iuſtificatio viam, ventoque ſpiritûs vehemẽtis, cogit vertere vela ad Orientem, & *Pſallere Deo, qui aſcendit ſuper cœlum cœli ad Orientem*: alaſque accommodat efficacis gratiæ, quibus apprehẽdere poſſit finem creationis: *Orietur in diebus eius* (extremis) *iuſtitia, & abũdantia pacis.* Quare pedes omniũ animalium vitulini, & quare alæ adiunctæ? tarditatem naturæ noſtræ indicat pes vituli; diuiſa eſt, & Deo, & mundo ſeruit: alæ ſunt meritum Iuſtificationis, difficulter alæ applicantur pedibus vitulinis, rarum donum Iuſtificatio: quòd ergo omittis, Anima, curſum, occupationum tuarum mole, hoc acceleras, ſed tardiùs nimirum in fine decurſus ætatis, ex purâ & putâ gratia iuſtificante. Hinc maius artificium apparet Domini, qui pedes vitulinos & terrenos, euolare facit ad accipiendum brauium. In gratia Dei conſtituti, volant ad mandata Dei: *Viam mandatorum tuorum cucurri:*

Pſal: 67.

Pſal: 71.

Pſal: 118.

oſten-

offendere Deum etiam leuissimis noxis verētur. Vitulini pedes tardè gradiuntur, neque lethali peccato lædere Creatorem, magni æstimant. Similitudine seruiente ad hanc materiam vtitur Bellar: *Sicut ij qui calceis sunt assueti, pedes teneros ac delicatos habent, adeò vt vel minimos lapillos, & minutissimas stipulas facile sentiant: Ii verò qui nudis pedibus incedunt, & rarò calceos induunt; iam occaluerunt, nec modò lapillos & stipulas nō sentiunt, sed neq; magnis lapidibus, aut tribulis offenduntur. Sic etiam qui teneram conscientiam habent, facilè sentiunt spinas etiam minutissimas peccatorum, nec quiescunt, donec eas de conscientia exemerint, & Animam languentem atq; ægrotam curauerint: At qui rarò consciētiam purgant, rusticos pedes, & assuetos tumoribus, & punctionibus habent; non parua & leuia, sed neq; magna, neq; grauia, neq; horrenda, neque immania crimina eos perturbant.* Qui vitulinis pedibus ambulant, nunquam calceis vtuntur, pergunt, neque læsioni subiacent: amant carnem, eiusque mancipia sunt, cuius obsequūtur mādatis,

Cōc: de Trib: 7.

nutri-

nutriunt, fouent, ac alimentorum copia habitu prauo impinguare solent, Crucem horrent, cum Scribis & Pharisæis dicunt ad Christum: *Descende de cruce, & credemus tibi: non libenter Domine, te de isto suggestu prædicantem audimus; descende de Cruce, & credemus tibi; de gloria, de Regno, de beatitudine differere si volueris, te attentissimis auribus audiemus. At de castitate, de sobrietate, de patientia, de cruce, de condonandis iniurijs, de perferendis incommodis, de periculis subeundis, tetrica oratio est, inuoluta, recondita, non capimus, non intelligimus: descende ergo de cruce, & credimus tibi.* Postquam alas Iustificationis accipiunt, omnia facile perferunt vitulini pedes. Hoc itaque volebat innuere S. Rex: *Multiplicatæ infirmitates eorum* (dum vitulinis pedibus ambulabant) *postea accelerauerunt*, dum alis Iustificationis, neglectum cursum adæquârunt. Faciunt quod rusticus Alexãdro Magno respondit; Iurauerat Alexander primum animal obuium Dijs se consecraturum; Ecce Rusticus obuiam factus cum Asino,

Bell: in Cõc: 20. Dom. Quinqua.

Psal: 15.

Rusticum ex voto morti parat. Interrogante autem illo de causa necis, eamque perpendente, retulisse ad Alexandrum, non illum, sed Asinum, quẽ propellebat, oculis eius primum apparuisse, eumque immolari debere; delectatus Rex ingenio Hominis, eo dimisso, Asinum interficiendo, promisso Dijs satisfecit. Ita Iustificati, scientes iram Dei semper paratã, accensam sicut fulgur, post mortem ergo in primo conspectu Iudicis, ne incidant in indignationẽ, Asinũ obijciunt, corpus videlicet, & dicunt; Offero tibi Domine, hoc miserabile corpus meum, in quod omnem iram tuam liberè effundas, tantùm ne deneges mihi amorem tuum: parce Domine, Animæ, in Asinum corpus meum, executionem furoris tui liberè exerce. Hinc fit, vt Sancti patiantur hilares in corporibus, tormẽta & vituli mundani, in ianuà mortis, Iustificationis alis donati, libenter tollerant & morbos, & dolores, & mortem; exponũt Asinum corpus, vt ipsi

eua-

euadant pœnas æuiternas. Mirabile artificium: *Postea accelerauerunt.* Bononiæ vidi cutim detractã equo, Comitis Pepuli fæno fartam, in memoriam victoriæ in cursu equorum obtentæ sæpiùs: Est mos ibi, vt vicibus aliquot ânni, pallio vel præmio proposito ex Diuite materia, currant equi ad gradus Tẽpli S. Petronij: hic equus absque sessore currens, vicit multoties (nôrunt equi soli vsu frequenti terminum, per mediũ corpus applicatur zona, ex lateribus puluinaria plena aciculis volantia, ad vtrũque latus hærent, in cursu attolluntur puluinaria, quæ pungunt latera; ita incitantur ad maiorem cursum: nam quò fortiùs currunt, eo maiori impetu feriunt aciculæ corpus) Semel in medio cursus nominati equi, fæno plenus currus casu interuenit, ipsiusque stitit gradum: tum ille magno nisu trãsilit currum, & velocitate intensâ, dum præcurrit præcedentibus equos, aduolat ad gradus Templi, ibique corruit & moritur, victoria, Do-

mino suo, & gloria relicta. Tales
sunt equi, & vituli, obtento Iustifi-
cationis beneficio à Deo, cognito ter-
mino vitæ, zona castitatis sponte, &
virtutum aliarum se præcingunt, fla-
gellis & afflictione addũt calcar cur-
sui, & impedimentis omnibus reie-
ctis, contemptuque mundanarũ vo-
luptatum (quæ tanquam currus ag-
grauatus fæno, carnalium illæcebra-
rum offeruntur) intensè vni volunta-
ti Diuinæ subiecti, antecedũt priores
gratiâ Iustificationis, & ad portam
Tẽpli illius cœlestis admissi, clamore
Psal: 121. edito cum Psalmista: *Lætatus sum in his
quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibi-
mus*. Morte sua triumphum Domino,
qui est mirabilis in Sanctis suis, imi-
tandum posteritati, merentur. Verè
dixisti in spiritu Propheta: *Postea acce-
lerauerunt*. Verùm vt, Anima, exem-
plis etiam intelligas melius artificiũ
hoc Dei, aliquot proponentur eorũ,
qui & accelerauerunt, & qui occasi-
one datâ, noluerunt accelerare, vt
hâc consideratione viam Iustificatio-

nis ti-

nis tibi impetres, ſi non in vitâ, in mortis ſaltẽ peruigilio. Colitur Senis Sãctus, qui totâ vitâ pyraticam exercebat in terra, vno ante obitum anno, cordis preſſus dolore, & anguſtus, deſperans quaſi de venia, nudũ enſem apprehendit, manúque lapidẽ tenuit: Tam, inquiens, difficile eſt mihi, mereri remiſſionem peccatorum, quàm hoc gladio lapidem iſtum diſcindere. Infixit ictum lapidi, trãſijt enſis lapidem, totumque peruaſit: capulus gladij inſtar crucis apparens, proſtrauit peccatorem, repentè ita immutatus, arduam, arctamq; vitam, ibidem inſtituere cœpit: Vt eodem anno mortuus, in breui virtute conſumatus, inuentuſque à viatoribus, corpore odorem ſuauem redolẽte, miraculis plenus, non expleto anno, à Summo Pontifice in numerum Sanctorum ſolenni apotheoſi relatus fuerit. Multæ infirmitates antea; poſtea accelerauit nimia pœnitentia ad gloriam. Regium locum teneat Rex Galliæ, Carolus Octauus, poſt bella

multa, & prælia confecta, vbi infirmitates humanæ congregantur, domi in arce Ambosiensi à prandio sanus, vegetusque totus, aspiciendo pilæ lusum, assistente Regina vxore, & alijs Proceribus, subitò profert: Ab hoc tempore promittere se, cum Dei gratâi, nunquam mortali peccato Creatorem offendere. Quibus verbis effatis, concidit in terram, & morte extinctus est. Postea accelerauit Iustificationis Regalis gratia concessa Regi. Eratne occasio, tempus, locus, tali resignationi? Mirabilis structura Iustificationis intus efformata à Redemptore, apparuit & euanuit, cõmendans artificem. Legi quendam Dominum habuisse seruitorem, garrulitate, & iocis eruditum, semper mensam Heri exhilarâsse, assidendo, vna vice inter sermones iucũdos momento è viuis sublatum. Desperabatur de eius salute, cùm ipse aliquot dierum interiecto spatio, apparuisset Sodali cuidam, seque in numero saluandorum esse enarrauit: cùm alter

difficultatem prætenderet, vitæ ante pessimè actæ memoria exposita, ille subiunxit, ipso momento mortis, cõtritionis actum se elicuisse, ideo misericordiam consecutum. Re ipsa postea accelerauit, vno saltu, longiùs à meta distans Iustificationis, attigit fælicitatem, præcedentibus infirmitatibus superatis. Sed quid aliunde exempla petimus accelerationis, cùm in Polonia hisce temporibus nostris, fuerint in oculis frequentia? Quadrigas tibi exemplorum præsentabo: Anno 1633. Nobilis quidam épulis peractis, æger lecto impositus, superueniente febri calidâ, extra sensus abijt: nulla Confessionis sacræ ratio inueniebatur, iam exhalâsse creditus fuerat animam, rediens ille ad se, validâ voce dixit? O Deus, quã mirabilis tu es in Iudicijs tuis! hilari fronte videbatur exprimere verba, statimq; somnum vltimum repetijt. Postea accelerauit sola misericordia Dei, sanante infirmitates in non sano corpore. In Polonia, Arrianus qui-

dam tota vita nullis flecti se ad verã Fidem passus disputationibus, & vexationibus: die ante abitum à mũdo, à nullo coactus, Sacerdotẽ aduocat, Arrianismum abolet, Baptisatur, & generali confessione absoluta, Sacroque viatico sumpto sequenti diluculo, non tam moritur, quàm oritur cœlo. Posteâ accelerauit, infirmitates anteactas, sacro lauacro delens. Noui mihi familiarem in Aula, magnæ prosapiæ virum, Hypocondriaca laborantem quidem, at bona valetudine constitutum, Varsouiâ voluerat abire, currûs erant iuncti, ascensum parârat: interim puerum iubet, vt celeriter Patrem Societatis aduocaret; fit, venit Sacerdos, dicit se velle festinanter confiteri, lachrymis & suspirijs instititit peccata eluere. Postquam Confessarius protulit: Ego te absoluo; vidit se demittẽtem in terram pœnitentem, vult eleuare, non tamen potest; aduolant famuli, spiritu vitæ destitutum animaduertunt. Postea accelerauit, ac infirmitates &

melan-

melancholiam, in iucundos amplexus Angelorum commutauit. Ante duos annos, cognatus meus, familiæ præcipuæ, Hæreticã perfidiam toto vitæ tempore tenuit: ſub finem tamẽ eius, duarum ſeptimanarum circiter ante mortem ſpatio, eãdem eſt deteſtatus adeò glorioſè, vt pœnitentiam in ſummis doloribus terræ incumbẽs, agere ſe fateretur, Proli admonitione verè Paterna, maledictionem indixit, niſi reſipiſcerent, Catholicãq; Romanam Fidem amplecti precibus & minis perſuadebat, errores hæreſeos publico damnauit calculo, ita totus in planctum reſolutus, ſolutus eſt à vita mortali. Poſteà accelerauit, infirmitates deteſtatus cõmiſſas, Iuſtificatorum numero eſt adauctus. Audias, Anima, duo exempla, à quibus acceleratio & Iuſtificatio reiecta, vnum domeſticum Vilnæ accidit: Erant duo fratres, vnus Religioſus, alter hæreſi infectus: laborabat bonus frater, vt Animã germani lucraretur, nihil tamen profecit. Ecce

periodus vltima vitæ instabat hæretico: iam Agonizanti adstitit Religiosus, spem adhuc salutis superesse inglutinans: stabat & Minister sectæ Lutheri Doctor, vtroque lectum circumstante, infirmo vero voce destituto nihil loquente, intendit frater, ne Animam suam perdat, Misericordiam Dei nō defuturam vni suspirio, cùm loqui non possit, porrigat manū, quo signo demōstret, in quanam fide moriatur? Sum ego, inquit, Religiosus, est & Minister, extendemus manus vterque, tuam vicissim dexteram iunge vni nostrûm. Æger attolit manum, suspensaq; fortè vno quadrāte, dubius quidnam agere deberet, subitò manu Ministri compressa, exhalat deplorandam Animam. Infirmitates acceleratione non sublatæ, neglectâ tam euidens gratia Iustificationis, ad Barathrum accelerauit miserum. Alterum Principis cuiusdam temerarium ausum, quod nostro æuo euenit, accipe: Magia hic tractanda delectabatur, compellat precibus Magum,

vt Diabolum in sua formâ videret: excusante Mago, cùm nihilominùs ille vrgeret, suscepit se audientiam apud Dæmonem impetraturum, quatenus ipse possit eum hac de re interpellare. Promisso delectatur Princeps, voce Magus inuocat Sathanã, Princeps idem postulat: respondet teterrimus Dæmon, se adeò esse deformem & horridum, vt qui se intueri desiderat, vitâ priuetur. Nihilominùs pertinaciter instigante Principe, Hostis Animæ, distulit ad tres dies sui aspectum; videret interea, num probè id votũ conciperet: die designatâ iterũ Dæmon denegat, & dissuadet intẽtum, coactus tandem iteratis postulationibus, sequenti luce, hora primâ pomeridianâ, soli Principi statuit se apparicurum: factum est, apparet truculentum bellum, Principi eo spectaculo siccæ venæ grandiores pedis vtriusque disruptæ, toto corpore tremente, copioso sanguine effuso, tertio die necem Principi intulêre. Hæreditate inscripta, deuasta-

tioni Principatus, accelerauit deformi prospectu mortem sibi, infirmitatesq; vitæ elapsas, postea accelerauit ad maiores, nefando spectaculo. Tu, Anima, alto suspirio inuoca Deum, & quandoquidem multiplicantur infirmitates tuæ, in decursu dierum tuorum, postea iustificationis gratiam tibi vt acceleret, ac depositis vitulinis pedibus bifidis, quibus carni & mundo seruiuisti hactenus, terribilibus istis exẽplis excitata, dolore cordis vindictam Altissimi cohibe, assume duplices pennas, vtramq; manum Christi, quæ charitatem & misericordiam aperit amplectere, & pœnitẽtiam corde fouẽs, Regis ductoris tui
Psal: 88. vocem emitte: *Misericordias Domini in æternum cantabo*: vel præludium libri
Psal: 118. huius reassume: *In æternum non obliuiscar Iustificationes tuas* (Domine) *quia in ipsis viuificasti me.* Vt cùm sarcina corporis tui deponenda erit, nudaq; præsentari debebis Iudici, meritis Passionis, & vulnerum sinistræ manus, læto vultu, deuicto mundo, carne & Dia-

bolo,

bolo, erumpere valeas in verba Psalmi, dicendo: *Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino: hæc porta Domini, iusti intrabunt in eam.* Restat vt de Iustificatione in statu Spirituali, vbi maius apparet artificium Altissimi, tractetur conformiter, vltimo Capiti libelli anterioris. Nam sicut status omnes sæculares, conseruatione Diuinâ stabiles, considerauimus: sic iam Spirituales Status, Iustificatione Diuinâ, mirabiles futuras tibi, Anima, demonstrabimus. Psal: 117.

De Iustificatione, per vocationem Status Spiritualis.

CAPVT VI.

IVstificatio per vocationem in quolibet statu palàm agnoscitur, Dei, si, impulsu cœlesti merè fiat, inde omnis status non caret præmio in cœlo: Particulari & secretiori viâ, tamē in Ecclesiastico, & Religioso vitæ genere comparet. Christus vocatione ad vineam, in Euangelio vocat

otiosos, sed ad laborem, postea ad mercedem. Religiosi ab Hæreticis vocantur otiosi, quia mundus contraria vocatione, opinione, laboriosos vocat ad otium, & postea ad perditionem. Est etiam labor otiosus, imò negotiatio: meliùs otio tali assuescere, quàm malo labori. Damnati lassati erant in via iniquitatis, non ergo otiabantur, fatigati vacuo labore & difficili. Dupliciter Deus vocat otiosos ad laborem, vel merè otiosos: qui nulla re circa æterna occupati, vanitatibus mundi, & somno, iocis conuersationibus addicti, tempus consumunt, vt consumant. Ad tales directè Philosophus: *Magna pars vitæ elabitur malè agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus.* Vocatio Diuina horum otiosorum immutat animum, & Religioni inclusos, labori continuo volentes alligat. Vel vocat æstimatione otiosos, qui videtur otiari cùm maximè laborant: si quis tacito vultu in otio Spirituali considens de statu eligendo; de conformatione vo-

Seneca Ep. 1.

luntatis suæ cum Diuina; de constã-
tia in seruitio Dei, meditetur; illos
vocat ad laborem, vel potiùs ad sola-
tiũ in ipso labore, vti Dauid animad-
uerterat: *Labores manuum tuarum quia* Psal:
manducabis. Manducare esuriẽti, qua- 127.
lis labor? Ita laboranti in vinea Do-
mini, laboriosa est manducatio Spiri-
tualis. Idem Rex, laborem talem fi-
ctum asseuerat: *Qui fingis laborem in præ-* Psal:
cepto? Verè fictus labor, respectu præ- 93.
mij realis, at iam absconditum præ-
mium; vnde idem Psaltes hoc notat:
Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Do- Psal:
mine, quam abscondisti timentibus te. La- 30.
bor extra apparet, intus dulcedo ab-
scondita. Aulicam vitam vocant qui-
dam, splendidam miseriam. Meritò
sanè: nihil enim redolet, nisi bonum
coloratum; re ipsa torquet, cruciat:
Inuidia Aulæ pungit corda, ambitio
fatigat, appetitus crescit, defectus
expellit somnum. Vocatio Religio-
sa contrariò: videtur splendidus la-
bor, non enim lassat, imò fulget, &
præsenti solatio, & præmio futuro.

Spon-

Sponsus in Canticis expressit laborē sine fastidio. Quis enim somnum appellaret laborem! *Adiuro vos Filiæ Hierusalem, ne suscitetis, neq; euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.* Religiosa vocatione iustificata Anima immersa, in contemplatione cœlestis Sponsi quasi obdormit, neq; vllæ res creatæ excitare possunt à somno dulcissimo; tam diu quiescit, quàm diu vult; die & noctu comedendo, & bibendo, & vniuersas actiones peragendo. Extra vocationem Religiosam non conceditur similis quies. Inuenitur aliquis Aulicorum, & sæcularium, qui meditari æterna cupit, incipit, at illicò abrumpit etiam inuitus, quia & cura rei familiaris, & amicorum accessus, & negotiorum turba innumera, iam cogitationum pereuntium strepitus, excitatorio sono, veluti Cāpanæ maioris, inclamat auribus, & turbat cōceptum somnum. S. Thomas Aquinas, in medio Conuiuij inclamauit: *Conclusum contra Manichæos;* Dormiebat sopore piæ meditationis mensæ accū-

Cāt: 3.

bens, quomodo Hæresis Manichæorum extirpari posset. Lutherus sub lectione Euangelij: *Qui non baiulat crucem suam post me, non potest meus esse Discipulus*: vociferatur in Templo terna maledicta voce; *Non sum, non sum, non sum.* Cogitatio intrinseca peruersa, quæ cucullū relinquere persuadebat, erupit per os, & ostio aperto effudit vocationis Religiosæ medullam. Fit & in Religione, vt quandoq; somno quieto careant, si non Deo vocante intrent Religionem, vt & in sæculo, reluctātes vocationi, naufragio pereunt. Tale indicium Bellarmini est: *Multi versantur in sæculo, & non bene succedit eis, & sæpè iacturam faciunt Animarum suarum, quòd alius omninò esset status, ad quem à Domino vocabantur, sed non audierunt. Multi contra currunt ad Monasteria, sed non propterea efficiuntur meliores, nec scopum æternæ beatitudinis attingūt: quod & ipsi non vocantem Dominum, sed aliqua externa commoda secuti sunt.* Vbi vera voluntate Dei vocantur ad Religionem, fructu perseuerantiæ coronantur.

Luc: 15.

In Cōc: in Fest: S. Andre.

nantur. Mirabilis Deus in omnibus operibus suis: mirabilior in vocatione Religiosâ. S. Bern: dicit vocationes esse tres: *Diuinam*, sicut in Paulo: *Humanam*, in quinq; millibus conuersis ad vocem Apostolorum: *Necessariam*, in primo Eremita Paulo. In Paulo violenta fuit: in conuersione per Apostolos, persuasoria: in Paulo Eremita, euitans mortẽ naturalẽ. Ex prima, Vas electionis effectus Paulus. Ex secunda, Fideles in gremium Ecclesiæ admissi. Ex tertia, anticipata mors mundi & electa, præ morte assignata. Prima vocatio, ex persecutore Doctorem creauit. Secunda vocatio, è gentili superstitione, ad verum cultum exercẽdum instruxit. Tertia, è mundo & conuersatione ad eremum euocauit. Prima & vltima vocatio, figurabat Religionũ diuersitatem, quorum alij viuentes intermixti sæculari Ordini, subueniũt periclitantibus doctrinâ, cum S. Paulo: *Argue, obsecra, &c.* Alij inclusi Claustro, exemplo & oratione, compun-

In sent: f. 505

ctionis

ctionis ſpina, feriunt mũdana corda. Media vocatio eſt: Exemplar cõmunis vitæ Chriſtianorum, qui attendẽtes lectioni, vel Concioni aliorum, emendationis vitæ gradu proficiunt. Rara Iuſtificatio in ſtatu ſæculari, & præcipuè in Regio, non multi Reges Calendarij locum occupant. Non multi Alphonſi Reges, qui tripartitò tempora diſtribuebat; octo horas deuotioni; octo ſomno, & curis Regijs; octo iuuandis ſubditis, & audiendis querimonijs eorum, aſſignando. Mẽſæ autem accumbens, in primo Orbe argenteo, inſtar Stemmatis, Crucifixus exſculptus porrigebatur, cum inſcriptione: *Cibus Cordis.* In ſecũdo Orbe Beatiſſima Virgo, Infantem tenens; cum inſcriptione: *Cibus mentis.* In tertio Orbe, Panis efformatus, cũ additione: *Cibus ventris.* Anima nobilior duplici ferculo ante paſcebatur, tum corporis tertio fames ſedabatur. In Religioſo ſtatu, & vocatione, è diametro non frequens menſa abſq; lectione, abſq; ſilentij obſeruatione,

abiq; sanctæ temperantiæ æmulatione. Religiosa vocatio, vel est via & semita, qua manu Dei ducuntur prædestinati ad vitam æternam: vel est rete Christi, in quod Electi congregantur. Prima semita Rex duci cupiebat: *Deduc me in semitam mandatorũ tuorum, quia ipsam volui.* Et filius eius hæreditate pietatis, similem semitam Iusti describit: *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei.* In quæ verba mellifluus Bernardus: *Per vias* (inquit) *rectas, viæ Domini, viæ rectæ, viæ pulchræ, viæ plenæ, viæ planæ. Rectæ sine errore, quia ducunt ad vitam. Pulchræ sine sorde, quia docent munditiam. Plenæ multitudine, quia totus iam mundus est intra Christi sagenam. Planæ sine difficultate, quia donant suauitatem.* Vocatio Religiosa, vera est deductio Dei per manum quasi Animæ: sinistra eius, apprehendit dextram manum hominis, cogitantis vitam Religiosam ingredi, & viam secretam, quâ à consortio mortalium, mortalem viam sectantium separat; cordis appetitum in

Psal: 118.

Sap: 10.

S. Ber.

paruam cellulam, includit: Musica contemplationis intonante, in suspiria & lachrymas dissolnit: Temperãtiâ, vegetum & velocẽ reddit: Vigilantiâ ad nutus excitatos voluntatis Diuinæ, cum Dauide: *Paratum cor meum Deus*; efformat, silentio garulitatem vitiosam, prolixitate verborum detestabilem expellit: Tolerantia contumeliarum, irrisionum, detractionum, agmina dissipat: assiduitate orandi, cognitionem iucunditatis cõsortij Diuini comparat; ita vt non tam vocatio, quàm euocatio è mũdo, dici rectè putetur. In Germania, quodam in loco est Monasterium Monialium, vbi quando votorum solennis professio peragitur, præcedẽtibus sacris, Virginibus velatis, feretrum, accensis luminibus, nigro panno intectũ, præfertur. Sequitur Virgo, quæ vota Domino nũcupari debet, demisso vultu, statim velut tumulo importanda, nulli tunc, aut Parenrum, aut extraneorum colloquio, & consortio frui conceditur. Summa Dei sapiẽtia

Psal: 107.

& vir-

& virtus, euocat è turba vanitatum mundi, & mori ante mortem docet, vel potiùs mors ſpontanea, ante debitam mortem, inuenit ſapientiam. Iob deſcribit, vbi reperiatur ſapientia: *Sapientia vbi inuenitur, & quis eſt locus intelligentiæ? Neſcit homo pretium eius, nec inuenitur in terra ſuauiter viuentium. Abyſſus dicit, non eſt in me; & mare loquitur, non eſt mecum: abſcondita eſt ab oculis omnium viuentium, volucres quoq; cœli latet: perditio & mors dixerunt: auribus noſtris audiuimus famam eius.* Si mors mortua eſſet, non audiret: per Religionem ergo mortem ſæculi interpretatur, hæc audit famam eius, & non tantum audit, ſed ſequitur. Ita quicunque Religioni ſe conſecrat per mortē & condemnationē mūdi, acquirit famā ſapientiæ, vel potiùs ipſā ſapientiam. Addit Iob ibidē: *Deus intelligit viā eius, & ipſe nouit locum eius, & dixit homini: Ecce timor Domini, ipſa eſt ſapiētia: & recedere à malo, intelligentia.* In quâ Scholâ, & Academia, de timore & receſſione à malo, frequentiùs diſputatur quàm

Cap. 28.

in Religione? Verè Deus cooperatur ſingulari modo per Religionis vocationem, dum viâ ſibi notâ Iuſtificationis ædificium conſtruit: via hæc eſt parua, pedeſtris, fatigans membra. Scis, ô Anima, pro pedeſtri greſſu ordinariè, ne à curru, & equis, iter & ſemitæ corrũpantur, lutoq; inquinentur, inſtar Crucis lignea obſtacula parari: Equites & currules eò veniẽtes, retrocedere coguntur; pedeſtris viator manu circumuoluit lignũ, ita vt ante & retro, circuitu ambiat corpus; ſic ſicco itinere ad metam deſtinatã peruenit. Clamat Pſaltes: *Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus.* Pſal. 31. Si quis in mundo voluptatis iumentum cõſcendat, vel currum Diuitiarum ſcrinijs onuſtum, ſemitã autem Domini meditetur progredi: quando ad lignum venitur, & ad crucem ferendam, acerba ſubit animum de regreſſu cogitatio. Audiui relationem de quodam magno Senatore Polono, qui cùm aliena in vita rapuiſſet, tandem reſipiſcentiæ ſtimulo

tactus, reddere volebat ablata. In tali deliberatione hærenti, à secretis famulus respondet: Si de reddenda substantiâ, quam alijs ademeras, cogitas, vix aliquid tibi de residuo relinquetur: territus alter mutauit propositum, & à semita Iustitiæ, quia curru affluẽtiæ vehebatur, retrò cessit. Noueram quendam qui dignitatibus maximis renunciauit, ne concubinæ cohabitatione priuaretur. Religiosus pedestre iter conficit securus: *Cantabit vacuus coram latrone viator.* Describit
Hõ. 11 in Euāg. S. Greg: latrones in hoc itinere: *In præsenti etenim vita quasi in via sumus, quâ ad Patriam pergimus. Maligni autem spiritus iter nostrum, quasi quidam latrunculi obsident: deprædari ergo desiderat, qui thesaurum publicè portat in via.* Religiosus vacuus thesauro mundi, vacuus vitijs
Psal. 88. carnis, vacuus curis sæculi, lætus decantat: *Misericordias Domini in æternum cantabo:* Thesaurum spiritualem portat secretò secum, & tanquam auri summa eminentior, paruulo loculo concluditur: ita ille charitate tegit

variecatem virtutum, laudes exteriores non quærit, tacitè in ſacculo cordis prætioſam margaritam, & aureũ nummum, vtraq; in parte, inſcriptione videlicet amore Dei, & amore proximi ſignatum, recondit in abdito præcordiorum, ſuſpirio & lachrymis euentilando, ne rubigine complacẽtiæ maculetur. Seculares, & Sectatores mundi, craſſam monetã & grauem; iam oſtentatione, vt videantur, iam diſtributione, vt laudentur, iam pro peccatis ipſis elargitione, vt iuſti exiſtimentur, portant: ideò à Latronibus Infernalibus ſæpiùs deprædantur, & viam anguſtam Dei ingredi, onere prohibentur. Religioſus verò in ſemita mandatorum Diuinorum pergit, & ſi crucem ligneam, vtpotè, flagella, perſecutiones, præ oculis habuerit, patientia & labore ſuperat: ſi latera cingant afflictiones, in vita & vſq; ad mortem perſeuerãs, imitatur Dauidem: *Ego autem cùm mihi molesti eſſent, induebar cilicio.* Patientia ſuperat ictus, & actus maleuolorum.

Pſal: 34.

Mūdi aulicus, si Crux aliqua premat, vel detractio famæ, etiamsi vera, vel quid simile ingratum auribus innotescat, vindictam parat. Describit hoc

Cōc: 28. in Dō: Læt. Bell: cùm inquit: *Si quis fortè auarus, vel intemperans, vel irreligiosus appelletur, mox cum stomacho respondebit: non est ita, mentiris, hoc ferro ostendam me virum probum, atq; integrum esse. Videte hominis dementiam, & quàm stultum argumentandi modum didicerit, gladio probare vult se virum probum & integrum esse: quid habet gladius cum probitate? etiamsi hostem illes suum occidat, nunquid propterea constabit nobis illum neq; auarum, neq; intemperantem esse, neq; irreligiosum? Optimum igitur & saluberrimum vltionis genus hoc est. Auarum te appellauit? exhibe te erga illum ipsum liberalem, obrue illum beneficijs. Intemperātem te esse dixit? sobriè viuito, Ieiunijs operam dato. Irreligiosum te nominauit? Tu*

Rō: 12. *Templa sacra, Conciones frequentato, sic enim vinces in bono malum, & carbones congeres super caput eius.* Vbi hoc addiscitur? In Religione. Ipse Bellarminus, Societatis IESV alumnus, licet

Cardinalitio pileó ornaretur, Regulas Societatis videbatur rubrâ tãtum purpurâ contexisse. Mirabilis Dei Iustificatio, inuocatione Spirituali & Religiosa enitet: euocatio planè è mundo vocari meretur, vbi nihil è mundanis sordibus adhæret; tali dicitur in Canticis vocationi: *Egredimini Filij è Sion, & videte Regem Salomonem.* Cāt: 3.
Explicat hæc verba quidam Doctor: *Illi habentur digni hac læta visione, qui se quadam pœnitentiæ lege concluserint, & disciplinæ coarctauerint custodiâ, quorum renuit Anima consolari: vis nosse quàm bona sit conclusio? Hortus conclusus, fons signatus, surge, propera amica mea, & veni. Vides iam quomodo illam* (Sponsus) *inuitat, & amicam vocat, quæ se ipsam concludere nouit.* Tum alloquitur idem Religiosas: *Quod si conclusæ estis, nolite egredi, donec Christus vos inuitet.* Egrediuntur Religiosi è Mundo, non egrediuntur de Claustro, nisi vel obedientiæ verbo, vel mortis citatione euocati. Egrediuntur sæculares in Mundo, & egressu ingredi faciunt peccata; idem

Sup: Cāt: Cantic.

Doctor egressionem bonam & malã depingit: *Egressa est Dina non educta, & egressa est, non vt Regem Salomonem, sed vt mulieres videret eius Regionis: quid inuenit, vos nostis. Egressus est Lazarus, cùm illũ Dominus reuocaret ad vitam: egressus est Noë de Arca, quæ ipsum inter huius mundi fluctus illæsum conclusit; sed egressus est, cùm ei reclusit ostia Dominus: egressus est Abraham de terra sua, vt promissionis terram videret, sed vocatus egreditur. Conclusus est, & cõclusus miserè, qui ad beatam hanc visionem ingredi nec nititur, nec meretur.* Securus Religiosus qui se Claustro cõcludit, & securus egreditur, si obedientiæ magisterio euocetur. Sæcularis nunquam securus, obedientiæ enim freno rupto indomito, voluntatis ductu vagatur. Egreditur Religiosus aliquãdo accommodando se historiæ, quam citat Iustinus: Dum in vna Ciuitate mactatis Dominis, serui Principem eligere inter se decreuissent, qui primus Oriẽtem Solem notasset, eum pro capite sumi debere. Instructus seruorum quidam (hic Dominũ

Ibidem.

occul-

occultè neci subtraxerat) occidentis Solis montes intuebatur : irridebatur quidem à conseruis, verùm radij solares è diametro conspecti in occidente, primo omnium, prudentiam reconditam Domini seruati prodidêre. Non aliter Religiosus vir, orientem Solem Iustitiæ concupiscens intueri, exit contemplationis perambulatione, & occidentis Solis montẽ Caluariæ, pro radijs & speculo sibi proponit. Mortis Domini tempore tenebræ erant in illo occidente, at iã vti Crucis ignominia in gloriam versa, ita & obscuritas mortis Christi, in splendorem immutata radios oriẽtis gratiæ suauiter emittit, & diem æternitate fulgentem præcedit. Vel Religiosus suum occasum meditationis repercussione sibi repræsentat, cum Epicteto: *Non sum æternitas, sed homo; Id est, particula vniuersi, vt hora diei: venire igitur me oportet vt horam, & præterire vt horam.* Memoriæ inculcat Religiosus, tempus illud terribile Iudicij: Mat: *Sicut enim fulgur exit ab oriente, & pares* 24.

 in occi

in occidentem, ita erit aduentus Filij hominis. Fulgur & lucet & terret, terrebit Iudicium impios, fulgebit Electis, & ipsos fulgore perfundet: *Fulgebunt iusti, & tãquam scintillæ in arundineto discurrent.* Religiosus ita se parat vt fulgeat, & non terreatur aduentu Domini, incedit semita recta: & si inuenit Crucem, non coactè, libenter, dulciter humeris suis imponit. Vel egreditur Religiosus, vt exemplo & doctrina, sæculariũ occasus, id est mortes peccatorum proponat, eosque à perditione apertâ liberet, impellatq; suasu, vt crucem à Deo impositam patienter sustineãt. Religiosa via est Magistra ferendæ Crucis: inueniuntur quidem & Religiosi, qui cũ Cyræneo impelluntur vi ad Crucẽ cum Christo baiulandam: rariora tamen exempla talia, infinita propè in sæculo. Quæ autem merces Cyræneo assignatur ab Euangelista, pro labore in portata Cruce suscepto? Nõ alia, nisi quod Patrem nominet Alexandri & Rufi: *Angariauerunt prætereuntem*

Sap: 3.

Marci 25.

euntem quempiam, nomine Cyræneum, ve- nientem de villa, Patrem Alexandri & Rufi, vt tolleret Crucem eius. Exigua certè re- muneratio. Fortè si Religiosus vel aspiratione amplioris dignitatis, vel vanæ gloriæ respectu, tanquam post- humæ hæreditatis tumore, portat Crucem, vel doctrinæ segetem, cō- placentiæ gustu colorando, aspirat vt nomē eius ore hominum celebretur: ecce stipendium baiulationis Crucis cum Regio Propheta: *Tabernacula eo- rum in progenie & progenie, vocauerunt no- mina sua in terris suis.* Merces post mor- tem alia assignatur: *Sicut Oues in infer- no positi sunt, Mors depascet eos.* Non fre- quens talis in vita baiulatio Religio- sorum, sæcularium frequentissima: ideò addit Dauid: *In terris suis:* vt Di- uitum mundo seruientium, non spon- te sua Crucis toleratum pondus cum Christo, qualis est in Religione, pro- palaret. Est ergo semita Iustificatio- nis certa, per vocationē Religiosam. Iam quòd & rete Saluatoris, vel sa- gena Euangelica, sit omnis Religio,

Psal: 48.

Ibid.

videndum. Si homines sunt pisces, ergo Religio particulare & speciale rete, iustificans Electos pisciculos. Bellarm: aliquot ponit rationes, cur pisces vocentur homines. Piscuim proprium est, vt in aquis habitent marinis, quæ tametsi claræ & perlucidæ videantur, & ad bibendum inuitent; tamen amarissimæ & salsissimæ sunt: Sic hominibus peccatoribus, mundanæ res pulchræ & dulces videntur, cùm tamen amaræ & falsæ sint. Pisces sunt frigidissimi, calore naturali destituti: homines peccatores piscibus sunt frigidiores, cùm ardore charitatis non penè, sed penitus sint orbati. Pisces delectantur sordibus & Cæno, nec manus, nec pedes habent, vt inde se proripiant: peccatores homines, quid non faciunt pro Cæno carnalium voluptatum? imò nec pedes, nec manus habent, nec aures, vt inde egrediantur. Postremò pisces alij alios deuorant: idem hominibus peccatoribus cum ingenti animi dolore ordinarium. *Quare non respicis,*

Cōc: 1. dē S. Andrea.

(inquit

(inquit Abacuc) *super iniqua agentes, & taces deuorante impio iustiorem se?* tales pisces in sagena Diaboli comprehenduntur. Religiosi diuerso modo Pisces, vita tota in mundo degentes, conculcantur & deprimuntur, nec videntur ab hominibus, vt in aqua pisces amaram salsam vitã ducunt, cùm interim habitatio illorum sit iucunditate refertissima. Stulti aliquando dicent: *Vitam illorum existimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter Filios Dei:* quia sagena Christi comprehensi. Pisces sunt naturâ frigidi: Religiosi nullo calore mundi & vanitatum accendũtur, delicias fugiunt, flagellis assueti, & mortificationi non incalescunt, illecebris sæculi. Pisces in sordibus & cæno volutantur: Religiosi in cinere & terra cubant, sordibus Cilicij & vestium se operiunt. Non manus, nõ pedes habent, vt resurgant ab assueta patientia, quasi lugentes & contristati sic humiliantur. Pisces alij alios deuorant: per Religionem, alij alios

Aba-cuc 1

Ecl: 5.

Psal: 34. lucrantur Christo. Vt S. Paulus: *Nam*
1. Co *in Christo* I E S V *per Euangelium ego vos ge-*
rin:4 *nui.* Exemplo, verbo, transmutant
sæculares in Religiosam substantiã.
Tales pisces sagenâ Dei attrahuntur.
Religionem, Doctor noster Christus,
& cœleste Regnum, sagenæ missæ in
mare, & ex omni Piscium genere cõ-
Mat: gregãti, comparat. At quomodo rete
23. Religio ex omni genere congregans
Bell: pisces? Rete est ex multis filis con-
de S. textum, plenum nodis, quod compli-
An- catum est paruum, explicatũ est ma-
drea: gnum: & partim propter plumbum
Cõc: tendit ad imum, partim propter tra-
1. ctionem supernatat super aquas. Vti
in præcedentis Libri Capite vltimo
considerando, beneficium conserua-
tionis Dei ostensum tibi est, Anima,
quàm diuersis artificijs & opificibus,
absq; defectione conseruet Deus mũ-
dum: Ita hîc sagena Saluatoris iusti-
ficans multitudine, & varietate Reli-
gionum, tibi apparebit. Religio, quẽ-
admodũ rete ex multis Regulis quasi
filis contexitur, plena est nodis innu-

merabilium & maximarum difficultatum: habet nodos mortificationũ, quibus connectitur: habet nodos promissionis Diuinæ, quibus firmissima redditur. *Qui facit voluntatem Patris mei, ipse meus frater, & soror, & mater est.* Cõplicatum rete est paruum. Religiosi in summa paupertate & silentio resident: vna parua domuncula, aut Monasterium exiguum, multos complicat & continet. Religionis cuiusque initium paruum est. Explicatur rete magnum, dum Religiosi vel Concionibus, vel scriptis, vel sanctitate totum mundum implent: Religiones progressu temporis, in multis Regnis & Prouincijs dilatantur. Rete propter plumbum tendit ad imum. Religiosi humilitate sese deijciunt, & Ieiunijs exhausti, cum pœnitẽte Rege: *Humiliant in Ieiunio Animas suas.* Religiosos si quid vanæ gloriæ & ambitionis, instar Camelini gibbi accrescat, virga pœnitentiæ, baculo humilitatis Camelum percutiunt, & eo humiliato, ascendunt, & deprimunt

Mat. 12.

Psal. 34.

inſurgentes tētationes, ac exclamāt:
Pſal: *Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſola-*
22. *ta ſunt.* Rete aliquando ſupernatat
aquis: Religioſi vel ecſtaſi eleuati,
vel contemplatione actuali maiores
mundo conſtituti, tandem extracti
è luto ſæculi, cœleſtibus Choris infe-
runtur. Pulchri & ſapidiſſimi Piſces
Religioſi, qui vel aſſi mortificatione
continuâ, vt Confeſſores; vel cocti
tortura, vt Martyres; vel elixi con-
tinentiæ amore, vt caſtæ virgines à
Piſcatore & Domino, Conuiuio cœ-
leſti apponuntur. Religioſi profun-
dum attingūt in hac vita vt rete, cùm
pœnas & ſupplicia gehennæ ſibi cō-
minantur: ſurſum remanent vt rete,
cùm gaudia & præmia æternæ beati-
tudinis ſibi pollicentur. Sagena verè
Religio ex omni genere congregata,
non tantùm Nationum, Linguarum;
verùm Regularum & veſtium, intùs
reformationem mentium oſtenden-
tium. Hinc Spiritu Sancto ordinan-
te Eccleſia Catholica, Patriarchas
Religionum ita elencho Calendarij

inſcripſit, vt ſingulis Menſibus ſingulos Religionum Fundatores nobis proponeret.

I. *Ianuarius* primus receptus anni Menſis, primogenito Eremitarum Fundatore Paulo gaudet, vti hic mẽſis, nec ſeminat nec metit, ita hic Sãctus abſq; meſſe à procuratore prouẽtus ſui Coruo, multis annis paſcebatur: vt quem affinis propter panem interficere meditabatur, cum eo rapax animal partem prædæ diuideret: & qui viuens nonaginta annis homines fugerat, eum Sanctus Antonius moribundum inuiſit, duplicatamque portionem allatam à Coruo miratus, Sanctiorem ſe animaduertit, omnibuſq; propalauit, & quem ſepulturæ, ſoror cum marito, hæreditatis cauſâ inferre citiùs cupiebat, ei duo leones naturam ferocem exuentes, miraculoſum ſepulchrum vltra centum annos Seni eruerunt. Veſtis ex palma Pauli victoriam ſignificat, ordo iam illius, candorem Pauli, palmæ habitu albo, interpretatur. Floret & in

Polonia nostra Religio hæc, primogenitaq; Castitatis, professa castitate, voto, Deipara Częstochouiensis, primogenitis filijs Eremiticis, custodiæ eorum locum tradidit, Miraculis delectum confirmans.

II. *Mensis Februarius*, assumpsit sibi Romualdum Abbatem, Fundatorem Camalduensium: in Polonia Mons vocatur Argenteus, vbi Monasteriũ illorum situm, & hic, & vbiq; abditam vitam peragunt, argenteo splendore, niueoq; vestium colore, virtutum perfectionem notantes, Ecclesiam Dei illustrant.

III. *Mensis Martius*, Benedicto Patre Monachorum gloriatur vtriusq; sexus, plena eius Fundationis Cænobia, niger color mortuos mundo significat: ex hoc Ordine S. Scholasticæ Anima, velut Columba egressa è corpore, inde & illam, & multos ex ea Religione, Sponsus inuitat ad cœlum: *Veni amica mea, columba mea.* Columbina simplicitate in sinum cœlestis Sponsi euolant.

Cãt: 2.

IV. *Mensis Aprilis*, Frãcisco de Paula decoratur: Minimorum Ordo Iudicio & nomine in mundo, ex humilitatis voto emersit, maximus erit & indicio, & nomine, in cœlo exaltationis gloria coronatus, abstinentiaque illius, voluptatis torrente compensabitur, argillæ instar vestium colorem efformauit. Figulus supremus Iustificatione, in fulgentem, vt sol amictum, mutaturus.

V. *Mensis Maius*, recenti flore, vti in Vere enato, Philippo Nereo, iucunditatem contemptus mundi commendat, Orationis assiduitatem instituendo, inde Patres Oratorij appellati: niger nunc apparatus vestiũ, ornabitur candida æternitatis stolâ.

VI. *Mensis Iunius*, Norberto Præmonstratensium Legislatore claret, ille purgatos ab inquinamentis mundi Discipulos, doctrinâ & Regulis, veste alba incedere iussit, vt quod interiùs geritur, etiam exteriùs candidum premeretur.

VII. *Mensis Iulius*, copiosam messẽ

adultâ segete declinantis sæculi, per Ignatium Loiolam Societatis IESV Parentem collegit, qui tàm vetus, quàm recens zizanium, à Luthero & Caluino proseminatum, euellere nititur, Christiq; ac Ecclesiæ agrum, lolio & tribulis expurgare. Viget Religio ab ipso fundata incorruptione morum, integerrimæ sanctitatis speculum politissimum, Iuuentuti excolendæ & erudiendæ addicta, pro gloria Summi Numinis (quod vnicum in votis semper fuerat Ignatio) spiritualium bonorum incrementis, Ecclesiæ horreum locupletans. Nec immeritò veste nigra hæc dilecta IESV Societas tegitur: excipit nimirum liuidæ ictus inuidiæ, maleuolorumq; persecutionibus impetitur, absq; vlla integritatis ingenitæ iactura. Ipsi sese denigrant Aduersarij, suisque se telis conficiunt, immersi scelerum fæculentiæ. Potest liberè illud sapientissimi Regum Societas vsurpare effatum: *Nigra sum, sed formosa*; etiam fructuosa, & cœlo & Ecclesiæ, & or-

bi vniuerſo laborioſa meritis, formidoloſa hoſtibus Idem Menſis, Eliam Prophetam fundamentum Montis Carmeli continet: Religio hæc reformata à Deipara Virgine, eiuſdem Menſis ſexta decima die Scapulario porrecto, vel potiùs tranſmiſſo è cœlo ad terram: color eius & terrenus inferior, quia ab Elia ortus: & albus exterior, quia à Matre caſtitatis oblatus. Hunc Ordinem Sanctiſſima Virgo dilexit, & veluti ſuum complexa eſt.

VIII. *Menſis Auguſtus* ferax, triplex horreum Religioſorum impleuit Fũdatoribus. Dominicus Caniculus cœleſtis, à Lupo Infernali gregem defendens, Prædicatorio nomine adornauit Eccleſiam Chriſti, habitus ab intra candidus, manſuetudinem affectuum prædicat, extrinſecus niger, Concionibus & exẽplis deterret peccatores, ne ſcelerum habitu denigrẽt conſcientiam, æternis cruciatibus deſtinandam. Bernardus mellifluus, ipſe mellifluum gregẽ protulit Crea-

tori, vti Apes in Alueario, ita inclusi in clarissima valle, & vallo Monasterij, Fratres, mellifluâ contemplatione fructum afferũt Domino spiritualem. In Polonia disciplina Religiosa feruet, Peplinum Commissario & Abbate Leonarde à Rembovv, manu tenẽte, floret: vt & Oliuense Monasteriũ. Rectè sanctissimus hic Ordo, Dauidicum illud accroama occinere potest: *Ego sicut Oliua fructifera in domo Dei.* Augustinus Doctor Ecclesiæ, Ordinis duplicis author, Canonicorum Regularium albedo, puritatem cordis, Eremitarum eiusdem Religionis nigredo, mundi renuntiationem denuntiat.

Psal. 50.

IX. *Mensis September*, Doctore altero Ecclesiæ, & multarum Regularũ institutore, non inferiorem se reputet S. Hieronymo videlicet; cuius Regulæ in Hispania, Italia, odorem suauem hucusq; reddunt, hortumque Ecclesiæ Romanæ floribus virtutum implent.

X. *Mensis October*, geminatis Fũda-

toribus vindemia Spirituali celebris. Franciſcus ex vna vite Paupertatis, ſex botros diuerſitate imitationis, & laudandæ æmulationis produxit. Admiranda Religio, quæ particulari quâdam Methodo ſanctæ conuerſationis, hamo ſimplicitatis plurimas capit Animas, & in cœleſtem ſagenā infert. Bruno loquacitatem ſæculi ſtupendi ſilentij, elicit obſeruantiâ arctiſſimæ Religionis, omnes præcidens voluptatum occaſiones, Cellâ includit Sectatores vitæ ſuæ perpetuâ: non confirmatus Ordo niſi à ſolo Deo, fortè quòd Diuinum, & non humanum, ab omnibus inſtitutum iudicetur.

XI. *Menſis Nouember*, S. Martino Ordinis proprij Fūdatore delectatur, locus propè Turronum, in Gallia, mater Monaſteriorum vocatur Gallica linguâ: parit certè & nunc Religioſorum multum pietate numerum.

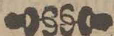
XII. *Menſis December*, neſcio an Colophonē imponat Fundatore ſummo tunc nato; an principium det, vt

anni Ecclesiastici; sic omnium Fundatorum & fundationũ Natali Christi. Nunquam plenè exprimi poterit factis Regula huius Legislatoris. Omnium Mensium suprà nominatorum Patriarchæ, ex huius Patris Patriarcharum vita, & doctrina, tanquã è mari, vel ex immenso Oceano virtutum, cisternas imitatione fodere cœperant perfectionis. Ille est fundamentum structuræ variæ Iustificationis: laborauit, sudauit ad sanguinem, & ipsum sanguinem: pedes & manus cruentæ, arduum opus commendant: manus sinistra rubore tanquam sigillo quodam, sinistram portam Inferni occlusit, clauoque firmauit. Apprehende, Anima, suspirio, lachrymis, hanc sacrosanctam conspersam cruore, & perforatam clauo manum: aspira cum Rege tuo, ad Iustificationis gratiam consequendam, perfora contritione & planctu, pro delictis commissis, cor tuum, si non sanguine, ellue pœnitentia, osculando manum Christi sinistram. Ora, vt sit in te

fructus Passionis Saluatoris, quatenus eripiaris è sinistra auerni, quæ aperto ore expectat peccatores, tali, vel simili oratiuncula.

ORATIO.

DEvs, qui merè bonitatis abysso, iustificationis beneficio præuenis malitiam peccantium, humili affectu prosterno me, obnixè supplicans: digneris in Catalogum consequendorum præmiorum Iustificationis me inscribi, vt satisfactione in hoc mundo, ex meritis Sacratissimæ Passionis, & acerbissimæ mortis Filij tui proueniente, expleta, cùm sarcina Carnis, mandato tuo, deponenda erit, in Iudicio districtissimo præsens comparendo, absolutionem reatuum merear obtinere. Per eundem Dominum nostrum IESVM Christum, &c. Amen.

IESVS, MARIA, ANNA.

SVSPIRIVM ANIMÆ POENITENTIS.

Ex beneficio Glorificationis.

LIBER VI.

Psal. 16. *Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo, satiabor cùm apparuerit gloria tua.*

De Glorificatione in Genere.

CAPVT I.

GRauis & sublimis materia, quã si conceptu & cogitatione, cõprehendere vix possumus, quomodo calamo & manu describere poterimus? Difficulter & præteriti libelli conscripti sunt, facilitatem tamẽ experientia suppeditauerat: Creatio est ferè palpabilis: Redemptio annuo

recursu memorabilis: Conseruatio penè omnibus momentis manifesta: Iustificatio multorum vsu virorum cognita, ad cuius possessionem plurimos gratiæ Diuinæ ductu euocârunt. Glorificatio excedit sensum, soli suspirio est reseruata. Hinc Poëta: *Os homini sublime dedit, Cœlumq́ tueri.* Quâ causâ os concessum? Cœlum comedi, deuorari non potest, gustari nequaquam. Hinc Rex minimè famelicus, saturitatem nihilominùs desiderat: Iustificationis etiam veste indutus, clamat, suspirat, vt ibi ad satietatem in thalamo Iustitiæ apparẽs, admittatur. Os suspirare debet: os appetere: os suspirio ad illam mẽsam saturitate plenam se præparare: os satietatem, beneficio Glorificationis impetrare. *Os iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur Iudicium.* Quomodo meditatio ori conuenit? suspirio: tali armatura scrutatur homo intima Dei arcana, & tandem sapientiã rimatur Altissimi; id est locum, & sedem eius Sapientiæ, ad quam suspi- Psal. 36.

rando meditatione euolat. S. Paulus raptus in tertium cœlum, negatiua commendauit eloquentia cœlum:
1. Corin: 2 *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, neq; in cor hominis ascendit, quæ Deus præparauit*
Rõ: 8 *diligentibus se.* Et alibi: *Non sunt condignæ paßiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.* Linguâ Iudicium Dei elocutus, ore meditabatur illam pulchritudinem cœlestem, & prodit exuberantem conceptum:
Ibid. *Quis me separabit à charitate Christi?* Et: *Quis me liberabit de corpore mortis huius!* Hæc sunt suspiria pro nobis relicta, ab illo rapto in cœlum. Idem lætissimũ carmen occinit Rex Propheta:
Psal: 83. *Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit Anima mea in atria Domini.* Quò concupiscit? Non visu, non auditu, non alio sensu, sed suspirijs & lachrymis; ideò subiunxit:
Ibid. *Ascensiones in corde suo disposuit, in valle lachrymarum.* Ecce suspiria & ploratus, tali via *ibunt* (Sancti eunt) *de virtute in virtutem.* Primo, excitando in se gratitudinem beneficij Creatio-

nis: Deinde gratitudinem beneficij Redemptionis: tùm gratitudinem beneficij Conseruationis: altiùs, gratitudinem beneficij Iustificationis: postremò, gratitudinẽ beneficij Glorificationis, qua *videbitur Deus Deorum in Sion*; & hoc ipsum elegit Propheta suspirio, & voto, potiùs *Abiectum esse in domo Dei, quàm habitare in tabernaculis peccatorum*. Psal: 83. Dolens, lugens, in hoc mundo contemnitur, suspiriũ reprehenditur, melancholia vocatur lætiori genio, Musicâ, tripudijs expellitur, & prorsus excluditur è tabernaculis peccatorum. In domo Dei ibi suspirium suscipitur, fouetur, colitur: peregrinum suspirium in mũdo, non reperit domum in quâ continuò resideat. Gloriatur Rex Dauid, se habitaculum præparâsse lachrymis, & suspirio: *Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo*. Psal: 6. Sempernè noctu apud te lectus plenus suspirijs, & lachrymis, Rex sanctissime? Bersabeæ fortè interrupit planctum, gemi-

gemitus ac lachrymas cohibuit, tabernaculum tantum in mundo suspirio construitur: ipsum suspirium, fabricat sibi domum in æternitate fælici, Architecto supremo ædificium & construente, & perficiente. Mouentur suspiria peccatorum vno ex loco, in locum alterum, velut tabernacula Pastorum, interrumpuntur voluptatibus, & ætatum varietate, occasioneque deliciarum aliò transmigrant, vel in Senium eijciuntur: & dum plantari incipiunt, morte eradicãtur, ac vno cõmuni vltimo suspirio euaporant, mors omnia tabernacula diruet suspiriorum. Agnouit moriens
Isa: 30. Ezechias: *Generatio mea ablata est, & conuoluta est à me, quasi tabernaculum Pastorum.* Domus ergo suspirij in mundo infirma, caduca, æterna habitatio vera domus eiusdem. Vulgare Prouerbium ait: Manus quod construit, hoc eadem dissoluere potest: nulla hic munitio tuta, vel cuniculi, vel impetus Hostium, vel proditio, vel fames expugnat fortitudinem castel-

li manu facti ; sola domus cœlestis extra omnem metum consistit, Glorificatio non expugnatur vllis fraudibus. Reliqua Beneficia Dei collata, mundani cursu spatio labuntur, corruunt, hostiumque aliquando cedunt spolijs. Nonne Adami domus pomo decussa? Moysis, incredulitate deiecta? Dauidis, aspectu importuno piscinæ conquassata? Salomonis, voluptate coinquinata? Saulis, præsumptione deiecta? Iudæ, auaritiâ disrupta? Petri, negatione labefactata? Omnium deniq; Animarum structura, peccatorum sordibus conspersa & fædata? Non iniuriâ potentissimi hostes in vicinia excubant: vt rectè quidam comparâsse Animã arci obsessæ ab hostibus, existimauerit. Tres inimicos robustissimos sibi habet sẽper aduersarios: Diabolum, Mundũ, Carnem. Diabolus agit Cuniculis, quia & lento gradu, & inuisibiliter à longè suffodiendo malis inspirationibus, consuetudine, necessitate peccandi; tandem morte euertit hanc

Arcem. Mundus palàm tormentis, ſcalis, murum aggreditur, vel pactis Conuentis: tormenta ſunt minæ mũdi, quibus quatitur murus Animæ, id eſt voluntas; ſcalæ ſunt, conſuetudo manducandi, bibendi, iocandi, ſaltãdi, ſemper enim liberiùs agitur, & aſcenditur, augeturq; peccatum: Pacta ſunt, voluptates, honores, diuitiæ, quibus Anima quaſi conditionibus paciſcitur cum mundo, ne ab eis deſeratur ſibi timens. Caro eſt proditor in Arce, omnia ſecreta cùm ſciat, reuelat, & per illam ſi primis telis opprimere non valent, tanquam inſtrumento carne vtuntur, cui maximè fidit Anima. Tu ergo, Anima, ſuſpirio ad illam Domum æternitatis anhela, vbi omnia peccata proculque turbatio, hoc confert beneficiũ Glorificationis, quod omnium beneficiorum maximum eſt; cùm & ipſa Veri-

Mat. 16. tas dicat: *Quid prodeſt homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, Animæ verò ſuæ detrimentum patiatur?* Quid prodeſt Creatio, Redemptio, Conſeruatio, Iuſti-

ficatio, si æternitas damnata hæreditario Iure, miseram Animam sibi vsurpauerit? Aperi, Anima, oculos Contemplationis radijs illuminatos, ad quem finem præcedentes libelli te instruunt? nisi ad obtinendum beneficium Glorificationis, quod non saltu, & ludis iocisque, at compunctione cordis, gemitu lachrymisque edocetur. Considera finis tui præstãtiam, cùm ad societatem & hæreditatem Creatoris tui sis condita: Glorificatio est scopus tuus, eò dirige metam, illuc globo mortalitatis emisso tangere contende. In terra qui libenter ad metam iaculantur, exercitio quotidiano ita manum & oculum aptant, vt quando tempus de præmio aduenit, facili negotio, vel punctum non declinent, vel vti in multis partibus fert cõsuetudo, Galli ligneum simulachrum in perticâ sublatum feriunt: multorum ars, altiùs ictum dirigere consulit, pondere enim & quassatione bombarda depressa, globum ad scopum iustâ declinatione

defert. Idem ingenium obferuet, Anima, Exercitio Spirituali, separata à commercio curarum sæcularium, sæpiùs assuescat meditatione tangere scopum æternæ Glorificationis, proba vita, & semita mandatorum Dei, assiduè terminum mortalitatis inculcet memoriæ: fiet, quando tempus definitum à Creatore aderit, exuendæ carnis, vt facilè punctum Glorificationis attingatur; vel Gallus ille, quem decutere Christus admonet, *Vigilate*, Coronam promerebitur. S. Hier: horologium excitatorium, ne obdormiret ad tactum Galli, tubâ sibi instruxerat: *Surgite mortui, venite ad Iudicium*: ita inuentus est vigilans. Et tu, Anima, vtinam in discessu è corpore, ex hymno S. Doctoris Ambrosij dicere possis: *Surgamus ergo strenuè, Gallus iacentes excitat, & somnolentos increpat, Gallus negantes arguit.* S. Petrus ad Galli cãtum negauerat Christum, ante Passionis exitum error remissus, compensat Ecclesia Pastoris sui defectum, in Galli cantu multis in lo-

In laudib.

cis Matutinas preces cum iubilo decantans. Obserua & illud, Anima, vt semper supra metam dirigas iaculum, vim tibi infer, merita Sanctissimæ Matris, Apostolorum, summorū Sanctorum attingere studeas; tamen fragilitate tuâ, inconstantiâ, debilitate virium, vix vltimo fortè loco in cœlo consistes, aut saltem in medio ætatis circulo, ad medietatem propositi termini labores peruenire: si enim vltimæ senectuti id permittes, verendum, ne depressa iaculatio, terræ potiùs, quàm scopo hæreat cœlesti. Sed dices, Anima? Laboriosum est meditari semper terminum æternitatis, variæ occupationes impediūt & prægrauant animum, & diuturnioris vitæ vota differunt Contemplationis desiderium. Facile responsum etiam ab Ethnicis accipe, qui labore omnia vendere Deos asserebant. Philosophus inquit: *Labor optimos citat: Non quærendum est, quid, aut quantùm patiamur, sed quàm bene, & ob quantum præmium.* Prosper etiam eleganter cecinit: *Vir-* Seneca de Prouid. c. 5.

Lib: 2. de cœlo c. 13. *tutum gaudia vulnus habent.* Drexelius adiungit: *Sine sudore & sanguine, non enitescit virtus; per labores & pugnas itur ad triumphos, post conflictum sequitur victoria, post bella pax, laborandum & pugnandum. ambis Coronam? ne refuge pugnam.*

Nū: 183. S. Bernardus asserit, laborem & dolorem hæreditate ab Adamo nobis relicta. Idem citat S. Hier: *Labor nullus durus, aut tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur.* Certè nullus labor, vbi verus amor. Christus vt alijs promereretur Glorificationem, quãta passus totâ vitâ? quanta in Cruce? Et tu, Anima, propriam salutẽ molli lecto mercaberis? vt terrenæ res acquirantur, omnis sudor contemnitur: Vt gloriosus suo in ordine miles appareat, quid non molitur? In periculum discrimen vitam euocat, & quasi ludos, Martis prælia contemnit. Pudeat te, Anima, delicatâ vitâ promereri cœlum, ex delicijs temporalibus obliqua via est ad delicias æternas. Epuloni quies, loco possessionis horreorum, in Inferno promittitur; in-

fausta quies, quia sine quiete. Vtentur damnati in Gehenna verbis Bell: *O vita mortifera! ô mors immortalis! Si vita es, quomodo occidis? Si mors es, quomodo duras? Neq; igitur mors, neq; vita dicenda es, quoniam vtrumq; eorum aliquid boni habet: vita quietem, & mors finem; tu verò neq; quietem, neq; finem habes.* In hâc vita tanquam in stadio currendum; cursus sine fatigatione non perficitur, fatigatio laboris est instrumentum. Non diffiteor & angustam viam, & angustiorem portā cursus. O si porta, quæ est mors, semper oculis appareret; singultus & suspirio excitaret plurima, quæ dilatare portam angustam possent, tenera materia, priuatio, etiam à vento gemituum distenditur. Verùm iterum interrogabis, Anima, cur ad tanta Palatia Regalia cœlestia, non lata Porta? *Quis cognouit sensum Domini?* Ex visibilibus sumatur similitudo. Rex aliquis si Comœdiam, vel ludos iucundos exhibet, ne multitudo hominum accurrentium compleat loca, omnibusq; accessus

Bell de arte bene moriendi. lib:3. c. 3.

Rō. 11

pateat; portam incluſit ſecretam, quà vel ipſe, vel deſignatus ab ipſo demittat admittendos: alibi cartulas diſtribuunt, qui ſchedulam, vel aliquod ſignum protulerit, à ſpectaculo non excludendo; qui vacuus conabitur intrare, vt contumelioſus repelletur. Tùm ingreſſus ijs, quos Regia voluntas introduci voluerat, aperitur latior porta, ſecundum loci capacitatem introitum concedēs vniuer-
Ioā: ſis. Ait Chriſtus de ſe: *Ego ſum oſtium.*
14. O quàm exiguum! internis oculis cōſidera, Anima; paruus in præſepio, non magnus in Cruce. Præſepe & Crux, vtraq; Porta, & ſtricta, & doloroſa: poſt mortem, magis coarctata porta, latus apertum. Vti vulnera Saluatoris in pedibus, & manibus, applicata ſunt præteritis libellis, beneficijs ſuperiùs conſideratis; ita reſtat, vt hoc Glorificationis Beneficium, lateri aperto aſſimiletur. Myſterium ingens, cur latus apertum mortuo Chriſto? Eſt ianua latus Chriſti ad cœlum, anguſta, ſed pro-

funda : nonnulli exiſtimant cor ipsũ fuiſſe apertum à Longino. Si *inſcrutabile eſt cor hominis*, verè impenetrabile & inſcrutabile eſt latus Chriſti : poſt mortẽ aperta Porta Iubilæi, at aperta ferro, & à Milite. Militia vita hominis, vi ergo Regnum cœlorum comparatur, tanquam ferro, duritie, non mollitie, vitæ patet cœleſtis ingreſſus. Egreſſi duo fontes ex hac Portâ, ſanguis & aqua: notant Martyres & Confeſſores, ſolos Dominos Portæ. Anguſta nimis; *Pauci electi* : ad hoc Oſtium ſtat Rex Iudex, intromittit Animas Electorũ, quæ comparatæ damnatis exiguo ſunt numero. Poſt diem Iudicij latior Porta patebit, cùm & corpora Sanctorum introibunt, omniaque vacua loca, circumferentiâ glorioſâ occupabunt. At replicabis Anima ? At erronea eius mẽſura mortalium, quæ maiorem miſericordiã, præ Iuſtitiâ in Deo ponit, imò putat Miſericordiâ Creatoris ſe poſſe abuti. Quod & Bellar : animaduertit dicens: *Nunc tanta facilitate quidam ore im-*

Ier : 17.

Iob 7.

Cõc :

65.de Dō: 21. poſt Pēt. *puro blaſphemias euomunt, & in alia facinora ſe præcipitant, vt quaſi in manibus ſuis Dei miſericordiam habere videantur.* Vis ſcire ampliùs, Anima? *Si cum Theophilacto dicamus, à Chriſto portam anguſtam, & viam arctam eſſe appellatam, non tàm quòd talis* Cōc: 21.de Dom: Quadrag. *ſit, quàm quod talis proceris ac pinguibus, atq; onuſtis Bacchi amatoribus & cultoribus videatur: verè enim ſi eſſent homines parui, atq; humiles, ſi multa inutilia onera deponerent, ſi omnia veſtimenta penitùs exuerent, anguſtiam fortaſſe in via & Porta Domini non inuenirent: nunc verò nihil aliud cogitant, quàm quomodo perpetuò creſcant, corpore pingueſcant, animo intumeſcant, extendantur, dilatentur, inflentur. Neq; vnquam ceſſant onerare ſe oneribus grauibus, curarum ac ſollicitudinum terrenarum. Et quid mirùm, ſi hominibus eiuſmodi Porta Regni cæleſtis arcta, atq; anguſta eſſe videatur? Non talis certè videbatur Apoſtolis Domini; non talis ijs poſtea viſa eſt, qui Apoſtolicam perfectionem imitati, renunciauerunt omnibus quæ poſſidebant, & nudi nudum Chriſtum ſequi voluerunt.* Sanctus Franciſcus veſte depoſitâ; nudus renunciauit Pa-

ternæ poteſtati, paupertatem Domini imitatus. Multi amputatis diuitijs & pauperibus diſtributis, leues in hoc certamine ſæculi curſum conſummârunt. Non decipiaris, Anima, Hæreticorum promiſſis, qui eandem portam ita dilatârunt: *Vt etiam homines ebrij (qui alioqui diu laborant, vt ædium ſuarum fores inueniant) per hanc ſine errore & offenſione ingrediantur.* Bona opera non neceſſaria iudicant, Confeſſiones nō admittunt, omnibus vitijs ianuam aperiunt; & tamen ſecuros de Porta ingredienda eſſe iubēt: ſola Dei gratia cum bonis operibus coniuncta, ſuſpirioq; & lachrymis adamata, aperire & dilatare poteſt hanc portam. Ita S. Auguſt: contemplatione ingreſſus eſt latus Saluatoris, & exclamat: *Longinus aperuit mihi latus Christi lanceâ, & ego intraui, & ibi requieſco ſecurus.* Et tu ſimiliter fac, Anima, certò requieſces & nunc quiete conſcientiæ, & in cœlo quiete perpetuâ, cum depoſitâ veſte per anguſtam portam introibis, meritis Chriſti ornata,

Ibid.

tuis lateribus onusta, vbi æternitate suaui dilaberis, synceris voluptatibus inebriaberis, non his prætereuntibus, at nunquam cessaturis. Errant, qui à delicijs terrenis ad cælestes sibi transitum persuadent: *Stulti sunt tales mercatores, qui magno sumptu emunt merces, quas magnâ iacturâ postea vendant; quia emunt vbi caræ sunt, & vendere volunt vbi superabundant: sic illi qui delicias quærunt, vt in cœlo vendant, vbi torrentes fluunt voluptatum, cùm hic vix gutta videatur.* Ipse Christus valedixit omnibus voluptatibus & diuitijs, dum viueret: si enim aliquam speciem huius mundi voluptates & diuitiæ verã haberent, nunquid non eis vsus esset ille, qui nouit discernere vera? Audiui de Rege quodam Angliæ, qui adamantem ingentis magnitudinis annulo inclusum diu portauerat: superueniens aurifex, agnouit falsum & supposititiũ adamantem, statim digito Regio Rex gemmam deiecit, & ab oculis suis terræ allisit. Nos (& tu Anima) adamamus tanquam veras voluptates,

Bel-
lar.

honores, diuitias huius sæculi; ecce venit aurifex, & creator auri, clamat, esse falsa omnia, quæ mundus palam obijcit: *Faciliùs est Camelum ingredi per foramen acûs, quàm Diuites intrare in cœlum.* Mat. 19. Auditurne hoc effatum Saluatoris? Non imitamur illum Regem Angliæ, non reijcimus ea; impostori mundo magis fidimus, portamus Diuitias, oneramur voluptatibus, attollimur honoribus; quæ omnia excludunt à porta cœlesti, quæ licet angusta, at iustæ Animæ desiderabilis. Vt ergo, Anima, illud desiderium in te augeatur, ac beneficium Glorificationis magis cordi imprimatur, sequens Caput proponet tibi materiam per contemplationem, ingressum Animæ beatæ in æterna tabernacula; tenuiori quidem, sufficienti tamen, minerua exponens.

De ingressu Animæ in cælum, beneficio Glorificationis.

CAPVT II.

Mors

MOrs timetur & à malis, & aliquando à bonis, ab his ne illos incautos opprimat, & incurſu nondũ expleto virtutum adoriatur, ab illis ne vita mortali quam immortalem ſibi blãdiuntur, fortè exuantur, neuè non ſatiati caducis voluptatibus, eò trahantur, vbi nec imaginatione vnquàm ſe futuros ſperabant. Deſcribit Dauid in ſpiritu vtramq; mortem, bonorum: *Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum eius.* Quare pretioſa? Sanguinis Chriſti eſt pretium infinitum, pretio eius mors Iuſtorum eſt empta. Inde S. Petrus dicit: *Non corruptibilibus, auro vel argẽto, redempti eſtis de vana veſtra conuerſatione Paternæ traditionis, ſed pretioſo ſanguine, quaſi Agni immaculati Chriſti.* Deinde: Pretium eſt ingens, eſſe Filium adoptiuum Dei, adoptatio & hæreditas Iuſtorũ, morte ad effectũ perducitur. Tertio: Mors eſt ianua ad cœlum, ſomnus ſuauis, quo obdormiunt in Domino Electi. Exitus è carne, quæ ab illis deſpectui habebatur, finis exilij, laboris con-

Pſal: 115.

1. Petri, Epiſtola c. 10.

summatio, molestissimæ simul ac periculosissimæ peregrinationis terminus, grauissimi oneris depositio, de Domo ruinosa liberatio, reditus ad Patriam, ingressus ad vitam: pretio mortis hæc omnia Anima lucratur, quid ni ergo pretiosa? Malorum mortem cōdemnat Psaltes: *Mors peccatorum pessima.* Quare? Est ianua ad gehennam: est initium omnium laborum & dolorum, angustia incomprehensibilis, supra Iudex iustus sedet tonitrua iaciens, à dextris mundus deserens, vix interulam veterem, quâ tegatur deforme cadauer, relinquens: à leua truculentæ bestiæ Infernales, egressum Animæ præstolātur; infra sepulchrum cum vermibus offam auidè expectans. Si ergo origo beneficij Glorificationis, & instrumentum, est mors, certè optanda: quia quò citiùs electam Animam emittit mundus per mortem, eò velociùs tanto fruitur beneficio. S. Frāciscus moriens, tarditatem dissolutionis quasi incusans, vtitur verbis

Psal: 33.

Psal. 141. Prophetæ: *Educ de custodia Animam meam, ad confitendum Nomini tuo, me expectant iusti donec retribuas mihi.* S. Hilarion increpat timorem Animæ è vita

In vita S. Hilarion. exeuntis: *Egredere, quid times? Egredere Anima mea, quid times? Septuaginta propè annis seruiuisti Christo, & mortem times?* Properant Sancti ad mortem, venerantur illam, & lætè excipiunt, ingressuri triumphali curru Vrbem illam, in qua à tot Conciuibus iucundè expectantur. Apud Romanos Triũphatores exquisitâ pompâ Romam ingrediebantur. S. August: Romam triumphantem videre, desiderio ardenti cupiebat. Narratur de Pompeio, post deuictas tres partes mũdi, Europam, Asiam, Africam, sumptuosè Romam inuectum. Nihil id est, imò puerile quiddam, in comparatione Animæ beatæ intrantis cœlum, post debellatos triplices hostes ad instar Pompeij. Europa est caro, quæ blanditijs Animam superare haud valuit, captiuata est, & flagris cæsa cũ S. Paulo; fame macerata cum S. Hie-

ronymo; laboribus & gemitibus assiduis addicta cum Dauide; fugata titione igneo cum S. Thoma Aquin: In spinis cruẽtata cum S. Benedicto; niue obuoluta cũ S. Francisco; igne tosta cum S. Laurentio; lapidata cũ S. Stephano: hic debellata caro patientiâ, ibi triumphus erit in gloria. Secundus hostis Asia, id est mundus. Huius voluptates, amænitates, deliciæ effæminatæ, inclinationes malignæ contemptui habitæ, prælegente lectionem Doctore gentium: *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri* IESV *Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Iob in sterquilinio illusit mundo: S. Ioannes in Eremo temperantiâ irrisit mundum: S. Petrus in patibulo, capite inuerso, despexit mundum: S. Iacobus gladio separatus à mundo: noluerunt Sancti esse ad momentum fucati, sed in sempiternum splendidi. Noluerunt esse ad horulam libidinosi, sed in æternum gloriosi. Non sunt imitati Electi Lysimachum hunc (narrat

Gal: 6.

Plutarchus) apud Getas eò fuiſſe ſiti redactum, vt ſe propterea cum toto exercitu in poteſtatem hoſtium dederit: cùmq; iam dedititius frigidam bibiſſet, dixerit: *Prôh, me hominē prauum, qui tantillæ voluptatis gratiâ tantum amiſerim Regnum.* Anima triumphans cum Saluatore, in morte magis ſitit æternum Regnum, quàm hîc frigidis delicijs exiguo ſpatio enutriri: impreſſa habet verba talis Anima, ſancti Bernardi: *Cogita vnde veneris, & erubeſce: cogita vbi ſis, & ingemiſce: cogita quò vadis, & contremiſce.* At talis cogitatio amara, in iucunditatem ſpiritus accerſit homini iuſto morienti, imò dum ingreditur cœlum ex reuerētia, non ex timore, cū poteſtatibus tremit ſuauiſſimè, in conſpectu Altiſſimi. Tertius hoſtis nigra Africa, id eſt Diabolus, fæcunditate longitudinis vitæ, & prolixitate miſericordiæ Diuinæ lactans, verecundiam peccandi tollens, eandē confitendo reſtituens. Quidam Sanctus viderat in Templo auribus hominum Diabolum aliquid

1 parte Mor: lib; de Sāct: tuen.

De primor: & nouiſſ: Sermo.

inſuſurrantem, interrogatum autem quidnam imponeret, reſpondiſſe: *Quod abſtuli, reddo.* Pudorem dum peccarent ſuſtuli, nunc ad pœnitentiam & confeſſionem accedentibus, libenter cum fænore reſigno. Anima ſanctè ingreſſa cœlum, triumphat de Africa tali, cum S. Martino repellendo cruentam beſtiam, cum S. Antonio fugando etiam verberibus Dæmonē. At interrogabis, Anima, quâ arte vincitur in mundo Dæmon, vt meritò triumphum talem promereri poſſit? Abſtractione auditûs ſuperatur, ex ſententia Bellar: *Suggerit tibi Diabolus non eſſe ieiunandum, noli audire: ſuggerit aliquid contra fidem, noli cum Sophiſta contendere: ſuggerit impuras voluptates, illicita lucra, Simoniacos contractus; obſtrue aures: nam profectò neq; citiùs, neq; faciliùs Diabolus vincitur, quàm cùm à nobis ad colloquium non admittitur, ſed contemnitur & reijcitur.* (Cōc: 10. ſu per Pſal: 90.) Suſpirio etiam vincitur, ſuſpirium bonum eſt ſignum mœrentis, & in cœlum ſuſpicientis: hæc duo offendunt hoſtem Animæ, qui lætitia continua

exhilarare ſtudet hîc, vt æterno fletu remuneret. Suſpirium ſequitur ſtylũ Curiæ cœleſtis, in qua planctui moderno, vita Æternitatis iucundæ ſuccedit: aſpectus cœli, cordis contriti fugat inimicum, ſuſpirio quaſi coniungitur Anima cum corpore, vt deteſtetur facinora; ita ſuſpirium cœleſte, vtrumq; bolum eripit Diabolo, qui Diabolus ſecundum S. Bernard: à duobus bolis dictus, deglutire enim cupit & corpus, & Animam. Tali armaturâ vicerunt Sancti Cacodæmonem, & in triumpho de Africa Infernali Beſtia gloriantur. Pompeij itaque exemplo triumphat de triplici ſubiectâ parte hoſtium, Anima, ingreditur æternam Hieruſalem, triũphum Animarum iuſtarũ. Deſcribere nititur Rex in penultimo Pſalmo, illis verbis: *Exultabunt Sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus ſuis: Exaltationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum, ad faciendam vindictam in Nationibus, increpationes in populis, ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobi-*

Pſal: 148.

les eorum in manicis ferreis. In triumphi excellẽtiâ, musica aduocatur: quidni exultatio in gloria Sanctorum, præcinente musicâ cœlesti, inexplicabilibus suauitatibus resonabit? Mortalibus auribus non audienda, neq; Iudicio finito discernenda, Pauper Frãciscus, musicam aspernatus præsentem, meruit cœlestem Fidicinem, obrutus cæli symphoniâ, deliquio excepit sonum: & tanti viri perfectio animi debilitata est, & sensuum: an nõ magis nostra, qui infirmi sumus & imbelles? Languet natura humana ad concentum cœlestem, non ad illũ tantùm, quem imaginatione vix potest animus cõcipere: verùm nec hîc melodia in Laudes Dei diffusa, diu auribus grata. Totas noctes musica Bacchi in vnam contrahit horulam, vna horula Musicæ Ecclesiasticæ, totius diei longitudinem videtur adæquare: quâ causa? Defectu auditûs. In cœlo exultabunt meritò Sancti in gloriâ, nacti videlicet aurium aptissimum organum: quo non tantùm in

fine

fine Psalmorũ, vt nunc, semper momentis momentorũ perennitate consonante, summâ cum voluptate excinent, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, in sæcula sæculorum. Addit Diuinus Psaltes: *Lætabuntur in cubilibus suis.* Cubile est summum quietis receptaculum: In terra non datur firma quies, etiam in cubili. Torquet ambitiosos, inquietatq; membra locus: Libidinosis fætida inquies polluit cubile: Iracundis, stratum ferri instar, acuit vindictam: Dolentibus nocturna sedes materiam luctûs affert: cũ ægrotis, rotarũ instar, voluitur depositum. Idem & Sanctis accidit in mundo; fatetur pœnitens Rex nomine illorum, & quasi præcipit: *In cubilibus vestris compungimini.* Ita
Psal: 4. planè Maria Magdalena lapide puluinaris loco vsa, quot guttas pretiosas pœnitentiæ emisit? Maria Ægiptiaca, tellurem emolliuit fonte lachrymarum. Casimirus relicto Regali lecto, humi compunctionis dolore Coronam Castitatis meruit.

Fran-

Franciſcus vltimum vale terræ (nudus cubili tranſitorio relicto) precatus, ad illud Cubile lætantium tranſlatus. Verè iuſtitia Dei cubilibus reſpondet; ſquallida cubilia, lætantibus in æuum cubilibus commutans: Cubilia vanitatibus exultantia, cubilibus abſq; fine torquentibus compēſans. Quis eloquio ſufficienti Cubilia Sanctorum in cœlo explicabit? In vitâ hac cubile Draconum & Beſtiarum iure appellari poteſt. Cubilia potiſſimùm noctu petuntur, prædam quam Anima nefariâ cogitatione & pactione nanciſcitur, nocturno tempore eam diuidit, eaque fruitur: aliquos pudor cohibet, alios luminis reuerentia arcet à malo: Tenebræ omnia diſpenſāt, cubilia lenones ſunt flagitiorum. Eccleſia nouit noctium vitia, ideo Hymno deprecatur Dominum: *Nam lectulo conſurgimus noctis quieto tempore, vt flagitemus vulnerum à te medelam omnium: Quo fraude quidquid Dæmonum in noctibus deliquimus, abſtergat illud cælitùs, tuæ poteſtas gloriæ.* Nox eſt In feria 6.

 quaſi

quasi cubile peccati, & quies, in qua peccator liberiùs cogitationibus & opere securus in illa quiete, Deum offendit; imitatur feras, quæ noctu rapiunt alienam escam: verùm veniet dies, Dies illa calamitatis & miseriæ, ibi detegentur obscuritates flagitiorum. Pulchrè Rex Dauid hoc in Psalmo aperuit: *Posuisti tenebras, & facta est nox*, (permissiuè peccatores in nocte è tenebris vitiorum sunt cõstituti) *in ipsa pertransibunt omnes bestiæ syluæ* (ex peccato in peccatum transeunt multiplicando illa, velut bestiæ intellectu circa Diuina carentes) *Ortus est Sol* (cùm exurget Deus ad Iudicium, vt Sol orietur Iustitiæ) *& congregati sunt* (ad sentẽtiam condemnationis audiendam) *& in cubilibus suis collocabuntur* (æterno lecto Inferni & pœnarum affigentur) Iam se conuertit Psalmista ad Electos: *Exibit Homo* (iustus, Deoq; seruiens) *ad opus suum*, (ad exercenda bona opera, & augendam Dei gloriam, quæ est finis & exercitium Sanctorum) *& ad operatio-*

nem

nem suam vsq; ad vesperam (perseuerantiâ bonorum operum durante vsq; ad exitum vitæ, vbi iterum æternitatis Aurora renitescet.) *Quàm magnificata sunt opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti* : (Talis cogitatio assidua Iustorum, hoc in cubiculo cordis, hoc in cubiculo strati meditãtur.) Inde concludit, & mercedem assignat: *Impleta est terra* (viuentium in æterna Gloria) *possessione tua* (id est numero Electorũ.) Vides, Anima, suspiria cubilium, lætitiâ simili remunerari. Egregius Triumphus, dignus ingressu Ciuitatis Diuinæ. Vlteriùs progreditur Dauid: *Exaltationes Dei in gutture eorum.* Non satiatur quisquam cibis carnalibus, nisi guttur impleatur. Ibi in cœlo guttur plenum Sanctorum saturitatẽ deprædicabit, quam diu in gutture potus suauitatem redolet, & cibus transmissus amittit: sic renouatio semper Conuiuij in terra reformãdæ iucunditatis causa. In cœlo delectatio saporis præsens, continua, indeficiens, Gurgulio eminet è gutture:

 putant

putãt aliqui esse reliquias non concocti pomi Adami, furor Diuinus superueniens, timore residuum conseruauit indigestum. In cœlo eò maior exultatio, quò guttur illud ante peccans, pro merito Sanguinis Christi, pœnitentiáque consumptis reliquijs delictorum, amore Redẽptoris gloriosum triumphat Guttur horret ensem, quousq; guttur integrum, mucronis ictus euitâsset. Guttur nostrũ subiectum suffocationi, subiectum gladio. In cœlo exultationes in gutture Sanctorum, neq; præfocationẽ metuentes, gladiorumque minas vili pendentes. Ideò sequitur : *Gladij ancipites in manibus eorum.* Procul à gutture, potiùs vt alios feriant, quàm sibi ipsis metuant. Pars Triumphi est, manu tenere gladium, Coronationes Regum illa cæremonia adornantur, hac illâc vibrat Rex gladiũ, agilitatem militarem, & præeminentiam Regalem designans. Præcipui honores, gladij iure æstimantur. Herbipolis est Ciuitas Germaniæ,

Episcopum habet, & Ducem simul; vtitur illo versiculo: *Herbipolis sola iudicat ense, & stolâ.* Timorem & amorem conciliat gladius, parcere subiectis, & debellare superbos, gladij doctrina: sancti Ancipites gladios in manu retinent, parati in vltionem nunc Aduersariorum Dei. Ancipites verè, Angelos enim hominesq; iudicabunt: *Nescitis* (verba S. Pauli) *quoniam Angelos iudicabimus? quantò magis Sæcularia?* spiritus, & corpora, Decreta eorum expectabunt. Imperatores depicti amictu Triumphali, enses manibus comprimunt. Isti cœlo veri Imperatores: ibi mucro anceps apprehensus manu, triumphat de triplici inimico. Quod in sequentibus verbis eiusdem Prophetæ sonat: *Ad faciendam vindictam in Nationibus, increpationes in populis.* Hostis Caro redarguitur, increpatur: de illâ vindicta à Sanctis sumitur. Christus peregrino habitu ad Emaus properantibus apparuit Discipulis, non credentes, appellat *Stultos & tardos ad credendum?*

1. Co vin:6

Luc: 24.

Quomodo Sancti damnatos compellabunt? Dicent certè insanos. O stulti! carnis voluptates veris æternis prætulistis: Diaboli tentationes, præ inspirationibus Diuinis, adamâstis: Mundi territamenta æternis horroribus maiora reputâstis: erit vindicta in Nationibus, omni creaturâ armante se ad vltionẽ Creatoris contra insipientes. Ipsi reprobi fatentur stultitiam propriam, dicentes: *Nos insensati, vitam* (proborum) *æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore.* Armaturam Electi sument Gladiũ Dei, eoq; guttura impiorum transfodient condemnationis sententiâ: Increpationes erunt in populis variarũ Prouinciarum, & Fidei: nec Catholici immunes erunt ab increpatione, quorum eò grauior pœna, quò maior gratia Sacramentorum præcessit. Fuerũt in gremio Ecclesiæ beneficio Dei, exciderunt maleficio proprio. *Et quid miseriùs est, quàm in Ecclesia esse dum exulat, non esse dum Regnat.* De Diabolo, hoste secundo, triumphus Sanctorũ:

Sap: 5.

Bell: Cõc: de Dõ:

Ad alligandos Reges eorum in compedibus. 21.
Non quod ſit Rex, vel Princeps Diabolus, ſed quod per ſuggeſtiones malas efficit, vt Animæ peccatis proprijs ſubijciant ſe Dæmoni, & imperio eius. Saluator, meritis & morte, alligauit compedibus hunc Regem: Anima electa, vti participat de meritis & morte Domini, ita & de alligatione huius Regis. Peccatrix Anima alligatur ab illo: viciſſim bonis operibus conſtringitur ab Anima, nullum venenum tentationum illi nocet. S. Antonius tanquam Cani, fune virtutis Dei alligato, inſultabat Diabolo, verùm hic imperfectus triũphus: *Qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.* Eſt lucta potiùs cum hoſte, iam ſuperiores, iam inferiores, inimicis illis inuiſibilibus ſumus. In cœlo verus triumphus Sanctorum de Diabolo Rege: tanquam captus in Prælio, vinctus trahetur in opprobrium coram vniuerſa Curiâ cœleſti. De Mundo, tertio Hoſte, triumphus: *Nobiles eorum in manicis ferreis.* Rex aſſiſtentia frui-

post Pēt.

1. Corint: 10.

tur nobilitatis, Aula nobilibus ornatur, Sequaces mundi sunt Nobiles. Detestatur hanc Aulam, S. Paulus, & se ignobilem appellat, & stultum:
1. Corin: 4 *Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo. Nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles.* Stulti contemptu nutriuntur: in Aula mundi peccatores omnes sunt nobiles, præcipuè Tyranni, quorum executione Martyres Christi tormétis subiecti, & morte affecti sunt. Manus eorum pollutæ erant sanguine Innocentum, Nobilitatis prærogatiua erat in manibus illorum: Imperabatur manu, torquebatur manu, caput amputabatur manu. Iã à Martyribus ducentur in Triumphum illi Nobiles mundi, & serui effecti: illæ manus quæ antea libertate fruebantur, manicis ferreis erunt colligatæ: sic ingressum Electorum in æternitatem beatam, squallore & cincturâ ferreâ manuum adornabunt. Quid ampliùs, ô Rex Propheta, facient Sancti in introitu triumphali? *Faci-*

ent in

ent in eis Iudicium conſcriptum: Gloria hæc eſt omnibus Sanctis eius. Executores impietatis, executione Diuinâ lege præſcriptâ, punient Sancti: Iuſtitias illorum iudicabunt: hæc erit ſumma & infinita Gloria Electorum. Romanorum triumphus curru ferè ſemper celebrabatur, ad quem potiſſimùm Cerui vel Leones iungebantur: Cerui velocitate & ſenectute, à Naturaliſtis, præ cæteris animalibus cōmendantur; compertum trecentis annis Ceruum viuere. Itaq; Romani putabant non otio parari triumphum, & vt ſenectutis memoria non deleret merita victoriarum, vota illorũ fuêre. Anima electa, curru gratiæ Diuinæ vecta, talibus Ceruis trahetur, tentationes omnes celeri reiectione ſuperando, ſenectutem illam, æternitatis videlicet poſſeſſionem exoptando, currit vt Ceruus ſitiens, ad fontem æternitatis beatæ: *Deus Dominus* (exclamabit) *fortitudo mea, & ponet pedes meos quaſi ceruorum, & ſuper excelſa mea deducet me victor in Pſalmis ca-* Habac:

Psal: 41. *nentem.* Quid canet Anima? *Quemadmodum desiderat Ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima ad te Deus: sitiuit Anima mea ad te Fontem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* Ceruus ad fontem currit vt se refocillet, cornua demittit agilitatis remoram: Sancti currunt lassi & patientes, continua sitis in cursu vitæ ad cœlum, suspiriorum agmina effundunt. Cursus enim generat suspiria, quibus & respirant, & vt metam attingant, suspirant. Humilitas & patientia cornua superbiæ deprimit in Electis: celeriter ergo curritur, non implicantur cornua superbiæ arboribus huius sæculi densissimis. Absolon cornutis superbiâ regnandi crinibus hæsit suspensus, & perijt. In mundo cornua quasi deprimuntur ab humilibus, vera laus & erectio reijcitur ad futurum sæculum: *Exaltabũtur* (ibi) *cornua iusti.* Inimici verò Sanctorum configuntur tanquam cornibus, humilitate & patientiâ, exemplo Saluatoris, qui excelluit duobus

Psal: 71.

his cornibus; & vt cum Bellar: proferamus: *Tanquam fortißimis machinis, Patientiæ & Humilitatis, duas munitißimas & penè inexpugnabiles Arces, prosternebat & deijciebat, iram videlicet Omnipotentis Dei, & arrogantiam cordis humani.* Achab iniustus, humilitate distulit vindictā Dei, quidni faciet iustus? exaltabitur inuectus his ceruis in cœlum. Christus enim humiliatus & patiens, exaltatus est adeò, vt omne genu sit incuruandū iussu & mandato Patris. Et in Cantico Annæ, promittit exaltationem idem Pater: *Sublimabit cornu Christi sui,* Christus autem sublimabit cornua Sanctorum, victoria sublimi dicente Anima electa: *Exultauit cor meum in Domino, & exaltatum est cornu meum in Deo meo.* Trahebatur etiam in triumpho Romanorum currus Leonibus; fortitudo & contritio inimicorum exprimebatur. Sancti fortitudine freti Diuinâ, superant carnem, Diabolum & mundum, cùm Leonibus similes carnem dilaniant. Proprium enim iustorum est, carnis effrę-

In Cōc: 45. Dō: 2. post Pēt.

1. Re: 2.

Ibid.

natas domare cupiditates, Cilicijs, Ieiunijs, atterere: Vigilijs, insomnio, vires eneruare: Diabolo terribilem se, instar Leonis, præstare: signo Crucis, alijsq; bonis operibus, deterrere: Mundum etiam irridere, ipsiusque pompas & delicias contemnere. Meritò ergo Leonibus vecti, ingrediuntur illam Ciuitatem. Sancti in vita hac refecti cibo Spirituali Sanctissimo Sacramento, *Tanquam Leones ignem spirantes, ab illa mensa recedunt, facti Diabolo terribiles.* Millies magis terribiles in ingressu triumphali ad mensam Agni accedunt, quorum nomina tantùm in terris expauescunt Cacodæmones, fuganturque è corporibus. Iam itaque, Anima, imaginare, vel alienum, vel tuum, Deo dante, ingressum in cœlum, & suspirio deuoto auge in te affectum. Si Dauid asserit: *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te?* Quomodo non magna, quando aperietur glorificatis à te? Mundus multis præparatorijs vtitur ornamentis, Rege,

S. Chrysost: Homil: 60. ad populũ Antioch.

Psal: 30.

vel Principe ingrediente Metropolim : exiguo dispendio, præparatio peragitur cœlestis introitûs : *Declina à malo, & fac bonum.* Psal: 36. Purgatam Animã sordibus peccati admittit Ianitor cœli, os suspirio, oculi lachrymis, emũdant obstacula ingressũs. Hoc intendit Rex Dauid, dicens : *Gustate, & videte quàm suauis est Dominus.* Psal: 30. Gustare suspirio, videre lachrymis potest Anima, quàm suauis est Gloria Domini. Spiritus Sanctus in turbine & vento demissus è cœlo, Apostolorum cordibus infusus, suspiriorum meritoriorum, vento, & turbine contritionis, mansionem præparatam tibi, Anima, occupabis. O si scires, quali apparatu expectat te Deus cum beneficio, & Laureâ Glorificationis ! A contrario formetur argumentũ. Ingressus Christi in mundum, propter salutem tuã, qualis extitit ? In stabulo, nudus, pauper, egens, inter Bestias, in tenebris comparuit, vt tibi è diametro ingressum splendidum in cœlum mereretur : ibi ditissima, ornata veste in-

nocen-

nocentiæ, diuitijs affluens, inter Angelos in summa luce apparebis. Si Regnum Hispaniæ, vel Galliæ, tibi promitteretur: quid non faceres, quid non patereris, dummodo Regno potiri liceret? Promittit tibi Deus Regnum æternum, fortiter ergo labora, patientiâ, virtutibusq; omnibus promereberis illud. Hic tempus certaminis, illic triumphi: hic sementem facere, ibi metere oportet. *Nunc sedeamus, nunc humiles simus, nunc laboremus, nunc nesciri cupiamus.* O Anima, intra Cameram illam, Latus Christi apertum in acerbo cubili, compũgere & meditare illud momentum, quo cœlum ingressura es, qualis lætitia illa! Frequenter occurrit memoriæ: *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.* Saxonis Electoris Legatus, Curiam Senatoriam Regis SIGISMVNDI Tertij ingressus, ne verbo prolato obmutuit; fassus se Maiestate Regiæ, & assistentia Magnifica ita territum, vt sensum loquẽdi amiserit. Qualis stupor occupabit

Bell: Cõc: de cælesti Gloria.

Psal: 121.

Ani-

Animam, immissam in illam capacitatem, & Maiestatē cœlestis gloriæ? Se ipsam præ gaudio nō capiet. Quali Hymno salutabit Deum, & Sāctos Conciues suos? Existimo magnum remedium contra tentationes occupari tali contemplatione: hæc cor incendit ad sublimia, despicit transitoria, calcat voluptates, irridet mundi delicias, carnis mortificatione delectatur, splendorem vanitatum non admittit, bonis operibus sese occupat, otio non torpescit, ambitioni renuntiat, suspiria dolorosa generat, lachrymis potū & cibum miscet, vitam mortem æstimat, mortem vitam interpretatur: nihil demùm cum S. Greg: *Quod carnalem vitam trucidat, perhorrescit.* Ne verò tantum Animæ solius ingressū beneficium Glorificationis concludatur, vt eò maiori ad Patriam illam feraris affectu, sequēti Capite, de Glorificatione Animæ corpori iunctæ, proponetur quæstio examinanda. Interim, Anima mea, ingressûs illius cælestis delectare co-

Hō: 21. in Euā.

gitatione, vt ipsâ experiẽtiâ, tempore à Deo præscripto, exultare possis contemplatione æternâ.

De coniunctione Animæ cum corpore, beneficio Glorificationis.

CAPVT III.

COmmunis vox omnium Sapientum est, Hominem esse paruum Mundum: Machina grandis exiguo corpusculo coarctatur, Artificium Pictoris Altissimi, ac admiratione omnium, Mũdus in charta & tabula, vno oculo & motu conspicitur, totus mundus in homine exprimitur. Multis de causis homo, paruus mũdus vocatur. Possessor est in vitâ magni mũ-
Psal: 8. di: *Omnia subiecisti sub pedibus eius.* Paruus mundus homo, continens omnia Elementa & creata in se, ignem habet concoctionis ventriculi similitudine: Aquã habet aquæ pituitæ existentiâ: Aërem habet halitu suspirãdi beneficio. Terra est, quia formatus

è terra, & in terram reuersurus; *Cœlũ est homo virtuosus*, intellectum contemplatione rerum Diuinarum pascens. Infernus est eodem intellectu, inclinante irâ efferuescens. Sol est, lucẽs splendore perfectionis Christianæ, iam radijs Diuinis illuminatus, iam suggestionibus Diabolicis nigredine terrenâ obuolutus. Purgatorium est, Sacramentis eluendo sordes delictorum. Aurum est, pondus virtutum in corpusculo terreno fouens. Argẽtum est, puritatem innocentiæ albedine castitatis elucentem, conseruãs. Ferrum est, crudelitatem & vindictã latitantem nutriens. Lapis est, obduratione cordis, in eius naturam duritie transformatâ apparens. Magnes est, obscuritate virtutum, & tenebroso vitiorum habitu indutus, ad illicita stramineum & obsequentem miserum affectum attrahens: verè paruus mundus. Nonne Parisiorum Vrbs Gallicè paruum mundum sonat? Nõne Socrates Ciuem mundi se fuisse confessus est? In cœlo vocabitur A-

S. Bernar: sup: Cãt: Ser: 27.

nima,

nima, & homo electus, magnus mũdus. Maius miraculum, vocabitur
Luc: 6. Filius Dei: *Beati pacifici, quoniam Filij Dei vocabuntur*: similitudine Dei in paradyso formatus, maiori similitudine in humana carne à Deo redemptus. Ita & homo est in Deo, & Deus in homine: Homo in Deo præscientiâ ab æterno; Deus in homine, ex quo ab eo dilectus: vel Deus in hominis natura erat tempore finito Redẽptionis; Homo adoptione in Deo erit tempore infinito Glorificationis. Mortuus Deus vt Homo, Redẽptionis effectum consummando: *Consummatum est*. Mori homo cogitur, Glorificationis gratiam consequendo:
1. Corint: 15. *Oportet hoc corruptibile induat incorruptionem, & mortale hoc induat immortalitatẽ.* Induit mortalitatis naturã Christus, vt pateretur: promeruit, vt Homo indueretur immortalitatis dono, & regnaret. Patientia eius in mundo morte finita, ea mediante, absq; fine impassibilis Corona Electis collata. Insignis humanitas in humanitate

Christi, egressus è cœlo humano amore inductus, humanitate assumptâ, multo labore ad participationem Diuinitatis humanum genus admisit. Infinita Humanitas, post mortem in Cruce latus aut cor aperiri permisit, secreta cordis infiniti amoris reuelando, vel amisso loquendi vsu per os, ad imitationem & compassionem inuitãdo, latere aperto tacitè loquebatur: vel cœlestem illum loquendi modum imitatus (vbi alter alteri apertiendo cor omnia manifestat) ore iã morte clauso, latere non occluso, apertam semper misericordiam Dei Patris nobis conciliauit. Infinita Humanitas cùm à morte introduxisset Corpus Christi, Ascensionis die, in cœlum, tanquam Idæam pulchritudinis Patri obtulit, simulq; interpellauit Patrem, an placeret illi tantus Corporis decor? Pater ad hæc: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*; & propter illũ, & dilecta generis humani corpora: Ita Corpus glorificatum Saluatoris, quinq; vulneri- Mat: 17.

bus, vt

bus, vt lucidiſſimis ſtellis, artificiosè adornatum, oculos Paternos affecit, vt corporibus alijs Electorum facilè ingreſſum conceſſerit. Latus apertũ Domini, ſanguine & aquâ, tanquam duobus ſuauiſſimis riuulis, Iuſtitiam & Miſericordiam Diuinam patentè omnibus propoſuit. Iuſtitia poſtulãte, oreq; Iudæorum condemnante,

Mat: 24. effluxit Sanguis Chriſti: *Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros.* Pro electis, & cœlo deſtinatis, ſanguis, miſericordia poſtulante, ſtillabat: *Qui pro multis effundetur in remiſsionem peccatorum.* Et quò copioſior ſanguinis fluxus, eò maior Electorum numerus creſcebat. Poſt mortem ſanguis, quia poſt mortem Redemptio cõſummata. Aquam latus emiſit apertũ, tanquam fontem vitæ, & miſericordiæ. Ita vt cum Dauide, coniuncta Anima

Pſal: 35. Deo, dicat: *Quoniam apud te eſt fons vitæ.* Reliquit aquam & fontem, vt ex illo haurirẽtur aquæ pœnitentiæ. Rex maculatus aſpectu aquæ, in qua Berſabæe ſe lauerat, in ſpiritu præuidens

hanc lateris aquam Christi, rogat illâ ablui: *Ampliùs laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.* Sanguis Psal: 50.
& aqua, sũt fluuij nauigabiles ad portum fælicem. Saluator sanguineum Corpus intulit splendidissimum cœlo: Matris Dei MARIÆ lachrymosum, & aquâ compassionis madidũ; meritis Filij, limpidissimum Corpus introductum. Figuræ in Veteri Testamento, fontes è latere Diuino promanantes, Iustitiam & misericordiã significant. Mare rubrum, muro quasi erecto aqueo, transitu cõcesso Israëlitis, cessit: Ægyptios idem mare oppressit. Mare rubrum, est Sanguis Saluatoris pretiosus, saluandis transitum fælicem, eo itinere, quo ipse tanquam via præcessit, (phase enim transitum Domini significat) emeruit. Idem Sanguis Christi Iustitiæ iudicio, condemnationis sententiâ, deglutiet abysso reiectos. Iordanis fluuius albedine conspicuus, transitu nõ prohibuit Hebræum populum, sed vna parte aquâ decurrente, altera im-

mota

nota consistente : post transitũ tum primũ & illa stans fluere cœpit. Aqua lateris Christi misericordiâ stante, iustitiâ verò defluente, & abolente meritis passionis, iustos in terram promissionis transmittit, simulq; cum illis decurret Iudicio finito, inuoluens iniustos rapido fluxu Iustitiæ, in omnes æternitates. Duo hi riui laterales Domini, sunt duo vexilla ad instar Tamerlanis exposita. Eius erat mos, vallata obsidione aliquâ Ciuitate, tria vexilla ostendere : Primo die album, condonando vitam omnibus, si deditio sequeretur. Secundo die rubrum, præcipuos rebelles pœnâ sanguinis puniendo, reliquæ plebi indulgentia concedebatur. Tertio die nigrum, internecionem omnibus, & mortem publicam denunciando. Mitiùs Rex noster Christus, humanã naturam, Ciuitatem munitam obsidendo, duobus exercitibus, Misericordiâ, & Iustitiâ. Album vexillum patuit in paradyso, Innocentiâ & libertate, & vitâ primis Parentibus, &

humano generi, concessa, absq; effe-
ctu vllo, imò pomo inobediētiæ im-
petitum. Rubrum vexillum in Pas-
sione euoluit: *Vexilla Regis prodeunt*:
Ingratis & præcipuis Diuinæ gratiæ
rebellibus, magnis in terris & elatis
mortem pollicendo, plebeculam,
paruos vitâ donando; ita agit gratias
Patri: *Confiteor tibi Pater, quia abscondisti* Mat:
hæc à sapientibus & prudentibus, & reuela- 11.
sti ea paruulis. Nigro vexillo abstinuit,
mortem generalem non imponendo,
imò ab Electis in cœlo auferendo:
nam *Mors non erit vltrà.* Fontes hi duo Apo:
coniunctionem corporum cum Ani- 21.
mabus in Gloria, meritis Domini in-
terpretantur. Sanguis in corpore est,
exāgue corpus cadauer, Anima aquæ
assimilatur, altior est corpore vti a-
qua terrâ; est quid Spirituale: *Spiri-* Gen:
tus Domini super aquas ferebatur. Aqua 1.
transformat hominem, & regenerat
per Baptismum. Morte Christi arca-
num lateris aperitur: vti ergo miro
modo aqua & sanguis simul coniun-
cta fuerant, ita maiori miraculo cor-

pus & Anima, in apertione sepulchrorũ, vniuersalis Iudicij die, sociabuntur. Non passus Christus aperto latere, quia mortuus: non patientur corpora & Animæ electæ, quia Passionibus mortuæ erunt, translatæ ad vitam. Addit Bellar: rationem, cur homo paruus Mundus: *Omnia creata Deum tanquam vltimum finem habent, & ad eum tendere, atq; in eo conquiescere debent, quia verò ea, quæ rationis & intelligentiæ expertia sunt, per se Deum attingere non valent; idcirco eorum Opifex & Conditor Deus, sapienter instituit, vt omnia homini famularentur, & per ipsum eo modo quo possent, tanquam per gradum quendam in Deum ferrentur. Quemadmodum igitur cùm homo rectâ ad Deum tendit, res omnes creata ad eundem Deum per hominem aliquomodo perueniunt: sic etiam cùm homo à Deo recedit, simul res omnes non ampliùs in Deũ referuntur.* Et infrà: *Ideò Christus Nicodæmo dixit: Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret, non hunc mundum, sed hominem intelligit.* Idem dicit, omnes res creatas expectare diẽ

Bell: Cõc: 12. de S Stephano.

Iudicij auidè, in quo omnes filij Dei per adoptionẽ, in suis gloriosis corporibus apparebunt, sublatis de medio peccatoribus, & in Gehennæ carcerem detrusis, res omnes creatæ de onere seruitutis, sub quo nunc gemunt, liberabuntur, & in statu meliore ac beatiore positæ, conquiescent. Ceciderat per peccatum Homo, hinc Ecclesia gratitudinis plenam orationem pro Redemptione vsurpando, non dicit: *Deus, qui in Filij tui humilitate iacentem* (hominem) sed iacentem, *mundum erexisti*: Itaq; Homo est mundus. Adhuc paruus mundus Homo appetitu, semper crescit Ambitio, & habendi cupido. Paruus mundus auaro videtur affectu, reputat exiguũ: hoc sæculo Antipodes inuenti, & vlterius inquiritur mundus, neq; sufficit carnalibus. Spiritualibus etiam hominibus paruus mundus, contemnitur vt res exigua, & vili penditur. Cœlum solum magnum, corpus & Anima illuc mutuũ dirigunt cursum, ibi tandem magnitudine satia-

Dõ: 2 post Pascha.

buntur. Paruus igitur mundus homo & in mundo: magnus in cœlo, cùm corpora Animabus sociabuntur. Vis scire, Anima, cœlū hucusq; esse quodammodo imperfectum? Coniunctio Animarum cum corporibus ædificium perficiet. In spiritu Dauid orat consummationis huius progressum; *Benignè fac Domine, in bona voluntate tua Sion, vt ædificentur muri Hierusalē.* (Psal: 50.) *Tunc acceptabis Sacrificium Iustitiæ, oblationes & holocausta: Tunc imponent super Altare tuum vitulos.* Et caro, & Anima, coniunctæ in cœlo, perfectum Sacrificium offerent Deo, & muri Hierusalem (*Quæ ædificatur vt ciuitas; cuius participatio in idipsum*) (Psal: 121.) diruti Angelorum malorū eiectione, reparabuntur hominum cum corporibus & Animabus introductione. O quàm iucunda Societas illa erit in resumptione corporum ab Animabus glorificatis! Deus in Paradiso videns non esse bonum hominem esse solum, vxorem è corpore & costâ ædificauit; è corpore prima Societas ædificata; è corpore

perfe-

perfecta Societas primogenita. Verè ædificauit Deus Euam, initium ædificij ab innocentia acceptum, in cœlo consũmatio ædificij ab omnibus virtutibus stabilis. Propones Anima, cur post mortem, non simul Anima cum corpore glorificatione honoratur? Scias sedem corporis esse mundum, spirituum cœlum, vti in vtero priùs formatur corpus, infunditur à Deo postea Anima: sic in cœlo priùs Anima, velut in patria, quiescit, tùm Socius gaudij aduocatur. Deinde, si pœna manet peccati non exoluta in homine, culpâ ex misericordia Dei remissâ, Anima purgatorio eluit maculas, corpus corruptione & esca vermium punitur. Adhuc dices Anima: Viri sancti mors, quæ est pretiosa in conspectu Dei, meretur cœlum; quare Anima recta tendit ad præmium, corpus maceratur putredine? Quis immunis à peccato, nec infans vnius diei? licet perfecta satisfactio, persuasione Animæ, & prærogatiuâ Dominationis, delictorum succedat,

& egreſſus electi abſq; ruga peccati Iudicio Dei compareat : tamen corpus, datæ occaſionis offenſæ Creatori cauſâ, abſconditur, expectationeq; gloriæ futuræ detinetur. Facit Deus exercitium Sartoris; hic laceratæ veſti ſuccurrens, diſſuit nexum, ferro diſſecat compages materiæ, vt iterum renouet, pulchritudineq; maiori cõſuat. Rex gaudet de reſtaurata veſte
Pſal: 28. lacera : *Conſcidiſti ſaccum meum, & circumdediſti me lætitiâ.* Et in alio Pſalmo:
Pſal: 27. *Refloruit caro mea.* Gloria & miraculũ Dei ingens, in cinerem redactum corpus, vt integritatem membrorum cõpoſitione admirabili recipiat. Eſt & alia ratio, cur diſpari tempore beatitudo Animã à corpore glorificat.
Gen: 3. Decretum Paradiſi : *Puluis es, & in puluerem reuerteris.* Peccatum primorum Parentum ſubiecit ſententiæ acerrimæ, corpus corruptioni. Omnia peccant corpora, omnia ideò Cinerea: ſolus Saluator, in cuius ore non eſt inuentus dolus, tertio die poſt ſeparationẽ Animæ à corpore, reſumpto

eo, Diuina propria potentia intulit, Ascensionis die, vtrumq; cœlo. Beatissima Virgo MARIA, ab omni macula præseruata, secuta Gloriam Filij, tertio à morte die in Corpore Glorificato, ab vnigenito assumpta triumphat. Mouebis iterùm Quæstionem, Anima: Quare Animæ separatim emissæ è corpore, disiuncto tempore cœlo inferuntur: Corpora omnia vno die Iudicij vltimo coniũcta, gloriâ ornabuntur? Passus Christus corpore vno die pro omnibus, meritò omnibus simul Resurrectionis tempus assignatum. Post Resurrectionem erit nouum cœlum, & noua terra, renouatio eodem tempore congruè fiet: Decretum reuersionis in Cinerem, contra Hominem semel latum, semel etiam tolletur, diceturque vale, & morti, & corruptioni. Quanto ardore amoris, Anima, corpori iungetur, cuius societate labor exiguus, ingenti præmio, & æterna requie compensabitur? Reformabitur, vt Aquilæ, iuuentus, non cogni- Psal: 102.

ta amplius vnquam senectute, perfectio summa fælicitatis subsequetur. Philosophus, libro de moribus, hominem fælicem docet debere esse quadratum. In cœlo corpus quatuor proprietatibus fælicitatis coruscabit: *Claritate agilitati iunctâ. Penetrabilitatis prærogatiuâ, Impaßibilitate, Immortalitate.* Salomon comprehendit quatuor proprietates has breuissimo cõpendio: *Fulgebunt Iusti, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent, Iudicabunt Nationes, & dominabuntur populis, & Regnabit Dominus illorum in perpetuum.*

Aristot: lib: de moribus.

Sap: 3.

I. Fulgor & claritas, ornamentum corporis Glorificati. Ipse Christus orat Patrem: *Pater, clarifica Filium tuũ apud temetipsum, Claritate, quam habuit priusquàm mundus esset apud te.* Ad quid Glorificationem postulat quã habuit olim Christus? vt edoceret Discipulos Diuinitatis suæ certitudinem, & vnà impetraret illis claritatem, propterea addit: *Ego pro eis rogo, non pro Mundo rogo; sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt, & mea omnia tua sunt, & tua*

Ioã: 17.

mea sunt, & clarificatus sum in eis. Gloriatur de glorificatione sua per discipulos Euangelio promulgato, & illorum viciſſim, quam Paſſione ſuſcepta promeruêre. Tenebræ infidelitatis erant ante aduentum Domini in Mũdo, doctrinâ & Euangelio claritas reſplenduit: vt Sol ſplendore totam terram illuſtrat, ſic Deus ſplẽdore Euangelij claritatẽ attulit mũdo. Quàm exoſæ tenebræ naturæ, & carcer formidabilis ob tenebras, ſic Animæ ſanctæ omnia in mundo ſunt tenebræ, & ipſa vita carcer; claritas mundi exterior tantùm eſt, ſuccedent tenebræ, carcerq; ſepulchralis. Redarguit ſplendorem talem Dominus Phariſæorum, qui videri volebant ab hominibus: ſplẽdor mortalium vanus, & claritas vana, in veſtibus, quas tinea conſumit, in opibus quas fur aufert, in gemmis quæ tempore vileſcunt. In cœlo ſplendor & claritas vera, lucebunt corpora mutuato lumine à Creatore. Lucerna eſt Agnus in cœlo, loco Solis

Corpore gloriosissimo fulgens, ab illo distributi splendores proportione meritorum dimanant in corpora electorum. Rex Dauid oblitus splendoris Regalis, illuminari à claritate
Psal: Diuina desiderat: *Faciem tuam illumina*
118. *super seruum tuum.* Et alio Psalmo:
Psal: *Signatum est super nos lumen vultus tui Do-*
4. *mine, dedisti lætitiam in corde meo.* Quēadmodum Deus intrinsecè est splendor, ita intrinsecè illuminat Sāctos. In Transfiguratione Christus, ne Discipuli morte ignominiosa futura terrerentur, gloriam suam tribus Discipulis ostendere decreuerat, non alio modo quàm claritate: *Resplenduit facies eius sicut sol.* Eò delectationis statim ferebatur Petrus, vt dixerit:
Mat: *Bonum est nos hic esse.* Delibârat tantùm
7. humano intuitu, eoq; breuissimo, claritatem Corporis Christi, & prægustata dulcedine cœlesti, hîc tabernaculo erecto, fixam mansionem exoptabat. Quid erit glorificato visu immergi, & interiori claritate repleri? Lætum carmen Ecclesia præ-

cinit: *Turres Hierusalem gemmis ædificabantur.* Gemmæ quam diu in terra hærent squalidæ tenebrosa maris cōcha, tenebrisq; conclusæ nesciūtur, & ab ignaris contemnuntur, eædem expolitæ visum recreant, æstimatione peritorum dignoscuntur, Coronisque Regum inseruntur. Corpora Sāctorum terreno aspectu squalida, cadauerosa, despectibilia: *Hi sunt* (dicent impij) *quos aliquando habuimus in derisum:* morte & igne Purgatorij mūdata, Dei & Angelorum æstimatione magna iudicantur, visum delectant, & tanquam turres aliquæ splendidæ, cingunt ambitum cœlestis Hierusalem, & Coronis cœlestibus decorata ordine disponuntur. Prorsus gēmæ, quæ vti ante claritatem tenebrosæ sunt, ita corpora in mundo Electorū, priùs in speluncis, in Monasterijs, in simplicitate ignoti mundo degentes, æternæ claritati à morte inseruntur, quam nulla noctis caligo obscurare vnquam præsumet. Solis radij lucidissimi sunt, continuoque rotatu in- Sap: 3.

circumtum voluuntur, tenebras tamē noctu terramq; inducunt terræ caliginem, claritas finita corporis in hoc mundo, ad instar candelæ, lychni defectu terminum lucis imponit. Ea de
Luc: 1. causa clamat Zachar: *Illuminare his qui in tenebris & in vmbra mortis sedent.* Excellentior erit lux corporum in cœlo, nulla reuolutione succedent tenebræ. Duratio claritatis æterna: *Fulgebunt itaq; iusti.*

II. Penetrabilitas corporum agilitati iuncta, secunda proprietas in cœlo: *Tanquam scintillæ in arundineto discurrent.* Impedimentū in sarcina corporea agilitatis, est pondus & grauitas. Imaginaria quædam agilitas corporum in mundo videtur, quod &
Sen: de trāq: Ani: c: 15. Philosophus putârat: *Humanus animus naturâ agilis est, & promptus ad motus.* At qualis agilitas, vel motus? Peregrinantes, alienis pedibus vehimur; ægroti, alienis manibus portamur: claudi, alienis brachijs sustentamur. Ianua ad ingressum & egressum, fenestra ad prospectum, dissolutio parie-

tis ad fugam necessaria. Mirùm si aëri in saltu diutiùs immoratur pes; stupendum, si funis securè plantis decurratur: vltra captum, si in duobus locis vnum corpus vno instanti temporis visui præsentetur. Hoc postremum Sancti viuentes in carne miraculo comprobârunt. Contentio Nautarum de S. Francisco Xauerio describitur pro miraculo, quemlibet eorum præsentiam eius prætẽdentiũ. Rex Prophetico spiritu penetrabilitatem cœlestium corporum præsagiens, dicit: *In Deo meo transgrediar murum.* Psal: 17. Omnia aperta erunt corporibus Sanctorum, Cœlum, Terra, Infernus, patebunt: Christus Agilitatis mysterium, ianuis clausis ingressus ad Discipulos post Resurrectionem, corpore suo declarauit. At sicuti in prima proprietate claritatis, tenebræ in vita splendorem cœlestem corporum præcesserunt, ita Agilitatis penetrabilitatem illam gloriosam, intima & assidua cum Deo animi coniunctio iugi contemplationi assueta, præcur-

rere debet. Accipe similitudinem moralem. Saltatores, vt agilitati assuescant, graues ante saltum plũbeos calceos induunt, nimios cibos reijciunt, onera vestiũ deponunt. Eadem præparatio ad æuiternam Agilitatem Humilitate, quæ viuentia corpora in sæculo deprimit, simulq; ad cœlos eleuat. Summè commendat Bellar: his verbis: *O dulce nomen Humilitatis! ô virtus præclarissima, mundi sapientibus minimè nota, sed ab ipsa Dei sapientia mirificè commendata! Tu furorem iustissimum Omnipotentis Dei placásti: tu manus eius dulciter colligásti: te vnam Dæmones reformidant, te cœlites omnes apertis brachijs complectuntur: tu Custos omnium, fundamentumq; virtutum. Qui colligit sine te, spargit: qui non ædificat super te, destruit: qui te repellit à se, etiamsi sedem haberet in cœlo, à Domino repelletur: & qui in sinu collocat te, etiamsi in cœno peccatorum iaceret, in sinu Domini collocabitur.* Saluator noster quomodò Agilis factus? *Humiliauit semetipsum vsq; ad mortem, propterea exaltauit illum Deus, &c.* Præparatoriũ

Bell: Cõc: 65 de Dõ: 21 post Pẽt.

agili-

agilitatis insigne est etiam, Ieiuniũ; quod idem Bellar: existimat: *Aggrediamur ergo, aggrediamur magno animo* (Ieiunium) *nutricem Animarum, Antidotum peccatorum, sapientiæ procreatricem, vitiorum expultricem, Parentem sanitatis.* Et paulò infra: *Arripiamus istud sanctum militiæ Spiritalis scutum, & aduersus omnes Diaboli terrores, & minas carnis, inuicto atque infracto animo dimicemus: Esuriamus in terris, vt saturemur in cœlis.* Obesa & onerata corpora, si saltare cuperent, risu solo volarent. Ad agilitatem, oneris depositio requiritur, Spiritualis depositio talis est Eleemosyna agilitati futuræ in cœlo subueniens. Bellar: ad idem faciendum exhortatur: *Consilium sapientißimum capiamus, partem nostri oneris super humeros pauperum imponamus, vt hac ratione, cum nostris diuitijs salui & incolumes ad portum salutis perueniamus.* Beatissima Virgo Humilitate ex Ancilla, Mater Dei facta, Ieiunijs & Vigilijs præparauit se, vt Cõciperet Filium Dei, Paupertate, & in Paupertate genuit Saluatorem. Ala-

Cõc: 24 de Dõ: 2 Quadra.

Cõc: 28. de Dõ: Læt. in fine.

ta quatuor Animalia conspecta in cœlo, Homo, Bos, Leo, Aquila: Homines Iudicio in via Mandatorum instructi, & perfecti, altiùs eleuabũtur in cœlo alis virtutum. Homines velut Boues terrena versantes, Ieiunio & maceratione, eodem euolabunt. Leones ira rabidi, Eleemosynæ alis eodem transferentur. Aquilæ Ambitione & Diuitijs plenæ, humilitate superueniente, ad nidum æternæ gloriæ ascendent, Bellar: testimonio: *Qui sanctis nexibus reuincti non sunt, & mundi negotijs liberiùs implicantur, sub alis Humilitatis, à Dæmonis insidijs tuti sunt.* Interim Anima, agilitatis suspirio ad illam agilitatem te præpara, Imago est penetrabilitatis suspirium, volat, penetrat ipsos cœlos, in terris emittitur, & in conspectu Dei apparet. Despice agilitatem caducam, quæ fatigatione pedum & morbis corrumpitur, illa impassibilis manet.

Côc: 65. de Dô: 21 post Pêt.

Et hæc est Tertia corporis glorificati proprietas: *Iudicabunt Nationes, & dominabuntur Populis.* Reges, Princi-

pes, liberi à fortunæ prolapsione, propter opulentiam rerum, & armorum potentiam. Non verebuntur vllum casum. Sancti in cœlo, cum Dauide dicentes: *Quia eripuit Animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapsu* (ita) *placebo Domino in Regione viuorum.* Et populis, imò cœlo & terræ, & Inferno dominabuntur. Si enim hic in terra Deus voluntatem facit timentium se, multò magis faciet gloriâ & impassibilitate donatis: verùm ad impassibilitatem per Passionem in mundo, via: Prodroma est Passio impassibilitatis. Christus via non alia impassibilitatem corporis primus aperuit, vt ipse loquitur: *Nōne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam!* Iter relictum tutissimum ad impassibilitatem. In longinquam Patriam, plano spatio via non absoluitur, in Italiam per Alpes arduas semita, in cœlum non delicato itinere proceditur. Passus Dominus hic in Corpore, vt hîc corpora paterentur, & in altera vita impassibilita-

Psal. 114.

Luc. 26.

bilita-

bilitate donarentur. Quæ corpora hîc Passione carent, cum fœnore æterno cruciatu pensabunt, & vicissim pressuris, vulneribus, præmia impassibilitatis æternæ distribuentur. Nulla militia absq; Passione; Militia, cicatrices enormes in gloriam vertit. Explicat audacter Miles vulnus vultui Imperatorio, & meretur condignam remunerationem: interim cicatrix manet cruenta, lurida, ingrata aspectui. In cœlo non item, pro Deo vulnera & Passiones toleratæ, impassibilitatis ornamento cingentur, & includentur in circulo æternitatis, vti in annulo pretiosa gemma, ac ita vegeti Electi impassibilitatis pretio, æternitatis spatia decurrent, nullo ea ætatis decrepitæ tēpore, amissuri.

Et hæc est *Quarta Proprietas* Glorificatorum corporum, cùm Animabus Immortalitas dabitur: *Regnabit Dominus illorum in perpetuum.* Christus promeruit illa voce orando Patrem:
Ioā. 12. *Volo Pater, vt vbi ego sum, illic sit & Minister meus.* Immortalis Deus, immor-

talis & sectator Dei. Dauid fatetur idem: *Beati qui habitant in domo tua Domine; in sæcula sæculorum laudabunt te.* In mundo *omnes stipendiarij sumus mortis.* Quotidie mors in nobis corruptionẽ operatur, nihilq; magis in vita timetur quã mors. In cœlo nullus timor, ipsa mors morietur, memoria eius pereunte. At de immortalitate, & æternitate, vltimo Capite fusiùs. Ad te, Anima mea, me cõuerto, suspirio, pœnitẽtiâ, & lachrymis, cõprime affectus prauos corporis tui, eius consortium amicum subterfuge, quia peruersum est, ad illam societatem te serua, *Quæ corporibus propè infinitis, vnicum gaudet inesse animum.* Ad delicias cœlestes ardua via quidẽ est, sed terminus suauis, eò vela bonorum operum dirige: sic coniunctionem cum corpore amore foue in mundo, vt iucunda, secunda, & diuinissima, charitatis coniunctione, gustu suauitatis cœlestis, æternùm reficiaris. Consultum ergo, vt desiderium maius excites in te, & illam suauitatem

Psal: 83. Drexel: de cęlo, l. 1. c. 25. §. 2.

Drexel: de cælo, l. 2. c. 9. §. 1.

supernæ Ciuitatis Hierusalem, quam succedens caput, Deo suppeditante tibi explicabit, suauissimè mediteris.

De suauitate cœlesti, beneficio Glorificationis.

CAPVT IV.

NOn tantum corpus, quod antea cinereum erat, Animæ iunctũ, illis quatuor proprietatibus & donis ornatur, sed infinitis propè circumdatum, & circumuolatum est in cœlo beneficijs. In terra paruus quidẽ mundus vocatur, licet contineatur in vtero ante ortum exiguis terminis & limitibus: in vita vix aliquid terræ & agelli possidet, quod vi, successione, hæreditate, ingenio, Marte, acquiri solet, post vitæ occasum in tumulo exiguo concluditur. In cœlo magnus mũdus vocari deberet Homo, verùm ipso Homine maius cœlum, cùm Hominem in se contineat. In terra exigua gleba appetitui humano non sufficit, hinc ge-

neratio

neratio vnius, alterius corruptio, gladio, voto, ſucceſſione expectatur, & paratur hæreditas. Cœlum capacitate maximum, quamuis omnes admitteret homines, impleri maiore gauderet numero. Chriſtus ipſemet dicit: *In domo Patris mei manſiones multæ ſunt.* Credendum Veritati veriſſimæ. Ioã. 14.
A condito mundo hucuſque excipit cœlum ſibi deſtinatas Animas, ſpatia infinita adhuc ſuperſunt capiendis. Propones Anima, maiorem eſſe mũdum cœlo, ille à multis ſæculis omnes ſuſcipit enatos, cœlum paucitate Electorum commendatur, cum Inferno diuidit, minore parte, ſpolia mortuorum. Falleris, motu ſucceſſiuo in mundo alij alijs naſcendo ſuccedunt, vnaque portio mundi, millenis generationibus multiplicatur, & accreſcit. In cœlo ſimul omnes, multo plures in paucitate, quàm in mundo ætate vnâ viuunt. Adde Angelos, quorum turmas neque Arithmetico numero Daniel comprehendere valuit, & S. Ioannes turbam vidit, quã Apocal. 7

dinu-

dinumerare nemo poterat. Vere magnus mundus cœlum, & verè mũdus! Mundus hic quem cernimus, ironicè mundus, magis immũdus: quid enim mundum in conſpectu Dei? Nullus homo abſq; peccato, nihil ergo mũdum. Verùm quid mundum in ipſo conſpectu hominum? Palatium ſit pretioſo apparatu inſtructum, inuenietur & ibi immunditiei receptaculum. Omnes ſenſus immunditiam ſentiunt, & remedia eijciendæ conquirunt: fallax eſt mundus, oſtendit munditiem, cùm ſic ſordibus inqui-
Lipſ. de Cõſt. l. 1. c. 8. natus: *Mundus vniuerſus exercet Hiſtrioniam.* Videntur munda plurima cùm fæteant; apparent ſplendida, cùm ſint horrida; occurrunt ſuauia, ipſo effectu acerba. In paradiſo ſuauitate pomi decepit primos ſerpens Parentes. Eſu quid dulcius? Quantis doloribus pẽſamus omnes illam dulcedinem? Omnis lætitia mundi finitur mærore. Immundus eſt hic mundus, ideò non cognouit mũdus Chriſtum, maculatus Immaculatum, pol-

lutus impollutum, impostor veracē. Cœlum mundum, in eoq; omnia sunt munda, quodcunq; erit coinquinatū, inde eijcietur: ipsa Angeli natura sordibus superbiæ inquinata, detrusa ad Barathrum turpitudinis. In illam munditiem supernam ingressa Anima cum corpore, quantis fructibus replebitur suauitatis, & cumulabitur delicijs? Per visibilia nostro intellectui proposita, peruenitur contēplatione ad sublimiora, diuina & cælestia. Iucunditas gratæ mansionis, potissimùm à quatuor commendatur cōditionibus, quibus ijsdē & cælestis habitaculi gloria gaudet vel potissimùm. I. A loci amænitate. II. A quietis securitate. III. A gratiosa & affabili conuersationis societate. IV. A quinq; sensuum perfecta, ex obiecti sibi proportionati vsu, suauitate. Ea est teneritudo ingenij humani, vt quo maiori affectu voluntatis inclinatur, id insigniori industriâ, effectu, comprobare conetur, nihilq; intentatum relinquit, quo-

minus industriæ suæ frænis laxatis, expleat satietatem. Hinc si doctrina, terminus occupationis nostræ vitæ proponitur, ita in stadio literatorio certatur, vt immersus animus respuat conuersationis alienæ palæstram. Si Mars naturam ad prælia castrorum incitet, ingenium occupat huius strepitus armorum. Si voluptas insidiatur rationi, turpitudinem redolentia negotia summæ suauitatis loco, gustu excipiuntur illicito. Si Architectura occupet voluntatem, miræ structuræ & concipiuntur animo, & construuntur opere. Iuxta illud: *Viue, vt cras moriturus: ædifica, vt semper victurus.* Magnam fælicitatem existimant homines, si commodè inhabitent, ideo assiduo conatu industriæ eousq; progressa ædificia, vt ars cum natura omnibus sæculis, duello quasi inuentionum diuersarum decertare conspiciatur. Æternitatem quandam imaginario conceptu formabat Antiquitas ædificiorum elegantiâ, steriles hæreditate Palatiorũ

relictorum, veluti fæcunditate & varietate gloriabantur. Commendet structuram loci amænitas. Excedat sumptum Regalem Palatium, si arido fundo, si sterili campo, si cruda circumducitur sylua, oculus reprehendit expensam. In valle, in monte, collocatum ædificium, fluuio vel mari contiguum, arridet vultui. Venetiæ, miraculo mundi in aquis veluti plantatæ, ipso aspectu, ingenij vires rapiunt in admirationem. Et tu, Anima, sperabis illius Ciuitatis cœlestis te posse frui amænitate, quæ supernaturali Artificis manu consummata, æterna vita duratura? Vt talpa terræ & cœcitati adhæres, neque attingis saltem cogitatione suauitatẽ illam cœlestis structuræ. Scias Ciuitatem illam sitam prope fluuium: *Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei.* Psal. 45. Ille nimirum est fluuius, quem deuotissimo calamo depingit S. Bern. In mundo duo sunt fluuij, quibus iusti, balneorum instar salutarium, vti solent: *Inuectio corruptionis & contume-*

liæ, suauitas consolationu & gratiæ: qui sunt Ior & Dan, fluuij Iudææ. Ponit & alios duos fluuios, quibus peccatores vt lutulentis sese commaculant: *Fluxus corruptionis & lasciuiæ, pestis adulationis & fallacia: qui sunt, Abana & Parphar, fluuij Damasci.* Hos posteriores mephitim infernalem exhalantes, decet vt procul fugiamus. Priores illi salutares, è fonte lateris Christi origine ducta, lætificant Ciuitatem Electorum Dei, sanguis & aqua, mortificatio, & lachrymæ pœnitentis, impetu suspiriorum incitatæ, amænitatem ædificio conferunt. In cœlo fluuius huius vitæ mortificationis, in maiorẽ se exonerat fluuium suauitatis perẽnis, decurrentem consolatione, & gratiæ Diuinæ motu velocissimo, sine defectione.

In sent: num: 503.

Vide ergo *primo*, Anima, quanta amænitas loci, quem talis fluuius alluit? S. Ioanne attestante: *Ostendit mibi Angelus fluuium aquæ viuæ splendidum, tanquam crystallum procedentem de sede Dei, & Agni.* Sanguis nimirum &

Apoca: 22

aqua

aqua pœnitentiæ, turbidam aquam sordium Animæ, veluti crystallum splendescere facit. Ad amænitatem loci Ciuitatis cœlestis pertinet prospectus iucundissimus; canit Ecclesia: *Fundata est domus Domini supra verticem montium, & exaltata est super omnes colles.* Mundi huius prospectus exigui, in valle videlicet lachrymarum fundamentum, in terra caliginosa, vix à terra ædificium extenditur. Cogitationes hominum mundi terrena sapiunt Proinde Dauid loquitur: *Leuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi.* Nullum Rex pœnitens prospectum è Palatio Sionis habuerat: *Infixus sum in limo profundi, lachrymabatur, & non est substantia.* Ingratus prospectus ille, oculisq; exosus hominum, montem intueretur, vt illum cœlestem, natura docuit. Non diffitetur Rex sapiens: *Mons Dei, mons pinguis: Mons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspicamini montes coagulatos? Mons, in quo bene placitum est Deo habitare in eo: etenim Dominus habitabit*

In re spō: Eccl: Dedic: 2. lecti.

Psal: 120.

Psal: 68.

Psal: 67.

in finem. Interrumpes, Anima, causidicumq; mundi ages, dicesq; mundũ habere etiam suos montes: Potentiæ & Scientiæ, Principes & Reges, sunt veluti montes, & eorum præeminẽtiæ. Respondebo tibi dictione breui Bellar: *Cogitat aliquis, vel Regiam, vel Pontificiam, vel Imperatoriam Maiestatem; intuetur opum affluentiam, Purpuræ splendorem, numerum famulorum, amplitudinem dignitatis, illustres titulos, gloriosa cognomina, continuè ardere incipit* (homo) *desiderio ascendendi. O qualis mons est iste, quàm excelsus, quàm sublimis! O si semel ad eius verticem peruenirem, nonne cœlum contingerem! Nonne ita beatus essem, vt Deus quidam inter homines dici possem. Verùm cùm ibi est, & multitudine negotiorum, molestiarum, curarum, solicitudinum, obrui se videt, vt quietem nullam capere possit, omnia plena periculis ac suspicionibus animaduertit* Enumerando postmodũ varias afflictiones, subiungit: *Tum demùm se deceptum intelligit, & nihil aliud inquit esse Regem, aut Pontificem, quàm hoc? Putabam me beatum futurum, & miserior mihi*

Cõc: 35 Ascẽs.

nunc

nunc esse videor, quam vnquam fuerim. Hic ille Mons est, quem Diabolus primus ascendere aggressus est. In Cœlum, inquit, *ascendam, supra astra Dei exaltabo solium meum. Non bene ei successit, nam repente tanquam fulgur cecidit de cœlo, & ex Angelo pulcherrimo fœdissimus effectus est.* Hic est mons potentiæ, quàm fragilis plenusque ventis amaritudinis vides, ô Anima. Iam de altero Monte sapientiæ, audi eundem Bellar: *Quid de monte sapientiæ dicam, si procul aspicitur, quàm sublimis, quàm speciosus videtur ijs, quos amoris stimulus concitat? Quid enim splendidiùs, aut gloriosiùs, nomine sapientiæ? Certè vulgus hominum putat nihil penitùs latere Philosophos, verùm eos omnia abdita atque arcana naturæ penetrare. Tamen vos Auditores,* (alloquitur suos) *qui montem illum ascendistis, nonne planè videtis, vix exiguum cumulum dici posse? Quid certum? Quid exploratum? Quid non dubium?* Et infra: *Quis non videt, quantis angustijs gloria humana, etiamsi dilatari velit, circumscribatur, cùm nec Alexandri, nec Aristotelis, quorum alter ad summam potentiam, alter ad*

summam sapientiam peruenire putatur, nomen & fama, vel Caucasum montem, (vt Tullius loquitur) *vel Gangem fluuium transnatare vnquam potuerit?* Prospectus Alexandri in monte potentiæ, duodecimo anno euanuit ex oculis. Prospectũ sapientiæ Aristotelis, Euryppus obtulit, & sustulit. Dauid Rex enumerando opera Domini, dixit:
Psal: 146. *Qui producit in montibus fœnum.* Secundum litteram, productio fœni seruit iumentis: non errarem, si montes, superbos, arrogantes, diuites videlicet, producere bona opera, tanquam fænum; quibus aluntur iumenta Dei,
Psal: 72. Eleemosynis scilicet, cum Rege: *Vt iumentum factus sum apud te.* Verùm bona opera augmẽto peccatorum, præsumptione, complacentiâ, vt fænum arescunt. Quodsi interpretaretur Deum quis, in montibus hominibus excelsis producere fœnum, cùm mortis iaculo caro in puluerem reuertitur:
Isa: 40. *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri: exsiccatum est fœnum, & cecidit*
Psal: 102. *flos.* Et Psalmista: *Homo sicut fœnum,*

dies e-

dies eius tanquam flos agri sic efflorebit. Fœnum falce præcisum vehitur curru, in locum destinatum, fit sæpiùs, vt stridore pulset aures ingrato, depositum iacet, & tacet. Moritur mons terræ, sepelitur in luctu, vtinã semper nõ ficto, obliuioni perpetuæ datur sepultus. Dominicus Carthusianus de tali fœno: *Quando caro sepelitur, Heu, de spiritu nil scitur, Virum gaudet, an punitur, Non fit magna mentio. Luctus quidem simulatur, Sed substantia vastatur: In propinquis generatur; Zelus & contentio.* In Hym: Dei Creat. Caducі montes mundani, inde prospectus non durabilis: veniet dies vltima, qua memoria montium taliũ peribit: *Qui tangit montes, & fumigant,* (inquit Dauid) Tactus Domini est mors, fumus fama relicta, tantùm ipsis translatis ad fumum illum æternum. Psal: 103. Cœlum est verè Mons, vt S. Bern: ait: *Cœlum est Mons Dei, Mons iste, est mons vber, bonorum omnium cumulus: Mons voluptatis æternæ, Domus Dei est.* Et infra: *Quidni montiũ Mons fundatur exultatione vniuersæ terræ. vbi tam multiplex o-* Ser: de verb: Psal: 23.

mnium delectabilium copia, vbi copiarum omnium plenitudo. Planè Mons coagulatus in cœlo ex Diuino supposito, & carne humana in Christo. O suaue coagulum! Ex Angelis assistentibus, ex hominibus, & iam sine carne, & post Iudicium vniuersale ex coniunctione eius, illic triumphantibus. Mons pinguis duplici pinguedine, & creatione vberrimæ fertilitatis, & Redemptione roris sanguinis copiosæ fæcunditatis: Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in finem. Si Deo placet habitatio, quid ni bona mansio? Ibi bene viuitur,
Drex: de cœlo. l. 2. c. 12. vbi omne bonum possidetur: *Nam bonum infinitum infinitè trahit, humanam voluntatem sic implet, satiatq́; , vt ea non possit extra illud velle aliud, aut amare.* Beatitudo summa in illo Monte, *vbi nihil*
Ibid: c. 12. *sit quod nolis, & vbi totum sit quod velis.* Prospectus ex illo monte amplissimus est, præterita, præsentia, futura, vni oculorum intuitu subijciuntur. Prospectus non impeditur, veluti ex Arce, in monte aut colle sublimi cō-

ſtructa, & anfractus ſuaues collium, & loca ſupplicijs patent deſtinata. Ita è monte cœleſti, æternitates ambæ videntur, & fructus voluptatum diuiniſſimæ vitæ nunquam amittendarum, & horridæ pœnæ damnatorum. Extra omnem ventum & meteora poſitus mons ille Olympius, Cineres non diſijcient Aquilonares: *Cuſtodit Dominus omnia oſſa eorum, vnum ex his non conteretur in æternũ.* Ipſe Chriſtus de hoc Monte in monte docuit, in monte orauit, in monte gloriam transfiguratione clariſſimâ oſtendit: propter hunc Montem conſequendum, in Monte Morte mortem vicit, vltra montem in Cruce eleuatus, metam & ſcopum Aſcenſus, lanceâ latus perforando propoſuit, ab excelſo ſolio ignominiæ, Montis illius beati ingreſſum, aperto latere reſerando, effuſione ſanguinis & aquæ, viam ad Montem illum declarando. Hinc, Anima, inſtrui poteris per montem dolorum, ad montem Gloriæ eſſe viam, ſanguine & aqua mediante. Chri-

Pſal: 33.

stus expressit in Cruce, ob dolorem sanguinis, se meruisse introitum cœlestem hominibus: Beatissimam Virginem MARIAM, ob dolorem Cōpassionis, & vim lachrymarum, ibidem introitum promeritam. Et tu, Anima, fac similiter, si non vales sanguine, ad minimùm aquâ pœnitentiæ, illius Montis ianuam aperiri sibi suppliciter petas, vbi vera & æterna amænitas. Verùm, sit aliqua amænitas etiam montium & structurarum mundi, quæ ibidem securitas? In Cōuiuio, Balthasar Regno spoliatur. In Thalamo, Holophernes capite minuitur. In Capitolio, Iulius Cæsar pugione confoditur. In patibulo Aman dilectus Assueri, appenditur. In furca, Iudas ab Apostolatu deijcitur. Innumera exempla nullius mūdi securitatis: Reges numero aulicorum & militum, securitati suæ prospiciunt. Imperatores militari scuto, suam tutantur securitatem, & tamen ipsa aliquando Innocentiæ hoc priuilegio securitatis priuatur. Exi-

stimet

ſtimet Philoſophus: *Securitatis magnā eſſe portionem, nihil iniqui facere.* Quot tamen ſunt, quos Innocentia tueri nō potuit? De Martyribus S. Ambroſ: *Gratis Martyr perſecutionem patitur, qui impugnatur ſine crimine, impugnatur vt noxius, cùm ſit in tali Confeſſione laudabilis, impugnatur quaſi veneficus.* Et paulò ſupra: *Qui nihil legibus debeat, & grauiora Latronum ſuſtinere cogantur ſupplicia.* Quot & in ſæculo nocentes abſoluuntur, & nihil meriti, tormētis exquiſitis cruciantur? Sen Ep: 105. Ser: 21. in Pſal: 118.

In cœlo perfecta ſecuritas, quæ eſt *ſecunda Proprietas,* iuxta S. Bernar: mentem, verba de Monte illo cœleſti explicantis: *Erit mons pacis, mons gaudij, mons vitæ, mons gloriæ: & hi omnes montes, vnus Mons conſummatæ fœlicitatis. An non mons pacis? Pax ſuper pacē, pax quæ ſuperat omnē ſenſum, planè Mons magnus: Pax in corde, Pax in carne, Pax ab iniquis hominibus; Pax cum omnibus proximis; Pax ab ipſis Dæmonibus; Pax cum Deo, & pacis non erit finis.* Erit *gaudium, ſed quale, Dominus ait, Gaudium plenum, ſecurum gau-* Ser: in Pſal: 22.

dium, quod nemo tollet in cœlo. In terra non est similis securitas. De Ludo-
Co-min: in eius vita. uico Galliarũ Vndecimo Rege, narrat Historia, eum adeò securitati nõ dedisse fidem, vt Cameram in Turri quâdam ædificatam; scalis admotis, quieti se dando ascenderit, attracta secum scala, eadem demissa, in die oculis vulgi se præsentabat. Qualis ibi Regis securitas, & quies? Tranquilliorem expetebat alter Rex ca-
Psal: 26. meram: *Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Eritne securitas ibi, ô Rex! futuram ait: *Si consurgant aduersum me castra, non timebit cor meum: si exurgat aduersùs me prælium, in hoc ego sperabo.* Adstipulatur alter Rex sententiæ, prouocando ad duellum hostes infensissimos, dummodo Deũ comitem & socium habuerit, & in illa se-
Iob 18. curitate cœlesti maneret: *Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me?* Suauis securitas in illo Monte cœli, & suauitas secura. Sigismundus Primus Rex Poloniæ, de securitate Re-

gia coram Maximiliano Imperatore gloriatus, eum amorem inquit Subditorum meorum experior, eamque affectus ſynceritatem eſſe, vt in ſinu vniuſcuiuſque ſecurâ quiete poſſim conquieſcere. Excellentiùs Rex Dauid, & pleniùs, de ſecuritate in Deo exultat: *In pace in idipſum, dormiam & requieſcam.* Pſal: 4.

Ad tam delicatam ſecuritatem in cœlo, accedit *Tertia Proprietas*, iucundiſſima inter Ciues & cohæredes cõuerſatio. Hõmo eſt Animal ſociabile, nulla occupatio iucundior, quàm reciproca amica Societas. Nulla ſuauis ſatietas, vbi nulla ſocietas. Deus in paradiſo dixit, nõ eſſe bonum hominem eſſe ſolum, ex coſtà ædificauit ſociam. Gen: 1. Cur ex coſta, & cur ædificatio? Mortalis hominis etiamſi corpus diſſoluatur, & pereat conſumaturque à vermibus, oſſa manent & coſtæ, cui ſeſe adeps corporis vitalis humani agglutinauerat. Ita ſocietas ſtabilitate ſua etiam mortuis ſuperuiuit, memoriam illorum quaſi reſu-

scitat, præteritam conuersationem, præsentem imaginatur, posteritatiq; transmittit. Ita vt in Hæredibus cõtinuata serie consurgat, morbũm alleuiat, triste cor excitat, ardua quæq; strenuâ aggreditur manu; tempus lõgum societas contrahit, vt in hospitio quodam peregrinans legi: *Anni vnius bonæ conuersationis mora, videtur expleri Clepsydræ exigua hora. Ingratæ societatis paruam horam, annum integrum adesse quis putaret coram.* Firma societas, ideo ex costa, ideo ex osse. Ædificatio etiam appellanda, non tantum quòd ædificia omnia societatis humanæ ingenium excogitârit, quòd ad eã conseruandam tot Vrbes & Palatia, altiori industria semper sæculorum inuidia constructæ, quod inuẽtiones commerciorum, subleuandæ & stabiliẽdæ societatis causâ introductæ. Sed ratio potissima, quòd Deum laudandi, æternitatis Thesauros congregandi, laudis & gloriæ imitandæ exempla relinquendi, per societatis ædificium promoueatur. Altum hoc

ædificium in paradiso fundatum, in terris propagatum, in cœlis completum, æternitatis ſpatio immotum conſiſtet. *Si duorum ſapientum proborũ, hominum amicitia eſt tam dulcis, vt ille dixerit, ſolem è mundo tollere videntur, qui amicitiam* (vel ſocietatem) *è mundo tollant: quàm iucundum erit* (in cœlo) *cum tot ſapientiſsimis & optimis viris perpetuò cõuerſari? cum Apoſtolis loqui? cum Prophætis conferre? agere cum Martyribus? cum Doctoribus & Epiſcopis ſanctiſsimis viuere?* Imperfecta ſocietas in mundo, multis Vrbium ſplendidiſſimarum, & opulentarum habitatio diſplicuit. Atheneus de Ariſtotele ſcribit, eum Athenis exceſiſſe ad Aulam Philippi Regis Macedoniæ, ſæpiùſque ſermonis occaſione eas commendâſſe: tum Philippus cauſam egreſſûs eius inueſtigans; Ecquid, inquit, ore Athenas laudas, quas manſione contempſiſti? Ariſtoteles reſpondit, ideò ſe magnificam Vrbem relinquiſſe: *Quia ficus ſuper ficum, & quercus ſuper quercum conſeneſcit.* Diſcordiam Ciuium, oppreſ-

Bell: de beat: cœl. Cõc: 4.

ſionem

sionem Pauperiorum, Diuitum dominationem innuit. Non aliter in societate vitæ humanæ, licet *Carere Patria, intolerabile sit*: tamen ita angunt & tangunt Patriæ damna, vt etiam inuitos expellant: sunt enim pericula & interna, & externa. Interna ex ipsis Incolis generãtur: *Nullum* (enim) *non hominum genus concurrit in Vrbem, & virtutibus, & vitijs magna præmia ponentẽ.* Hinc discordiæ: Nam *nulla magna Ciuitas diu quiescere potest, si foris hostem non habet, domi inuenit, vt valida corpora ab externis causis tuta videntur, sed suis ipsa viribus onerantur.* Inter ipsos Incolas quot cædes, rapinæ, furta, dissensiones. Quid? Inter amicissimos quandoq; oscula in vulnera transmutantur. Vt ille: *Non hospes ab hospite tutus, non Socer à Genero, fratrum concordia rara est, imminet exitio Vir Coniugis, illa Mariti lurida terribiles miscent aconita Nouercæ.* Et Propheta Micheas: *Perijt Sanctus de terra, & rectus in hominibus non est, omnes in sanguine insidiantur, vir fratrem suum ad mortem venatur.* Et infra: *Nolite credere a-*

Sen ad Hel: de Cõs. c.6.
Lips: de Cõst. l.1.c. 11.
Sen: ibid
Leui; Dec. 3
Ouidi.
Miche: c.7.

mico, & nolite confidere in Duce, ab ea quæ dormit in sinu tuo; custodi claustra oris tui, quia Filius contumeliam facit Patri, & Filia consurgit aduersus Matrem suam, Nurus aduersus socrum suam, & inimici hominũ domestici eius. Externa pericula habet ab hostibus societas, cùm nulla ferè Ciuitas sit, vel Regnum, cui Deus Aduersarium in vicinia non posuerit. In cœlo Ciuitas dilectionis, Ciuitas cõcordiæ, tot triũphantes visuntur eorum Calculo adscribi, societati annumerari, vna omnium voluntas erit Angelorum, ac Sãctorum omnium, visibili amicitia fruetur Anima benedicta, quæ *Superiora habet* (in cœlo) *ad gaudium, æqualia ad consortium, inferiora ad seruitium.* Iucunditas summa, & fruitio sinceræ conuersationis & gaudij, quod Drexel: describit, inuitando Animas ad cœlum: *Ibi fruemur gaudio sine tristitia, luce sine tenebris, sanitate sine morbo, securitate sine periculo, satietate sine fastidio, iucunditate sine interruptione, voluptate sine dolore, societate sine suspicione, gloriâ sine inuidia, copiâ sine de-*

S. Bernar: in Medit: c. 4. De cęlo, lib: 2 c. 8.

fecta, vita sine morte, bonus omnibus sine fine. Ibi pulchritudo non defluit, ibi hilaritas non deficit, ibi nullus auditur gemitus, nullus sentitur mæror, ibi gaudia luctu non miscētur. Societas terrena separatur, vel discessu amici, vel occasu, ibi diuersa, vbique cœlum, vbique societas, nullibi mors. Si vnus socius, si cara coniunx, tam altè radices amoris figit, vt diuelli siccitate oculorum nō possint? Hinc prouerbium Germanicum? *Quando quatuor oculi duo corda vident separata, tum duo corda quatuor lumina vident lachrymis madefacta.* Quæ comparatio cum cœlo? Cùm millia millium fraternâ charitate, inseparabili coniunctione, delectationisque affectu lætabuntur? Si hic sancti viatores summo amore coniunguntur mutuo; vt Ecclesiæ carmen præcinit; *Hæc est vera fraternitas, quæ nullō potuit violari certamine*; nec separabantur solatijs sempiternis? Dauid concordiam Sanctorum expressit, illis verbis: *Omnia ossa mea dicent: Domine, quis similis tibi!* Ossa non loquuntur, &

In respōs. In Martyr.

Psal. 34.

tamen, ille omnibus loquelam concedit? Vno ore loquuntur multa ossa; id est, Omnes Sancti vnâ mente, vnâ voce, vno iubilo dicent: *Domine, quis similis tibi!* *In Iudicio*, quo elegisti quosdam, alios reprobâsti. *In Maiestate*, ad quam diligentes te admittis. *In splendore*, quo æternitate non satias oculos tui admiratione. Et hic ossa Electorum loquuntur. In Gallia Ciuitate Arelatensi, extra Mænia, exigua Ecclesia iuxta iter locata, sepultus in ea Sanctus quidam, qui ex Ethnica Idololatria, verum cultum Dei agnoscere populum edocuit: accidit Episcopum loci, ob reuerentiã maiorem illius Sancti, ad maius templum transferre decreuisse, supplicatione solenni venit ad locum; vix intrauerat aram, auditur concussio ossium, & clamor multus sub terra depositorum: *Relinque nobis Benefactorem nostrum.* Ita territus Præsul abstinuit, ne educeret è Templo sanctissima lipsana Sancti. Liceat discursu progredi à minoribus ad maiora. Quanto

gaudio cœlum implebitur, societate illa, quæ nec dolore turbari, nec vi auferri vnquam poterit?

Quis *Quartam Proprietatem*, quam è quinq; sensibus perfectam dulcedinem in cœlo Sancti hauriunt, describere præsumet? Maxima hæc oblectatio cogitatione nunc degustatur, perfectè in æterna patria suauitate animum completur. Quinque sensus distinctas habẽt dum viuimus causas, propriæ delectationis, habẽt & dum morimur in Christo. Munia, officia sensibus nostris quidam distinxit: Visum voluit esse Iudicem, auditum Referendarium, gustum Architriclinum, seu Pocillatorẽ, odoratum Aulicum delicatum, tactum Executorem. Visus certè iudicat quid boni quid mali, quid pulchri quid deformis, quid veri quid falsi. Illegitimum hoc Iudicium, oculus debilitatur imperfectione, multique amãt, alij oderunt: Ebrius in vino ponit solatium, sobrius retrahit palpebras. Libidinosus cogitat & incitatur visu

ad concupiſcentiam, continens cum Iob, pepigit fædus cum oculis. Homicida ſanguine cruentatâ manu delectatur: Manſuetus homo etiam locum ſanguine cruentatum deuitat. Dauidis aſpexerat oculus quod non debuit, ſtatim oculi malitiam incuſat iudicio: *Imperfectum meum viderunt oculi tui.* Psal: 138. Non æquus Iudex in terra oculus, in cœlo veriſſimum & perfectiſſimum Iudicium viſus. S. Paulus in tertium cœlum raptus, vidit arcana, vidit imperfectionem oculorum. Quale tulit Iudicium? Omnem pulchritudinem mundi, diuitias, delicias, ſtercora appellat. Quanto gaudio oculus Animæ benedictæ fruetur ſplendore cœli colluſtratus, cùm omnia tanquam perfecto organo cõparebunt obiecta pulcherrima? Super omnia bona omne bonum ipſe Deus. Quæ viſio ſequenti Capite reſeruatur exprimenda. Auditus in mundo refert inſtrumento ſuo cantũ Symphonias, doctrinam. Hæc omnia perfectione carent, aut enim auris

fatigatur, & eligit præ melodia taciturnitatem, & continuo sono liberari cupit, eligitq; potiùs vt guttur alterius esca sese saginet, quàm strepitu verberet aërem. Rex Dauid hic viuens, diuersa præparatoriâ attentione erigebat aurem: *Audiam quid loquatur in me Dominus.* Audire loquentem Dominum, summa aurium perfectio: Maior, audire Pacem loquentem, & illam perennem, maxima. In cœlo hoc ipsum Musica resonabis, Excellentes illi Musici, ipse Deus, Magister & Arbiter Cantus. Quales Discipuli, qualis eruditio sub tali Instructore: *A nullo Regum, nec ab Imperatorum vllo, similes auditos esse Phonascos: Amor & gaudium facit Musicos.* Si ergo in cœlo erit summus amor & gaudium, super omnia gaudia quales Musici? Quomodo aures cantus suauissimus demulcebit? Talem Musicam meditabatur S. Aug: *Fælix ego* (inquit) *& verè in perpetuum fælix, si post resolutionem huius corpusculi, audire meruero illa Cantica cœlestis melodiæ. Fortunatus ego,*

Psal: 84.

Drex: lib. 2 de cęlo, c. 5.

S. Aug: c. 25. Medit.

nimi-

nimiumq; beatus, si & ego ipse meruero ea cantare, & aßistere Regi meo, Deo meo, Duci meo, & cernere eum in gloria sua. Auris tua, Anima, si hic Referendarium verum aget, & referet ea quæ Capellæ cœlesti accomodata sunt, participabit vicissim ex cantu glorioso: si verò obscæna, detractoria, inania, relatione præsentabit, ad Capellam similem sordibus aurium plenam pertinebit. Aures præpara ad illam Musicam, lachrymis & suspirijs, dissona quidem hæc sunt, sic in Musica instructio vellicat aures, concordantia titillat suauiter: post lachrymas & gemitus, in cœlo *Aures perpetuò Psalteria, Organa, Cytharas, vocesq; illas purißimas & iucundißimas audient, quæ omnem tristitiam pellere, & omnia humana corda, quantumuis ferocia & exacerbata, mansuefacere possent.* Gustus ita impletur vino, vt etiam exoneret cum Nausea, mutat saporem; quod æger appetit, sanus respuit, & vicissim bene valentis fercula obstruunt guttur infirmi, aliquando vnus idemq; cibus potus,

Bellar. de beat. cæl. Cōc. 4.

& quæ-

& quæritur, & reijcitur. At etiamsi gustum delectet obiectum, sub mensuratum cadit: *Potum dabis nobis in lachrymis, in mensura.* Loquitur Rex, & mala & bona à Pocillatore & Architriclino sub mensura conceduntur. In cœlo gustus immensurata portione & potu, refectioneque consolabitur: *Mundus laboris centumpondium obtrudit, mercedis vix paucas reddit vncias, subinde vix drachmam, octauam partem vnciæ. More prorsus contrario Deus laborem ad mensuram, laboris præmium dat immensum.* Odoratus non destituetur gloria in cœlo: Mundi Aulici odoribus corpus & vestes conspergunt, nares ad odores paratos circumferunt, interim coguntur etiam stercoribus, & impuris fœroribus nolentes gratificari, intermixtæ in hoc sæculo sordes cum Musco: Odores ipsi non gratè semper olent, caput inficiunt, aliquorũ deliquio debilitant cerebra, & Poëta affirmat: *Non bene semper olet, qui bene semper olet.* In cœlo Beatorum corpora, & locus ipse, suauissimum odorem

Psal: 79.

Drex. lib. 2. de cælo, c. 2.

rem sparget, Ecclesia teste: *Sancti tui Domine, florebunt sicut Lilium, & sicut odor Balsami erunt ante te.* Sapiens adamauit odores cœlestes, & ad cursum inuitat: *Curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Drexel: de cœlesti odore: *In cœlo per æternum, quod nulla vnquam fugabit hyems, odorum amænitas in cœlo, Cynamonum & crocum, omniaq; aromata, Balsamum & Nardum, omniaq; vnguenta, Lilia & Rosas, omnesq; hortorum delicias, omniaq; florum oblectamenta longè superat.* Tactus omnium rerum in mundo Executor, tactum Dei tamen exhorrescit. Iob tactus à Deo misericordiã inclamat: *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Si, Anima, quæreres, cur post mortem Christus lancea aperiri permisit corpus? Extra culpã forte esset, cuius opinio grauitatem peccati tactus occasionem dedisse concluderet. Eò libidinis mortalitas processit, vt non tantùm viuis, etiam mortuis voluptate carnis insultâsse exemplis sciatur. Tactus pecca-

Antiph: ad Laud: martyr: tẽpo: Pasc.
Cãt: c. 1.
Drex: l. 2. de cœlo, c. 3.
Iob c. 9.

tum

tum adeò executione excedit, vt cō- ſummet & perficiat ſcelerum maſ- ſam: reliquum ſanguinis & aquæ vi- olato ferro, latere & corde Diuino effluxit, ne tam immanis noxa in cō- ſpectu Iuſtitiæ Diuinæ appareret, & ſimul porta tactus cœleſtis aperire- tur. Maxima tactus voluptas erit in cœlo, & puriſſima: *Quidquid illic tangi poterit, gratiſſimam ad tactum proportionem exhibebit, totum cuiuscunq; Beati corpus ſym- metria decentiſſima, temperie nobiliſſima, ſanitate perfectiſſima gaudebit. Erit in eo temperamenti præſtantiſſimi ſenſus intimus, nemo enim ſuauiſſimè ſentient, quàm ex toto valentes & ſani ſint, ab inualitudine omni ſecuriſſimi æternum.* Verùm cùm omnia gaudia & coniungat & excedat viſio Dei, de ea Capite ſubſequenti, iu- cundiſſimâ ſuccedet meditatione oc- cupatio.

Drex: lib:2 de cælo, c. 4.

De viſione Dei, beneficio Glo- rificationis.

CAPVT V.

LOnginus ferro lãceæ aperuit latus Christi, sanatus oculo exteriori, vti relatio multorũ: sanatus est interiori, vti Reliquiæ eius asseruatæ Mantuæ attestantur. Fælix ictus, cuius repercussio visum amissum renouauit, & cœcitatem intrinsecam illustrauit. Quid mirum? Potentia aperti lateris, non solùm inscios instruit, errantes etiam à Christi schola vagos in viam disciplinæ cœlestis reducit. Aberrârat Thomas Apostolus, tùm suo *Nisi*, &, *Non credã*: Amor Filij Dei gloriosum latus ei obtulit tangendũ, quo viso exclamat: *Dominus meus, & Deus meus.* Ioã: 20.
Aqua lateris absterserat serui maculas, sanguis eiusdem purpura Apostolatus incredibilitate cõtaminata, reddidit eidem Prælaturã. A tactu lateris quis cœcus & incredulus recederet? Difficiliùs incredulus reuocatur ad fidem, ignorante. Longinus ferro aperuit latus, sapientia supernaturali destitutus non agnito Deo, nihil reprehensionis inde cõtraxit. Thomas defectu fidei manum

Ibid. immittit in latus, & arguitur: *Quia vidisti me Thoma, credidisti; Beati qui non viderunt, & crediderunt.* Beatitudo vera realis in vita est, fide videre Deum, hoc est credere. In altera vita, extincta fide est videre intuitiuè Deum, ob visionem Dei ænigmaticã, seu fidem: infinita visio Dei, dabitur merces credenti. Post mortem Christi aperuit latus Longinus, tũc eius quoq; corporis & animæ apertus oculus. Post mortẽ prædestinatis merito passionis Christi aperiuntur oculi, quibus vti in se est, videant beati consummata fælicitate Deum. Quid ergo Anima? si correptio data Thomæ tangenti latus, terret, abstinebis ab immissione in latus Saluatoris affectum? Audacter perge, & non tantum latus & cor contemplatione visita Redemptoris, plus vltra tanquã per opticum instrumẽtum, ipsum Deum in Empyrei cœli solio sedentem, quantum licebit visibili conceptu intuere, ardorem in te excita, suspirijs & lachrymis remoue remorã, alisque

medi-

meditationis ad Thronum gloriæ Diuinæ, comite reuerentia, conſcende. Caligant oculi Creatorem Solis volentes conſpicere, ſumma ibi Maieſtas, numeroſus numerus aſſiſtẽtium, virtutum omnium radices, vel radix potiùs vna omnium, præcipuè Sapientiæ, Bonitatis, Iuſtitiæ, Miſericordiæ. Ordine hæc omnia ad viſionis Dei gloriam præparatorio oculo placebit admirari. In Veteri Teſtamẽto Hebræus populus noluit videre, imò nec audire Deum loquentem, præ timore & terrore tanquam vi fulminũ quateretur terra, præſentiam Dei exhorrebat, non tamen ipſe Deus tunc aderat, tantæ anguſtiæ cordis humani fuerant, quæ Dei claritatem formidabant. In Nouo Teſtamento deſiderium ſummum eſt, Chriſtianæ Animæ viſu Dei oblectari. Triplici modo videtur, videbiturque Deus. I. Vt Homo, qui inter eos apparuit, quibus vultus ſui indulſit licentiam videndi. Hinc ipſemet Chriſtus ait: *Beati oculi qui vident quæ vos videtis.* Præ- Luc: 10.

dixitq; multorum appetitum Regũ, & Monarcharum, eum videndi cupientium. II. Videbitur vt Iudex in extremo Iudicio : *Et homines arescent præ timore, & expectatione.* III. Videbitur Deus vt Pater & remunerator in cœlo : *Gaudete, quod nomina vestra scripta sunt in cœlis.* Quælibet hæc visio Dei plena Maiestate, Sapientiâ, Bonitate, Iustitiâ, & Misericordiâ.

Luc: 20.

Luc: 10.

Prima visione Incarnati verbi Dei, excessit Misericordia Iustitiam respectu nostri, diuisio facta nobiscum, Filius Dei Iustitiam humeris suis portandã assumpserat, Misericordiam Diuinã nobis ad vsum fructum reliquit : cõiuncta vtraque virtus, & in persona Christi, & in operibus eius. Ante aduentum Domini Iustitia regnare absolutè cœperat in mundo, Misericordiâ contrahente Imperium. Tria exempla præcipuæ Iustitiæ mundo vniuerso nota sunt : Diluuium, quo aqua cacumina montium iussu Diuino transcendẽdo, creaturæ vniuersæ sepulturam extruxerat, Arca sola ex-

cepta.

cepta. Verba Iustitiæ Decretum excidij ferentia, in hominem fuerant: *Pœnitet me hominem fecisse.* Ciuitatum quinq; Asiaticarum peccatricum, ab igne cœlesti consumptionem, executio Iustitiæ Dei terribilis, Decreto promulgauit tali: *Clamor Sodomorum & Gomorrhæ multiplicatus est, & peccatum eorum aggrauatum est nimis.* Pharao cum Exercitu, in rubro Mari absorptus est ab aquis vehementibus, Iustitia Decreto condemnationis addixit eum illis verbis: *Indurabo cor Ægyptiorum vt persequantur vos,* (id est Hebræos) *& glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius, & scient Ægyptij quia ego sum Dominus.* Aderat exiguo Comitatu Misericordia, in diluuio Arca vecta, cũ Loth paucaq; sobole è Sodoma educta, Israëlitico populo per Mare rubrum transeunti sociata. Quãdo venit plenitudo temporis, quo Deus Filium suum misit in mundum, dum visibilis omnibus apparuisset, Misericordia prærogatiua singulari regebat mundum, Iustitiâ declinante Diuina,

Gen. 6.

Gen. 18.

Exo. 14.

parcendo hominibus furore executionis in Christum conuerso. Illud, illud est, quod in Cruce prolatum fuit:
Mat: 27. *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?* Ille derelictus, nos assumpti in gratiam & cohæreditatem Christi. Videas Anima, ex visione Saluatoris, quanta misericordia ostensa mundo; ante dixerat: *Pœnitet me hominem fecisse;*
Mat: 8. iam, *Misereor super turbam.* Petrus accesserat ad Christum, interrogauitq;:
Mat 18. *Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsq; septies? Dicit illi* IESVS: *Non dico tibi vsq; septies, sed vsq; septuagies septies.* Quæ causa tantæ misericordiæ? Post Diluuium Iris conspecta in cœlo varijs coloribus ornata, signum fæderis. Post Diluuium Diuinum, quo totus sanguis Christi operuit peccatricem terram, submersis delictis, eorũq; grauitate depressa, Iris aperto latere, repercussione (non à Sole visibili tenebroso pallio mortem Domini sui mærens, faciem operuerat) ab inuisibili Sole radijs misericordiæ illustrata apparuit: Colores

lores erant, albus, ruber, & viridis, sanguinis & aquæ. Passionem verò suam Redemptor ipse viridi Colore depinxerat: *Si in viridi ligno hæc faciunt.* Luc: 23.
Certum iam Irę Diuinæ nos exẽptos, Iride lateris semper apertâ certificãt. Hoc Diluuio cõseruata illa multitudo in Arca Lateris aperti, & secreto cordis Diuini, quam iuxta D. Ioan: dinumerare nemo poterat; Aqua, quæ antea delebat homines, nunc renouat, & in cœlo collocat: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum Dei.* Ioã: 3.
Ignis ante visionem Domini in terris Ciuitates quinq; deuorauerat, nunc ignis prohibetur mitti in terram; Samaritani non receperunt Christum, cùm vidissent Discipuli, dixerunt: *Domine, vis dicimus vt ignis descendat de cœlo, & consumat illos! & conuersus increpauit illos, dicens: Nescitis cuius Spiritus estis, Filius Hominis non venit Animas perdere, sed saluare.* Luc: 9.
Die Pentecostes quo igne arsit mundus? Igne Diuini amoris, igne suauiter conuertente peccatores ad gra-

tiam, & gloriam Dei. Et in alio lo-
Luc: co dicit Dominus : *Veni mittere ignem*
12. *in terram, & quid volo nisi vt accendatur?*
Exẽplo præiuit ipse, arsit igne amo-
ris, clamando in Cruce, *Sitio*; Spon-
gia aceto & felle mixto, sedare vo-
luerant Iudæi sitim, noluit bibere:
post mortem primum effusione san-
guinis & aquæ è latere, restinctum
incendium, paulò ante Domino pro-
nuntiante, *Consummatum est*. Hinc igne
probantur Electi, quod & Rex Dauid
Psal: fatetur: *Probasti nos Deus, igne nos exami-*
65. *nasti, sicut examinatur argentum.* Et infra:
Ibid. *Transiuimus per ignem & aquam, & eduxi-*
sti nos in refrigerium Misericordia Dei,
passione Filij, per ignem amoris san-
guinisq; effusi pretium, liberauit nos
à Diluuio, & ab igne infernali. Pla-
gâ illa tertia, qua in Mari rubro sub-
mersus fuit Pharao, mitigata miseri-
cordia Dei, licet Iudæi Mari rubro
Mat: operiri improbè cuperent: *Sanguis e-*
27. *ius super nos, & super filios nostros* : Mise-
ricordia Diuina non vltionem para-
bat, Indulgentiam potiùs precabatur:

Pater dimitte eis, non enim sciunt quid faciunt. Pharao Ægypti infernalis ille Dominus, cum suo Comitatu perijt, Iudæi multi conuersi, à voragine rubri Maris erepti, ac in solitudinem pœnitentiæ translati :: *Percutientes pectora sua reuertebantur.* Gentium multitudo transit per hoc Mare rubrum fœliciter, in portumq; promissæ Patriæ infertur, vestigia illius Maris rubri sublata, dum populi Iudaici bono commodare desiissent. Nostrũ Mare rubrum apertum semper, quinque viarum ductu: sunt manus dextra & sinistra perforatæ, pes vterq; & latus reclusum, quæ vestigia à flagellatione ad Caluariæ Montem, rubro colore tincta, flectunt iram Patris, vt quotiescunque Iustitia Dei sese vindictâ armat contra ingratos, Misericordia sanguine Filij inuoluta, sedat impetum furoris Diuini. In tanta vbertate Misericordiæ, quæ ex visione Dei, in carne humana mundum impleuerat, aderat Iustitiæ scintilla, præcipuè triplici actione Christus

Luc: 23.

Ibid.

carneo indumento vestitus, exercuit
Ioã 2. Iustitiam: Vendentes & ementes flagello eiecit è Templo, diune durauit correctio? cum peccatoribus illicò & Publicanis cœpit conuersari. Adultera adducta à Pharisæis ad Dominum, Decretum Iustitiæ falsâ intertogatione expectatur: Pharisæi viso scripto in terra Christi, quod maiora illorum peccata notârat, præ illa adultera, verecundia & confusione repleti, dilapsi: Leuis tum, Iustitia Domini, in terra Decretum scriptum facilè deleri potuit, hoc actu Iustitiæ magis misericordia enituit. Cùm caperetur à Iudæis Redemptor, ipsemet processit obuiam lictoribus, di-
Ioã 18. cens: *Ego sum, vt ergo dixit eis, Ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.* Cur ceciderunt? Iustitia Diuina proiecerat eos in terram, Misericordia eleuauit, & quos verbum vnum Iustitiæ humo alliserat, eorum manus Misericordiâ ad capieńdum se instru-
Luc: 22. xerat. Ideo Christus addit: *Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum.* Nonne

infinita vis Mifericordiæ ex viſione eius procedens, quæ ſolo aſpectu Petrum periurum gratiæ reſtituit? *Conuerſus Dominus reſpexit Petrum, & egreſſus foras, fleuit amarè.* Ibid. Viſio prorſus Dei humana ſpecie comparens; Miſericordiam ſolum ſpirabat: Bonitas, Sapientia, ex viſione etiam eius clara. Philoſophus dixerat: *Nulla ſine Deo mens bona eſt.* Sen: Epi: 73. Ergo cum Deo bona, & in Deo perfectè bona, bonum omne emicabat ex facie Chriſti Incarnati, teſtimonium de bonitate ipſemet perhibuit: *Vnus eſt bonus Deus.* Mat: 19. Omnia quantumcunq; bona, vel ex naturâ, vel ex conſuetudine, vel ex accidenti malitiæ copulantur, aliquandò bonitas immutatur in crudelitatē. Nero quinq; annorum bonitatem, deleuit multorum annorum ſæuitia. Domitianus initio locum ſanguine cruentum tranſire verebatur, poſtea delicias in effuſione ſanguinis quærebat. Deus noſter ex cœlo bonitatem attulit in incunabulis ſtramineis, ad ligneam mortem vſque conſeruauit,

conſummauitque, deprecatione ad Patrem pro inimicis, cum vita decurrente Miſericordiæ bonitatem expirando. Sapientia extra captum humanum in Christo dominabatur, duodenis ſtupentibus Doctoribus in tēplo Cathedræ Lauream promeruit, faſſi ſunt Diſcipuli: *Domine, ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes.* Et: *Nunquam ſic locutus homo, ſicut hîc Homo.* Aſſiſtentia ad viſionem Chriſti accommodata, paupertatem docere venerat, pauperrimâ aulâ ſe cinxerat, tamen in paupertate latebat mirabilis aſſiſtentia, Angeli aderant & Natiuitati, & conuerſationi, & in horto cōſolationi. Reges muneribus ditârant egeſtatem, & fortè viſionem, de quâ ſermo, triplicem, miſticâ interpretatione manifeſtârunt. Mirrha Chriſti in carne viſionem expreſſit, quæ Paſſione aſpera concluſa. Thus, viſionē in Iudicio vltimo illo die Domini, deſignauit, incenſum Thuris, Electorū agilitatem, odorēq; ſanctitatis. Carbones quibus incenditur Thus, male-

Ioã: 6.

Ioã: 7.

dictos notabat, qui *cum Carbonibus desolatorijs* detrudentur in Gehennam. Aurum, visionem Dei cœlestem exprimebat, in gloria, pulchritudine, valore, splendore, superans auri speciem. Maiestas in visione Dei in carne, minimè contemnenda apparuit. In Natiuitate Rex Herodes, & tota Hierosolyma turbatur. Reges etiam in vili panno destituti, aulicorum copiâ cognoscuntur, Rex Regum agnitus à tribus Regibus: stabulum præ Palatio Herodis, Bethleem præ Hierosolyma, Præsepe præ Throno Regis Iudæorum elegerunt adorandum. Pulchrè ad propositam rem Bern: ait: *Quid facitis ô Magi! Lactentem puerum adoratis, in tugurio vili, in vilibus pannis!* Et infra: *Nunquid Aula est stabulum, Thronus præsepium, Curiæ frequentia, Ioseph &* MARIA. Ita certè non aliter visum illis, summa in fœno Maiestas, summa in stabulo excellentia & dignitas, summa in Præsepio authoritas, Angeli annunciant Pastoribus Natiuitatem Dei. Augustus Cæsar mundi totius Ser: 1 de Epip.

Rector,

Rector (vt multi exiſtimant) adorauit Infantem cum Matre MARIA in aëre viſum, ſtella quæ Magos adduxit, faſſa eſt Maieſtatem Diuinam latuiſſe in ſtabulo, ibiq; curſum vlteriorem viatoribus denegaſſe. Verùm & in Cruce Maieſtas conſpecta, Sol præ timore reuerentiali, veſte nigrâ ſe contexit, petræ ſciſſæ præ horrore, Latro in patibulo Deum & Regẽ confitetur, Centurio in Morte vitam agnouit: *Verè hîc Homo Filius Dei erat*: vt concludam, fateri quilibet debet, in opere miſericordiæ Chriſti Maieſtatem ſemper enituiſſe. Itaque tu, Anima, canas cum Dauide tuo: *Miſericordias Domini in æternum cantabo.* (Pſal: 88.)

Secunda viſio Dei in Iudicio apparebit, ibi maius pondus Iuſtitiæ, Miſericordia ſolo *Vix*, contenta relinquetur: *Si iuſtus vix ſaluabitur, impius & peccator vbi parebunt?* (1. Petri, 4) Miſericordia aderit quidem, at exprobrans ingratitudinem, tùm ad oculum, quæ nunc velata relinquitur, conſurget. Ibi videbuntur, quanta beneficia collata

huma-

humano generi à Deo, quantũ triplicis Misericordiæ Argumẽta ostensa, nimirum Redẽptio, facilis peccatorũ remissio, Sacramenti Sacrosancti institutio. Ibi merita Sanctorum occulta antea, nonnulla vniuersitati laudanda exponentur. Ibi mirabiles modi Diuini, ad salutem consequendam æternam, manuducentes manifestabuntur. Ibi infinita vis amoris & misericordiæ palam explicabitur, Christum pro tot saluandis passum, & pro vno homine solo, tot supplicia perferre paratum fuisse. Ibi merces verbis, *Venite Benedicti Patrũ mei*, promulgabitur: Iustitia illa gladio armata, stipata horrore terribili, apparebit, quã Dauid præuidens loquitur: *Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos.* Psal: 84. Ante Reges præcedit famulitium, quod remouet turbam, amouebit turbam damnatorum præcedẽdo Iustitia, gressus ponet in via, non delendos omni æternitate, impij vt Latrones in spelunca se concludere vellent, ne à Iustitia ad cruciatus sibi

designatos abripiantur. Verum in cassum: *Latere (id est à seuero vultu Iudicis, in Iudicio æterno) erit impossibile, apparere intolerabile.* Nunc, Anima, suspirio cogita, & assuesce gressibus Christi, quos plorando, sanguinem fundendo, terræ, vel potiùs misero homini, ad imitandum impressit, ex magnitudine misericordiæ, magnitudinē vltionis attende: *Immensus enim Deus & infinitus in iustitia, sicut & in misericordia.* In mundo misericordia plenâ manu accipitur: in Iudicio iustitia plenâ mensurâ apparebit: *Tunc enim claue æternitatis, Diuinæ misericordiæ porta claudetur, & iustitiæ, & vltionis aperietur.* Bonitas aderit Iudicio, cùm omnes perdere meritò potuisset: Multorum Saluator benignus extitit, Sanctorũq; merita, æterno præmio compensabit. Sapientia prælucebit Christi: *Iudex ergo cùm sedebit, Quidquid latet apparebit, Nil inultum remanebit.* Illud tempus erit, quo per Prophetam promittit se iustitias hominum iudicaturum: ibi præ prudentia & sapientia Iudicis,

S. Ber: in Moral.

Ser. 1 in Epip.

Bell: Cõc: 45. Dõ: xxi. post Pēt.

vnum pro mille non respondebimus. Aſſiſtẽtia magna in Iudicio: Triplici comparebit Chriſtus, Aulâ, comitatus, cœleſtiũ Angelorum Sanctorum, & damnandorum, numero. Homines in hac vita oppugnant Iuſtitiam Dei, miſericordiæ ſcuto freti, non ſe defendit, nec oppugnãtibus reſiſtit, ſuperatur. Ipſa Iuſtitia Chriſtus, ab vno Angelo in horto confortabatur: ipſemet proceſſit vt caperetur, falſo teſtimonio fides illius poſtponitur. Barabbas Latro, innocẽtior præ candidiſſima IESV innocẽtiâ inuenitur: à Iudicibus deniq; iniquiſſimè cõdemnatur. In Iudicio extremo Iuſtitia defendetur à tot agminibus Angelorum, à tot millibus Sanctorũ, ab ipſa Ira Diuina. Mortales deſtituti Miſericordiâ deficient, vniuerſæ Tribus terræ plorabũt, ſuperabuntur, & Decreto Iuſtitiæ æterno carceri includentur. Maieſtas Dei tam formidabilis in Iudicio, vt ſtudioſè meditãti, non aſpectu contuenti, ſtuporẽ inducat, quid fiet, cùm oculos hominis au-

gustissima species Iudicis percellet, & peruadet? Verbis S. Basilij expli-
Ser: in Psal 33. care placet Maiestatem illam: *Cùm te appetitus inuaserit peccandi, velim cogites horribile illud, & intollerabile Christi Tribunal, in quo præsidebit Iudex in alto & excelso Throno, astabit autem omnis creatura, ad gloriosum illius conspectum contremiscens.* Immorari nolo ampliùs, Anima, Maiestati, & terribili visioni Diuinæ, tibi ad meditandum relinquo. Ad visionem Dei in cœlo propero: Tu Primam visionem Christi, in terris imitatione cole; Secundam, conscientiã sæpiùs expurgando time: Tertiam, suspirio, lachrymis, exopta: Nam
S. Ber: ser:2. in Epip. *Deus in exilio mansuetus & amabilis: in Iudicio, Iustus & terribilis: in Regno, Gloriosus & admirabilis. In terra Christus Rector est morum: in Iudicio, discretor meritorum: in Regno, distributor præmiorum.*

Tertia mirabilis illa visio erit, quæ satiabit perfectè animũ hominis beati, quod agnoscendo Rex, aiebat: *Sa-*
Psal. 16. *tiabor cùm apparuerit gloria tua.* Poteritne satietas esse in gustu? Nõ, omnes

sensus visio impleuit Diuina: *Si mortales homines hic in terris gaudere, & diem festum agere solent, cùm affinem aliquem suum, Cardinalem aut Pontificem, renunciatum esse intelligunt, quam voluptatem obsecro capiemus* (dicit Bellar:) *cùm Dominum illum, qui frater noster, os nostrum, & caro nostra est, Regem, Imperatorem, & Monarcham orbis esse videbimus? Quàm iucunda res erit cernere hominem, Creatorem hominum? Quàm libenter homines inter Angelos erunt, cùm totius Familiæ Patrem & Dominum, non Angelum, sed Hominem esse conspicient?* In terra non videtur vt est Deus, nec videri potest, quia finita misericordia, & finita iustitia. In inferno non videbitur, quia sola Iustitia infinita sine Misericordia: in cœlo videbitur, quia simul vtraq; infinita, oculos Sanctorum delectatione perfundet. In mundo dum quispiam viator ad Regiam, vel Principis aulam Monarchæ accedit, ante vrbem patibula, furcæ, instrumentaque supplicij offeruntur visui; in vrbe vero Palatia magnifica, structuræ,

Cōc: 4. de bea: 8 cœl.

orna-

ornatus Cameræ, Aula ſplendida, tum Thronus Regius facie auguſta adornatus, Principis comparet: Non aliter in cœlo, ante illud habitatoribus cœleſtis Hieruſalem, Infernus iuſtitiæ executor ad oculum patebit. In cœlo lux ſplendore perpetuo illuminans, eorum aſpectum recreabit: Tandem Maieſtas Diuina in ſolio perfectam viſionem, non iam viatoris, ſed comprehenſoris complebit. Rex Propheta, vt in prima viſione *Miſericordiam* ſolam, in ſecunda, *Iuſtitiam* ſolam; ſic in tertia vtramq; præ-
Pſal: cinit futuram: *Miſericordiam & Iudiciũ*
100. *cantabo tibi Domine.* Iſaias Propheta admirando & graphico ſtylo deſcribit:
Iſa: *Qui ambulat in Iuſtitijs, & loquitur verita-*
33. *tem; qui proijcit auaritiam ex calumnia, & excutit manus ſuas ab omni munere; qui obturat aures ſuas, ne audiat ſanguinem; & claudit oculos ſuos, ne videat malum iſte in excelſis habitabit, munimenta ſaxorum ſublimitas eius: panis ei datus eſt, aquæ eius fideles ſunt, Regem in decore ſuo videbunt oculi eius, cernent terram de longe.* Præ-

paratoria præmittit ad visionem: *Ambulare in iustitia, & loqui veritatem*, necessaria sunt ad salutem: Actus multi contrahunt habitum, actus iustitiæ ambulatione geminati, & frequenti vsu in habitum conuertuntur, eoque dirigetur cursus, vnde Iustitia de cœlo inquam prospicit. Veritas est, ipse testatur: *Ego sum Via, Veritas, & Vita*. Per Ioã: viam iustitiæ, & elocutionem verita- 14. tis, ad vitam æternam datur aditus. Addit Propheta: *Qui proÿcit Auaritiam ex calumnia, & excutit manus suas ab omni munere*. Auaritia varijs modis congregat pecuniam, calumnia fidelis quæstor, potius infidelis aliorum euacuatis marsupijs in Auari thesaurum comportat: Mammona extendit manum ad apprehendendum donaria, contrahit, accepto munere. Ad cœlum non admittitur saginatus auro, excutiatur in vita non apponẽdo cor, & illi renunciando, vel in purgatorio liquefiet crassities auri & argenti, vel in profundum barathri valor nummi deprimet possessorem. Vlterius per-

git vates: *Qui obturat aures suas ne audiat sanguinem, & claudit oculos ne videat malum.* Sanguis Christi effusus pro nobis, & pro delictis sanguineis; cur ergo iubentur obturari aures? Electus nec audire iubetur sanguinem. Iudæi non obturârant aures in nece Domini, audierũt & locuti sunt san-
Ioã: guinem, illis verbis: *Tolle, tolle, cruci-*
15. *fige eum.* Et: *Nobis non licet interficere quenquam.* Executio mortis auribus & ore, non manu peracta. Fortè etiam Iudices iniusti audiunt sanguinẽ, dum muneribus placati, sanguinem non sanguine puniunt. Oculos claudendi necessitas imponitur electo, ne videat malum, cui oculo præparatum est omne bonum, quod est Deus. Addit: *Iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimitas eius.* Habitatio non manu facta, non terrena promittitur, duratio æternitatis saxorum, firmitati comparatur. Sequitur: *Panis ei datus est, aquæ eius fideles sunt.* Supra diximus, gemitum esse cibum, qui est panis contritorum, lachrymas aquam,

quibus confortatus Electus (erunt e-
nim fideles, & in Iudicio assistent)
tanquam viatico, securo & non fati-
gato cursu, ad Empyræum cœlum ro-
bustis viribus spiritualibus fretus per
ueniet, vbi *Regem in decore suo videbunt
oculi eius, cernent terram de longè.* Vel ter-
ram & terræ desideria de longè con-
temptim conspicient, certiùs despi-
cient, vel terram, Deum scilicet in
natura humana à lõgè cum omni de-
bita reuerentiâ intuebuntur. Qualis
tunc decor Regis Regum? *Quia vide-* Ioã: 3.
bimus eum sicuti est. In similitudinem
Dei transformari magnum est; at vi-
dere & illam transformationem, &
illum per quem in ipsum transforma-
mur, maius est: *Quàm multos enim sicu-* Bell: in Cõe: de beat: cœl.
*ti sunt videmus, & non continuò similes illo-
rum efficimur?* Et idem: *Si vnus Angelus
duntaxat etiamsi infimi ordinis sit, multò
pulchrior est, quam id omne quod oculis cor-
poreis conspici posset?* Quid erit Domi- Ibid.
num Creatorem omnium Angelorũ
intueri? Principum in mundo fama
auget Maiestatem, diuitias, fastum,

visus minuit hæc omnia. Reges cum Regibus ne publicos accessus inuicē inter se frequentent, ob despectū alterutrius partis, & contemptū, & inuidiam prohibentur. Displicuit Historico Aulico congressus Ludouici II. Galliarum Regis, cum Eduardo Angliæ Rege, & quos antea distantia amicitiæ nexu firmissimo cōiunxerat, eos præsentia, contemptu reciproco instigante, à vinculo concordiæ distraxit. Deus dum non videtur, parui illius dignitas & magnificentia à misera Anima & imprudenti æstimatur, Organum visus debile eligit, vanitatem mundi videlicet, quæ in limum conuertitur, videre præ immensa Diuina pulchritudine. In cœlo aliud & perfectissimum succedet Iudicium. Sicuti in Inferno pœna damni grauior, pœnâ sensus æternitatis maledictæ decreto censetur: ita in cœlo maior gloria ex visioneDei, præ omnibus præmijs iucunda æternitate destinatis, exurget. Videbitur Iustitia & Misericordia Dei exactè, & quæ

nunc lingua carpitur vtraq; humana, ibi prædicabitur ore cœlesti. Bonitas ipsa conspicitur: *Bonum quod ibi inuenitur, exprimi non potest.* Dauid bonitatē istam spiritualiter imaginando, ait: *Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor Nomini tuo Domine, quoniam bonū est.* Ipsum Bonum videtur videndo Deum. Sapientiâ illa eruditissimâ, etiam rudes Electi intrantes cœlum, ex sola visione Dei vno momento omnium sciētiarum perfectionem acquirent. Tradit Letiensis Abbas, Beatæ Gertrudi apparuisse Monialem à morte, hæc eloquentia, mira de Gloriâ cœlesti enarrabat: Cui Gertrudis: Vnde tibi tanta facundia, quæ in vita à simplicitate nosceþaris! Defuncta respondet: *Deum* (inquit) *semel inspexisse, est omnia didicisse.* Deus Adamo creato infudit sapientiam, quæ à nullo mortalium acquiri similis conceditur: Salomoni petenti donauit sapientiam, quæ æqualitatem nullam admittit. Qualis illa in cœlo, quam ex ipso Fonte Sapientiæ Electi haurient, do-

Drex: de cę lo. l. 2. c. 12

Lud: Loff.

In ctrina? Recte Granatensis: *In cælo*
Duce *sapientia Salomonis videbitur ignorantia,*
Pec. *Absolonis pulchritudo deformitas, fortitudo Samsonis imbecillitas, vita primorum Parẽtum quasi mors: Omnium deniq; Regum & Imperatorum Thesauros, inopiam & paupertatem, meritò quis poterit appellare.* Omnium rerum abundantia in sola visione
Psal: Dei: *Gloria & diuitiæ in domo eius.* Drex:
111. asserit: *Nullo modo maius præmium dari*
Drex: *potest Beatis, quàm Deus ipse, & iugis aspe-*
lib:2. *ctus Dei.* Absolon quantopere crucia-
de cælo, batur quod à conspectu Patris fuerit
c.4. remotus, quanto desiderio flagrabat, vt oculos facie Parentis recrearet!
Lib: *Obsecro ego* (dicebat ad Ioab) *vt videam*
2.Re: *faciem Regis: quodsi memor est iniquitatis*
c.14. *meæ, interficiat me.* Elegit mortẽ præ pœna, non aspiciendi vultum genitoris. Israëlitæ viso Salomone Rege iam coronato, quantis dilatabantur gaudijs? Betsamitæ quantâ lætitia exultabant, cùm daretur occasio vidẽdi Arcã? Apollonius Tianæus, multum peregrinationi temporis impendit, vt in Æthiopia Solis mensam vi-

deret,

deret, quid erit in cœlo ipsum Creatorem Solis inspicere? Prouerbio dicitur: *Quod rarum, carum.* Quid rariùs Deo, quia vnus est: quid cariùs, quia amor est: neq; raritas, neque caritas dimminuetur totâ æternitate. Assistentia circa Deum immensa: *Ibi Patriarcharum cætus, ibi agmina Prophetarum, ibi Senatus Apostolorum, ibi Martyrum Palmæ, ibi Virginum Coronæ, ibi Confessorum & Monachorum diademata* circumstabunt, & assistentia venerabuntur Deum: Maiestas Dei est infinita. Demiratus est oculus, vt lectio Sacra refert, Thronum Salomonis: *Fecit etiam Salomon Rex Thronum de ebore grandem, & vestiuit eum auro fuluo nimis, qui habebat sex gradus, & summitas Throni rotunda erat in parte posteriori, & duæ manus hinc atq; inde tenentes sedile, & duo Leones stabant iuxta manus singulas, & duodecim Leunculi stantes super sex gradus hinc atq; inde: Non est factum tale opus in vniuersis Regnis.* Ingenium creatum Regis, fecit hanc Maiestatem Regiæ dignitati accommodatam, quid non fecit increatum in-

Bell: C. 4. Beat. cœl.

Lib: 3. Re: c. 10.

genium Regis Regum, quod creauit ingenia, vt ſuæ Maieſtati in cœlo cō-ueniens Solium præpararet? Omnia pura in cœlo, & aurum puriſſimum quod omnis mixturæ eſt expers: Leones duo, Miſericordia & Iuſtitia, fortitudine catenata, inſtar manuum, cingent ſedile: Duodecim Leones, Apoſtoli intelliguntur, qui mutuato & accepto à Leone, qui vicit de Tribu Iuda, robore, ſcalas quibus aſcenditur ad Thronum Dei, ſanguine tuentur, earumque ſunt cuſtodes. Sex ſcalæ (vti aliquorum eſt ſententia) ſex millia annorum, quibus variè aſcenditur ad Maieſtatem Dei; ſeptima ſcala quietem interpretatur creaturæ, poſt Iudicium & finem mundi: Summitas Throni rotunda in parte poſteriori, æternitatem deſignat, quæ oritur, dum electa Anima intrat cœlum, inde nunquam egreſſura. Velles fortè, Anima, vt tibi Maieſtas Throni Dei ampliùs explicetur? Deſpera. Si Iſaias gloriando ſe vidiſſe Maieſtatē
Iſa: 6 Domini, ait: *Vidi Dominum ſedentem ſu-*

per So-

per Solium excelſum & eleuatum, & ea quæ ſub ipſo erant replebant Templum, Seraphin ſtabant ſuper illud, ſex alæ vni, & ſex alæ alteri; duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant. Vides Anima, quod Seraphin præ ſplendore, velamento vtebantur ad inſpiciendam Maieſtatem Diuinam, quid nos miſeri imbecillitate oculorum preſſi? Velo ſilentij conſultiùs Maieſtatem admirari, quàm viſione comprehendere. Imitare Anima, Seraphin, vela faciem tuam timore & confuſione, vola ſuſpirio & pœnitẽtia: Interim in Lateris aperti Chriſti contemplatione conſide, ceſſauit iã fluere ſanguis & aqua, mundatum lucidumque perſpectiuæ loco ſeruiet, per quod inſpicere valeas in delicias æternas, & ipſam æternitatem, quæ eſt condimentum voluptatum omnium, maximèque viſionis Dei; de illa vltimo Capite vicino ſermo.

De fælicitate Aeternitatis, beneficio glorificationis.

CAPVT VI.

SVbuereor materiam æternitatis in vita non æterna fore sterilem. Rex tuus, Anima, alioqui disertus
Psal: obmutuit semel: *Sicut mutus non aperiẽs*
37. *os suum.* Dormierat in thalamo Regio, interim ante tempus solitum, defecit somnus, ipso conquerente:
Psal: *Anticipauerunt vigilias oculi mei, turbatus*
76. *sum, & non sum locutus.* Quæ causa turbarum, & non locutionis, adiungit: *Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui.* Si facundus Propheta cogitando de Æternitate silet, quomodo ego potero æternitatis discursu implere chartam? Dicitur ignoti cupidinem nullam esse, & cœcum de Coloribus docentẽ, non audiri. Phormio Philosophus de re militari corã Hannibale verba faciens, contẽptus ab Imperatore. Prouerbium est commune: Ne Sutor vltra crepidã. Na-

tura humana tamẽ eò industriæ procedit, vt semper abdita scrutetur, & non contenta vno orbe, nouos mundos quærat. Anima Christiana eo amore cœlestium rerum aliquando rapitur, vt non satiata caducâ vitâ, ad æternam anhelet. Si esse velle, naturæ congruus est appetitus, magis proprius, benè esse: Maximus semper benè velle esse, quod sola æternitatis scientia instruit. Duplex est æternitas, vel duplicato dispartitur: Præmium in cœlo, est æternitas; Pœna in inferno, est æternitas: Vno suspirio, vno bono opere fælix acquiritur, vno furore sceleris, vno peccato infælix & comparatur. Misericordia Causidicus æternitatis beatæ, Iustitia Iudex & Executor malæ æternitatis. Deus ipse æternus & ex natura, & ex attributis æternis, breuia opera & remunerat, & punit æternè. Ad bonã æternitatem suspirare debes, Anima, desiderio possidendi: ad malam suspirare timore incidendi. Difficilis erat scientia æternitatis ante Incar-

nationem Christi; Benedictio temporanea, & merces finita, proponebatur populo credenti. Iam aeternus Doctor ab aeternitate veniens, accidentali habitu, quò meliùs & probabiliùs persuaderet aeternitatis doctrinam, professus publicè veritatē eius, sāguine cōfirmauit proprio. Rari talis veritatis Discipuli! Pilat⁹ quaestione proposita Domino: *Quid est veritas?* Respōso se subtraxit, Pōtifices
Ioā: 18.
scissa veste veritatem aeternam blasphemiā dicere putârūt, Herodes tacitā veritatem spreuit, puritatem albae vestis indumento nolens ignorāsque confessus. Quid enim Doctrinae succus Saluatoris expresserat? Nisi caduca contemnere, aeterna petere, toti mundo vale vltimum dicere, caelum suspirio virtutibusque salutare, vili pendere transitoria, aeterna pondere contemplationis aestimare? Promiserat in paradiso Deus creato Adamo, aeternitatis possessionem: vnica lex obedientiae addita, quâ violatâ, aeternitatis beatae exclusus praemio,

in alteram æternitatis pœnam cōdemnatus fuit. Non ſtatim executio ſubſecuta, vt in Apoſtatis Angelis, vitæ terminus propoſitus hîc mūdus, tanquam medium inter duas æternitates aſſignatum, vt duratione mūdi, adhuc via redux, ad promiſſæ æternitatis bona inueniri poſſet. Impoſſibile erat, finito circulo incluſum hominem infinitæ culpæ remedio ſubuenire, æterni operis manu reficiēda erat tranſgreſſio æterni Legiſlatoris, Pœna verò in æternum bonum cadere non potuit. Inuentum remedium, quo & æternus ſatisfaceret, & in nō æterno corpore ſupplicio deleret cōtractam inobedientiæ maculam. Tāta æſtimatio æternitatis in cœlo, vt pomi vnius eſu amiſſa ab homine, totius ſanguinis effuſione, à Deo ſimul & homine redimi debuerit. Aperuerat Deus librum Miſericordiæ, in eo ſex diebus opera creationis exercendo; Peccato ſubſecuto, clauſus gladio. Alter liber Iuſtitiæ apertus, quo aliquot millibus annorum nulli licu-

it ingredi cœlum. Misericordiæ librũ vidit Ioan: in Apocal; clausum: *Vidi in dextera sedentis supra Thronum, Librum scriptum intus & foris, signatum sigillis septem. Et vidi Angelum fortem, prædicantem voce magna: Quis est dignus aperire librum, & soluere signacula eius? Et nemo poterat neq; in cœlo, neq; in terra, neq; subtùs terram, aperire Librum, neq; aspicere illum.*
Apocal: 5. Et postea: *Ecce vicit Leo de Tribu Iuda, radix Dauid aperire Librum, & soluere septem signacula eius. Et vidi Agnum stantem tanquam occisum, & venit, & accepit de dextera sedentis in Throno librum; & cùm aperuisset librum, quatuor Animalia, & viginti quatuor Seniores ceciderunt corã Agno.* Mirabilis combinatio, ex Leone factus Agnus, stans, quasi occisus, imò viuus! Vt Iustitiæ satisfaceret, tanquam Leo, Diaboli catenas disrumpens, infernumq; conterens: Iniuriã seductæ naturæ humanæ morte suâ vindicauerat, Misericordiam ostẽdit, cùm tanquam Agnus vinciri, occidi, se passus fuerat, Resurrectione verò gloriosâ, & Carnem coniunctam Di-

uinita-

uinitati propriam, & noſtrûm omniũ coniungendo Diuinæ æternitati, in claritatem impaſſibilitatis transformauit. Non factus Agnus propter Angelos deturbatos cœlo, ſpiritui peccanti æternitas irreuocabilis damnata, vno momento à delicto denunciata. Propior fuit gradus Chriſto, vt ſpiritui ſubueniret, & in ſpiritum inferiorem ſe demitteret, facinus eius faciliori compendio eluendo: verùm fortè quia ſpiritui æternitas debebatur vna, per ſuperbiam amiſſa vna æternitas, ſine interſtitio alia æternitas infælix ſucceſſit. Homini, ſpiritu & carne, prædito cum beſtijs, ex parte communi ſenſu & corpore, medium terrenum habitaculum profuit, quo commotus Deus, antequam ſpiritum ſeparatum morte à carne inferni æternitas exciperet, aſſumptâ Saluator humanitate obuiauit periculo, pereuntemq; creaturã, ad gloriæ æternæ portam, quam ſanguine reſerauit, admiſit. Tanti conſtitit amiſſa æternitas, vt æternitatis

solio relicto secunda Dei persona, incredibili nisi fides astrueret, exemplo, sub humanitatis velo latens ad tempus carne mori, Misericordiâ inuitatus fuerit. Et nos miseri inculpãdo pomum Adami, siliquis vescimur prohibitis, & post Passionem tam atrocem Diuinam, pro exiguâ voluptatula redimus ad eiuratum pactum cum Diabolo, æternitate vtraq; non considerata, ruimus in præcipitium crudele, fine carens, salutem caducã conseruare cupimus, de æterna vix cogitamus. Eloquentiæ Magister inculcat solicitudinem de valetudine:
Cicero. *Valetudinem tuam cura diligenter.* Hoc ipsum dico tibi, Anima, valetudinẽ tuam æternam cura diligenter: quot symptomata, quot medicinæ, quanti sumptus adhibendi, vt saluti succurratur, vt vita prolongetur? Vt vita æterna possis frui, adhibe medicinam conuenientem morbis; affinitas non exigua intercedit inter morbos corporis & Animæ, & medicinas v-
Bell: trarumque: *Ars medicinæ curat morbos,*

& ægri-

& ægritudines corporum, Scriptura Sacra, (& Doctrina Christi) *animi affectu, & peccatorum vulneribus medetur.* Tu Anima, si ad æternitatis senium vitam distendere cogitas, occupa te aliquot similitudinibus inter morbos & medicinas, Animæ & corporis, vt quâ ratione hîc curantur corpora, tu te ipsam vegetam æternitati cōstituas, instructioneq; meditationis appetitū æternitatis beatæ in te concites. Infiniti morbi cùm sint, ad generalia medicamenta ferè recurrunt Medici, vel potione, vel euacuatione humorū, aut sanguinis, vel sudoribus subueniunt ægrotis. Acutus morbus inter cæteros est *Mania*, extra sensum loquitur insanus, omnia Regna imaginatur propria, insurgit quotidiano risu, plenoq; fastu, interim aliorum contemptui exponitur, vincitur, verberatur, vt ad priorem integrum redeat intellectum. Spiritualis Mania, non alia quàm *Superbia*, quæ supra se attollitur, putat se esse aliquid; Deo, Regibus æqualem se reputat: *Super-*

Cōc: 4. super Dom: Adu.

Ps. 73

bia eorum qui te oderunt ascendit semper, magni seipsum æstimat, vt Patriarcha superborum, qui solio æquari voluit Altissimo. Rex oderat superbiã, & vanitatem aduertit: *Vani filij hominum, mendaces filij hominum in stateris, vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum.* Vanitas mera superbia, vt fumus perit. Extra sensũ loquitur sæpè superbus, Christus de Passione sua, Discipulos acerba detinebat Concione; erãt verba de flagellatione, de crucifixione, audiebant Apostoli, subiungit Euangelista: *Tunc accessit ad eum mater filiorũ Zebedei cum filijs suis, adorans, & petens aliquid ab eo; qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dextram tuam, & vnus ad sinistram tuam, in Regno tuo.* Extra propositum indiscreto amore materno impulsa venerat mulier, Mania ambitionis dementauerat illã, & natos: quid habuit Passio cum eminentia sessionis in cœlo? Optimus Medicus adhibuit remediũ cognito morbo: *Nescitis quid petatis;* extra rem loquimini, vltra rationẽ desi-

Psal: 61.

Mat: 20.

derium vestrum mouetur: *Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum?* In calice medicamentum confecit, quod & Ioannes veneno epoto non mortuus, & in oleo tostus liber à mania euasit. Et Iacobus emissione sanguinis è ceruice, vero restitutus Iudicio, sanitatem æternam adeptus. Paulus Doctor gentium agnouit in se turbationem cerebri: *Video aliam legem in mēbris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis*; & sibi succurrit medicinā, affligendo corpus, & alijs antidotum conscripsit: *Exhibeamus nos Dei Ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, vt castigati, & non mortificati,* ait. Propheta Regius maniâ inductus, numerauit capita subditorum, superbiâ stimulante. Medicinâ conualuit Diuina, quam laudat: *Castigans castigauit me Dominus, & morti non tradidit me.* Saluator videns maniâ spirituali infectum genus humanū à Dæmone, remedium humilitatis publi-

Rō: 7.

2. Corin: 6.

Psal: 117.

cauit,

cauit, patentiaque & obedientia, ingredientijs, nobile confecit Electuarium: *Vitæ nostræ veteri in vitijs enutritæ, contrarietatem opposuit nouitatis suæ.* Humilitatem allatam è cœlo, superbiæ ex inferno apportatæ: *Humiliauit semet ipsum Dominus noster* IESVS *Christus factus obediens vsq; ad mortem, mortem autem Crucis.* Vti Medici cõmendantes medicinam ipsi prælibant, idem cœlestis adimpleuit Medicus: *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Vinciuntur phrenetici, est vinculum spiritale amor, est ergastulum spiritale Monasterium, recollectio Claustralis: multi Principes, vt à superbia liberarentur, amore Dei Coronas in paruas Cellulas commutârunt. Est alter morbus grauis corporis *Hydropisis*, inflat membra tympani instar, à pedibus ferè sæpiùs incipit, tumor inde totum occupat corpus, siti cruciat hominem; *Abstinentia* curari solet, subtractione enim potus subtrahitur humor noxius. Spiritalis Hydropisis *Auaritia* est, inflat marsu-

Gre: Hõ: 32. in Euã.

1. Cor: 9.

Ioã: 13.

pia, in-

pia, inflat animum, mammona iam ex rudi ſapiētem, ex vili magnatem, ex paupere Principem efformat; Sitim excitat, iuxta illud vatis: *Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit.* Non ſatiatur facilè, à pedibus incipit, vel quòd à paruo auro congregato initium, ad maiorem cumulum ſpe & varijs inuentionum generibus proceditur; vel quòd à ſubditis primum lapidem auaritia ponit, deinde ab æqualibus; & nititur à Superioribus mille artibus & vſuris extorquere peculium: ſic ædificium auaritiæ procedit, nunquam perfectum, vix ipſa morte relinquitur non conſummatum. Ad Dominum venerat Hydropiſi infectus ſpirituali adoleſcēs, ſanari cupiens, cui Medicus dixit: *Vade & vende quæ habes, & da pauperibus.* Mat: 19. Diſplicuit ingratum pharmacum ægroto: *Cùm audiſſet adoleſcens verbum, abijt triſtis, erat enim habens multas poſſeſſiones.* Rex Dauid edoctus à ſupremo Doctore, reliquit ſpirituale, vt loquar, *Recipe*, contra ſimilem mor-

bum:

Psal: 61. bum: *Diuitiæ si affluant nolite cor apponere.* Si cor apponitur, Hydropisis incurabilis, quia insatiabilis. Pulchrè
De auar: Ser: 44. S. Ber: *Auarus homo similis est inferno, sicut infernus nunquam dicit satis est, ita auarus nunquam satiatur pecunijs: sicut Hydropicus, quanto plus bibit, tantò plùs sitit; ita auarus quantò plus acquirit, tantò plus concupiscit.* Auaritia & Cupiditas sorores sunt. Remedium, subtractio noxiæ materiæ in Hydropisi, non aliud in spiritali; non audiendus mundus quid dicat, qui placido necessitatis verbo multa occupat: mundanum si interroges, ad quid tibi tātus aceruus? Indigeo, respondebit, tali summâ pecuniæ, indigeo maiori, & semper indigebo vltra. Necessitates istæ sunt sæculi, de quibus erui petijt,
Psal: 42. Rex Propheta: *De necessitatibus meis erue me.* Anima mea, ne tantoperè sollicita sis circa diuitias; habes Patrē in cœlis, qui verè scit quæ tibi sunt necessaria, & prouidebit. Habes Syn-
Mat: 6. grapham certam à Deo: *Primum quærite Regnum Dei, & Iustitiam eius, & hæc*

omnia adijcientur vobis. Sed nos non fidimus Deo, dicit Bellar: *Si tibi Iudæus aliquis mille, aut duo millia coronatorũ polliceatur, & Syngrapham ab eo scriptam & consignatam habeas, absq; vlla solicitudine dormis, & tamen quid aliud miser, quam syngrapham vnius infidelis habes? At verò non vnam, sed multas Dei syngraphas habemus, quibus nobis omnia ad vitam istam sustentandam necessaria pollicetur, & tamen solliciti ita sumus, quasi Deum vel impotentem, vel deceptorem esse crederemus?* Et infra: *Auari diuites Andream imitantur, ac dicunt: Habeo quidem quinq; panes, sed hæc quid sunt inter tantos? Quis pauperum petitionibus satisfacere posset? Et quid si anno sequente annonæ caritas inualesceret, & ego mihi & meis ante non prouidissem! Non sum ita diues vt homines putant, imo verò si rectè cogito, ego etiam pauper sum. Ah miser, verè pauper es, pauper charitate, pauper misericordia, pauper gratia, pauper humanitate, pauper spe gloriæ sempiternæ.* Medicina à Christo parata, contra sitim hanc peruersam omnia distribuit, & vestes & corpus sepeliendum, vt me-

Bell: c.28. in Dom: Læt.

dere-

deretur malo tumoris. Pro auro emuntur in mundo bona & possessiones, & vocantur in Polonico idiomate stabilia, & veluti æterna; deceptio summa, ad vitam empta sunt. Pro contemptu auri coëmuntur in cœlo bona, & propriè sunt æterna. Ibi & sitis extinguetur, cùm torrens voluptatum ori aderit: hîc toleranda sitis & desiderium congregandi amouendum, sedato tumore vitæ defluet Hydropisis terrena, succedente æterna sanitate. Dominus in Cruce adhuc guttulas sentiens sanguinis in corpore, clamabat, *Sitio*, volens reliquias emittere. Totus ergo effusus sanguis, vt plenum gaudium Electi possiderent, diceretque fideli Animæ:
Mat: 25. *Intra in gaudium Domini tui.* Immerge te, non sities ampliùs, intra in gaudium, quod nullâ intemperie turbabitur, quia ipsius æternitas immutabilis, est fundamentum. Nec aula vt splendoribus ita morbis caret, specialis morbus ab alijs *Aulæ*, ab alijs *Gallicus* appellatur, frequenter aulicos

inclusos sudoribus detinet. Certè Dei dispositione factum, vt cùm variâ libidinum incentiua & noua excogitarentur, etiam è nouo orbe pœna cōpareret, vt quos Dei timor coërcere non valuit, horror morbi à fæditate deterreret: Medicinâ repertâ, secessus ad conclaue calidum, & temperātia, quandoq; ad ignem copioso sudore curatur. Spiritalis morbus non dissimilis, imo mater Aulicæ infirmitatis *Luxuria*, quæ animam inficit, & tetrū odorē inferni redolet, eiectâ ab âula cœlesti, pharmacum sume non dissimile. Affecta Anima tali morbo secessum quærat, non euagentur sensus, qui sunt lenones Luxuriæ, in cubiculo cordis retineantur: si prodierint antequam sanentur, nil proderit medicina. Doctoris summi cōsilium: *De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ.* Addatur calor & abstinentia à cibo & potu, ignis etiam applicetur ex Sententia D. Ber: qui scribens ad sororem, ait: *Itaq; soror* Mat. 15.

in Chri-

De modo bene viuen: Ser: 23. de Fornic.

in Christo dilectißima, si te caro adhuc impugnat, si te adhuc luxuria tentat, si te adhuc libido inuitat, si te adhuc memoria fornicationis cruciat, memoriam mortis tuæ tibi obijce. Propone tibi futura tormenta, futurum Iudicium, reduc ad memoriam horribiles pœnas inferni, ardor gehennæ extinguat in te ardorem luxuriæ, maior ardor minorem ardorem superet: sicut clauus clauum expellit, ita sæpè ardor gehennæ emittet foras ardorem luxuriæ. Idem de parcitate cibi optimo luxuriæ remedio: Per ieiunium fornicatio superatur, per ieiunium luxuria extinguitur, remota saturitate non dominatur luxuria. Et infra: Vbi venter est cibis repletus, ibi est ignis luxuriæ succensus. Sicut per abstinentiam omnes virtutes spirituales radicantur atq; ædificãtur in Anima, ita & per suauitatem ciborum omnia vitia nutriuntur, & confortantur in corpore. Ideo tres pueri in camino ignis non arserunt, quia abstinentes fuerunt: Daniel etiam ideo liberatus est de ore Leonum, quia seruauit in se abstinentiam ciborum. S. Hieron: testatur, abstinentiâ & fame voluntariâ, tentationes libidinis se euasisse. Cùm

Ser: 24. de Abstin.

enim vario imaginationis impetu im peteretur circa Luxuriæ obiectum, reiecto cibo, de ſedanda fame cogitationes illas diuertit, & ieiunãs ſuppreſſit. Ignis Infernalis menti, Spiritus Sancti gratiâ impreſſus, expellit luxuriæ incendium. Diſcipulis Spiritus Sanctus in igne apparuit, vt fomes ignis cõtrarij ab eis amoueretur, & perpetuò extingueretur. Dauid ambuſtus igne Berſabeæ, quo pharmaco fuerit ſanatus, non reticet: *Probaſti cor meum, & viſitáſti nocte, igne me* Pſal: 16.
examináſti, & non eſt inuenta in me iniquitas. Pudore affecti morbo *Aulæ* latebras quærunt vt ſanentur, & ſilentio tegere ſatagunt; ita Rex in Aula infectus, ſpirituali ægritudine in ſecreto noctis torquetur, & perfectè conualeſcit. Cor Chriſti apertum emittit ſanguinem & aquam, vt ignis concupiſcentiæ & igne temperetur, & aquâ euaneſcat. Inter infirmitates moleſtas eſt morbus *Colicæ*, cuius cauſâ ventoſitates, ſanguine educto, & fomento caloris diſſipantur venti. Af-

fectus morbo sentit statim, qua in parte punctura corporis molestet, requies nulla superest, nec lectus capacissimus sufficiens dolori, etiam terra supplet strati angustias. Spiritalis est morbus talis *Inuidia*, Anima inuidiâ obsessa, ventis ambitionum, & alienarum fælicitatum inquietatur, nec ferre potest, vt alter vel paritate coniungatur, vel vberioribus fortunæ donis præferatur; vt sicut in Colica caput membris condolet, ita inuidus omnium prosperitate pungi se falsò imaginatur, seipsum cõficit, & computrescit tabe. Secundùm Sapientem enim: *Putredo oßium Inuidia*.

Pro-uer:4

Remedia Spiritualia duo contra Inuidiam proponit Apotheca Bellar: *Vnum est sapienter intelligere, nihil esse infra lunam verè magnum, & inuidiâ dignum. Alterum sæpè ac seriò cogitare, non solùm inuidos nihil ex inuidentia sua lucrari, sed etiam nihil eis nocere quibus inuident, quin potiùs Deo prouidente sæpè numero accidit, vt inuidus inuidioso mirabiliter prosit*. Exempla deinde apponit, vt homini Diabolus,

bolus, Abeli Cain, Iacobo Eſau, Ioſepho fratres, Dauidi Saul, Scribæ & Phariſæi Chriſto. Adeò oderat in Cruce inuidiam Saluator, vt non tantùm non recuſaret ſanguinem pro omnibus fundere, quin & poſt mortẽ è latere reſiduum emiſit, quatenus ab inuidia ſanaretur genus humanũ, & pro inimicis effluxit imitationis exemplo; quo & nos proſtituere, ſi nõ ſanguinem, compaſſionem adminimùm non vereremur. *Caninus appetitus* timetur à Medicis, quo homo vorat multa, non inſtigante eſurie. Tribus de cauſis tale cognomen obtinuit: Tum quòd canes cuſtodiant menſam, & circumeant ſæpiùs, & latrẽt, & indignentur, ſi bolo guttur fruſtretur, Tum quòd oſſa & medullas carnium, diligenter rodant: Tum quòd aliquando nec ipſi deglutiant, nec alijs eſurientibus concedant frui reſiduo. Sanatur hic morbus dextrâ & prudenti Temperantiâ victûs, experti & eruditi Medici. Æuo noſtro Romæ, quidam tali infirmitate deſpe-

ratâ salute consumebatur: Doctor o-
piparum conuiuium ei apposuit; al-
tero die vno cibo minùs; & quolibet
die demebat de consueto demenso:
ad eam temperiem reduxit ægrotum,
vt inanimaduertẽter solo pane & vi-
no refectus, veri appetitus normam
resumpserit, fugato falso. Propheta
spiritualem morbum hunc depingit:
*Famem patientur vt canes, & circumibunt
ciuitatem.* Et iterum ibidem: *Ipsi disper-
gentur ad manducandum: si verò non fuerint
saturati, & murmurabunt.* Caninus ap-
petitus est *Gula*, quæ pauperum me-
dullas & substantias exhaurit, vt lar-
giori cibo ventri satisfaciat. Canina
fames illorum, qui vel scrinijs gazam
asseruant, vel bestiolis & muribus
horrea corrodenda potiùs proponũt,
quàm vt miserorum necessitati sub-
ueniant; nec vsui proprio, nec alieno
commodo, inseruire permittunt. Tẽ-
perãtia, medicina est, quæ vt sapien-
ti iudicio obseruetur, victûs ratio so-
De Absti lers teneatur, vt S. Bern: sorori scri-
bens, suadet: *Sic debes nutrire corpus tu-*

am, vt non ſuperbiat; ſic debes reprimere, vt non cadat; ſic debes reficere carnem tuã, vt ſeruiat; non congregare horrea, & dicere: Comede, epulare Anima: quia ea breui repetetur, & quæ reliquiſti, cuius erunt? Potes quidem, Anima, ſeruare aliquid, futuri anxia, in Dei gloriã, & defenſionem Eccleſiæ, purâ intentione. Et fortè doctrina ex latere Chriſti ſumi ab Anima Chriſtiana poterit, effuſo ſanguine in vita, retento ſanguine poſt mortem, neceſſitate, vel potiùs Diuinâ voluntate, oculus vterq; Longini ſanatus: reliquiæ poſt mortẽ piorum, multũ pauperorũ famelicos curant morbos. Et tu, Anima, retine ſemper appetitum, cum Domino tuo dic, *Sitio, Eſurio,* ingluuie condemnatâ, hîc fames toleranda, in cœlo refectio: communi experientiâ diſcimus, quòd *Qui meliùs eſurit, meliùs comedat*: qui æternitatem beatam perfectiùs eſuriet, ſolidiori cibo iucundæ ſaturabitur æternitatis. *Febris,* affectio praua, debilitat corpus, & quãdoq; deliquio alienat Animam, &

nen. Ser: 24.

extra sensum linguam movet: sanguis è vena prodest eductus, & si frigus calido, si è contra, frigido remedio sedatur. Spiritalis febris est *Ira*, inflammat Animam, duobus ostijs se exonerat, linguâ & manu. Medicina è latere Christi sanguis profluens, calorem immodicũ fugat; aquâ eiusdem, incendium restinguit: duos illos sectatores iræ Redemptor coërcuit, & occlusit ostia in Cruce; linguæ, orans pro inimicis; manui, ictu accepto à Longini dextera, non reddẽdo vim vi vindictâ. Pharmacum Iræ, inter alia apponit Bell: *Si omnes homines quasi membra vnius corporis esse cogitaueris: certè enim si vnum membrum alterum lædat, non cogitas de vindicta; vt si lingua mordeatur à dentibus, non curris ad tonsorem, & dicis: Erue dentem istum, quia linguam momordit. Ad eundem modum, cùm quis iniuriam tibi facit, cogita vnum membrum ab alio lædi, nec vltione, sed patientiâ opus esse.* Sequitur delicatorum morbus *Podagra*, Magnates inuisit sæpiùs & nummosos, tangi se non permittit,

Cõc: 10. super Psal: 90.

mittit, à longe veretur periculum, horret vicinum, ne attactu pes doleat. Ex causâ aliquando calidâ, aliquando frigidâ, origo; obuolutione variarum rerum minuitur, vini abstinentiâ decrescit. Spiritualis Podagra, quid aliud nisi *Acedia?* Diuites & Monarchæ, rarò Ecclesias frequētant, Oratorijs priuatis, breui Sacro, compendiosa deuotione occupantur; non permittunt se tangi & reprehendi etiam à Spiritualibus Medicis; à longe etiam Concionatorum exprobrationes (maximè si publica sit correptio) verentur, & vindictâ vlciscuntur. Causa morbi, vel frigidâ ad res Diuinas reflexione, vel calidâ ad terrenas impressione: obuolutio pedum necessaria, cogitatio finis vltimi & mortis, Passionisque Saluatoris, expellit Podagram. Nunquam Dominus noster Podagrâ laborauit: tota eius vita in exercitio pedum, quos tādem & Cruci affixit, & non cessauit à labore ad ipsum agonem. Et à vino abstinentia medetur morbo: ha-

bes, Anima, aquam è latere Saluatoris, minuet affectionem cogitatione seriâ immissâ; intra in Oratorium lateris aperti, & ibi exora pedum agilitatem, vt non iaceas, sed stes, cũ

Psal. 25. Rege tuo: *Pes meus stetit in directo, in Ecclesiis benedicam te Domine.* Et currat cũ

Psal. 118. illo: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatasti cor meum.* Liberatus Rex à Podagrâ concupiscentiæ & homicidij, imperat vt omnes impleant tẽplum Domini, & ipse in spiritu adesse desiderat: *Constituite diem solennem in condensis vsq; ad cornu Altaris.* Et ipse

Psal. 117. confitetur palam: *Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te.* Sunt & alij varij corporis morbi, qui similitudine exprimunt Animæ debilitates. Quid *Ruptura*, nisi infectio *Arriana*, & *Hæreses?* Illa Diuinitatem Christi separat à Patre, æternæ essentiæ æqualitate blasphemè Filio denegatâ, ideo impiè sed meritò Arrius ruptura perijt: de quo Christus scissâ veste scilicet, rupturam ab Arrio factam Ecclesiæ, conquestus fuerat Pe-

rat Petro Alexandrino. Hæreſes doctrinam Sacram variâ interpretatione, & maleuolâ explicatione lacerant. Quid *Dolor capitis*, niſi antiquū *Schiſma?* quod vero & legitimo capiti ſubmittere ſe detrectat. Quid *Calculus*, niſi *Oppreſsio Pauperum?* quæ ſummo cum gemitu & fletu miſerorum, è veſicâ pecuniariâ extrahitur, & obduratur in renibus Auaritiæ, ac in maſſam lapidis conuerſa, nulla re molliri poteſt nec periculo mortis, nec periculo damnationis. Quid *Lepra*, niſi *Excōmunicatio*, & gladius ſpiritualis? qui eijcit & ſeparat à conſortio, & gremio Eccleſiæ, extra Ciuitatem Hieruſalem cæleſtis, tanquā indignos. Dominus remiſit Leproſos ad Sacerdotes in Euangelio, innuens eſſe Spiritualem infirmitatem, quæ humilitate, reſtitutione rerum ablatarum è Domo Dei, contritione peccatorum grauiſſimorum efficaci, deletur & tollitur. Quid *Paralytici*, niſi *Atheiſtæ?* qui nec minimum ſenſum rerum Diuinarum nôrunt, & vt

Ser: 76. super Cāt. S. Bern; ait: *Alto demersi obliuionis somno, ad nullum Dominicæ comminationis tonitru expergiscuntur, vt vel suum ipsorum periculum expauescant.* Præsentissimum omnium morborum antidotum, in Latere Saluatoris, tāquam nobilissimo pharmacopæo, latet: Est aqua rosea, rubeo colori associata, quâ capitis dolor abscedit. Est coagulum ex aquâ & sanguine, quo ruptura coalescit. Est sanguis immaculati Hædi, & fortissima aqua, quo calculus dissoluitur. Est aqua Iordanis, quâ lota Anima peccatrix, à leprâ liberatur. Est piscina probatica, quæ Paralysi spirituali subuenit. *Missus* & Emissus sanguis & aqua, Christi piscinâ, sanās. Paralyticus in Euangelio non habuit hominem, à quo in piscinam fuisset immissus: Anima peccatrix Paralytica, habet & hominem & Deum, & apertam Piscinā Latus Domini semper ad manum: Medicina obuia, quâ vti frui potest Anima. Scrupulosorū circa sanitatem conseruandam mos, vt quolibet Anno, etiamsi validi sint

valetudine, corpus expurgent. Scrupulo tali indiget Anima; *Exercitia* inuenta, quæ labem contractam extrahunt: ad minimum, Anima, ſemel in Anno adhibeas, & exoneres onus peccati. Reperiuntur alij, qui quotidie præſeruatiuâ conſeruant corporis ſanitatem: ſimiliter fac, Anima, cum Rege tuo: *Mediâ nocte ſurgebam ad confitendum tibi, ſuper iudicia iuſtificationis tuæ.* Pſal: 118.
Quàm diſpar medicina ſpiritualis à ſæculari, vel Animæ à corporis. Hæc ad exiguum tempus medetur, & quãdoq; magis offendit: illa æternæ vitæ incolumitatem operatur. Si inueniretur Medicus, cuius ad centũ Annos medicina prolongaret vitam: quanto ſtudio, quanto pretio compararetur? Medicina Chriſti, æternam valetudinẽ propinat in poculo afflictionum, & tamen reijcitur. Quis vnquam expertus guſtu ſuauem hauſtum, quo corpus ſanari cupit? Et Anima delicato palato & dorſo, excipere deſiderat medicinam vitæ æternæ? Non aliâ cauſa, Modicum vitæ

huius præfertur erroneo iudicio, æter-
nitati. Saluator discessurus ad Pa-
Ioã: trem, dixerat Discipulis: *Modicum eti-*
16. *am non videbitis me, & iterum modicum &*
videbitis me! Dixerunt ergo ex Discipulis: Quid est hoc, quod dicit modicum? Nescimus quid loquitur. Verè & ipsi tunc, & tu Anima, & omnes mortales nesciunt quid loquuntur Concionatores, Cõfessarij, inspiratio Diuina, exempla morientium quotidiana: clamant omnia: *Modicum in hoc mundo.* Et tu, Anima, longum putas, & post mortem inuerso ordine modicum imaginaris?
S. August: in Ioan: Tracta: 101. *Hoc modicum longum vobis videtur, quoniam adhuc agitur: cùm finitum fuerit, tunc sentiemus quàm modicũ fuerit.* Omni actione Deus in carne Modicum declarauit: In vtero modicum, in Præsepio modicum, in Vita modicum, in Passione modicum, in Cruce modicum, in Eucharistia modicum. Imò & cœlum & terram creauit per modicum vnum, *Fiat.* Et ipse è cœlo in vterum descendit, per verbum Deiparæ modicum, *Fiat.* Quæres fortè, Anima,

quod

quod efficaciùs modicũ *Fiat*, an Dei, in creatione rerum omnium; an MARIÆ, in detractione voluntariâ Dei in vterum? (Nolo esse Iudex, contẽplationi potiùs deuotæ relinquo) Modicum in mundo factum est, propter longum & æternum in cœlo: Christus ergo vt modicum æterno copularet, Diuinitatẽ æternam modico corpori sociauit, Sanguine mercatus hoc modicum genus humanũ, vt in æternam fælicitatem ingrederetur. Post creationem, in Paradyso ad modicum Parentes nostri delicijs vtebantur; Modicum pomi sumpti, eiecit è loco voluptatis: Iustitia Dei, quæ non est Modicum, æternam pœnam assignauerat. Misericordia Dei, quæ non est modicum, lenire Decretum cogitauerat: Quid factum? Hoc quod ipsemet Dominus in Euãgelio enarrat: *Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem, & animam meam pono pro ouibus meis.* Ioã. 10. Mirabilis consequentia! Ex notitia reciprocâ & relatiuâ, Patris & Filij. sequitur, vt Animam po-

nat Filius pro Ouibus ? Mysterium insigne: Nouit Pater, & Filius, attributa omnia, quæ erant necessaria pro genere humano, eliberando. Quæ ? Nimirum Iustitia & Misericordia: Misericordiam in Patre agnouit Filius, & Pater in Filio Iustitiam. In mundo, ante aduentum Saluatoris, vt diximus priori Capite, non apparuit Misericordia Dei. Oseæ Prophetæ dixit Dominus: *Vade, sume tibi vxorem fornicationum, & fac tibi filios fornicationum: & abijt & accepit Gomer, & cõcepit & peperit ei filium, & dixit Dominus, voca nomen eius Iesrahel: Quoniam adhuc modicum, & visitabo sanguinem Iesrahel super domum Iehu. Et concepit adhuc, & peperit filiam, & dixit ei, voca nomen eius, absq; misericordia: quia non addam vltra misereri domus Israël, sed obliuione obliuiscar eorum: & concepit & peperit filium, & dixit, voca nomen eius, Non populus meus: quia vos non populus meus, & ego non ero vester.*

Oseę 6. 1.

Homines raram agnoscebant misericordiam Diuinam, Iustitiæ etiam notitia ignorabatur: in errore mundus

positus, variorum Deorum cultu occupabatur, eosq; adorabat. Vt ergo notitia esset & Misericordiæ Patris, & Iustitiæ Filij, descendit de cælo Iustitia, quæ Misericordiam simul traxit. Anima posita & occisa, Domini, pro ouibus, iram Patris amouit, misericordiam publicauit, ex non populo Dei oues suas effecit, vt ipse loquitur: *Cognosco oues meas, & agnoscunt me meæ.* Ioã: 10. Æterna misericordia, æternæ iustitiæ satisfecit, vt modicum genus humanum, ab æterna morte ad æternam vitam transferret. Contemplatus concurrentiam misericordiæ Diuinæ, cum iustitia Diuinâ, Rex Dauid, miratur, & agit gratias, dicens: *Misericordia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculatæ sunt: veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit.* Psal: 84. Christus Dominus fuit veritas, proprio testimonio: *Ego sum Via, Veritas, & Vita.* Ioã: 14. De terrâ orta, quia carne humanâ induta, è cœlo per fenestram misericordiæ prospexit. Vbi ergo obuiauerunt sibi, Misericordia & Veritas?

Vbi Iustitia & pax, osculatæ sunt? In Horto. Sanguineo sudore madens, apparente Angelo, dixit Redemptor: *Pater, si fieri potest, transfer à me Calicem hunc.* Ecce Misericordia, subiunxit: *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* Ecce veritas. Ibidem etiam *Iustitia & pax osculatæ sunt*: Iudas osculo tradidit Dominum. Agnouerat Christus in osculo Iudæ, Iustitiam Patris, & ideò blandè alloquitur illum: *Amice, ad quid venisti?* Ecce Iustitia: Pax ipse Dominus. Cùm enim dixissent Discipuli: *Domine, si percutimus in gladio, respondit: Sinite vsq; hùc.* Pax erit post osculum Iustitiæ, quam Rediuiuus toties promulgauit Christus, apparendo Discipulis; *Pax vobis.* Tanto pretio camparatâ æternitate à Deo nostro, tu Anima, in hoc modico vitæ tuæ, gemitu & suspirio gratam te exhibeas, conerisq; effundere lachrymas pœnitentiæ, quæ finito hoc modico, conuertentur in gaudia, & symphonias iucundissimas. Si in Nuptijs Canæ Galileæ Christus initium mi-

raculorum fecit, conuersione aquæ in vinum; quid non faciet in Cœna, ad quam nos inuitat? In liquorem pretiosum lachrymas iustorum distillabit Xerxes fleuit, animaduertendo Centum annis non superuicturum ingentem exercitum: Et tu, Anima, defleas caducarum rerum mutationē. Legimus de viris, qui multis annis in mundo vixerunt: Adam vixit Nongentis annis, & mortuus est: Mathusalem pluribus, & mortuus est. In cœlo legetur: *Iusti autem in perpetuum viuent.* Sap: 5. Et Poëta dicit: *Quo tantùm mihi dexter abis, huc dirige cursum, Littus ama.* Et tu, Anima, ama littus: finis enim tuus est Beatitudo æterna, verè securum littus, illùc cursum actionum tuarum dirige, expectat te denarius diurnus, quod est Præmium tuum, & ouali figuræ, & diei semper duraturæ, temporiq; infinito assimilatum, tempus ibi nullum. Modicum hoc in quo viuimus, distinctos tres terminos habet temporis: *Est, erit, fuit.* Æternitas solo *Est* terminatur, si termi-

nari

8 nati potest: *Nihil longum quod finem habet: Æternitati comparatum omne tempus, breue est.* Et consolationes, & dolores non longi in mundo, si quid afficit, desinit; si quid recreat, deficit. In cœlo si quid delectat, semper manet; si quid turbaret, amotum est: Dolor mortalitate abripitur, Gaudium immortalitate solidatur. O amplectenda æternitas! Sed quàm porta angusta ad te? Momentum vnum Ianua tua, Idæa est Latus Christi, Ingressus exiguus lanceæ, & nullus egressus; introitus paratus æternitatis Diuinæ, sanguine Domini, & aquâ contritionis: Baptismo fluminis, flaminis & sanguinis, Anima infertur cœlo. In Cruce testamentum condidit Redemptor, Executio testamenti talis: *Ecce Mater tua:* Sanguis Christi qui ab illa sumptus: *Ecce Filius tuus,* Aqua Baptismi per regenerationem, quæ Coronam triumphalem in cœlo præparauit Electis. Antiquitas Coronam triumphalem dabat victoribus, & Sponsis Quercinam. Christus

Miān. sup: Hierem.

para-

paratus est tibi, Anima, imponere Querneam Coronam (quæ æternitatem duratione figurat) qui pro te spineam gestauit, & stolâ primâ induere, quâ Filius prodigus, Patri reconciliatus, vestiri meruit: Tu tantùm perseuerantiâ lachrymarum, & gemituum assiduitate eam promerearis. Nulla descriptio sufficeret gloriæ, & glorificationis beneficio: superat omnem suauitatem *Æternitas*, desiderabilemque reddit glorificationem. Reserua te, Anima, ipsa, Deo dante, affectu absorpta in fælici æternitate, comprehensuram tantum Dei beneficium sanguine Christi: Interim pro Corollario habeto, quod Angelus ad consensum verbi Diuini Conceptionis, MARIAM alliciens, non aliâ facundiâ cœlesti commendat Regnum illud, quàm his verbis: *Ecce concipies & paries Filium, & vocabis nomen eius* IESVM; *Hic erit magnus, & Filius Altißimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem David Patris eius, & regnabit in Domo Iacob in æternum:* (Hic ener-

gia) *& Regni eius non erit Finis.* Meo autem Opuſculo, cuiuſcunque laboris illud ſit, imponatur Finis.

ORATIO.

DEVS, qui ex vulnere Lateris Filij tui, ſanguine & aquâ defluente, oculum internum & externum Longini ſanâſti: humillimè precor, digneris Balneo pretioſi ſanguinis Domini mei, ſcelera ſenſuum omnium, maximè verò oculorum, quibus potiſſimùm Maieſtas tua offenditur, perfectè abluere; vt aquâ pœnitentiæ & lachrymarum, emundatus, gemitus & fletus damnatorum, euadere, & in cubiculo aperti cordis Redemptoris mei hîc quieſcendo, ingredi merear, promeritam, cruore eius Sanctiſſimo, glorificationis æter-

næ portam. Per eundem Dominum nostrum IESVM Christum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritûs Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum.

AMEN.

Non nobis Domine, non nobis: sed Nomini tuo da gloriam.

IESVS, MARIA, ANNA.

CRACOVIÆ,
In Officina Andreæ Petricouij, S.R.M. Typographi.

IHS